

میرزا محمد امین - مہنگوی

بہ سہ رہا تھی سیاسی کورد

لہ ۱۹۱۴ و ہ ۱۹۵۸

بہ ششی یہ کہ م

چاپی دووہم

سلیمانی / ۲۰۰۰

ئہم کتیبہ بو کہلک وەرگرتنی ہەرچی زیاتر
سکانا کراوہ و بہ P.D.F کراوی پیشکەشی
خوینہران دەرکریت. کہریم دانشیار

ناوی کتیب: به سه هاتی سیاسی کورد له ١٩١٤-١٩٥٨ ههتا ١٩٥٨- بهشی یه کهم

ناوی نووسەر: میرزا محمد أمين مهنگوری

بهشی یه کهم

چاپی یه کهم: سوید- ١٩٩٩

چاپی دووم: سلیمانی- ٢٠٠٠ / له سه ههنگی بهرێز دارا مهجید خان

چاپکراوه تهوه

ژمارهی سپاردن: به پێی بریاری وهزارهتی رۆشنبیری حکومهاتی ههاری

کوردستان، ژماره ١ ٩٥٤ ی سالی ٢٠٠٠ پینراوه.

چاپخانهی روون- سلیمانی

چاپی یه کهم / سوید / ١٩٩٩

چاپی دووم / سلیمانی / ٢٠٠٠

میرزا محمد محمد نمینى مەنگورى و تەم بەرھەمەدى

مەخمۇد مەلاززەت

ئاگوستى ۱۹۹۹ - سەيد

گەم گەس ھەيەناشاى بوۋارەگانى نوسىن، و پەرھەمى مىرزامحمد محمد نەمىن
مەنگورى بېت. چونكە لاى ھەندىك وەك شاعىرنا سارو، لاى ھەندىكى تروەك
چىرۆك نوس يان نەكتەرى سەرشانق. ياتۆماركارى بىرەومى وگەلىن پودلو
بەاردەى سەردەمى گۆمارى مەھاباد و پۆزگارى روخاندەكەى و كارسانەگانى.
رەياخورد وەك مىرۆتوس ناسارو، بەتايىبەئى زۆر لە نوسىنەگانى ھەروا
بەدستخەت ماوتەتەو، نەوانەشى گەروناكچىيان بېنەو لەسۆرتكى تەكدا
بلازكراونەتەو.

نەزمونەگانى ژيانى كۆلتورى و كۆمەلايەتى و سياسىي، ھاوبەشىگەردنى
لەگەلەك روداوى گرنگى وەك گۆمارى كوردستان و شۆرشى نەيلول، تىگەيشتى
ھەندى لاينى كۆمەلگەى كوردەوارى وگرفتە كۆمەلايەتپەگانى... نەوانە ھەوتى
كۆپونەوئى نەو بەھرانە بون لاى مېرزا.

سەرمەيى نەوانە ناوېراو مەزۇنكى كۆمەلايەتى، دىئادېدە و دل تەر و جوانىي
پەرت بو. بەپەروش بو بۆ پىشكەوتى كۆمەلايەتى و سەرلەزبون و نەھىشتى
دەرد و كېشەگانى گەلەكەى... نەو خراست و جەزائەش بونە دەردەسەرى و سەرنەشە و
دورخستەو لەمەال و مەندال و جىتەگەى خەزى يان گەرتن و زىندانچىگەردن و
كەوتەبەردەم ھەرمەشى كوشقا.

مىرزا محمد امين احمد - مەنگورى ئەسالى . ۱۹۹۱ لەشارى قەلادزە

له‌دايک بروه. له‌موجرې مه‌لامحه‌مده‌ی دېلوی خوځندویه‌تی. پزلی ششمه‌ر
سه‌ره‌تایی له‌ خوځندنگه‌ی (نونه‌السه‌اده) له‌سليمانی نه‌ولوکړد. له‌تمه‌نی هغه‌ی
سالي‌دا دمی به‌نوسنی شيرگرډووه.

سالی ۱۹۳۰د کاري نوښت بزمه‌ندناغای سروزکی عشيروه‌تی
ناکوډه‌گات، هره‌يو بزمه‌يه‌شوه مامه‌نداغا نازناوی ميرزای لي‌ده‌نيت. سالی
۱۹۳۲به‌قولچیی نيستيه‌لاک له‌گوندي خدران له‌ناوچه‌ی بيشرين داده‌نريت. هر
له‌و سالي‌دا ده‌چته سليمانی و به‌پزلیس داده‌مزيت. له‌و پټکخلوه سياسيانه‌ی
له‌سيه‌گاندا دامه‌زيتران، هاوبه‌شیی گرډووه، به‌تايه‌تی له‌هرايه‌تی‌دا.

سالی ۱۹۳۷ په‌که‌مين به‌ره‌می له‌زيتراوی (هه‌نگاوړک بز سرکه‌وتن)
به‌ناوی (م.م. پشده‌ری) بلاوگرډووه. (نوسخه‌په‌کی نموکتيبه له‌کتبخانه‌ی گشتی
له‌سليمانی دمسته‌کومت) له‌سم نموکتيبه شمش هانگ زندانیی و په‌ک سالی
چاوه‌پیری گراوه وله‌کاری پولي‌سش دهرده‌کريت. نينجاوه به‌فرمانبر له
شاره‌واني ودوايتر له‌تاو و کاره‌بای چولوتا..

له‌نه‌زموئه‌ميژوويه‌کي مه‌هادا ۱۹۴۶* هاوبه‌شيه‌کی چاوينیي کرد.
نهم جتگه‌ی متانه و نوسر و هه‌نديک جارش جتگري جه‌نرال هه‌مه رشيد خان
بوکه‌فرمانده‌ی هيزی بۆکان وهه‌نتيه‌ی بو له‌سرلو په‌کی بو له‌کاره‌دمسته
سربازيه به‌هيزه‌گانی سوبای گوماری کوردستان. هر له‌هر نه‌وش بوکه‌زوريه‌ی
هره‌زوري نامه‌گانی هه‌مه‌رشيد خان وفرمانده‌يه‌تيه‌کي به‌دمت وخه‌تی
ميرزاهه‌نگوري نوسراون هه‌روه‌که له‌هرسن به‌رگه‌کي دموه‌تی جمهوري
کوردستان که‌له‌سالی (۱۹۹۲ ۱۹۹۵ ۱۹۹۷) به‌چاپم گه‌ياندون، دهرده‌کريت.

-سالی ۱۹۷۱کتیبي (گه‌شتي نمستيزه‌ی مه‌ريخ) بلاوده‌کاته‌وه.
له‌سره‌نوکتيبه‌دوچاری چه‌رمسه‌ريه‌کی ژورکرا، له‌قه‌لادزه‌ دهرکرا و بز نه‌وتله

دور خرابه مودست بمره کتیه کمشدا گیرا و مالکه پان بمره باران کرد. بهرانش
له کوشتن سه رفرانزو، چونکه هندی عهلا به مولید تاوا باریان کرد.

- له ۱۹۷۱ دالمنویسنه موی شمری نیوان کوردو به عسلا ده چننه چیا و نینجا
له نغز دوگای سهریاس کات به سهرده بات. دوی ههرمه که ی شوقشی نه یلول
(ناراری ۱۹۷۵) ده گهر پتموه سلیمانی.

- له که لیک کز و و کتونه و داهاو به شیعی کردووه، په کتیک له و کتونه که بزمی رز
دری موی همبو، نومیه هر چه په شیعی به یو که یه کتشی نوبه ران له اویشی سالی
۱۹۷۸ د له سلیمانی سازی کرد. که به به خوقیشاندانیکی نیشتمانی
نه نو کتاشعیراتی هاو بهش تیبدا نه ترس و نازایانه و زور به تاشکرا و به بهر چاوی
لنهر سرائی به عسوه، که به میهره جانه که ده عودت کرابون. به چه کی وشه ی رمه نی
کوردی بهرنگاری رزیم دمیو نه ووه و ده چوون به گز کار و کردووه فاشیتانه که یدا.
من بخوتم که له هر سن رزوه که دا وهک گونگریک هاو بهش بوم، وام لیکه ده ایموه
که نه که هر کلر خاوهن شیعه کان به لکو زور که س له گوینگره کانیش توشی کرتن و
چه به سهری دهن. له رلستیشدا نه و جوهره میهره جان و کز و و کتونه ووه شیعی و
چیرۆک و شانزگهری یانه، که بهرهمی قله عه نه تره کان بون، له دوی ههرمی
شوقشی نه یلول، رزلیکی زور که وره یان له هر شیار کردنه و بهرین کردنی گیانی
به ریه رکانی دژ به هیرشی راگراستن و به به عسی و به عهره بکردن بینی که نه وانه
بخوین لایه نی یه که می شوقشی جهمامور و ناوینه ی معزینی خه باتی
نه به رده مهبون.

میرزاهه ننگوری له شموی ۱۲-۱-۱۹۸۸ کتوچی دوايي دهکات و له گردی سه یوان دهنیژیت. له ۱۹-۶-۱۹۹۲ له سهوړ پاسپاره دی خوی تهرهه که ی به چیا ی کتورمش دسپین.

میرزا مه ننگوری سق ژنی هیتا، لمدواي خوشی (رابیعه) خانی ژنی و ۴ کورو ۹ کچی لمریاندا به چن دهیتلن

بژ پینشکه شیی نم بهرهمه مینژوییه ی میرزا محهمه ده نه مین میننگوری به سه رهاتی سیاسی کوردله ۱۹۱۴ وه هتا ۱۳ تموزی ۱۹۵۸- بهرگی یه کم جگله پینشچا وختی کورته یه ک لمریانی و بهرهمه چاپکراو و چاپ نه کراوه گانی، دهو به سه رکړدنه و یه کی گشتی بهرهمه که و نر خاندنیکي زانستپان نش بکرایه، تا وړناگی به خرایه ته سهوړ لایه نه پوسه تیث و نهوکه می و بژشایپان نش که له بهرهمه که دا ده پینرتن.

به لام له بهرهمه ی لهو به سه دورودرژوی بژ بهرگی سینه می دوله تی جمهوری کوردستان (پاکتوکولم ۱۹۹۷) م نوی. له هنديک پوهه بهرهمه که ی نوسه به سه رکړاوه ته وه وړناگی خراوه ته سهوړندی لایه نی کتیبه که (هروانه ل. ۶۸۳-۶۸۴، ۶۸۵-۷۲۶، ۷۲۹، ۷۳۱-۷۳۶).

له بهرهمه وانه به پتوېستم نه زانی نهو زانیارپانه دوپاره به که مه وه. وه نهو کارش بژ پچوانی تری میژوی کوماری کوردستان به چن بهیلم. نه وهنده نه بن که لیریدا بلیم: لهو یاداشت و بیرپوه ریپاندا له سهوړ نه زمونه که ی مه هاباد، میرزا که لنی لایه نی گزنگی به سه رکړدته وه: سیاسی، سه ریازی، کومه لایه نی، نابوری، کولتوری، ناکتوبیه کان، که موکورتی و بژشایه کان، که زوریان جینگه ی مشتومرو لیکتولپه وه و هله سه نگانندن که تیاپاندا دوست و نادروست، له بار و

نارسته‌کان جیابکریمه و بابیه‌تی و زانستیانه بنرخیتدیتن..

چون نم گتیه به چاپ گیه‌نرا..؟

لەمەردانیگەدا بۆ لەندن (ناگوستی ۱۹۹۶) لەباس و خولاسی روداوەکانی
لەمەرمەهاپاد لەگەڵ کاک نەوشیروان مستەفا، باسی نووکتیبه‌ی مەنگوری هتایه
پنهمه‌ که نەگەرسودی لێ وەرەگرم و دەتوانم وەری بگیرم. گەیه‌یه‌یه‌رم کرد
با پەخی نوسینه‌گەم مەزەنە کرد و گوێم لەگەڵ خۆم دەییم. گوێی نەگەر حەزەگەیت
با هەرلای خۆشت جێنیتەوه، خۆنەگەردەرفەتیک رەخما و پێت باش بو و دەتوانیت
بەجایکردنیشی بگەیه‌نیت. نەوه‌ی لام ناخۆش بو باسی قەوتانی بەرگی
دورمیشی کرد.

بەلام لە سەردانه‌کی هارینی سالی ۱۹۹۷م دا بۆ سلیمانی و سەردانی
بەماله‌کی مەنگوری، لەگەڵ زۆر بەره‌می شیر و میژوودا، بەرگی دوومی نم
گێشه‌شان پێشان دام که کاتی خۆی شێرکۆ وای زانیبو که قەوتاوە. هەرۆک به
نەوشیروان دەلیت و لەپەکنیک لەنامەکانیشدا هەر به‌و جێزه‌ چارەنوسی نو
بەرگی دوومه‌ بۆ منیش باس دەکات. هەر به‌و هۆمه‌یه‌ به‌وکه‌ لەبەرگی سێمه‌ی
د.ج.ک داچارەنوسی نو به‌رگی دوومه‌م به‌و جێزه‌ خستبوه‌ پێش چار. نێر شێرکۆ
دەلسۆانه‌ گۆیه‌کی نو به‌شانه‌ی بەرگی دووم که په‌یه‌ندییان به‌روداوەکانی
مەهاپاد و روخاندەگەیه‌وه‌ هەیه، لەپێگی "لەندن" وه‌ به‌ هۆی کاک فەرەیدون
عەبدولقادر وه‌ گەیا نده‌ دەستم که په‌داخه‌وه‌ بواری نو وه‌ خه‌ساله‌گەڵ نم به‌رگی
به‌که‌مه‌دا کۆمپیوتەر بکریت و بگۆیتە ئەک نم به‌رگی په‌که‌مه‌. ۱۰

---

۱۰. لە دواییدا بیرم که شێرکۆ نو به‌رگی دوومه‌ی لە سلیمانی به‌ چاپ گەیا نده‌وه‌. له
راستیدا دەبو له‌ میژوه‌ نم به‌رگی په‌که‌مه‌ روئایکی بیه‌نا به‌. بەلام گتیه‌ی چاپ و چاپخانه‌

کاره‌گی و وا دواخت.

میرزا مەنگوپی خاوەنی بەرهەمیکی زۆری شیعەر و میتۆوه که زۆریەیان

بەدمستخەت ماوەتەوه

نەوانەى تاتیستارو ناگیان بینیه:

۱-هەنگاوێک بۆ سەرگەوتن ۱۹۳۷

۲-چیرۆکی ماھراکو ۱۹۷۱

۳-چیرۆکی زێننا نامیدی ۱۹۷۱

۴-گەشتی نەستیزی مەریخ ۱۹۷۱

۵-چیرۆکی فەرۆزخانێ پشکو ۱۹۷۱

۶-چیرۆکی بوکتیکی ناکام ۱۹۷۱

۷-پەسرەھاتی نەرمەن ۱۹۹۲

۸-کۆنگرەسی دووڕۆژەو ئازەل ۱۹۹۲

۹- بەسەرھاتی مەنگوپی که بە دە نەلقە لەرۆژنامەى کوردستانی نوێ

-سەلمانی - پەتاکراوەتەوه.

لەبەرھەمە چاپ نەکراوەکانیشی:

۱-جیهانیکی ئازاد - شیعەر

- ۱- بهبهشتی دلدارى - شاعر
- ۲- بهبهشتى سياسى كورد ۱۹۱۶-۱۹۵۸ بهرگى دووهم، ۱۹۵۸-۱۹۸۱
- ۳- ميژدوى كوردو كوردستان له نيسلامه وه تا ۱۹۷۱
- ۴- دستورى ژيان - شاعر
- ۵- ميهانينكى به پيڭكه نين - شاعر
- ۶- چيژوكى ناران پور
- ۷- چيژوكى بهبهشتى نهرمان به اختيارى
- ۸- بهبهشتى ناسورى
- ۹- نه لسه نهى بهبهشتى نارات پور
- ۱۰- شهريك له عبه الامم - شاعر
- ۱۱- خاليق وخه ليقهت
- ۱۲- خه ونى چون به بهبهشتى مه ننگورى

۴

ميرزا مه ننگورى له بهبهشتى، زياتر له بهبهشتى گاننى تر، نه سببى خيى تاوداوه و
 به بهبهشتى دهستنه سانهى له دواى خيى به چي به بهبهشتى ده.
 نه مانه ش نمونه يه كى شاعر به بهبهشتى:

(شاعرى دلدارى: ۱)

ماى تيرى به بهبهشتى من، وه لاجو به بهبهشتى زولفانى

له تیره‌ی (مسجد الاقصی) دروغشا سوچی خوندانی

به (سبحان الذی بیری) الممه عبه دگاهی سه رکولمی
دلم روی کرده (قهوسینا) برزی تا تیری میزگانی

به په پیکانی سه‌ری په نجبه شکاندی حورمه تی موسی
به لیتوانی (نمسخ) کرد ناپهت و رهوتی موسلمانی

لیلی نه‌خشی سه‌رسنگی به هشتی کرد به ویرانه
له هه‌رسن قیبله پروم لادا گه‌دیم مسمگی دروغشانی

به شمشیری برزی شق بین سه‌ری مه‌نگور نه‌گه‌ر نه‌خشی
له قانونی عشق لادا ، نه‌کا دینی به‌قوریانی

8

بۆ میدای زه‌ندی - ۲۵-۷-۱۹۷۴

دله‌تقوله‌که‌م

دلنکیم هو نویش رژی له‌دمتم

فری بۆ باووشی دلداری نعمتم

به‌هه‌رت‌ه‌رزین به‌سه‌ریادیم نه‌تقوین

h

نملن ناهنمهوه لم ژينه پستم
 هه ناماوم لهبالای سمرودی دولهر
 هیتلاندی پر له دلدلری نه پستم
 بدنالی لیر و کولم و چاوی کالی
 نه گم درماني دردی پر له پستم
 له تاو باغی بهمن و ستی ممانا
 خودا و مهدیا و دلدلری پهرستم
 نستر بۆ بئمهوه مهنگور بۆلای تو
 له کرماشانه قیلهی گشت مه پستم

بهشتک له شیری: ناغا وره لهجه: سالی ۱۹۶۶:

ناغاگوت لڼ بڼ باتڼت گه پستم
 زلخاوی دلست بۆ همل وڼستم
 چتر بهیوا نهی بت وڼستم
 نه ورژوه رڼی سوجدت بۆ بستم
 همر چرکه ت لڼ بڼ به خوا نفرستم
 من بۆ تو چتر خۆم نایستم
 په بجهم بۆ بڼینی دمت نمشکستم
 بۆ دهکه جوقی چاوت دروڼستم
 نه ورژوه رڼی بهیوی زهیری شان

زهوی هه‌لکۆلم به‌هه‌نێز و نه‌کان
 به‌که‌م به‌که‌نم تۆش کانی خه‌رمان
 کوێخا به‌نێری به‌هه‌له‌داوان
 له‌که‌لم به‌شکا خۆم ده‌سته و وستان
 منالم بۆ نان رووبه‌که‌نه‌ ده‌رگات
 په‌نجهم بۆ به‌ینی ده‌ست نه‌شکێتم
 بۆ ده‌که‌ جوێ چاوێ ده‌ردێتم

٦

نهم به‌رهمه‌ی مه‌نگویری و به‌رهم و نوسین وه‌له‌به‌سته‌گانی تری،
 په‌نگه‌انه‌یه‌کی به‌نگه‌ردی به‌رویه‌چوین و ئایاتی میرزا مه‌نگویری و چه‌ندلا به‌نێکی
 کۆمه‌لگه‌ی کۆرده‌واڕه‌چێ له‌سه‌رده‌ستکی مینۆیی دیاردا. هه‌مه‌تی نمو وه‌یلاکی
 نه‌زانین و به‌ئوسه‌مێدیی له‌ به‌چاپه‌که‌یانه‌ی نوسینه‌گانی و نه‌دۆزینه‌وه‌ی
 یارمه‌تیده‌رتیک، نه‌وانه‌له‌چالاکی وتوانا و هه‌وا و نوسینی مه‌نگویریان که‌م
 نه‌کرده‌وه‌... به‌زێه‌که‌یه‌یا و چاری به‌و هه‌مو به‌رهمه‌ چاپ نه‌کراوته‌یه‌دا ده‌که‌وت،
 نه‌وهراسه‌تیانه‌ی بۆ ده‌رده‌که‌وت..

چاپکردنی ده‌قی نهم به‌رگی یه‌که‌مه‌ی به‌رهمه‌که‌، که‌وتووت هه‌روه‌ک چۆن
 میرزاهه‌نگویری نوسه‌ریه‌تی وام به‌چاپ که‌یانه‌، تازخی نه‌رشه‌یی جۆری نوسین و
 به‌کاره‌تانی زمانه‌که‌ له‌گه‌رمه‌تیک و پێنوس و وشه‌سازی و ناسی نوسینی کۆردی
 له‌سه‌رده‌می نوسینی کتێبه‌که‌شه‌دا به‌یادێتی. که‌ بۆنمه‌ له‌ پێنده‌چونه‌وه‌ و
 به‌راوردکردنی ده‌قی تاییکه‌راوه‌که‌ له‌که‌مل کتێبه‌که‌دا دوو چاری مانه‌ویوت و

ز محمه تپه کی زور بوم، چونکه دموست وشه به وشه و رسته به رسته وهک خویان
 کز مپیوتنه رگرتن و بهوجزوه کتنبه که بهکوتنه ژیر چاپه وه . له بهرنه وه پیم وایه
 نه و گاره بین هه له نه بنیت، بۆ نه وه وهه که مرگور تپه کی ترکه له به چاپه گه یاندنی
 نهم به ره ممه دار ویداره، هه ر غزم لنبیان به ر سبارم و داوای لنبسورن
 له هه سولا په کیش ده کم.

هروام وایمنم بهر مومی و یاداشت کردنی نمو رودلو و دیاردانی نه زمونه گه ی
 مههاد که لکنیکی زور به لکنکولر و توژی مومی براره گانی نمو میژوه ده که به بنیت
 و جینگه ی خوی له کتنبه خانه ی گوردیدا ده گرت. ۹۱

دوا وشتم بۆ سرباسی نو برایانه به که یار سه تسیان دام بۆ له چاپدانی نهم
 بهرگ، به تایه تپی:

کاک محمد سه عید قادر سه پرشتکلی چاپخانه ی کۆمه له ی گه لی گوردستان
 که به هوی چاپ کردنی بهرگی سهیممی د.ج.ک- وه به لنبی چاپ کردنی نهم کتنبشی
 پندام و گاره گه ی بوم جزوه نه لجامدا.

کاک حسینی قازی کهنمرکی بهشی زوری نرخی کۆمپیوتنه رگرتنی گتنبه گه ی
 گرتنه ستز.

کاک شیرکۆ سهنگوری که گه لنب هه لیمت و زور له زانیاریه گانی لسم
 سبزا سهنگوری باوکی که یانده دهستم و برون به به که م سه رچاوی نهم
 پشکمه پیه ..

---

۹۱ هه روهک کاک جعفر محمه نه پور بۆ تیزی دوکترا گه ی له بوگی جزیری نویسنی گوردی
 و حهوانه گانی شنبوی نویسنه. وهک فونه ناوی برهوه. ديسان خانم د. شهروزاد نوجاب که
 له گه ل لنبکۆله مه لسم ژتانی گوردی هه رکه. نمو باسه ی که په پوهندی به ژانه وه هه به لهم
 کتنبه دا. کتنبه گه ی بۆ نه روا تا سوری لن ووه گرت.

دەرفەتیک بۆ پزلیتان

شیرکز میرزامەنگوری

لە وتەیکە پشیمانی خۆمانەوه کە دەلێ: (نرخ زەر لای زەرنگەر) دەسەوی
دەرفەتیک بەدۆسمووە بۆ پزلیتان و ستایش کردنی گەلەپیاوانی کورد، کە توانیان
بەهەول و کوشش پزلی جوامێرانەیان، نەم بەرھەمەسەنگینە لە دەبەجوری لای
نەکردنەوه، لەمەترسی فەوتان بگەننە دوا ھەوارگە پلاوہوونەوه، کەنەک ھەر
بەتەنھاکتیبخانە کوردیانی پین دەولەمەند دەگات، بەلکەر قۇناغیک گزنگ و
پەرە پرودای کاریگەر لە مێژووی خەباتی نەتەواکەمان، مێژووی یەکەمین کۆماری
کوردستان، لە کوردستانی رۆژھەلات بۆ نەواکانی نەمرۆ پۆشن دەگاتەوه.

کتیبی بەسەرھاتی سیاسی کورد، نەگەرچی تۆماریک گزنگی مێژووی
بەرخۆدان قۇناغیک دەگێتەتەوه، کە پشتریش ژمارەیک لە مێژو نووسانی کورد
و گەلانی تر بەقەڵەمە بەیشتەگەیان پرودلوکەکانی نەم سەردەمەیان لە دووتونی
کتیبی بەنرخدا ھەلسەنگاندووە و بەچاپیان گەیانندووە، بەلام نەم بەرھەمە،
لەبەرنەوێ دانەرەکی (مەنگوری) بەشداریەکی بەرچاوی ھەبووە لەو پرودای و
گزارانکاری یانە بەتایبەتیش (کۆماری مەھاباد)، کە (مەنگوری) جگەلە
پنشمەرگەیک کۆمارەکە، شاھدیکە ھاوچەرخێ سەردەمەکەبوو، تاپەقەندیدەتی
خۆی ھەبە، بەلام لەگەڵ نەموشدا نەم بەرھەمە بەدەرنی یە لەکەم و کۆری کە
راستکردنەوشیان دەکەوتە نۆیالی مێژووناسان و رۆشنبیرانی نەوێ نوێ

له له کسان، که به چارونکی رښه گرانه ی بنیات نه را نه وه پتید اېچنمه و، له ناست
پړچون وگټه نه وه گانی (مهنګوری) ادا هلوېسته بکن.

وله ی نهمی که به لای نیمه و گرنگه، به چاپ گه یانندی کشبه که په، چونکه
له رگی پاراستنی له لهورانن له نهمستی نیمه د لېره، چاپ گردنېشی ده که وینه
له نستی رڼه ټنګه شوره گانی نه تمه که مان، که له راسنی یشدا به یز نموشیرون
مسفا، په گم به یز به که به دنگ نو د لهوران به مانه وه هاتو، رڼی به چاری
بې له به دی هتانی ناواته کی (مهنګوری) ادا. گاتیک که به به یی هست
به لېره سینه وه ولسوزمه به یی پتداین که به به ر شیره یی بېت نم کشبه
له لهوران رزگاره د گات، نه و به که له سالی (۱۹۹۵) به یز گه راپه به دوه ده
ولات، به رگی په گم کشبه کی له گڼ ختیدا بر دوو، تابه نه مانه نه وه که یانندی په
هست ماسو ستای به یز مسعودی مه لاوزت گه به یز شېشې ټول رسه چه کی
مه رده ی لن هه لمانی و به و نه خونی وماند و به یونکی بې هاو تا و چانکی
د رڼ (مسره هاتی سیاسی گورد) ای به و یشه کی په به نه به چاپ گه یاند،
که به راسنی دلسوزمه کی وای نواند که نه که هر گیانی (مهنګوری) شاه دمان کرد،
به لکر خزمه ټنکی نه تمه که مانی کرد که هر گیزا و هر گیز له یاد نه کړت.

چارونکی تریش به نندی دسستی به یز ان نموشیرون مسفا و ماسو ستا مه محمود
مه لاورات ده گوم به نو جو ایتیه ی که نواند یان، هه یین به کورد و کوردستان.

میرزا محمد عەمین مەنگوچی

۱۹۸۸-۱۹۱۰

وێتەن گەر هات و من مردم ئەتۆ دیت تەرزی ئەم حالە
 بە پۆلە کورد بۆ لاشەم دەریین بەسمە ئەم چالە
 لە سەرچاوەی زەلم دامنێن لە ناو خونچە و گوڵی ژالە
 دووبارە تەلقینم دادەن بە کوردیکی پەتی پالە
 ئیتەر مەم نیژنەوێ مادام نەماوێ شیوەن و نالە

میرزا مەنگوچی - ۱۹۴۴

به ناوې خواي هغه وړه و ميهره يان

***

بهره‌راني سياسي كورد له ۹۱۴ و ۹۵۸

هاوخره ياني بهرېز

نېمه گه ليكن كه پي مان نه لږن گه لي كورد. وه به نيستمانه كمش مان
نه لږن كوردستان. به مانا ا جي نشني ا كورد.

د نيستواني كوردستان له ۲۰ ملېون تي پهر نه كات. وه گه لي كورد له
ره گزي مادو - ناري - پنگ هاتره. و علاقه پكي نه تهر ا پته له گېل - كه پاني
- نمشگاني - ساساني - هه به هزي كورد. كه وتونه نيواني - روس - تورك -
پارس - عراق - سوريه - وه به شيكي كشي لاناو حكومه تي نه ملغان -
لورستان - لويان - دا هه به.

پنج هزار سال پيش نه سرو كورد لهر شويانه د اډ ياره كه نيستا تپا
نمريت؟

به هزاران جهنگي خويشني لهر نهو نيستمانه له گېل ملله تاني
نه خامشي - سوري - گلداني - بابلي - ناشوري - كياني - نمشگاني -
ساساني - روم - و مهقدوني - پيني نومي - عباسي - بزنيني - سلاجقه -
مغل - تاتار - صفوي - قاجار - پهلوي دا كرده.

چهند دهوله‌تی گه‌وره وه نهماراتی خاوون ده‌سه‌لات و زور جار ملله‌تانی به‌هیزی بیگانه‌نو کوردستانه‌یان پی شیل کردوه وه به‌سه‌ر لاشی کوردانی به‌هین.

به‌لام به‌هول هه‌لو روناکایی دا. به‌لاهاری دوژمه‌نه زورداره‌که‌کانی خویان داوه‌ته‌وه. وه توله‌ی خویان لی ساندونه‌ته‌وه.

به‌سه‌رهاتی [گه‌زنه‌فونی - یونانی له ٤٠١ پ م دا. که له گمل [کورشا] هاتونه‌ته سه‌ر کوردستان و بابل - ده‌وی نه‌خا که کورد له توله ساندونه‌وه دا دستیکی بالای میژیی هه‌یه.

له پیشی ئیسلامیه‌تا هوزی کورد خاوه‌نی نه‌و وینه حکومه‌تانه به‌وه. وه به‌سه‌ر به‌خویه‌تی خوی ژیاوه -

١- لولو - ٢٨٠٠ سال پیش میلاد له ناوچه‌ی قه‌راخ و سلیمانیدا ده‌وله‌تی کورد به‌وه.

- ٢- گونی - ٢٦٠٠ سال پ م
- ٣- کاشینی ٢٢٢٥ - "
- ٤- میتانی ١٤٥٠ - "
- ٨- میسری ٩٢٣ - "
- ٩- کیانی ٥٤٦ - "
- ١٠- ساسانی ٢٤١ - "

هه‌تا په‌یا بونی اسلام هوزی کورد له ناوچه‌کانی ئیستای خویانا زور ده‌وری بالایان دیوه. دستیی سیاسه‌ت یان خسترت ناو ئیشوکاری وه‌لاتانی بیگانه.

وه له په‌یا بونی ئیسلامیه‌تیشا. دیسان کورد به‌هیره‌کانی له‌گه‌ل ملله‌تی عه‌ره‌با کردوه وه له گه‌لیا جه‌نگاوه. وه به‌هی کوشتا مه‌یانی بو عه‌ره‌ب چو‌ل نه‌کردوه. که دستکاری ناین و به‌ووشتی به‌کات. هه‌تا [زهرنا‌ی] کچی شیروخانی - نامیدی له سالی ١٦ هه‌که‌هه‌وتی ٥٩٦ م نه‌کات به‌لشکرکی زوره‌وه چو‌بو [قادیسه] به‌هاواری یه‌زده‌گوردی نوره‌ده‌شیری یاهکی ساسانی [کرا] - وه له مه‌ل به‌ندی قادیسه‌وه. - هه‌تا نه‌گاهه ناوچه‌ی - ولن -

فصل هفدهم در بیان جهنگواره. که له کتبیکی تای به تی باسی نو کچه کرده -
نهفته.

ها هیچ کاتیک کرده سوری خدمت کاری بروه لاتانی بیگانه شور
له کرده. وه له حمل و ریکوتا په لاماری نو کسانه بیان داو ته وه که دست
کاری ره وشت و دیانه تو نازاد بیان کردنی. وه به زیاده وه حقی خویان لی
ور گرفته ته وه. له کاتی پاشایه تی خلیفه کانی (بنی نومه یه) و عباسیه - کانا
چند شورش گه وره بیان بو روزگار پون بیان له ژیر دسه لات داری عرما ناو ته وه.
له ناو چه کانی - خوزستان نه هواز - کرماشان - اصفهان - شیراز - خراسان و
فارس به بیان - حکاری به نصیبین - شاره زور - دا. دیسان له دوری حکومتی
(بهرنطنی) و سلاجقه (و عثمانی) زور جار ناو وه و شورشیان - بو روزگار
پون بیان له ناو تورک و فارسدا - ناو ته وه.

هندی جار شان به شانی - هوزی نمرمن - ناسوری - له دوه لته عرب و
تورک و فارسیان - داوه.

رور جاریش هوزی نمرمن و ناسوریان - خستوته ژیر پی خویانم وه. وه به
سهرمانا باز داوه.

بو بی هیز کردنی دسه لاتنی فارس و تورک - که ههردو کیان دوزمنی
واسه قینه ی کورده بوون. هندی جار لاین گری په کیک پان لهو دوه لته تانه
کرده.

وه بر په رساندنن هیز و دسه لات نو دو دوه لته گموره بیان داوه به گژ
په کا. وه بمو ناوه نماره تیک پان بو خویان پیک هیناوه.

به لام زرونی سیاسی وه پارچه پارچه پی کوردستان بوته هوی نموی که
کرده کان له همو کاتیکا نه بیان توانیوه به پهک دهنگ و بیر په لاماری دوزمنی
سمنانی خویان بدن.

حا له بهر هوی لیک پچرائی - نهشتعانی کورد و تایفه کانی کورد
دوزمنه کانیان ترانیسیانه زور به ناسانی له هندی وختا نماره تو
سهره خویه ته کانیان لی تیک بدن.

کورده‌گان له په بابونی نیسلا میه تا هه تا هم تاریخه توانیویانه نه
نهمارته‌انه دروست بکمن.

- ۱ - په وادی - له نازربایجان دامه‌زراوه له ۲۳۰ هجری هه تا ۶۱۸ هـ
- ۲ - سالاری - له ۳۰۰ هـ هه تا ۴۲۰ هـ
- ۳ - حسنه‌وی - هم‌مدان ۳۳۰ - هه تا ۴۰۵ هـ
- ۴ - شدادیه - تیره‌وان نه‌خچه‌وان تغلیس - قره‌باخ - له ۳۴۰ هه تا ۴۶۸ هـ
- ۵ - دوسکی - مروانیه - دیاربکر ۳۵۰ هه تا ۴۷۶ هـ
- ۶ - عنانی - حلوان - له ۳۸۰ وه هه تا ۵۱۰ هـ
- ۷ - شوانکاره - فارس له ۴۱۲ هه تا ۶۵۸ هـ
- ۸ - نه‌تابکی لوری گوره - لورستان ۵۵۰ - ۸۲۷ هـ
- ۹ - لوری بچوک له سالی ۵۷۰ وه هه تا ۱۲۵۰ هـ
- ۱۰ - ایوی - له مصر و شام له ۵۶۷ وه هه تا ۹۵۰ هـ
- ۱۱ - ناره‌لانی - مکیان. شاره‌زور ۶۱۷ وه هه تا ۱۲۰۲ هـ
- ۱۲ - ملکی - خراسان له ۱۱۶۷ وه هه تا ۱۲۰۲ هـ
- ۱۳ - نادرشاه - نادر قولی ایران سالی ۱۶۸۸ هه تا ۱۷۴۷ م
- ۱۴ - زنده - موکریان و سنه - ۱۱۶۷ هه تا ۱۳۰۰ هـ
- ۱۵ - براخری - بلوچستان - ۱۱۷۲ هه تا ۱۳۰۰ هـ

له‌ناو حکومتی تورکیادا

- ۱ - جزیره‌ی دیرسم ۲ - خزان ۳ - شیروان ۴ - بتلیس ۵ - صاصون
- ۶ - سیدی ۷ - بازوگینی ۸ - مه‌ردیس ۹ - جمشکرک

نهماراتی نیوان جزیره و گه‌لی

- ۱ - حسن کیف ۲ - سلیقان ۳ - زریکی ۴ - گلی

نهماراتی نیوان جزیره و خوی

- ۱ - هکاره ۲ - حمودی ۳ - بنیامیش ۴ - دنبلی ۵ - برادرست ۶ - مکری

۷- استونی

له ماره ته کانی حکاری جنوبی

۱- بادینان ۲- داسنی ۳- ره واندزی سوران ۴- بابانی فقه احمد ۵- پانه

۶- گلباخی ۷- کلهر

له ماره ته کانی روژه لاتی ایران

۱- سپاه منصور ۲- جگنی ۳- زهنگنه ۴- فوجان

له ماراتی جبل لبنان

۱- مشایخ العمادی - دورزی امراء سیف الاکراد.

ما کورده کان به دست دهله تانی تورک و ایران و عرب زور به سهرهاتی

لاله پاریان دیوه. همتا هه رای گشتی له ۹۱۴ دا زور به ی کورده کان بۆ مه بهستی

سپاسانه ی تورک و نیران به کار هیتراون

به لایم له هه رای گه وره ی جهانیوه کورده کان چاویان برپوه ته نازادی و

سهر به خیری. وه به رامبه به هیزی دوژمنی راوستاون و زور جهنگی قورس

پان له گهل نیستعماری عرب و تورک و فارس کردوه.

ما نهوا به سهرهاتی نه و قاره سانانه تان بر نه گیرمه وه که له چه رخی

به سه ما به رامبه به هیزی دوژمن میدانی کارزاریان گهرم داهیناوه. و دهوری

پاله رانانه یان بو رزگاری کورد و کوردستان گیتراوه.

هیردارم که سود و غیره تیکی هه ره تهواوی لی وه برگرێ. وه نهو شتانه ی

که به نه ته هقی له ناوچرانی تی کوشانی قاره مانه کانی کورد. جاریکی تر له

به سهرهاتی کوردا پرو نه داته وه. وه نهو هه له یانه یان بیسته نه خشه یکی

نامرزگاری له مهولا. نیتر برین په خوشی.

میرزا محمد امین مهنگوری

به شی یه گم

- له بهسرهانی نیستمار - له خاکی کوردستانا له ممودای ۱۰۰ سال

چوارست ساله دهوله تهکانی پروژه هلات وه روژناوا بر پهره پی ساندن نفوز و دهسلات داری خزیان ولاتی کوردیان خستوته بهر چاو. وه بر دهنموه مه بهستی نه ساسی خزیان چار چاره له گمل په کترا پیک که وتیون وه دهوله پاشکه وتوهکانی ناسپایان له گمل خزیان خستوه.

به لام هدا نیستا هیچ کامیکیان به پین داخواز و مه بهستی خزیان نه پیا توانی وه ناسیا بگرته باومشی خزیان وه قوتی بدن.

جا بر نه وی که نه مه بهستی عراق و نیران و تماداری ولاتانی نیستمار دین بکه پنه وه نموا هندی و سائلی میثریی دهوله ته تماع کارهکانی پروژه لاتو روژناواتان له خواره وه پیشکش نه گم:

له سالی ۱۶۲۵م دا دهوله تی انگلیس به هوی شرکه تیکی هندی پوره له گمل شای نیرانا پیک کهوت بر دهر کردنی پرته غالیهکانا پینج کهشتی که وری نارد مینای (هوزما)

له وی له گمل سرباز دهکانی دهوله تی پرتغال - که وتنه جهنگ وه (سرولیا م باهن) نه میرالی انگلیس له و روداوه دا کوژرا.

شای عجم نه موی وارداتی به ندهر عباسی - دا به انگلیس له جیاتی خرنی نه میرالی ناوبراو

وه هر بهم پی یه له سالی ۱۷۶۳ دا دهوله تی انگلیس لیکلی شه پیکه ی له به ندهر (بوشهر) کرده وه. بهر بهر نفوزی سیاسی و تجاری له فارس نزدیک کرده وه.

له سالی ۱۷۶۵ دا شرنی که پی نه لین (شیخ شعب) که وتنه دهست انگلیس وه له سالی ۱۷۶۶ دا ولاتی قهصور - گزیانی - له نیران زموت کرد

۱۸۰۳ دا خلیجی فارسی خسته ژیر بالی خقیه وه، وه له ۳ کانونی
لووه سی ۱۸۵۷ دا [جیمس نوترام] هاته سر ایران محمره - نهواز - خویزه
هه گهر کرد.

له سالی ۱۸۹۰ دا شریکه ی که شتی وانی (لنج نه خوان) له محمره
هه ورا و هه تا نه نده یکی زور هیزی سیاست و نه اقتصادی انگلیس له
ایران کمونه گاره وه.

هه پمانانی گهوه گانی نهستعاری به سودی عراق و ایران
لورد لاندن - له سالی ۱۹۰۳ دا له کونگره ی په رله مانی ننگریزا
وولوه نی دوله تی انگلیس له خلیجی فارسدا نابی چا ووشی له هیچ وینه
هه لیک سیاسی نه ده بی کومه لایه تی - وه لاتان بکا بز پاراستی په گای نفوذ
و چهاره نی خزمان نه بی هه موز وینه نازارتک به چیرین
بالمرسون - سه روکی وه ایرانی انگلیس له ۱۸۹۰ دا له باره ی هینی
فاسی - عراق و نه لمانیه گان ووتیه تی هه ۵۰ مه تر هینی ناسی بهدا بز
له هه بهرام بهر یه ک که شتی گه وری زمیایه.

کولونیل جستق - سه رکرده ی لیژنه ی چون یه تی عراق له سالی ۱۸۳۴ دا
له راهوره که یا ووتیه تی. پی ویسته که مهنه دی نفوزی انگلیس له جبهیل
طارده وه رابکشی بو استرالیا - وه بو پاراستی هه ته ری هیندوستان نه بی زور
باش ناگامان له به سه رهاتی (موصل) هه بی. چونکه هیندوستان دلی ملله تی
بریطانیایه. وه به نه خوشی موصل نازلر په پیدائکات.

بسمارکی نه لمانی - له دهوری خویا ووتیه تی انگلیس بو پاریزگاری
هه دوسان و مصر پی ویستی به عراق هه یه.

هه وه کر که مروف به نان نه می انگلیش ناوا به هیندوستان نه می. وه
ژیاسی هندوستانیش به عراق هه یه.

سهره ی سیاسی نه لمان - باول روه رباخ - ووتیه تی سیاسه تی دوله تی
بریطانیایه نه ویه وه لاتی عرب و عجم به یه که موه ببستی و بیکا به ناله ی

په نېجې نيمه پراتوريه تي هيند. يو نيمې که نفوذي انگليس په سياسته تي
وېلاتاني بېگانه شکستی نه هيني.

لورد کرزن - وزير دهرهوي انگليس له سالي ۱۹۰۲ دا ووتوبه تي وېلاتي
هيند گپاني نه مېر اتوريه تي انگليسه لمره هوزي برطانيا پېن ورسته گه
هيند و پېگاکاني له همو تهنگ و چه لمره پکې بېگانه دور پخاته وه.

وه نهو هيل و کوسپانه ي که که تونده نيواني روسي و برطانيا له نيوان
هولي پگري يو نيمې که روس پېگای په لامار داني عراق و نيران و نه فغانی
نهي نېشه وه.

چا به تمولوي پون بونه که سنوري جغرافياي کورد زور خدراپ وه ناله بان
که وتوه. هر دوه لږ تېک که بېموي په لاماري عراق و نيران و تورک بدلت. له
پنښ همو شتنگا نمغشي نوردوکشي بدناو خاکی کوردا پر نه گاته وه. وه
په نېجې فېل و سياست بې خالاندني کورد نمغاته نېشه وه.

چاو پرکې دوه لږ تاني بېگانه له گېل عراق و نيرانا

مستر وو. گي. دارکي له ۱۹۰۱ دا نيمتيازي شريکي نه وتي قصري
شيريني له شای عجم وهرگرت وه له ۱۹۱۲ دا شريکي پالاوتني نهوت چو
بو عبادان - وه له ۱۹۳۳ دا پياني له گېل پزاشاي پاشاي نيرانا پست. هر
کاتېک شريکي انگليس له نيران که وته مه ترسيه وه. انگليس بنواني بو
پاريزگاري غوي هيز برته تيرانه وه.

دوله ته کاني ترپش وگر انگليس بېري کورد خواردن پان بوه. له سالي
۱۵۱۵ دوه لږ تي برتغال - په چه د پاپوريکه وه که پشته هنيای هورمز - چونکه
واي بو ساغ بومروه که عراق نقبي نه نگوستيله - نموستيله ي - جيهانه. به
هوزي داگير کردني عراق نه تواني پرکيشي وده وړي بهر جيهانا بگن.
له سالي ۱۷۵۲ دا هولنده کان به تمعاعي نيمتعماري عراق که وته په له
قاومي نفوز پلاوکردنه وه.

له سالي ۱۶۷۹ دا فرانسا رنيس کرملين! پان بېناوي نصلي گشتي

پالمیری - له بغداد دامه‌زوان له زماني نویسی ۱۶ همما وه له سالی ۱۷۹۹ دا لیزنه یکی سیاسیان نازد بو بغداد له ژیر سرگردایه تی (امپوزان) پاستا ناوا بو و مرگيرانی نیتجاهی عراق بو لای خزان.
 ناپلیون - زور نه‌میه‌تی به رازی گردنی شای نیران داوه بۆ ته‌وه‌ی که له هاگی روس‌وه. وه یا له مهرزی (موسلموه) له شکر کمشی بگات بۆ هیدوان.

شای نیران بو نهو باسه به ته‌واوی له گه‌ل ناپلیونا ریک کموت به‌لام به‌رهانی سیاسی و عسکری نه‌خه‌گانی ناپلیون تیک دا نه‌ی توانی که به‌م لایا به‌بگات.
 مهر له‌سه‌ر ته‌م ریک که‌وته به‌و که روس‌گان. له پاش شکانی ناپلیون -
 (مهری نازربایجانیان) له نیران پچکری وه به‌م سزایه تمنیی پان کرد.

دواخوژ و ناواتی روس له نیرانا
 له سالی ۱۸۳۹ دا روس به‌پاریکی سیاسانه‌ی له گه‌ل دوله‌تی انگلیسا به‌ست بو دابه‌ش گردنی وه‌لاتی تورک و باگوری - شالی نیران.
 به‌لام انگلیسه‌گان که زانیان به‌لایونه‌وه‌ی نفوزی روس خه‌ته‌ریکی گه‌وره بو لایس نه‌مه‌راتو به‌تی به‌نیتانیا دروست نه‌گات له‌و به‌پار و پیک گه‌وته (میشمان بو نه‌وه).

له سالی ۱۸۵۴ دا روسیا به‌ ناوی هه‌لگرتنی ناخوشی نیوانی همزه‌بی گانه‌لبکی - و آرسودزگی - ویستی بچینه ناو باله‌قانه‌وه. به‌لکه‌ر به‌م ناوه (پورک بخوات وه له‌وتشه‌وه باز به‌داته عراق و نیران).

به‌لام انگلیس و فه‌رانسه له‌و به‌یره دلسوزانه و خوا په‌رستانه‌ی سام روس ناگادار بون. وه روس بیان گیراوه بو دواوه. لاشه‌ی نه‌خوشی تورکیان له‌م په‌ریشکیر سه‌ره‌رشتی روسیه پاراست.

له سالی ۱۸۷۴ بلغاریا له‌سه‌ر هاندانی روس‌گان له یه‌کیه‌تی نفوزی (پورک حیا بو نه‌وه). به‌لام انگلیس و فرانس له ترسی به‌لایونه‌وه‌ی نفوزی روس

نمو دوله ته همواره پان به زور خستموه باوشی تورکیا. وه روس پان ناچار
کناره گیری کرد لهم پرودا ودا.

غلیوم - ویلهلم - نهمراطوری نهمانیا - به هیولی داگیر کردنی عراق
نیران وهندوستان - له سالی ۱۸۹۰ دا زیارهشی دمرگای بهندی بابی عل
نمستمنولی کردهوه به هر فروفتلنگ بو سلطان عبدالحمیدی - هیئایه ژور دا
سیاسیانهوه.

انگلیسه کان بهم پیشکومتی نهمانیا زور تنگا و بون. هیئایان په پان
سالی ۱۸۳۹ پان له گمل روسیا دا زیندو کردهوه وه بهم ۳۰ میانی ا به چکا
گورگه به تورکیان له باوشی نهمان دور خسته وه.

وه له سالی ۱۹۰۲ دا ژاپونیش له ترسی راپه پنی روس په میانی په کیت
له گمل دوله تی انگلیسا مور کرد.

وه فرانساش له ترسی هیترش نهمان له ۱۹۰۷ دا ختی خسته نا
زنجیره ی یکپه تی انگلیس و ژاپون.

وه روسیش - به هیولی خاکي نیران و عراق و تورک په میانی سازنوی
له گمل انگلیس بهست وه به پیر نامه ی ساپکس بیگو و سان ژان - له نیو
انگلیس و فرانسوا مور کرا. خولیای بلا و گردنه وه نفوز و ده لات دان
جیهانی. هورای گموره ی له ۱-۱-۱۹۱۴ دا موزانده وه له ۱۱/۱۱/۱۹۱۸

دوایی پی هیزا. وه نمو به لینه ی که به روس درابو له نهرازی کوردستان
نهرمه نستانا به ناوی (بولشویکی) شورایه وه عبادی کارل مارکس - پان
روس کرد به بیاتوی نه وه که به هیچ جوری روس ری شو داخواز و په میانه ی
نهی که داوای بهش و میراتی لاشه ی مردوی تورکو نیرانیان لی بگات.

وه ده له و په میانی بی وه ختی تورکیش له گمل نهمانیا دا بو به هوی نه وه ی
که هه مو ولاتی جزیره العرب پان له چنگ بهچی. و نفوزی سیاسی و
عسکریان له تاسیادا نه مینی.

وه کورده کانیش دهرخواردی ملله تی عرب بدرین له سر نمو په میانه ی که
انگلیس له ۱۹۱۶ له گمل ملک حسنا بهستوی که هه مو عناصر یکی غیره

هرمی بر هر مپ بترن نمرینهوه.

بهره‌رگانی دمه‌لات له پیرانه‌وهی هه‌رای گهوردها - ۱۸۹۸
شکانی ده‌وله‌تی نه‌لمان و ناژاوه‌ی بولشویکی له روسیادا. نه‌بۆ به
له‌ساسکی نارا که نمو ده‌وله‌تانه چا‌پۆشی له تی شکانی خ‌زبان بکمن.
هه‌ندی رودا‌ی ب‌ل‌ت‌مه‌تی سیاسی و ع‌س‌ک‌ری وه‌ به‌مه‌ره‌اتی ه‌ت‌زدا‌ری
ال‌ه‌گ‌و‌ری س‌ن‌ط‌ور له جیهانا بو به ه‌وی نه‌وه‌ی که په‌مانی - ل‌ور‌سا - ل‌ور‌س‌ا‌یل -
له‌لمانیا و به‌ریا‌ری - س‌پ‌و‌ر - ی‌ت‌ور‌کیا له‌گ‌ه‌ل هه‌ندی نه‌خ‌شه و به‌ندی -
گ‌ر‌ا‌ی‌س‌کی - و ت‌ر‌و‌ت‌س‌کی - ت‌ی‌ش‌تر‌ا‌کی له روسیادا - بی ن‌رخ بی ن‌ه‌ته‌وه.
س‌ر له نو‌ئ - س‌رو‌کی نمو ده‌وله‌تانه ب‌گ‌ه‌ونه‌وه س‌ر به‌ر و ل‌ی‌ک دانه‌وه‌ی
ل‌ا‌و‌ه‌ی جیهان به ت‌ه‌ر‌ز‌ی‌کی تازه به تازه و له ج‌ا‌ری پ‌ش‌ر به نا‌زا‌رت‌ر.
رو‌سیا - له ژ‌یر ک‌وش‌شی به‌ر‌زی ل‌ن‌ئ - ک‌ال‌ن‌ئ - س‌ت‌ال‌ئ نه‌لمانیا له ژ‌یر
ب‌ل‌ت‌مه‌تی ه‌ت‌ل - ت‌ی‌ط‌ا‌لیا به ت‌ه‌وان‌ای - د‌وت‌شی - م‌ؤ‌س‌و‌ل‌ینی -

ل‌ور‌کیا‌ی نه‌خ‌وش ک‌ه‌وت‌ر - له ژ‌یر خ‌و‌ق‌ن ک‌ه‌رم‌ی م‌ص‌ط‌ف‌ی ک‌مال س‌ر له نو‌ئ
ل‌ا‌و‌ه‌ان له جیهانا ن‌ا‌پ‌ه‌وه. وه‌ پ‌ر ت‌وله‌ گ‌رد‌نه‌وه‌ی ج‌ه‌نگ‌ی ۱۹۱۴ د‌و‌ب‌اره جیهان
ه‌را‌ه‌وه ژ‌یر نا‌زا‌ر و بر‌سی‌ایه‌تی له ۱ / ا‌ی‌ل‌و‌لی ۱۹۳۹ ه‌ت‌ل له‌گ‌ه‌ل ده‌وله‌تی
پ‌ل‌و‌سیا - دا‌ک‌ه‌وته ج‌ه‌نگ‌ه‌وه.

ده‌وله‌تی انگ‌لیس ل‌ران‌سا نه‌ص‌ریکا روس هه‌تا ۵ / ۸ / ۱۹۴۰ له‌م‌نا و نا‌گ‌ری
له‌و هه‌نگ‌دا نه‌ت‌ل‌انه‌وه. وه‌ به‌ شکانی نه‌لمان و ژ‌اپ‌ون و ت‌ی‌ط‌ا‌لیا - د‌و‌ای‌یان
ب‌ه‌م هه‌نگ‌ه‌ خ‌و‌ن‌ینه ه‌ینا که ۷ س‌الی خ‌ا‌پ‌اند. وه‌ بۆ به‌ ه‌ق‌ی پ‌ه‌یدا‌گ‌رد‌نی ی‌وم‌س
ا‌نا‌ت‌رم وه‌ چ‌ه‌ند و‌ینه ش‌ت‌ی‌کی به‌د له‌ چ‌ه‌کی پ‌ه‌ک‌تر ک‌و‌ئ‌یدا.

به‌ره‌ره‌گانی به‌لا‌و‌گ‌رد‌نه‌وه‌ی نف‌ر‌ز له د‌و‌ای هه‌رای ه‌ت‌ل‌ر‌یدا له ۱۹۴۵ پ‌اش
ما‌و‌ی نمو ج‌ه‌نگ‌ه‌ خ‌و‌ن‌ینه ۳ ده‌وله‌تی هه‌ره‌ گ‌ه‌وره‌ی و‌د‌ک‌و انگ‌لیس و ام‌ریکا و
روس - له جیهانا در‌وست‌گ‌رد. وه‌ نمو ده‌وله‌تانه ه‌ی‌چ کام‌یان به‌ پی‌ نار‌ه‌ز‌وی
ن‌س‌م‌ع‌اریه‌تی وه‌ ز‌ه‌ره‌مه‌ند‌یان. تا‌م‌ه‌ن گ‌ه‌وره‌ی و پ‌ی‌ش‌ک‌ه‌وت‌نی خ‌و‌بان نه‌گ‌ر‌ده‌وه.
وه‌ ه‌ر س‌ت‌یک یان به‌رام به‌ر به‌م ر‌ه‌نج‌یدی که له‌م ح‌ه‌ره‌یدا گ‌ی‌شا‌و‌ب‌انه خ‌و‌بان

به مغدور نه زانن

جا نمو ۳ دهلته تانه نه پانعموی بو بهراووردی نفروز و دسه لات داری جیهه
گیره تیان. همرایکی گموره تر دایمزیتموه

جا بوم کهنه وه سه رزمین کراوه به دو (نوردوگای گوره یه کیگ یان به ناو
نوردوگای شیوعی - دوههم یان نوردوگای نیستعماری نه طلای -

وه همر دو نوردوگا چاویان به پوره ته خلکی کوردستانه وه له همر وه ختیه
که نمو دو لشکاپه به یه کا بچن کورد به پاریناوی نا می نپته وه.

بی گومان به سه رهاتی جیهان کورد ناچار نه کات که خوی بخاته نه
کرمه گی یه کیگ له دو هیزه گردارانه. وه به پرینچکی یه کیگ له دو ناگا
خوی به سوتی نی.

جا بو نه وهی که کورد بهراووردیکی نهی خوی به کات وه چاویک
زمیر و دلسوی نمو دهلته تانه - دا به خشی نی که تا چه نه اندازه یک بر سرد
استعماری خویان وه لاتان رانه کشته ناو گم و تاوی خویانه وه.

همزاران گمنج و لاو و پتر و منال - نه خنه ژیر بی. بو هندی به شکوه و تن
سیاه تی خویانه وه. نه بی گلهی کورد له وه ناگادار بی که دهلته تانی استعمار
نهو خوتنه ی که نهی رهین به سونی وه لاتانی پاشکه و تو نهی. وه به روزگاری
هوانی ژیر چه پزگ نمو خوتنه نارین.

به لکرو خویان روانی ده ملیون کوردیان - به قه دو گالون (نهوت) به لاو
مه به ست نهی.

جا بو نه وهی که به بهراوردی کرده وه کانی انگلیس و روس - گلهی کورد
ناگادار بکهنه وه که له ۱۴۹۵ هه تا ۱۹۵۸ ته دهلته نیستعماریانه چیان
به سه کوردی همزار هیناوه وه چن به ناوی تازادی وه مالی سه ربه خوتنه یان
توقی چه نه وقته کوژران و سوتان و تالان و به ده ختی یان کردون.

ناچار ماوم که به بی روداو به سه رهاتی روسه کان له نه رانا بو برایه کانی
کورد به گپته مه وه.

که من خوم هه تا دوا بی تشکیلاتی کوردستان نه دما میکی - زیندوی نمو

هه له مه بوم له مهابادا. وه له هه مروداو و به ره هاتیکى سیاسى و
له اری سره یازی - نو دمه له هاوړی و نیش گه ریگی دلسوز بوم.
وه دپسان باسی نو تشکیلات وه حکم داریه نه کمم که دمه له تی برطانیا
اه مرموره همراى گموره له سلیحانه بهناوړی شیخ محمودمه بوی
له مروداوین

وه له پاش پیک هاتنی نامانجی سیاسانه ی غزیان چوڼ نو سره مخه ی تی
به یان له ناو برهین.

ها له و دو باسه نه کمم به غونه و نیساتی نومى که کورده کان چتر خویان
وه لهن به گالای بیگانه. وه به هاشه و هژشه و درو و دله سمی بیگانه فریو
وه ورو وه له موه لا روښته ی زانین به هیندی سوند و پاکانه ی سیاسانه
له پسیل.

هواام هاکی کوردستان هه وینکی هه مروتبه هیواکی وه لاتانی بیگانه به.
هه و ا به که به یی احترامانه داخلې کومه کی هیچ لایکی استعماری بهین.
وه له پش دابین گردنی پاشه روژیکى روانک ناوړ له هیچ گامتیک یان
به به موه سیاسه تی بیگانه به زدی به نیمه دا ناهیت نه یی نیمه خومان به زدی
مان به ښمنانه کممانا بیت

هه و به پستی انگلیس نو وه بو شیخ محمودی بو دروست گردنی دلسوزی
په ویش نه وه بو قاضی محمدی بو به خنکان دابین دل سوزی و بیر و باوړی
سیاسانه ی هه دو لایان مان به چاوی خومان دی که هر گیز له و تشکیلات و
له نه واره باندا هیچ مه به منیکى کوردستان دروست گردن یان نه به ووه
هه موه مده کی شیخ محمود بو نه ووه پو که انگلیس لوی موصلی چنگ بکه وئ
وه موه مده کی کرکوکى یی بهی.

و نارادکرانی کوردستانی نیرانیش. بو نه ووه بو که روسه گان به و ناوړه یه
پواسه سر به نیران شوپ بکه نه دوله تی نیران ناچاوری نه ووه بکه نه که په ی
مانى مروت دهره یانی له شمالی نیرانا له گه لا بهستی وه له باوشی انگلیس
لوری بهانه ووه.

جا بر نه‌وی که بر ایانی کورد له به‌مه‌رهانی روس و تشکیلات
 کوردستانی قاضی محمد له مهاباد - ناگادار بکه‌مه‌وه. نه‌وا به دور و در
 له پیگایکی بی تهره‌فانه و لاین گری به‌سهرانی کوردستانی قازی محمد
 ده‌وله‌تی روس تان نه‌خه‌مه به‌رچار. بر نه‌وی که کورد له‌مه‌ولا باوهر به به
 وه واده‌ی سیاست نه‌کا. وه همر ئیشیکی که بیکا له ژیر تنظیم وه باوهر
 راسته‌قینه‌دا بی. نه وه‌گوهره‌وا به ووته‌ی «لام سه‌لایی» - کورد بخیر
 میدانی کارزار و سرتانو تالانو کوچ و ره و بزچی. بز مه‌مستی سیاسیان
 استعماری بۆلشویکی وه یا سویند خۆزه‌گانی پهیانی نه‌طلس.

نامانجی روس له داگیرکردنی جیهانا

ده‌وله‌تی روس - له دامه‌زاندنی وه‌جاخ زاده‌یی وه‌خانه‌دانی رومانوف
 پیری شاهمن شایه‌تی جیهانی که‌وتوته که‌لله‌وه. ده‌وله‌ت‌گانی نه‌وو‌پاش
 به‌مه‌ستی روس ناگادار وه ووریا بونه‌ته‌وه
 خه‌پاله‌گانی روس یان به تهرازوی سیاست و زانیاری کیشاوه. و هه‌میشه
 ته‌وازونی روسیان پیوانه کردوه وه نه‌یان هه‌شته‌وه روس له زه‌ریای - رهش - سه
 به‌ینه‌ده‌ری.

روسیش له‌وه که‌یشتوه هه‌تا گیانی نه‌لمان انگلیس - ئه‌مریکا. فرانسای
 جیهانا بی نی به ناواتی جیهان گیری خوی ناگا جا بو هه‌ل گیرساندنی بازاری
 ناشویی. وه تیک چونی نیوانی نه‌وه‌ده‌وله‌تانه هه‌ولی داوه. و شورش
 ئینقلابی گه‌وره گه‌وره‌ی له جیهانا پیک هیناوه. وه هه‌ندی جار به هاو‌پرسی
 په‌کیک له‌وه‌ده‌وله‌ته گه‌ورانه چوته ناو ریسهمی گهرانی نه‌خشی جیهان. وه
 په‌نجهمی بو شورش و غموغای ناو نه‌وه‌چار ده‌وله‌تانه خه‌شته‌وه کاره‌وه.

به‌لام له مه‌ودایکی وا دور درێژدا نه‌ی توانیره له‌غیره‌زه هه‌ندی ناوچه‌ی
 شەرقی نەمرۆه روم وه. جزیره‌ی قرم. و به‌شیکی کم له وه‌لاتی نهرمنستان - و
 قه‌وقازی نازربایجان - له گه‌ل ناوچه‌ی بخارادا - شتیکی تری چنگ بکه‌وی.
 وه له‌سه‌ر غله‌ته‌که‌ی ئیران له‌گه‌ل ناپلوینی فهرانسادا له سالی ۱۸۱۳ و

۱۸۹۸ء به ناری پهی مانی - گولستان و ناریمچای - نازربایجانی قوقازیان
له لیران ساند وه همسو چاریک به هیوای نموی که له ماندوبونی دموکراته
هدرا هل گرسنه گانی جیهان شتیکی چنگ بگدوی.
هری گرمده به هاوپی یه کیگ له شهرکه رگانی روژناوا له ۱۹۱۴ء به هیوای
بلاوه پهی گردنی دسه لاتر نفوز چوناو پهی مان وه زنجیره ی هرای جهنگی
الهی.

به لام پیش نموی که سود له بریار و پهی مانه نهینه گهی پکات که له گمل
سود هورده گانی به سری به سستیوی. انگلیس په لجه ی خه یانفت و جاسوسی -
سخرید - بر خسته نیشهوه.

به ناگهی شیوعی ته چک و تاجی خیزانی رومانوف و قیصر و قیصره ی -
بیا سونا. چه جای نموی که سود له میراتی جهنگ ودریگرن. مستعمره گانی
هه یار له دست ده رچو. وه کو نستوانیا - لاتفیا - فنلنده - سوید - لتوانیا -
له لهر لورکه کان لهو کاته دا له دزی انگلیس نه جولایانه وه نه یان توانی زور به
لایانی - سوانبوله - قزم - نهرمنیا و پروژه لاتی نهرزموم - ودریگرنه وه.

به لام روسه کان له ترسی نو بهره پیش دهستان کرد به هندی که له پهل -
صارای چک و خواردن پهی وهندیان له گمل مصطفی کمالدا - گرت وه خیزان
له مه ترسی دروژمنایه تی تورک هندی کرده وه. نو ریگایه یان به چولی
به هه سره که انگلیس بتوانی به هوی مصطفی کمالده قه پالیک له گیانی
به هوشی روس دلبگری.

راپهرنی بولشویکی له ۱۹۱۷

روسیا له اکتوبری ۱۹۱۷ء به ولاده که وته سر بلاو کرده نموی پرویاهنده ی
له یومی. به لوناو بردنی یاسا و ره ووشتی نازی - فاشستی - نه مپریالیزی -
لایسوکراتی - که وتنه ته لاشه وه.

سالین - و دهمته و دتروی کرملین - که وته سر نه خه کیشانی نموی که
لاواوه یک له جیهانا پهنه وه. دهواریکی برسیا په تی دابن بو نموی که بازاری

شیوعی رواج بستینی.

هتلر و هتلرخواه کانیان همسته سهو غروری و بیاهمی بیونیکی و هاکا
شیرازی جیهان بز روس پس پس بکن. وه له پاش ماندوو بونی دهوله تانی
روژناوا بمش و میراتیکی باشی چنگ بگهوی وه تولهی زهره مندیی ههرا
گمشتی له دهوله تهکانی روژناوا بگاتموه.

که به نیتیفاتی سایکس بیگو له ۱۵ و ۱۷ مایی ۱۹۱۹ بهناوی سیر
ماک سایکس - بهناوی دهوله تی بریطانیاه. مسیور جورج بیگوش - بهناوی
دهوله تی فرانساوه. که نمرازی شام و حلب و موصل یان له خویان دابمش کرد
به دزی روسه وه بهناوی ناوچهی [آی] و ناوچهی [بی]

روس و هختی بهم فیلهی زانی که کار له کار ترزاه. خواخوایه تی
نمرازی گه روسیاش بمسر خویانا دابمش نهکن. جا لمسر شو نهخشه
پیلاته به روسیا له ۲۳ آبی ۱۹۳۹ په پانی [عدهمی تعدا] - په لاماری یکت
نهدانی له گهل نه لمانیادا بهست.

هه چهنده که رهوشت و پاسای نازی و شیوعیت له وکاته دا وهکو ناگرو
پاروت و ابو. به لام ناچاری سیاست شو ناگرو پاروتی به په گه وه لکاند.
له ههمان کاتا. هه دو تهرهف بو له ناو بردنی یکت خویان ناماده کردبو. وه
بو رابواردنی وهخت په کترین به ناوی شو په پانه نه مخالف لاند.

چمند نه تهراتیکی سیاسانهی هتلر بهرام بهر بهم یکیه تیه

هتلر - له ریخشناخ - له ۲ مانگی سبتمبر ۱۹۳۹ روتاریکی بلارکروهوه.
که دیواتی نه گهمه وه که روس هیچ نیازیکی خهراپی نیه له گهل دهوله تی
نه لمانیادا هیچ هیوا یک نیه که جاریکی تر روس و نعلان له دزی یکت
راومستن له ۱۹ سبتمبر ۱۹۳۹ دیسان هتلر له دانزیفا - بلاوی کردهوه که نیسه
و روس له مولا هیچ کاتیک لمبیر و باومری یکت دهرناچین.

له ۱۶ اکتوبری ۱۹۳۹ دهتلر له ریخشناخ دیسان بلاوی کردهوه که
په گه تی نیمه و روس نه تنها بو ناشتی و سلامه تی جیهانه. هیچ بهریکی

۱۷۹۱ ساله ای به گترمان نیه.

با به سرپ و منبری خارجهی نلمانیا له ۱۴ اکتوبری ۱۸۳۹ ووتی دوستی
نیمه روس هه نامه تایی ی.

گترمانگ - له ۲۶ سبتمبری ۱۸۳۹ ووتی نیمه به پرووشتی نیشترایکی وه
له - فانیکی به پاسای شیوعی نعرین. ریک کورتنی نیمه هیچ سستیک به
له - باومری به گترمانگه یی. نیمه له و ریک کورتنه دا هیچ مه پستیک مان نیه
له بها له نایریری انگلیس نه یی.

له هی به یی چه واندی نو هه مو واده و به لئانه له کانی ۸ نه لرایی پروزی
۱۱ / هرایی ۱۸۴۱ نه لمانیا په لاماری روسیای دا.

له هه جده ساداره خونیاری له کگل نو دوسته خوشه وسته پا کره که
له هه به ره له لیزه کانی نه لمانیا دا به ناز و خو هه ل کیشیه وه هه لکی یی
له هه له گره وه. چا رستی نو به سه ره اته یی نهروانی روس و نه لمانه کان مان
له هه له کسا به نژاوی بو رون نه برتوره که تاوانی نو به پیمان شکان و بلین
له هه له گام لایان برون د - ته نیا و ئاتکی تای به تی نو با سمان. مذاکرته که ی
له هه له که له لاین میکایل اوفی روسه وه له مستشاریه تی نه لمانیا وه چنگ
له هه له وه له چاپخانه یی نه متعادی بلدا له لاین دکتور تلی الدین هلالی وه
له سالی ۱۸۴۸ دا چاپ کراوه.

له هه له کانی هتر بهرام بهر به تاوانی جهنگی روسیا

هه پست له پی مانی بهرلین - روما - توکیو - یی هیزگردنی به شوکی بو.
له لمانیا نه به یست که انگلیس و فرانسا به چنه ناو نو به یکبه تیه وه بو
له هه روس له ناو هه لیکری.

به لام دلاذیه - سه روکی جمهوری به تی فرانسا نه ترسا باومری بهم بهش
به هه بهم به نه کرد

له عمل که سی که له کگل منا په لاماری بهرگری شیوعی کرد موسولینی -
سه روکی و نه زانی نیطالیا - بو

چونکه له سه ر ر و د ا و ی حبشه - نيطاليا له لاین فرانس و انگلیس تر سته را بو. له و تر سته له گدل نه لمانیا دا بر و به دوستی کی با و د ی پی کړ او ه د تا مسیو لاقال - رئیس الوزرای فرانس و سیر حمونیل هور - وزیر دهر و ی انگلیس دا وایان کړ د که پارچه یگ له نه رازی حبشه - بدری به نیط بلکو به م ناو ه نيطاليا - له با و ش ی منا دهر ی نن. وه پیکه نه په ها و د م خویان

به لاقال سیر و با و د ی په ر له مانی بریطانیا له د و ی نه و بریا و د یو. و ه د ر له و نمو نظریه سیر حمونیل هور - له و وزارت دهر کړا. و هیتر تیدن له جیگای کړا به و ه زیری دهر و د ه.

من هم همیشه به لاهمه و ا یو که دوستایه تی له گدل انگلیس زور به کدل چونکه انگلیس خا و نه ی و ه لاتیکی زور فرا وانه. وه له هیزی زهریا یو پارشا دمه لالت داره.

و نه لمانیا ش زور خا و من کارخانه و ته و انایه. نه گه ر نمو دو گد له به ر ا ب د و ستایه تی پکتر بکمن. گد له کانی تر ناتوانن که نارام و خوشی سهر زو بشوینن.

ه د تا له مونیخ - به چمبرلاین سهر و کی و ه زیرانی انگلیسم و و توه نه و د ه و له تی بریطانیا له گدل نه لمانیا دا پی مان بیستی. نه لمانیا نامده یه بشی کشی خزی له گدل ۱۲ فرقه سهر یازی خزی بخاته به ر د ه ستی انگلیس بو پاریز کاري ته م هراطوریه تی بریطانیا و پاریز کاري کنداش ا نه گرینه نه ست خومان - ح چمبرلاین نه و پیش نهاده ی منی خسته لیژنه ی په ر له مان به ر حزه کدی چه ر چل له گدل چه ر چلا - مخالفی نم داخوازم و ه ستا یون.

۱۹۳۹

وینه ی ریک که و تنی نه لمان و روس له ۲۳ آبی ۱۹۳۹

له کاتیکا که له دوستایه تی انگلیس ناهومید یوم. له گدل روسیا که و د ی باس و خواستی ریک که و تنی زهره ر به پکتر نه گه یاند - نیفتاقی عده می تعدو - له ه د مان کاتا انگلیسیش مستر ایدنی لکل دسته یکی له پیا و

سیاسه‌گانی خوی ناردبو بو موسکو - بو پیک کمون له گیل روسیادا بهلام -
 پوینتروپ - وه‌یری خاریجه‌ی نه‌لماتیا له گیل مولوتوف وه‌یری - دیمووی
 روسیا زور پی مانی شه‌ونه‌کردن له نیوانی روس و نه‌لمانیان به ته‌واوکردن
 له‌باندیر من و ستالین به‌لین مان به‌یه‌کتر دا هتا همدوگمان پی نین هیچ
 همراهان بو یه‌کتر نه‌بی

له‌و به‌یاره به‌ولاه هیچ پاسی توسعی نفوذ و نه‌رازی به‌ش دانم به ستالین
 به‌داوه که لی همل گه‌راب سه‌وه وه درۆم له‌گه‌لا کردن. نه‌وه‌ش رونوسی
 له‌باله‌که‌مانه.

ده‌وله‌نی رایج نه‌لمانی و یه‌کجه‌تی روس به‌په‌ری داخوازه‌وه تی نه‌کوشن بو
 باهرگاری ناشتی له نیوانی نه‌لمانیان و روسیادا له‌سهر ته‌نظمی نه‌مسانی
 یسانی ۱۹۲۶

۱ - دسته‌به‌ر نه‌بین بو قه‌ده‌شه‌کردنی به‌کاره‌یان هیزی هیزداری و هیچ
 فهرمایی درۆمانه‌تی و هیچ وینه په‌لاماردانیک چه به ته‌نها وه چه به هوی
 گه‌مه‌لی ده‌وله‌تانی ترموه.

۲ - همدو لاهان دسته‌به‌ر نه‌بین که ده‌وله‌تیکی ۳ههم ناماده بو که جه‌نگ
 له‌گه‌ل به‌کیک لهم دو تهره‌فانه یگات. هیچ کامیک مان حقی نه‌وه‌مان نه‌بی
 له‌سهر به‌ک همل به‌دینی.

۳ - نه‌و دو ده‌وله‌ته - پی لاین گر نه‌می نه‌وه. به لی کولتسه‌وه و
 مطاوه‌ت به‌کتر نیفان نه‌کن به‌چونه ناو فهرمانیک که سودی همدو لای
 لیا پی به‌رو.

۴ - هیچ کامیک لهم دو ده‌وله‌ته په‌لاماری هیچ له‌رمانیکی تاک تیکی
 باوه‌ن له دزی یه‌کتر به هیچ جوریک.

۵ - له رودانی ناخوشی طرفین - نه‌و دو لایه نه‌و روداوه یه‌خته همل ناگه‌ن.
 به‌بی گورانه‌وی به‌ر و باوردی همدو لای نه‌بی. وه نه‌میش لیژنه‌ی حکمی پی
 گی نه‌هسی نه‌گه‌ر به پی ویست به‌زانی.

۶ - نه‌و پی مانی عه‌دم ته‌دیه - ده سال سه‌ودای هه‌یه نه‌گه‌ر له پیش

تو او بونی نو و موودایه به سالیگ ناگاداری په کتر نه کرابو تازه کړدموهی نو
په پمانه وه یا حمل و شانندنی نو پوهانه پینچ سالی تر لمر شیکلی
نو توماتیکی دوام نه کاتموه.

۷- نو په پمانه له نزیگ ترینی کاتا له برلین په موکر او نو او نمبی وه
له پاش موکر دن نیشی پی نه کړی.

۱۸۳۹

مولوتوف ۲۳ / آبی ۱۸۳۹ و زیری دهرهوی روسیا

وونیتروب و زیری دهرهوی المانیا

مور - نیمضا

بر په لاماردانی بولونیا پستیشارم به ستالین کړد. ستالین بریاری لمر
نو نه خشه پیم دا. په هرچی هندی نرازی له خاکی بولونیا - بدرتی کم
گر پین وستی پین هبر منیش به لیم دایی که بشی بدم.

روزی ۱ / اپلولی ۱۸۳۹ لاملای جهنگم له گمل بولونیا کړد. و انگلیس و
فرانسا له ۳ / اپلولی ۱۸۳۹ لمر بولونیا هاتنه جواب و نیعلاتی شریان
له گه لا کړم ددولته پی بولونیا - په ۷ روز لمار هلکرت روسیا به پی شری و
هیچ زانیگ به لمر لاشی په ک که ونوی بولونیا - روز هلات نیسته وه.

ممبستی روس پرام پیر به نلمان به پی شتراله کانی هتلر
بزرگرتی فرانسا و بریطانیا نیشاره ی عسکریم له ستادی لشکری گشتی
داوا کړد. و تیم گپاندن نه گهر نیمه وخت نه وخته دور به خه پنه وه.
لماونه به - هولنده - سویسر - لوکسبرغ - پین به دوستی ددوله تانی
روز تاوا.

له ناگاما لمرمانده کان ره زانه ندی خریان نیشاندا که په لاماری نو
دولته به پیلاین گریان به پدم وه مرزبان تیک بشکیم. تنها (بروخیچ) نمبی
به پیش نیارم رازی نه بو و وتی جاری بام له و فکره به ری پین هتا حسابیک
بو روس نه گمین. هیچ گومان نیه له روس که گلمانا نه که وخته شهر. له
کاتیکا بلا ومان به هیزه کافان کړد.

روس بهیروی په لاماردان وه تی پهمی نی ههیه بو نهو اروپا. خه پالیکی
خلیجی فارس وه بالطیک وه بالقانی - ههیه وه تهو شونانهش نامالچی نای
په لی نیمن.

نهو کاتهی که نهرازی فرمانسام تهواو کرد نهو توانی بچم بو گرتنی -
زورگه - جزیرهی بهریتانیا. بهلام لهم ناوهدا حسابیکی قول و وورد ههیه که نهو
گود. نهو هوش مه ترسی په لاماردانی روس بو.

چونکه له کاتیکا که من له گمل انگلیس و فرمانسا له جهنگا بوم. روس
وورهای کردمهوه که غرفه یک عسکر بو کومهگی نهلمانیا نهیری که له گمل
فرانسا و انگلیسا شهر بکات بهلام من وهلامی ستالینم - دایهوه که پی
و پست بهم زهحمه ته ناکات. لشکری نملان بو له ناووردنی هیزی فرانسا و
انگلیس تهوانای تهواوی ههیه.

بهلام به پی ویستی نهزانین که روس جبهه یکی شهر بکاتهوه له تاسیادا.
په لاماری نیران تورک خلیج فارس نمفغان چین هندوستان بدات ههتا نهگاته
مهروی زاپین.

وه مه بهنیشم نهوه بو که روس هیزهکانی بهم وهلاتاموه سرگره می شهر
بکات بو نموهی نه توانی به هیزهکهی نهو اروپا و نیمه تهدید بکات. ههتا
حسابیکی بو نهگم.

بهلام ستالین - وهلامی داممهوه که نیمه نیش مان به روژهلاتی ناوهلی
به چونکه پی ویست مان به [نهوت] نیه و که له پهلوی وازادیش مان نیه که
بهم وهاته ههزارتهی بفروشین له ناکاما له گمل ستالین پیک کهوتین که له
پهروژهلاتو روژناو ادا هندی نهرازی بهش بدم.

بهلام سالین - ههر گرهری نموهی بو که لشکرهکهی بخاته ناو نهو اروپاوه و
لهیری پی بکات.

ههر سی کوشانی که بو راگرتنی نهو بهیری ستالینم بهکار ههتا پی سود بو.
وه له زیرمهوه انگلیس و روسیا کهوتیونه مذاکره ی پیک کهوتن. چونکه
په سهکان وا تی که پستون ههر له فرانسا بومهوه په لاماری روسیا نمدم

بهم هویمه له مصرزی فنلنده - و پولونیا - لشکریکی زور قوروس یان
لهسان دا بو.

بو بهراوردی هیز و معنیهای روس چند فرمانده یکم نارد بو روسیا. و
راپوری نامادهی وه خۆ کوکودنه وهی روسیا یان دای.

نعمجا هشتیکی عسکریم بۆ ریک کهوتن نارد بو روسیا بو داهمش گردنی
نو و نمرایانهی که داگیرمان کرد بون.

روسیا وهلامی نمو لیژنه بهی دایه وه که بۆلونها و فنلنده چیکرسلوفاکیا
هنگاریا بلغاریا یوغوسلاویا ترکیا نیران رومانیای به تمواوی نموی.

منیش وهلامی هشتی پاپا و پراوم دایه وه که دمو له تی (رومانیای لی دهرچی
نمو بریاره یان لی قبول بکمن و نعم داخوازه بکمن به نه خشی داهمش کردن.

روسیا مان ۳ مانگ بهم فیله خاواند. بهلام که (دانکارک) فرانسای گیرا.
ستالین کهوته پهله پهل. لای واپو جهنگ کوتاهی هاتوه.

به پهله داوای تصدیقی داهمش کردنه که لی کردم. له دژی نه وهی که هتا
نمو حله به بی شمر له بالتیک و بسارابیا و بیکوفینای رومانیای. فنلنده

پولونیا - چند پارچه یکی باشم بی دایو.

نعمجا ناچار بوم - هیرهم - نارد بو انگلتره له ۱۰ / آزاری ۱۹۴۱ لگ

انگلیسه کان کهوته ووتویژ. بهلام وهلامی انگلیسه کان نه وه بو. که نه لمانیا
له گمل روسه کان نه لمانی جهنگ بکات. جا نمو کاته انگلیس له گمل

نه لمانیا دا ریک نه که وی

لههر نه وهی که مووقفی نه لمانیا زور گرنگ وه جی مه ترسان بو مولوتوفی

- وهزیری دهر وهی روس بانگ کرده بهرلین - مولوتوف - بی ووتن نه بی باقی

ماندهی دمو له تی - فنلنده مان - بهرته دست. وه پاشایه تی - رومانیای - ش

لنار بچی. و بهرته ژیر جنگی نیمه. و نه خشی نمرازی داهمش کردنه که مش

به پهله نه بی مور بگری.

لهسه و نعم داخوازه پر مه ترسیه له روزی ۲۲ حزیرانی ۱۹۴۱ په لاماری

روسیا مان دا.

جا هلتر هم داخواز و داووتله بانه - روسيا تاوان بار نه کات بو نمو
هيندي که له نيواني همدوگيانا له مموډاي ۷ سالا رږا.

په ۱۹۴۱موزي ۳موزي ۱۹۴۱هواواړيکي په گملي روسيادا راگه پاند. هيچ
باسي نمو تاوانانمي تيا نه کړد که هلتر ستاليني پي تاوان بار کړدوه. و هيچ
هلتر پي درو نه غسته وه لهو تاوانانمي که داپوني په سرشاني ستالينا.
ستالين تنهيا نمونده پلاو کړدوه. که له وانه يه پي مان بلن بزي
سالي - نيتفاني له گمل هلتر و پوينتروسي - ډورنده کړدوه.

پلي روسيا ناچاره بو ناشتي و سړي هاو جهماوېري له گمل همو دراوسي
پکي خوي بندي ناشتي و دوستايه تي بهستي هر چمتد که دراوسيه گمانيش
ډورنده و خوين مژبي.

هلتر بهرامبر پهو پدلين و تاميناتي که په نيمه داپو ناپاکي نيشاندا له
۱۷۰ فرقه سريازي نامادي جنگي په لاماري نيمه ډا. وه په پمانی
همم لمدی - شکاند. په بي حرمت و پيزه و ناو ندرزي نيمه کموت.
په ۱۹۴۱ماديکي - نيحترام و پيزي پاساي دوله تي نه گرتوه به سهراتي
له پلي وهکو به سهراتي ناپلين - نيمي له پوسيا.

|| لي بي نين

له لمبا که داراي گيانکي ناوا غه پانمت کارانه بو بهرامبر په پوسيا
له لمر هم بي په په لاماري دوله تيکي ناوا حمساوه ي سرگيش بدات. خرابو
په هر له ماع و فتيک که گولجا بایه ناوچمي جنگي بو روسيا دوست
پکي اېه. و نړدوه کمي پلاو کړدېاوه په ناو جيهانا. و لشکره کي په شمېر
و ډان مانډو بکړدایه.

له ماح له ساتي مانډو په تيدا په لاماري پدايه. نو وختي هر هيمي نارډو
انگلا که پيلاته کاني همو ناشکرا پوين. ليله کاني التان و روس له لاین
انگليس گانه رون پويندوه.

په ۱۹۴۱م بهر نموي که همدولايان به گيانکي ناپاکانه له گمل پکتر

نمژان. هیچ یان پروایان به یکتا نمه کرد که به پیمانی یکتا پرون بهرید
هموو و توویژی یک تریان به درو نه زانی بویه همتا ناخر پلهی دوستایه
هیچ هنگاو یکی حسابان بو یکتا داننا.

تمماع و خیانه تی هر دو لایان بو به هوی تیاچونی تلمان وه نمخو
که وتنی روس بو مودایکی دور. وه له ناوچونی زور دوهلته کانی لاین گز
هر دو لا - وه خوش به ختی نمه ریکا له جیهانیکی برسی و سرگردانیدا.
له پیش جهنگی هتلهیدا خه لک وای نه زانی که روسیا هیزی عسکری
جنگاوهری زور بی هتزه.

وایان نه زانی که به هیزی شوعیه نه وه تااوه وه نازا به تیکی زور
روسایا دهیه. روسیا ناتوانی له هیچ جهنگیکا سر بکوی. چونکه روس
هندی فوژبلی عسکری له ناو دوهلته نی نهمانیا - له ۱۹۳۶ وه له نا
لفنده - له سالی ۱۹۴۰ به کار هینبو. به تهواری بهروباوهری خه لکی بره
سر نه و باره که روسیا له هیچ جهنگیکا سر ناکه وی

تومنز نه و شکان و هه لائن و تسلیم بونهی له ناو نه و دو دوهلته دا فیلپک
ناک تیکی عسکری - بو که هندی دوهلته تی زوردار به ههله بهری بو گوزار
حساب وه تموازونی بهریازی.

به لام له جهنگی هتلهیدا دهی خست که نظامی بولشویکی شتیکی هر
به پیز وه خواونهی ته وانا و بهرگری یه. وه بهریازه کانیسی بلیمت تر
بهریازن له کوتاو و روی جنگاوهری وه قاره مانیه تی لشکر که شیدا.

به کوژرانی ۱۰ ملیون بهریاز وه ویران کردنی ۷۵ شاری که ووه وه ۷۰
هزار دی و له ناوچونی ۳۰ ملیون نازال - روسیا مقدهره تی عسکری خوی
نیشانی جیهانیدا.

به لام بهرام بهر بهم که ووهی وه گیانی پتهوی بهریاز به بیان له ۱۲ لاوه
ده لاکه بیان - خسته لاشی روسیاره که همتا مودایکی زور نه و نیشانانه بیان
هر بی وه بی نی ته وه وه همو که س بتوانی حسابی سیاست و مقدهره تی
یان له که لا هکات.

۱- سرکه وتنی نوروپایان ناهیه به لگی نموی که روسا همیشه سرکه ونو نمی. چونکه روس ۲۵ سال بو خدیرگی نو کوگردنوهیه که لم به بگدا به کاریان هینا.

۲- گاتی روس نیحلامی جهنگی له گمل نه لمانیا دا کرد. نه لمان ۳- سال بو له گرمی جهنگا بو. سر یازه ورزش کراوه گانی به زوری پا کوژراو یا به بگر کران.

۳- له لمانیا به هری بهمانی عدم تعدی - له هندی پیلانی په لاماردان و لگی جهنگی بهرامبری و ناگاداری محلی ناوویس - بی ناگا ما بووه. و له لگی بهمانی نهی توانی نو هیاته پر بگاتموه.

۴- به هری قده دغی زه ریاکان نه لمانیا له زور شتی بین ویست ناهومید

۵- روس جهنگی له گمل دوله تییکا نه کرد که نو دوله ته له معلوماتی ناووه و صلیبه ندی نو دوله ته بی ناگا بو. وه روسیش به هه مو که لو لگی ناو خوبا شاره زان بو. نهی زانی هری سرکه وتنی له له باریکه وه بو بگ دی.

۶- روس بهرگر بو نهک په لاماردهر - مدافع بو نهک مهاجم

۷- بهر کومه گیکی که ووی روس بو.

۸- روس جهنگی به ناوی پارزگاری مبادی وه نه کرد نهک به ناوی نه تکی به وروشی وه لاتان.

۹- به هری نیسفاقی عدم تعدی - ژاپان - روس له صلیبه ندی ژاپان و لگی به هری دوهمی جهنگ پست نه مستور بو

۱۰- روس - جهنگی له شینیکا نه کرد که له رلست و چه پر پاشه ووی خوی به بو. له ۳- قورده به لوقه نه درا بو.

۱۱- هاوری ده کر انگلیس و نممیریکای هه بو هندی کومه گی

• پارمیتی آمریکا بو روسیا

قرارات الملکه

له لاین جنرال‌الکان امریکا

که نلیب رشید ماع ترجمه‌ی کرده

پارمیتی امریکایه‌کان بو روسیا له هه‌رای جهان دوهم تمه‌ه بوه.

۱۷،۰۰۰ طائره ۵۱،۰۰۰ سپاره‌ی جیپ ۵۰۰،۰۰۰ شاحنه ۱۲،۰۰۰ عجله
قتال مدرعه ۸،۰۰۰ توبی زهوی طایره ۱،۵۰۰،۰۰۰ ملیون لایچین عسکر
۳،۷۰۰،۰۰۰ تاپه‌ی اوتوموبیل ۲،۸۰۰،۰۰۰ طن پولا ۸۰۰،۰۰۰ طن
موادی کیمیاری ۳۵۰،۰۰۰ طن قنابله ۲،۶۰۰،۰۰۰ طن متوجاتی نفلط
۵،۷۰۰،۰۰۰ طن ۸۱،۰۰۰ طن لاستیک

(هلم سیفرید ویستال) له صحیفه (۱۶۰)

۱۲- برسیایه‌تی ئه‌وروپا بو‌بو به هوی خوشه‌یستنی عبادی شیوعیه‌ت
چونکه ئه‌وروپا دو شه‌ری زور گه‌ورن تیا گرابو په‌گیگ یان. هاته‌ه پشمو
ئه‌لمان دوهم جه‌نگی شکان و کشانه‌یه‌یان.

جا به هوی ئه‌و ۱۲ به‌ندان‌ی سدره‌ه روسیا لم جه‌نگه‌دا سهرکه‌وت
راسانی هیز و توانای سهریازه‌تی خوی نیشان سهرزمین دا.
به‌لام ئه‌و سهرکه‌وته‌تی نایه‌ته هوی ئه‌وه‌ی که خه‌لک به‌خاته سهر ئه‌و باو‌ه
که روس ته‌وانای سهریازی خوی نیشانی جه‌هان داوه. وه له هه‌مو جه‌نگه‌ی
ناوا سهرکه‌وتو نه‌ی.

هه‌ر وه‌کو روس لم جه‌نگه‌دا سهرکه‌وتوه. ئه‌م نوختانه‌شی دۆرانه‌وه.

۱- روس به‌ هه‌مو دا‌ه‌کی دور نه‌توانی جی ئه‌و سهریازه‌ه کۆژراوانه‌ه
ه‌گاته‌وه

۲- ناو‌دان کردنه‌وی وه‌لاته‌ه ویران بووه‌گانی ئه‌رکه‌و نازاریکی زوری
نه‌وی.

۳- له‌ پش جه‌نگی هتله‌یدا. روس نه‌ی توانی له هه‌مو ناوچه‌ی که خه‌لک
ه‌کات به‌ دوستی خوی. به‌لام ئه‌مه‌و به‌ هیز و فشار نه‌ی ه‌یج ده‌وله‌ی که لێ

نیک ناپسند. چونکه هندی دست کاری عقیده ردوشت و توانمندی پاسای
نایله و طبعی بوته هوی نموده که خلک له دوستا پستی و غزما په تپه که پدا
میلی پکات.

۵- روسیا به پستی شیوعی همو دوله ممتد و عقیده و مرست و خامن
معدنکی ترسانده. له پیش جهنگی هتله پدا هم نه اندازه به نامانجی روس
و دست کاری ردوشت و عادت پان پلاو نمبروه. همو دسته و پره پک
مدینه روس پان خوش نمویست.

به لام فشاری تم جهنگه پان وونی کردهوه که تمنا هم دوستی کریکار و
پدج بهر له گیل تم ژباندها تئوین. دسته گانی تر به همو چینه یکیانمده دژن
هم ژبانو بهر و پدروکته. وه دسته ی رنج بهر و کریکاریش دیسان همویان
له گیل له پاندها تئوین. چونکه روسیا به روداری تم جهنگه خلکی له
دوستا پانی له گاندهوه. وه پوزو بهی خلک وون پوره که روسی به گیانکی
لسمزاری سیاسانه نموی.

بسمراهه گانی آذربایجان و مهاباد و یونان و مستعمره گانی
هنگرستان و بلغاریا و فنلند و پرتوگیا و میجر دمی غت که نژیک
همو روس له ملله تان نه پشته هژی تیا چونی همو سر بهستی و
ناراپدیک

بیلی لیسگار ناگری که روس له هیزی ووشکانی و په پدا دستیک بالایی
همو روس له توانی زور به ناسانی له پمروه به همو هنگا و نران تورک عراق
پاری

به لام لهو گر نه ناپسند هوی نموده که روس به هاتنه ناوی نمو و ملتانه
هم لیا نموده

له قدر حسابی زهره و هیزی دهرایی روس زلا نه بی بسمه هیزی زهره و
هزاره ها و هندی شتی نهینی دوله ته گانی سویند خوری نه طلسمی. مانای
له و به که روس له جهنگی دلخاتومشا به ممرامی نمو جنگ دوا بی نایی.
په صبا لسمو نه پیری به ناوی مالی خورلوی و ملتان پمروهی مغدوری

لسمه وهلاتان لایمری. یاسای بچوگو گموره له نابه‌ری به ره‌وشت و وید
مساوات وه چهن یه‌کی. سرزه‌مین بگه‌شینته‌وه.

جا به‌ی پهره یی گرتن به‌م خو نیشان دانیه له‌وانه‌به احضاراتی جه‌نگه‌کی
بکات. بو‌گوشنی انگلیس و نمم‌ریکا و پشتیندی وجدان و دلسوزی
هم‌داران نمه‌ستی. شمشیری عدالت و دادستینی بو‌سمر به‌ینی دهره‌مند
زورداران تیره‌کات وه انگلیسه‌گانش نه‌پانموی لسمه شیرازی یاسای
په‌پوتی چهن ساله سمره‌رشتی جیهان بکمن.

نفوزی استعماری خویان به‌سمر جیهانا به‌لاو بکه‌نم‌وه. و هاوری
به‌روبا‌وه‌ه چه‌وته پم خویان بدوزنم‌وه.

جا له راستی دا به هه‌ر دو لایان نه‌وو‌تری استعمار خوین مژ‌خاو
پروگرامی فتل و سیاست بازی وه هم‌زار کوژ.

مبادی نینسانی - نم‌وه نیه که به ملاین خونی نادمی زاد له جیهانا به‌ی
بو‌په‌ره‌گرتنی هندی مبادی سوسیالیستی.

وه به ملیونها لاو بکوژی. خه‌لک به‌سوتی نی وهلاتان له برسان بکوژی
و دیهات ویران بکات به‌چی بو‌ه‌لاو گردنم‌وی تووی شیوعی چون یه‌کی
دهره‌مند و هم‌زار وه له‌ناو به‌ردنی یاسای نطفاعی و دهره‌بکه‌په‌تی.
ژانیکی دیلی گریکاری.

وه نه‌و ژانه‌ی که انگلیس و نمم‌ریکا نه‌پانموی به‌په‌ریزی. زور کو
نه‌ونده نه‌رک و خوین رشتا نا‌هینی. ژانیکی زور بی عداله‌تانه‌یه.

هیچ معلول نیه که سبکی بریطانیایی که وه‌کو چه‌رچل - دارای حق
بریطانیا بی له‌کارخانه‌یکا به ژانیکی گریکار و بچوگی ژیان به‌ریته سهر.

له هه‌مان گاتیشا چه‌رچل - له ۴۰ شهریکه‌دا خا‌و‌نی بش بی. حامد
وه یا داود به‌گ و حسن به‌گی جاف له [هه‌لم‌بجه] هه‌ر یه‌که‌پان خا‌و‌ه
[۴۰] پارچه ملک بن. کابریکی هه‌لم‌بجه‌یش که له هه‌مان ره‌گه‌ز و نا‌و
بی. گریکاری چنگ نه‌که‌وی. جا به‌راستی نه یاسایه‌کی (پولس‌ریکی)
نه‌وه دینی که نینسان له نه‌ستاره لاو و گه‌نجانو به‌ر و جوانانی وه‌لانه‌کی

بها به زندان نهد و معروف غری بو بکا به جارجی و ده لالی هانتی. وه نه
هاله گدی - چه رچیش - نه وه هیل نه گری که معروف پشتی بی له رهوشت و
هاله لی سالی - بکات.

ها مهمت مان لم (تی بی نه) - نه وه بو که روی انگلیس امریکا
له ایسا (لبار نه لسان - نطالبا - وه توانی تریش هم صوبان دهوله تی
سما رین.

هه صر به لجن و پریارک یان بو پیشکه وتن وه پهرماندن نفوز و
هه ره تی خویانه. نه وه کو ملله تانی پاشکه وتو. وه رزگار کردنی وه لاتانی
به هی خوارو.

ها له مهوری که کوورد نهو هنگاوانه زور به باشی به راوورد نکات وه خوی
به هاله به هی دهوله تانی قیلای.

له اوو هه مان بپر و باوهر غلطه کانی (قاضی محمد - تان له خواروه
به هی له گدم بو نه وهی که کوورد ووریاپک له به سه رهاتی سیاسی و مریگری.
بو له ده هتهی چروک نه نی.

هه مان وابه غلطی نهو روزه فیری راستی نه مرمومان بکات. کرده ده کانی
له اوو به لجه بهینه نه خشی پرخته کراوی تای به تی. بو دوست کردن وه بیک
هه مانی گوره ستانیک له داهاتودا.

بهشی دوهدهم

له ههسرههاتی نیران له دهویری نهحتلالی روس ۱۹۴۱دا

دهولتهتی نیران - دهولتیکه که رهگهزی ناری هاتوته ناوهوه وه پیتی ن - له ناریان - وهرگیراوه.

خاکی نیران ههتا نهستا چهنه دهویری گرنگی وهکو (هاخامشکی کیان نهشکانی - ساسانی - مهنی - هلممینی - صفیری قاجاری پهلوی - بهس پردوه.

پهنج ههزار سال پیش نممرو خاوهنی سهربهخویهتی خوی بوه. له ههمن کاتا حکمرانی وهلاتی روما نهفریقا هندوچین - و یونان و تورک پان کردوه. بههوی پهر بونی لاشه کیانی دهولتهتی نیران. دهولتهاتی روزههلات روژئاوا لاشه نیرانیان بهش بهش کردوه. ههتا نهخشهتی نیرانیان هیناوه سهروینهی (پشیله) یکی پیر؟

له بهر نموهی که خاکی نیران خاوهنی نرخیکی ههده به پشته. وه ههمرو کشتوکال و کانگایکی لی بهرههم نههینری. وه بهتای بهتی ریگای هندوس و روزههلاتی ناوهنجیه له سهودایکی زور گۆنهوهیه دهولتهته ههسزدارهکه نیستماری چاویان بهپوته بهر و بوی نیران؟

تورکهکان - خلیج فارسبان لی ساند وه رهبطی عراقیان کردوه ناویان گۆری به ناوی خلیج عربیهوه.

بههرین و محمره و نههواز و بلوچستانیش بو انگلیس بو به نهپور ملکیکی تاپوگراو. و عباداتی کرد به پارچهیک له وهلاتی بهریطانیایا. رویش شمالی نیرانی لی ساند که بهریتهتی بو له تازهریایجانی قومواز له که ههندی نهرازی سمرقند و مهروری و بهخارا له تورکستانی بوخاردهل جا نیرانیش بو نموهی که مستعمرهکانی خوی وهر بگریتهوه. بهنجبه

سیاست و پیلانی نهی خستیاو ناو دهوله تانی هیز داوده.
به نام هتا نیستا له زهره مندوی زیاتر هیچ ونه بهر ییکی له پیلانه گانی
پیلی نهاتره.

نیران له دوروی هتلیدا
لیرار به هیرای نهوی که نیهادی هیز و تهوانا و ملکه دژاره گانی
پگاهه ده.

و لعلمانیش به هیوای نهوی که بهنانو پی خوری نیران خوی بکه بنیسته
خلیج فارس و نیران بکا به ریگای لشکر بهزی سوق الجیش بر هندوستان و
پهلاهلانی ساوه نیی.

پهراشا و هتر- بو نم باسه ریکموتی نهی پان به مور گه پانه. هتر بر
[دور به دهی کاگا گرنگه گانی نیران. وه بر بلاوکرده دهی بهر به ره گانی تجارت
له پهلاوا دا. وه بر ودرگرتنی نه خشی نوو دوکمش. وه بیک هینانی ناواتی
پهلا ساره سه ده لست. وه بر هه لگیرته دهی کومه له گانی ژیر په لجهی
لسمهاری انگلیس.

له لسانیا به ناوی ریک خستنی ریگا و بانی نیران. وه دوزینه دهی گانگای
۲۰۰۰ برغ و نر بهی سه ریزی و دانشکهی. وه نمشی و بنا دامه زراعتن
دهی یکی له اره نلی پینجم - ناره نیران. وه لسمه حسابی کهن و فروشن
په لکی زوری له مارکهی [شکروا] نارد بر نیران. وه ماشینیکی به چوکی
په له کاری بره ویشی دایی.

وه راهه سکی زور کورج و گول به نیران کرا. بهم هیوا به که له کانی پی
ههسا هه له نیرانه وه پهلاماری عراق و جزیره العرب و خلیج فارس و
هندوستان بهات. وه بهم ناوه وه چکی زوری له نیران دانا.
وا وهرگه وت نهگه له وگاته نیوانی روس و ئلمان تیک نهچوا به. ئلمانیا
له نیرانه وه کومه گ و باره تهی به رشید عالی - سهره گ و مزیری عراق
په لکه پانه له ۹۴۱ دا که له کاتیی خویا باسی نم روداوه نه که یه.

چونکه هتلر له مذکره‌ک‌ه‌ی خویا نه‌لی. به هر هیسم - ووت به دوه‌له‌ت
بریطانیا بلې همرو لاتی که گرتومه رهنی نه‌ک‌ه‌مه‌وه. بهو به‌لینه‌ی که
انگلیس واز له عراق بی نی چونکه به‌لیم به زه‌عیمه‌کانی عراق داوه که
عراق نازاد و سه‌مخو به‌کم.

جا قسه‌کانی هتلر وا نه‌گه‌ینی که نه‌لمانیا به هیوا بهو که له نیرانو
په‌لاماردانیک‌ی عراق بگات. وه چونی رشید عالیش بو نیران له کانی ه‌لاک
و عراق به جی ه‌شتی. تاییدی نهو فکره نه‌گاتمه‌وه که رمزاشا و هتلر نیانیک
په‌لاماردانی عراق یان بهو.

به‌لام به‌ختی چهرچل و هوزی بریطانیا له به‌ختی رشید عالی و هتلر
به‌هیزتر بو.

رومیل - له مذکره‌ک‌ه‌ی خویا نه‌لی من بویه له [علمین] مصر - نورد
به‌زیم نه‌کرد و هیزه‌ک‌ه‌ی خوم راگرت به چاوه‌روانی [بالوس] و له قه‌وقاز تر
په‌ینی.

جا دیسان رومیلش - هم به هیوای نموه. هیزه‌ک‌ه‌ی خوی له علمین
قه‌تیس کردبو. که بالوس - نه‌لمانیا له قه‌وقازوه خوی بگه‌بنسته نیرانوه
نه‌مجا زه‌ریای سی و سور و خلیج فارس به‌خه‌نه ژیر هه‌لمت بو هندوستان.
تیک دانی جبری - نیوانی تاسیا و نروپا -

ن‌حتلال - داگیرکردنی نیران له لاین روس و انگلیس و نمریکاوه
دوه‌له‌تانی روس و انگلیس و نمریکا. مه‌ترسیکی هه‌ره ته‌واویران له
نه‌لمانیا پیدا کردبو که له قه‌وقازوه په‌لاماری ایران بدی به‌ناوی پاریزگاری
نیران له هندی رودای سیاسی جیهانی. وه بو پی راگه‌یاندنی کومه‌گی
روژناوایه‌کان به سون‌دخوږ روسیای سولیان. و بو پاک کردنوه‌ی رهنلی
پنجیم له نیرانا. له ۳ / اپیلوی ۱۹۴۱ له دوری وه‌زارتی [منصورالملک]
دوه‌له‌تی انگلیس و نمریکا له جنوبي نیرانوه. وه دوه‌له‌تی روسیش له
شالی نیرانوه په‌لاماری نیراناندا.

برلینا - یان گرت و ناردیان برکندا - و محمد رضا شای - و طبعه کرا به
 می لیسینی لخت و تاجی نیران.
 وه هسته و دایره گانی نعلمانیا هندیکیان زندانی وه هندیک یان خویان
 هارمیه

پهانی سه قوئی روس و نمریکا و انگلیس له گدل نیرانا
 پوهی دمیک بر به هیوای هدلیکی تاوا بر که به بی نوبک بچته ناو
 لیرامیه. و ملی نه چته دهره وه. وهیا هیچ نمی شتیکی و ا دروست بکات که
 لاسانه گانی نازربا پجان به قهوقازی روسی بیستی.
 هلاک لهر نه وهی که انگلیس و نمریکا له نهادی روسی نه گه پشن هر
 به به به یوادی ۲۹ نوامبر ۹۴۱ پهانی ۳ قوئیان له گدل نیرانا هست. به وه
 مرمیه که ۶ مانگ پاش پراته وی جهنگی هتیری به بی هیچ دست کاری و
 لهر گریک نیران به جی بیلنه وه نه مجا روسه کان بر نه وهی که لیتیک
 به یوادی له نیرانا بی ننه وه که وخته سر باری بهند و باو و لیل پتک هینان
 به لیلاره نانموبیک له خاکسی نیرانه وه که وخته ته لاش وه کو به ونه وه
 هاندانی لیسینی.

به هیوایه که هیچ نمی نیران ناچار بیی بر دست لی هه لگرتنی هندی
 لیسینی اجارت و کار کردن له نیرانا.
 وه لهر انگلیسه کان نمواتیش بتوان چنده سهمیک یان به گمسته ناو خیر و
 بی وی لیرانه وه.

لهر گیلانی نوده له نازربا پجان وه که وخته له سابلغا له ناوچی
 لایر با پجان ده کو تهو ریز ا وه پزاقیه ا میان دلو ا و ناوچه گانی ژووری
 لایر با پجان به مری نهو پهنا هیدانه کی به ناوی تاپوری - پنج سیخور غانه
 بهی - له ناوچه چی لهوقازی روسیا چنده سالیک پیش هاتنی روسی بر نیران.
 له ده پدیا ده رگرابون. وه نمواتیش بهوی خونی قزلباشه تی - وه یک ده گری
 پهانیان بر نیرل هیناو وه تبه عه تی نیرانیان قبول کردیو.

نەم نازرپايجانپانە خویندن و فەنئەکی پاشیان لە روس وەرگرتبوو و لە کاروباری ئیسرائیل پیشکەوتن بۆن.

وێ لە ژێر پروگرام وە دەرسی (جەفەر پێشموهری) ناویک کە پەکیک بە کۆمەڵە دەرکراوانە کە پەکی بۆ لە باوەر یی کراوەکانی روس.

دەست کرا بە دامەزراندنی حزبی تودە - لە هەمەر ناوچە نازرپايجان کەوتە پیلانو هاندانی خەلک لە دژی حکومەتی مەڕکەزی ئیسرائیل.

حزبی تودە پێستی جەپا بونە وە و سەرەخیزی - خەقیان لە هەمەر لایەش ناشرکرا کرد.

حزبی تودە لە ژێر پروگرامیکی شەعو عیداد وە لە ژێر فەرمانی چە نەندامیکی بەرجەستی نەم حزبه کەوتە تی گوشتانگی سەرەستیانە.

جەفەر پێشموهری - شەستری - دکتەر جاوید - کەبیری نارام - کاویان - عەفەر - نەندامانی حزبی تودە. حزبه کەیان بەرەو شورش و غەو غاییکی زۆر بەرەو

خەستە خۆ ناشرکرا کردن.

وێ دیسان لە لایەکی تریشە وە بە ناوی حزبی دیکراتی کوردستان.

سەبلاخە وە لە لاین - آغا یان - مەلا داوێ - و عەبد الرحمن زەبەحی و حە

فرور - عەزیز زەندی - و وەهابی بلوری - مەعالی کریمی - صەدیق حەیدری - جە

کریمی - احمدی اللەمی - ناولن حزبی ژ. ک - دروست کرا کە لە پاش کۆنۆنە

نومایندە کوردی عێراق و ئیسرائیل و تورک لە جیگایک کۆبونە وە و

کۆبونە وە بیان ئەووت کۆبونە وە سە قوڵی. وە لەم کۆبونە وەدا بێاریاندا

ناوی حزبی هەمرا و ژ. ک - بگۆرەری بە حزبی دیکراتی کوردستان وە

کۆبونە وەدا نومایندە حزبی عێراق شەیخ عەبیداللە و نومایندە کوردستان

تورک. قازی مەلا وەهاب و نومایندە کوردستانی ئیسرائیل سەید قاسمی قادری

ناولن بۆن.

وێ لە سەبلاخیش لە مەعالی بەرەو بەری (ئەقالی روس - بۆ نەم پەکیکە

کۆبونە وەیک کرا لە مانگی نوڤەمبەری ۱۹۴۵ وە لە هەمان مانگا قازی مە

لە مەعالی احمدی اللەمی بۆ عەزوبەتی نەم حزبی دیکراتی کوردستانە سەند

و شهرهای نندامیه تی پی به خشرا، نهمجا پارتی دیکراتی کوردستان له نیرانا
گه به تی گورشانیکی زور گهرم و به بهوی و وژنامه وه گولاره گانی کاویان - شفق
له نازربا پجان گولاری آزادی له عراق مجله ی نیشتمان - له نیران دهنکی
گهره پان به وه لاتان را ته که پاند.

لایسایش ناوهری نیران له ناوچه گانی نازربا پجان و کوردستان که و ته ژیر
به هر ی توده و پارتی دیکراتی کوردستان.
دهنگی نازادی کورد و نازربا پجان له همو ناوچه پکی نیرانا دهنکی
دها ده

همی پاریزگاری دهولته تی نیران له همو لایکه وه که و ته ژیر هر شه و
سولگی بهی گرانیه نمو دو حزبه، له بهر بهی ناسایش و نیستقراری نیران
هرمه تی نیران زور زو نه گنرا
له دهولته ی زور نزیکا وزاره تی - منصورالملک - فروغی محمودی جهم -
صلحی - کشاورزی - هاتنه سهو حکم و خزان بهی راگیر نه کرا. تاماده و
دهولته ی حزبی توده که پشته نندازه یک که له همو لایکی نازربا پجان وه
به لاماری هیره گانی دهولته تی درا

به لاماری چهک له دوی هیزی دهولته تی له لاین توده وه.
له ۱۸ سانگی نشرین الشانی ۹۴۵ هه تا ۲۳ کانین الشانی ۹۴۵ له
هاری هوریز - رزاته - زهنگان - میاندواو - ناردبیل - خوی - ماکو - میانه
- بخت - گیلان - له هیزی دهولته تی پاک گرایه وه
به گورشانیکی زور ناشیرین تالانی دهولته تی نیران کرا. هه تا له رزاته ودا
- هاری پوسکان. جلی شورش گیره گانی توده یان له بهر نه کرد. نه چوته ناو
هوی ههنگ و به لاماردان.
وه له هینی و مختشا له سابلایغ به لاماری سهرای دهولته تی درا ۷ نهمر
به لیس ناو شار کوژا.

هاری نهمه سندوس - بوکان - به بی خوتن رشتن خزان دا به دهمته وه.

کوردستانی نهران هه تا نهو پهری کرماشان به ناوی پارمهتی نازادی خو
و پژگار بۆن یان له دواي خدمت کاری سهریان بو فهرمانی قازی محمد -
کرد.

به لام نمو کوشتاری که له ناوچهی نازربایجان و تورکه گانی قزلباش رو
له ناوچهی کورده گان نمو خوین پیژیه نههاته رو. تقریبا لسه شیهیکی
نم شووشه پهری پی سهندرا.

شووشی توده و پارتی هیکراتی کوردستان له نهرانا
له بهر نمو که نهینی گشتی روسه گان له بهاری دهست کاری و هاند
کرد و نازربایجان له دژی حکومهتی ممرکه زی تاران هه را به پوشر
ماوه تهو.

چاوا دیری به شدهتی نه مریکا و انگلیس روسی له پاشه روژیکی خه
ترساندبو. جا له بهر نمو لسه نوسین و وه تائق هیچ وینه فهرمانیک یان
نه کرد. هه مو فهرمانیک یان لسه راسپارده وه فهرمانی دم کاری به نهران
نه گه پندرا. جا له بهر نمو ناتوانین به وه تاتی رسمی تداخلی روسه گان نیش
بکهین. که تا چه نهندازه یک روسه گان بو نمو نازاوه به لاین گهر بوون. به
کرده وه و ههستانو جولانه میان بومان روون نه گاته وه که هه مو به مهرانیک
نهران به قسه روس پتیک هاتی.

به لام له بهر نمو که به مهرانی نهران شکلکی جیهانی و مرگرتبو
پتر موافقی سیاسهتی روسه گان نه بو که درێژه بهو شووشه بدین وه خویان
هاندانه دا ناشکرا بکمن.

کرد و باتکویهی روسیا
روسه گان له ۹۴۱ دا ههنتیک یان له گه وره گانی کوردی نهران که به به
بون له ناوانه ی خواره وه بره یانن بۆ [باتکویه]
۱- قازی محمد ۲- حاج بابیه شیخ ۳- احمد خانی فاروقی فیه

الفهده گئی ۴- علی اغای نه میراسعدی دیبگری ۵- عمرخانی شکاک ۶-
فره بر اغای ماموش - له گمل چند ناغاپکی ناوداری کوردا -

له باتکویه چند نومایشیکی میهریان نامیز و خوشهویستانه پان بز
گروهی و همره که پان به وینه خه لاتیگ نشان کردبون لهو تاریخه بهم لاهو.
باتکویه گراهر به دانشگا و یا کنیه و مهزگموتی کورد و نهرهمن و
اگر باجانی.

ره سه گان چین چین خه لکی نهو ناوچانه پان نه برده نهو شوینه به بی بی
امام هیری فرودیشیل و سیاستی خقیان له تمدن وه دهوانی شوینه گانی
فره بر له گرده وه.

به لای پان له ۷۰۰ پیای گموری کورد و نازربایجان و مرگرتبو که نامادی
له پیل هانه بن که له لاین روسه وه پیان نه سپهری و بی جگه لهوش
له لای گمورد و آذربایجانی پان ناردبو بو باتکویه بو خوندنی زانیاری

۱۵۵۴

له وه پیل هر چند دانشگه پکیان له دانشگه گانی جهنگی میکانیکی.
له ارانی و له نذراری - له تهو ریزا کرده بووه و ماموستایانی روس دهرسان
له ۱۵۵۴

همه له اوره و راهبراندنی له زمان درابو دست نهو مهاجرانه ی که بوبون
به ۱۵۵۴ له لای پان له نازربایجانا.

له لای به سه رهانی کورد و نازربایجان لهو پیاده بزیاغ گراوانه مسئل

۱۵۵۵

له ۱۵۵۵ - به به هیلانی سیاست و دانشگه یکی جهنگی و پروپاغندی
له لای هرهانی کورد و نازربایجان.

ره سه گار له مهاجرات له پیاده بزیاغ گراوانه پان بلاو کرده بووه.

له لای هر بی پان به - جملر باگروف ا ی روسی نه کرد.

له لای الهی کاهم نوف - ناویکی روسی پان ناو نابو کاک آغا - و

کرده‌بان به مشاورى جوانمردى سربازى لشكرى كوردستان
ملاطلى هندسى لاسكى - نسكاي - نايك يان ناو ناهو به امر
خان. دهرى نيرى و راهبرينى به ژنان نموت. وارشینف - عبدالله نوف
نوماز على نوف - سه‌مند ساه‌مندوف - نيسماعيل نوف - نمير نه‌ص
نوف ناوان يان به گوراني سياهال. و هنديك يان به ناوى ناوال كرين نمنا
سابلاغ بو همل سوراندنى فرماني قازى محمد له‌سر نه‌خشي پى ويس
خويان.

هلبژارتن - نينتخابات له‌تمويزا
له‌كاتيكا كه هيزى دولتى نيرن له‌ناوچه‌كاني نازربايجان دور خرايم
ناوى توده كومه‌له - يان گورى به ناوى ديكرا - بو نه‌وى كه ناحه‌زاني رو
نمو روداوه به روداويكى شورى نمده قلم.
له‌روزي ۲۶ آبان ۱۳۲۴ آزمرى كه ريكموتى ۹۴۵/۱۱/۱۷ م نك
كونگره‌يكي ملى به‌ناوى هلبژارتنى نندامى ليژنه‌ى گشتى كه بره‌تى بو
۱۵۰ هزار كمى پيك هيرا. وه له‌همو ويته ايراني نژاديك تيكل به
كونگره و همل بژارته‌يه بو.
له‌ناكاما ۷۰۰ نفره‌يان همل بژارته‌ى دوهم منتخبين ثانه‌وى پيك هير
وه ناويان له‌و كومه‌له نا (ليژنه‌ى موسسان) مسئول كران له‌تواو
سره‌رشتى نيدارى ناو خويته‌تى. وه نمو ليژنه‌يش باومرى خوي خسته
هيشيك كه پى يان نه‌وتن (هينتى ملى نازربايجان) كه بره‌تى بون
[۲۹] نندام. وه همو به‌رهاتيك وه روداويكى نمو ملله‌ته خرايه ژ
فرماني نو هينه‌ته.

ه‌م‌تا ۳۰ ناهانى ۳۲۴ - ۹۴۵/۱۱/۲۱ نو ليژنه‌يه چوار كونگره
گرت. له‌گرومونه‌وى چواره‌ما به نوسراوى خواره‌وه. تلگرافيك ياندا به شا
نيران. وه رونوسيكى به سروكى شورى ملى نيرن محمد صادق
طباطباني. ويه‌يكى بو سروكى وزيرانى نيرن ناغاي حكيمى. كه همو

۱۰۰۰ - دهی تلگراف که به خاتمه بهر چای دوله تانی نازادی خواهی انگلیس -
 ۱۰۰۱ - اتحادی جماهیری شوروی سوسیالیستی. فرانسا چین -

دهی و دهی تلگراف

۱ - دهی نازرباجان لسمر به سمرهاتیک زور ناشیرینی دوله تی نیران
 که باس گرهی ناگوهی. خاوهی زمان و کومه لایه تی و ناداب و خاوهی همو
 و دهی سمره خلیه تی خویه تی. و کو و ولاتانی نازاد هل نه گری که خاوهی
 دهی مصری خلی بی.

۲ - دهی بهمان و بهار نامه تی نه طلاشتیک - همو ملله تی نیران هل نه گری
 دهی دهی خلی سمره خلی بی.

۳ - دهی دهی و تی که تی خورنده واری و ناپوری و سیاسی که دهی
 ۱۰۰۲ - دهی نازرباجان له گهل همو چینه دانیشترانیک تی نیرانا دهی تی. و به پونه تی
 ۱۰۰۳ - دهی آذربایجان له دامه زباندنی دوله تی نیران له کونه و. که آذربایجان
 به دهی دهی نازرباجان ناپوی به هیچ جوریک نیران پارچه پارچه بگری
 ۱۰۰۴ - دهی سحر و دهی نیران بکات.

۴ - دهی آذربایجان به همز هیزیک دیگراتیه تیموه نه پوی له نیران به
 ۱۰۰۵ - دهی لیسمر ای مشرویت حکومتی ملی بی.

۵ - دهی نازرباجان و کو دانیشترانی همو نیران له نیداری نومووی
 ۱۰۰۶ - دهی بر نارهی نوماندی خوی بر مجلسی شورای ملی و دهی دهی
 و به دهی دهی گرانه ناماده به که نیشتراک بکات.

۶ - دهی نازرباجان به ناشکراییی هاوار نکات و کو دوله ته کانی
 ۱۰۰۷ - دهی دهی به به بر راهراندنی داری قهرمانی ملی و داخلی
 ۱۰۰۸ - دهی حکومتی محلی خلی بکات. به پی یاسای دیگراتی
 ۱۰۰۹ - دهی خلی له شارانی نازرباجانا نیداری ناو خوی به پوی بهری.

۷ - دهی نازرباجان له بکای دیگراتیه تا زور تازاری دیوه و فیداکاری
 ۱۰۱۰ - دهی دهی دهی. جا بر نه و دی که حکومتی خودمختاری خوی لسمر

بنامه یکی دیکراتی دایمزی به پی نه و نظام نامه‌ی که در اوه به کونگره
مللی آذربایجان مجلس ملی و داخلی خوی همل نه‌بیری که له‌گه‌ل پرله
نیرانا مستولی فرمان وه به‌سهراتی خوی بی.

۷- کومه‌لی نازربایجان علاقه‌یان به زمانی ماده‌رزادیه وه هه‌یه. و
نیستا که زمانی نازربایجانی له کاروانی شارستانیه‌تی قدن - به جی
کونگره‌ی مللی ده‌ستوری دا به هینتی مللی که به زوترین کات زمانی
آذربایجان له کار و فرمانی رسیدا و تدریسی فره‌هنگی دا به‌کار بهینه
۸- کونگره‌ی ملی به مور و گوینوه‌ی ۱۵۰ هزار کس وه به نوامین
۷۰ نفره که له هه‌مو چینه‌یکی نیرانی نژاد پتیک هاتوه.

لسمر داخوازی ملله‌تی نازربایجان ناوی له خوی ناوه ۱ مجلس
سان - بو تداره‌ی سه‌ره‌رشتی ناو‌خویی آذربایجان لیژنه‌یک که به‌یه‌تی
له ۳۹ نفره. له لاین کونگره‌ی مو - سسانوه همل بیژیره‌راون. وه ته‌وان
هه‌مو وینه فرمانیک یان پی در اوه که بو سودی گه‌لی آذربایجان به‌کاری
نن.

له ته‌واو بونی کونگره که مانا نظری ده‌تی - هه‌مو ده‌ولته‌تانی آزادیخوا
رائه‌کشین بۆلای خۆمان که نیسه چاومان له براگویی نیه - ته‌نیا رزگار
مان له ژیر چه‌پوکی ژیرکه‌وتن و ماف خوران مان نه‌بی.
به‌لام نه‌گه‌ر ده‌ولته‌تی سه‌رکه‌زی نیران به‌یه‌وی نه و مافه‌مان به زوری چه
لی ودر بگریته‌وه.

ناچارین به هه‌ر نرخیک بی به‌رگری له مافی خۆمان بکه‌ین. و هه‌تا ده
که‌س مان له ریگای نیجادی خودمختاری مللی خۆمان میدان داری نه‌که‌ین
مجلس مو - سسان به لیژنه‌ی مللی - نیختیاره‌تی ته‌واوی داوه. که بر په‌ر
پی گرنتی سه‌ره‌خویه‌تی نازربایجان له‌گه‌ل شرتانی خاوه‌ن نفوز و ده‌ولات
بچه‌تاو ووتو ویزه‌وه.

وه نه‌م داخوازه‌مان له ریگای ناشتی به‌ریته سه‌ر. به‌لام له هیچ کاتیک

در مدلی مللی له ساندنی مافی غزی چارپوشی و تهنارزول ناکات
 ما لگا له که بن که همو ملله تیگی نازادی خواهی جیهان بزانی که له
 جهان ملله یک همه به که تاماده به پر ساندنی مافی غزی. وه له گوشه یکی
 با سپاه لای نازادی دیکراتی غزی هل کردوه.
 له که له بهدی به هیزی مللی غزی دابی نی نازادی و شهرالمت ممدی
 دی بگا.

هیرمان وایه جنگایانی دسه لات داری لیران وه دوله ته گموره گانی
 هیرانی جیهان کومه لایه تی وه داغوازی نیمه له بهیان منشوری - نه تلاتیک
 هیرمانی وه بی بهش مان نه کن له جیهانیکی پوناکی خودمختاری.
 نهضا - - - - -

هیرمانی رهیس کونگری مللی . مجلس موه سان ملی نازربایجان
 هیرمانی رهیس دکترا جاوید قیاسی شستری جووت مکرم ترابی
 هیرمانی حاج مصطفی راجری سید موسی حاجی عظیم خادمی
 هیرمانی موسی کیوانی وثوقی دیلمانی

پادشاهی دوله نی لیران به دوله تی شوروی
 دوله نی لیران نه مجا به ته وای له شورش وه رودلوه گانی نازربایجان
 هیرمانی پر له ۲۹ آبان ماه ۱۳۲۴ که یکموتی ۱۷/۱۱/۹۴۵م نه کات
 پادشاهی به ویدی خوارمه دا به بالیزخانه ی روسیا له تاران.
 دوله نی کار و لهرمانی دهرمه ی دوله تی شاهنشاهی ناسپاوتهی خوی به
 پادشاهی گهروری اتحادی جماهیری شوروی سوسیالیستی پیشکش
 له لای.

بی هاله له چه مد یادداشتیکی روبه روی له بهاری گرده گانی لشکری
 لیران له فاسانه گانی شمالی نازربایجان. که هیزه کان و مقاماتی جماهیری
 شوروی بزه هری ندری که نه توانین هیچ تامین ناسایش و نه استقرار نظام. و
 هیرمانی له همدی عصری فساد و بهد بهکین.

نیشانه بهو را پورانه‌ی که له وزارت‌ی جه‌نگ و وزارت‌ی دادگوستری
 عدلیه - وه پی مان که‌یشتوه. موقف بره‌تیه لهو چند پرودانه‌ی خواره‌وه.
 ۱- چند ده‌سپک له کوردی دانیش‌توانی ناوچه‌ی آسانی چواره‌وه
 به‌شی مهاباد. به هاندانی چند که‌سیکی به‌گانه فکری تیک دانی نیران
 هه‌یه. ده‌ست یان کردوه به هندی فرمانی بیجی وه چه‌گ په‌یدا کردن.
 ۲- چند که‌سیک لهو کوردانه که خه‌ریکی تیک دانی به‌روباوه‌ری وه
 به‌چاپ کرانی کتیب وه دانه‌ری. قاقه‌زیک‌ی زۆریان له خاکی شوروی وه
 هاتوه.
 ۳- چند که‌سیک له روسای به‌شی روژ‌آوای نیران به بی ناگادار
 نامچه‌ی گه‌شت - جوازی سه‌فه‌ر - چون یۆ با‌نگویه
 ۴- ملا مصطفی بارزانی - که له‌گه‌ل عشی‌ره‌ته‌که‌ی خویا له عراق
 فراریه هاتوته نیران. له ناوچه‌ی کوردنشینی نیران دامه‌زواره‌وه له‌وانه‌یه
 ناستانی چواره‌وه به‌شی مهاباد زه‌ره‌ر به نه‌من و ناسایش به‌گه‌نی
 ۵- هاتوچوی خه‌لکی نیران بو شارانی ناوچه‌ی شمالی نیران بۆته
 هاندان وه نازاریکی زۆر له لاین نه‌فه‌ران وه قشونی روسه‌وه.
 ۶- هاتوچو وه گوازتنه‌وه خواده‌مه‌نی وه گالای پی ویستی له شاله‌وه
 باشور - جنوبی نیران دوچار‌ی نه‌وگیکی زۆر بوه.
 ۷- پارێزگاری ناسایشی دانیش‌روانی خه‌لکی ناستانه‌گانی شمال به
 میدان نه‌دانی هاتوچۆی لشکری دهلته‌ی دوچار‌ی به‌سه‌ره‌اتیکی ناخوش بو
 ۸- هه‌ل سوراندنی کار و فه‌رمان له ناوچه‌ی شمالی له به‌ر نه‌بو
 ناستاندار و فه‌رمانداره‌کان - توشی مشکله‌یکی هه‌ره‌ گه‌وره‌ بوه.
 ۹- له سه‌رزی تورکه و نیرانا. پی ویسته پاسکاپک دایمیزی
 مه‌رزوه‌انه‌گانی سنور خه‌ریکی دامه‌زراندنی فه‌رمانی داخوازی دهلته‌ی
 له‌به‌ر نه‌بونی نازادی و ناسایش ناوچه‌وه له‌فهرمانه‌ به‌ کورتی هاوه‌ته‌وه.
 ۱۰- له‌به‌ر نه‌وه‌ی که مله‌ماتی شوروی. ده‌ست‌کاری نیش و کار
 قضانی نه‌کات. له تیداری پی‌اوای خراپا زه‌ره‌ر و زیانیکی زۆر به‌ره‌

همه را

امیر و وزیرانی نومویری خارجه. له پاش نیشارت دن به پهلاماردانی
دستور دیکرات له میان. و مراغه. وه چنگ کردنی ژاندارمری. وه
چنگ کردنی چنگ داری دیکراتیکان بو هلمهتی سر مراغه. و تسلیم کردنی
چنگ له سراب. و دست کاری مامورینی شوروی له تمویز وه له شارانی خو
- ماکم - بدلیه - به همان وینه ناخوشی و دلاماردانی غیره پی ویست له
مادامه

ها بهم هیانده وزارتینی نومویری دیربوی شاهنشاهی دیری نمیری که
مادامه شوروی به په چانی ۳ قولی که دستمهر بوه نیتحراماتی خاکی
امیر بگری وه هیچ گونه نازاریکی بو اداره و هیزی نعمیت و زنده گانی
له این بی

که پی به پیچده واندی نو به پلینه پان له شمالی نیران به نمند ازبیک
دولتی پیدا بوه نه که دولتینی نیران له چاک کردنی په له نکات لموانه به
دولتی لشی وهای قبا رو بدات که ببیته هژی ناره زایهتی دولتیکتری.
دولتی شوروی همیشه ناگاداری جوانی تی کلای دروسی یه تی بوه. وه
ا. ا. علی بهرام بهر بهم ریزی هاوسایه تی همیشه نامادهی راستی و
ا. ا. پی پی به جا بهم هوموه له بالیز خانگی گورمی جماهیری شوروی
ا. ا. له لای که به په له دستور بدات به هیزی نظامی شوروی که له گیل
له لای له لای نامادهی گومگ وه پارمیتی پی. بو دایین کردنی ناسانی ممرز
له لای ناره هیری شمال. نو ا دو گوردان - پیاده له گیل یک دسته تانک وه
به لای له لای ژاندارمری - پولیس - به همو که مرسته یکی پی ویستوه له
ا. ا. بهر بهر له روی وه زندگان وه میان و تمویز - له حمزه کت دایه. که
له لای هیری ناسانی ۳ - ۴ - یک بکوی
ها بکایه هدا رو تر ناگاداری مقاماتی شوروی بکن باشته نیکه پیزی
له روی یانه.

۲۶/۱۱/۱۳۲۸ - ۱۶/۱۱/۱۳۲۸ وزیر نومویری دیربوی نیران

وه‌لامی بالیوزخانه‌ی شوروی بهرام‌بهر به یادداشته‌ک‌ه‌ی نیران
 سبینه‌ی روژی دو شنبه ۵ مانگی نازهر ۱۳۲۴ آزهری ۲۶/۱۱/۴۵
 وه‌لامی بالیوزی شوروی به شهرخی خواره‌وه درایه نیداره‌ی دوه‌می سیاح
 وزاره‌تی نومویری خاریجه‌ی نیران.
 به پی نویسی وزیر نومویری خاریجه‌ی نیران گویا شوروی دست کار
 نیران نه‌کات. نه‌و قصه‌یه شتیکی بی جی په وه نرخیکی عملی نه‌ه. یارمه
 شوروی بو کورده‌کان شتیکی بی نه‌س‌ه.
 وه له باری مصطفی بارزانی‌ه‌وه که له عراق‌ه‌وه هاتوه بو نیران شوروی
 هیچ ده‌خلیکی به‌س‌ره‌وه نه‌ه.
 نوه‌اندی شوروی له باری بند و آزاری خه‌لکی نیران بی لاین مامور
 شوروی له باری هاتو چو کردن خه‌لکی نیران بو شمالی نیران علاقه‌یک
 نه‌ه.
 دست کاری مامورینی شوروی له باری ژیان وه راباردن و نیفتصادیات
 نیرانه‌وه شتیکی درویه.
 ده‌وله‌تی شوروی له‌بهر خاتری دوستاپه‌تی له مانگی [مه ۱۹۴۳] د
 کاتیکی زور قاتوق‌یدا ۲۵ هزار تن گنمی ناردوته پای ته‌ختی نیران.
 وه له باری هندی شتی تجاری روس ناوه‌دانی خستوته نیرانه‌وه.
 مامورینی شوروی همیشه یارمه‌تی مامورینی نیرانیان داوه
 راه‌راندنی وسیله‌ی پی ویتستی یان. هتا لهو پروژانه‌دا سفاره‌تی شوروی
 نقلی نا‌ستانداری ته‌وریز آغای بیانی فروکیکی ته‌رخان کردبو.
 وزاره‌تی خاریجه‌ی نیران به بی تی فکرین و به‌راوورد باسی مهرزی تورک
 نه‌خاته باسه‌وه. هتا مقاماتی علاقه‌دار چند جار باسیان کرده که پاسکای
 نیوانی تورک و نیران نرکیکی زوری هه‌یه. نیمه له هیچ لایکه‌وه دست کاری
 ده‌سه‌لات و قهرمانی نیران مان نه‌کرده‌وه.
 له یادداشته‌ک‌ه‌تانا باسی محکمه‌ی هندی تاوانباران تان کرده مامور
 شوروی ناترین چاو‌پوشی لهو گونا‌ه‌بارانه بکه‌ن که له دژی مامورینی روس

۱۰۰. این پان لی درون نویسی نموده.

۱۰۱. با سه نایب پی و هندی به دستکاری تصویر نیرانه و بیستری
۱۰۲. در راه رسیدن دهستانه جانی نیرانه که له ناستانه گانی شمالی نیران له باره:
۱۰۳. در پی به سه دهانی سیاسی. میانه - مراغه - نهوه چاکه و خرابه پی به:
۱۰۴. له گهل هری نازر پایجانا هدی چونکه شتیکی تاو خویس داخله علاقه:
۱۰۵. دهوه به له بهر نهوه که مامورینی شوره وی وه ماقاماتی نظامی
۱۰۶. ده گانی سیاسی و داخلی نیران علاقه دار نه وه هر گیز نایب.

۱۰۷. ده هم ماسا به ده نظریه ی وزارت تصویر خارجه ی نیران له باره
۱۰۸. در باره مامورینی شوره وی به درو دی نینوه.
۱۰۹. له باره ی هاس هیزی نیران بو زیاد کردنی قواتی ناستانه گانی شمال. نه
۱۱۰. ده باره به باش نازنین. چونکه نه گهل له وه هیزی که نیستا هدی هیزی
۱۱۱. ده لاله و شیوای نه که ویتنه ناره وه.

۱۱۲. ده حله شوره وی بو پاریزگاری ناسایشی خوی ناچار نه بی هیزی خوی
۱۱۳. ده راه هگا له گهل نه رمشا شوره وی نایه وی له وه پتر هیزی خوی بینیه
۱۱۴. نه لی.

و دریری خارجه ی اتحادی جماهیر شوره وی سوسیالیستی

په ده گانی شمالی نیران وه گیرانی هیزه گانی

۱۱۵. ده شهر - که هیلنی نیرتبات بو له نیوانی تهوریز و آرد بهیل گیر
۱۱۶. ده به گهل آرد بهیل حدوقی له گهل ۱۱ نفری سه رباز له لاین هیز
۱۱۷. ده ده بهار کرا

۱۱۸. ده ده که احمای بیانی - له تهوریز سه رگه رمی مذاکرات بو له گ
۱۱۹. ده ده که به پروازی ۷ آرمه ۲۸ تشرین الثانی ۹۴۵ نه میر مال
۱۲۰. ده ده شهرهای که له ماله وه دینه ده ری له لاین ده ستی دیگراتیه کاز
۱۲۱. ده ده ده

شده‌ی ۱۳ آذرماه ۳۲۴ - ۹۴۵/۱۲/۴ زندانی ناردیپیل گه
زندانبه‌گان به پاره‌تی هیزی چهک داری شوروی پرگار کران.
روزی ۲۵ آذرماه ۳۲۴ هیزی دهولتی له اردبیل - تسلیم به هیر
دیگراتی بون.

له ۲۷ آذرماه ۲۳۴ لشکری رزائیه تسلیم به دست‌ی شورش گهره‌ک
دیگراتی بو که بره‌تی بون له ۲۳۰۰ سرباز. وه به گورانی ۲۵۰ نعل
دوایی به شموی رزائیه هات که روسه‌گان به ناشکرای پاره‌تی یان دابن.
له ۲۵ آذرماه ۱۳۲۴ میانداو که‌وته دست هیزی دیگراتی له ۲۹ آذر
۱۳۲۴ - ۹۴۵/۱۲/۲۰ مراغه که‌وته دست دیگراتی آذربایجانی
سره‌هنگ معینی آژله‌گورزا؟

به پی یه شهرادی ناسایش و ناشتی له ناوچه‌ی نازربایجان همل گهره
هممز لایک دست درایه چهک کردنی سربازه‌گانی میری.

بیاناتی رئیس الوزرای نیران له مجلس پهرلمانی نیران.
روزی ۲۲ آذر ۱۳۲۴ که ریکه‌وتی ۹۴۵/۱۲/۱۳ نه‌کات آله
حکیمی سهروکی وه‌نیرانی نیران له پهرلمانی نیرانا به وونو ویری خوار
نم بیاناتی به مجلس راگه‌یاند.

به‌دیه‌خسانه عمرزی لیژنه‌ی پهرلمان نه‌گم. له وه‌خنیگا من بوم
سهروکی وه‌نیران. ومزعی نیران تیک چیهو من بویه چومه ژیر مسئولیه‌ت
ومزاری به‌لکو نه‌صلاحاتیک له نیران پیک بینم.

به‌لام زور به پهروشمه نه‌لیم که من دستم به نیش کردن نه‌کردبو که بسا
به‌سهراتی نازربایجانا که‌وتم. له‌لاین هندی موجه‌خوری خه‌رایه‌وه ناسایش
له‌باری شمال تیک دراوه.

ناغای به‌پاتی که جیگای بارموی دهولتی نیران بو. وه بو ریکه‌ویک
نازربایجان له جیاتی خوم ناردومه‌ته ته‌وریز له‌وی زور کوششی کرده. به

۱۳- ابراهیم دادستانی وزیری دغایه پرویاغنده
دامه زرن. بهلام وزاره تی دهره ویان هر پرو وزیری دهره وی نیران هیشت
چونکه نازربایجانیه کان لهو وخته دا نه یان نه ویست داوای جیا بونه
نیران پکمن. ته نه داوای خودمختاری یان نه کرد نهک جیا بونه وه.

سهرتیب درخشانیه فرماندهی لشکری نیران چۆن تسلیم بو
روزی ۲۲ آذر ۱۳۲۴ - ۱۳/۱۲/۹۴۵ م به بریاری فوق العاده سهو
درخشان فرماندهی لشکری نیران له گهله هیسته تی دهوله تی نازربایجان
دهستوری خواره وه له گهله هیزی دیکرات پی مان یان به سور کراوی هر وه
گه یاند.

۱- له لاین پادگانی دانیشتری تهوریز ناغای سهرتیب درهخشانیه
لاین هیسته تی دهوله تی داخلی ناوخری نازربایجان جعفر پیشه وه تی
به ندانه به سور نه گه پندری.

۲- هیچ نفهریک له هیزی پادگانی تهوریز هتا دهستوری ثانی اش
ناخر - نابی له سهر بازخانه بچیه دهره وه. دهوله تی ناوخری نازربایجان تا
خوارک وه ژبانیان نهکات.

۳- همهز وینه چه کتیک نهی بخرته ناو نه مبار وه له لاین ماموری
به تی نازربایجانی سهریه رشتی و ناگاداری نه کرین.

۴- هر که سیک له نفهران بیانه وی بو وه لاتی خویان بگه رینه

دهوله تی نازربایجان به پی تهوانا پارمه تی بارگه و کوچی روشن یان نه دا

۵- نهو نفهرانه ی که نه یانه وی بچنه ناو خدمه تی سهر باز دهوله

نازربایجان. له پاش سویند خواردن یان وه نه گیرین به مه نه سب و موج
پاش.

۶- نائب ظابط و عرفاء - وه کیل وه گروبان - له گهله سهر بازی بی دهره

له دوا سویند خواردن چه کی خویان نه درسته وه دست

۷- نهو په یانو ریک کهوتنه له سهر دو نوسخه نه نویسته وه له پاش مو

۱- در هشتانی فرماندهی لشکری ۳ نازربایجان و لایکی تریشی به
پیشمره‌ری رئیس هیئت دولتی ملی نازربایجان تالگویر نه‌کری.

۲- رئیس هشتانی جعفر پیشموره‌ری

۳- فرماندهی لشکری ۳ نازربایجان سروکی هیئت ملی نازربایجان

بیانانی حکیمی رئیس الوزرای نیران له مجلس پارلمانی نیرانا

له پاریس آذربایجانموره

۴- ۲۷ آذرماه ۱۳۲۶ - ۹۴۵/۱۲/۱۸ آغاز حکیمی سروک و مزیری

له ار له مجلس پارلمانی نیرانا ووتی. روداوی نازربایجان مه‌ترسیکی زور
له‌ری به‌دا کرده.

۵- آذربایجانمورگان له‌مانوی به‌تواوی له نیران جیا به‌نموره.

۶- له‌پیکای راستا ناموزگاری وه به‌سریا هاتن پان بی سوده.

۷- بی‌چوادی قانونی تماسی مجلس ملی پان دامه‌زاندوه وه په‌نجمی
۸- شاه‌له‌کار دایه له‌همق ناوچه‌کانی نازربایجانا هدا نمو هتیزی که به
لوه‌ری له‌ماروده‌لوه‌کانی تموریز نیردرایو.

۹- به‌حاکان له - له‌زوبن - و شریف آباد - گیراویانه‌تموه بر دواوه.

۱۰- قهرور - مصدق - نائب له مجلسا ووتی. من نالیم مملکتی نیمه وگور

۱۱- انی - صریح و نه‌صریح - نمری به‌لام ته‌لیم قانونی نیران مانعی نمو
۱۲- پاره‌ریا به‌نموره‌ری.

۱۳- آقای قهرور ده‌منشی - له به‌رامبه‌ر رئیس الوزرا دا ووتی. نمو نازاره و

۱۴- به‌لیفلائی فرانسا و نیستقلالی نیمه‌ریکا نشین.

۱۵- ماه‌امیکی در اوسی ۲۰۰ میلیون سوسیالیستی روسین نه‌بی زور به

۱۶- ناگاداری نمو به‌سره‌هاته به‌کین. انگلیس به‌گموره‌یموه ناچار بوه که

۱۷- له‌کات وه له‌لی له‌سر ره‌ووشتی دیکراتی نوزیم.

۱۸- له‌لیر هیلنی سرکردایه‌تی نیمه نابی به‌ریمره‌کانی له‌کمل میبدنی

دیگر اتیه تا بکات.

چونکه (۱۵) میلیون نفوسی نیران ناتوانی جه به به یکی مخالف بهرام به دیگر اتی همو سه رزمه می دروست بکات.

نه گهر به شیوه یکی عادلانه و دیگر اتیه نه ناگاداری ژبانی دانیشته و نیران نه گری. له و باوره دام جنوبی نیران له شمالی نیران باشتر قبولی می دیگر اتیه تی نه کهن.

جا من وای به باش نه زانم که به سه رها تی نازربایجان به به نه قالبی ناو خویه تی داخلی. وه بز پشک هینانی نهو مه به مسته یان تعدیلی قانیه نه ساسی بکه یین.

وئیللا زور تزیکه له کونفرانسی - موسکودا - قضیه ی نیران به خیر لیژنه یکی تروه.

پی ویسته نیمه پاره بنیرین بو نازادی خواهه گانی نازربایجان. نهو د ناویان به جیا گراوه ی بکه ویته بهر چاوی ده وله تانی بیگانه. وه نیشه که مان زل تر بکه ن.

سه روکی وه زیران ووتی - مجلس وزرای خارجه - له موسکو - نه نیا ده و مانه وه. وه هیچ یاد داشته که ی نیرانیان نه خستنه ناو باسه وه.

به لام انگلیس و نه مریکا - به راسپاردن وه لامیان بو ناردووم که له موسکو - به ۳ قولی قصه یان له به سه رها تی نیران گرده نه گهر نیران نه یه وی. هم هیشته که له نوما ینده ی روس و نه مریکا و انگلیس تعین بکه یین. بز ل گزله نه وه ی رودا وه گانی نازربایجان منیش وه لام داونه تروه. به و مهرجه نه ده سته بهری هاتنی نهو لیژنه یه نه یین. که نهو لیژنه یه به لاین گری تیران نه بکات وه وه ختیکیش نهو هیشته نه بی پی بز نیران که تیران له شگری هم قول تان چول بویی.

نه مجا ناچار بوم. که ناگاداری آغای تلسی زاده - بکه م بو نهو به سه رها تی نیران بکه یینته مجلس - سازمانی یه گ گرتوی جیهانی -

سکالای نیران - له مجلس نومهی متحدها
له ۲۹ مانگی دی ماه ۳۲۴ که پیکهوتی ۹۴۶/۱/۱۹ م نهکات
مهامدی نیران شکایهتی نیرانی به گوهری نوسراوی خواړهوه گهپانده سازمان
ولایتی پهک گرتو.

به سایه نهری جهاهیر شوروی وه، له نیران شوشیک بهریا بوه.
لهامهه نهر شوریه بهینه هوی گورانی قاسایشی دولهتان.
به پی بهندی ۴۴ له نهساس نامهی سازمانی ولایتی پهک گرتو نیران
دهر همرلی داره که روسیا نیران به جی بیللی، داخی گرانم ههتا نیستا هیچ
لاکامیکی دهر نهکوتوه. نیران نامادهپه که به پی بهندهگانی ۳ قولی خدمهتی
لصورانهی خزی شورای نعمینیت - بهکات.
ها لههر فشاری زوری شوروی وه بهسهرهاتی گرنکی نیران آغای حکیمی
به ناچار له ومزارهتهکی تورا و دانیشت.

دولونهی قوام السلطنه
له روزی ۳ مانگی بهمن ۱۳۲۴ ۹۴۶/۱/۲۳ به تصویبی مجلسی
لهروی مللی بهرامهر به [۵۳] دنگ رتی - آغای اشرف قوام السلطنه - له
هیکای سدرک ومزیری سابقی نیران آغای حکیمی بهسهرک ومزیری نیران
هیل بزاردرا.

وه له ۷ مانگی ناپبروا. کابینهی ومزیری داصهزاندهوه. له ههمان کاتا
قوام السلطنه دستوری به رئیس هینتی نمایندهی نیراندا له - لهندنه - که له
سارماسی نومهی متحدها لهکمل نوصایندهی دولتهتی شوروی ووتویر
پکات

به ندهی که دهرکای گلفتوکهپهک سهر لهکمل نیراننا بکریتهوه له ههمان کاتا
طفرالمیکسبی بو رئیس دولتهتی شوروی و سهرک ومزیری انگلیس - فائلی
وه ومزیری دهرهوی نههمپکا نوی. به پرونوسی خواړهوه.
لهم دهمدها که نههرکی مصلهکتهتی نیران هاتوته سهرشانی من. به پی

ویستم زانی که نهجاساتی راسته قهندی عوم وه ملله تی نیران به دهولته
 جماهیری شوروی سوسیالیستی رابگه بینم وه من عوم بهلین تان ندممی به
 یارمده تی هاوکاری نیوانی ملله تی نیران و شوروی بعومی به دوستایه تی
 دلسوزانه گیانی یدک روحی به کار بینم.
 هر وه کو نیران له هه وه لی چنگا گیانی یدک ناماچی به کار هیناوه
 نیستاش باومری من بهرامهر به جماهیری شوروی سوسیالیستی له پهره
 دوستی و هاوکاریدا هر وه هاپه.

هیوم وایه که جنابی ژنرال ناستالین - له مساعده و یارمده تی گران به هان
 عوی بز کومه گی ملله تی نیران له مالی نه تمویه تی مشروعه ی عوی دری
 نه لهر صریحت. له پایندا احتراماتی عوم نیسعت به جنابی عالی پیشکده
 نه کم؟

احمد قوام

بیاناتی تقی زاده نوماینده ی نیران له سازمانی ولاتانی یدک گرتودا
 آغای تقی زاده نوماینده ی نیران له کورونه وی شورای تاسایش جهانی به
 تاریخ ۱۰ بهمن ۱۳۲۶ که پیکه وتی ۹۴۶/۱/۳۰ نهکات که له لهنیدن
 کونگره بان گرتیر. دهری هست نه گهر شورای تاسایش جهانی دهستور بدات
 که له نیوانی نیران و شوروی دست به ووتووژی تای به تی بهری.
 نیسه یدک سر له گهل دهولته تی شورویدا داخلی ناو ووتووژی نه بین. به
 مرجی که سکالای نیسه له لاین شورای تاسایشی گشتی وه به بی دهنگ
 نه ماشا نه کری وه نه خرپته پشت گوی.

دوباره بهلین تازه نه که موه. نیسه به هیچ باریک ناماده نین که نهو
 داخوازمان له پروگرامی شورای تاسایش دهر بهاوین بهو مرجه ناماده بین که
 شورای نه منیعت لهرمان دهریکات که نیسه یدک سر له سر بساطی ووتووژی
 دو قولی دابنیشین. بهلام موضوع هر له ناو پروگرامی مجلسا بی نه توه.
 مجلسی شورای تاسایشی گشتی به تیکرایی بهاریاندا که ناخوشی نیوانی

ایران و شوروی له قضیه‌ی نازریا پیمان له نیوانی روس و نیوانی به شکلیکی
دو قوتی جی به جی بکری.

بهره صرجه که شورای نهمینیت هه تا دوا پیت ناگاداری هه مروینه
لالو کویکی ووتووژ و بهیار بی.
بر نهوی که له کاتی پی ویستا شورای نهمینیت پتوانی تداخلی نهو بهسه
پگات.

ههر به پیمان و به یاریک که له لاین ههر دو لا پهنسد بکری نه بی شورای
لایاچی و ناشی به تصویبی بگه بی.

له ۹۵ مانگی بهمن - ۴ شباطی ۱۹۴۶ نو ماینده شوروی و ایران له
لیدی وه واشتون - له سفارتهی نیرانا یهک سهه داخلی مذاکرانی دو قوتی

بهره

بیان نامه‌ی - قوام السلطنه بر نیعلامی دیوگراتیه تی

له ۳۱ مانگی بهمن - ۲۰ شباط ۹۴۶ بیان نامه‌ی خوارده وه له لاین قوام
السلطنه پلاو کرایه وه.

له م کاته دا به پی نه مری نه علیحضرت همایونی شاهنشاهی ایران تیداره
و دهلات به من سپهره راوه.

له بهر نهوی که ژبانی من تی که تی له گیل سیاست و نیجتماعیات وه
هه به بهرام بهر بهر زرونی نه مری جیهان. وه چاوه دیری مقله تانی یکدی گیر
که نصیبی مجلس گه پشته وه. به پی ویستی تهزانم که نصرت و پاسای
دهکرانی و آزادی خواهی له سنوری قانونا له خاکی نیرانا پیک بهتری. بو
له دهی که حه لک له تامی نازادی دیکرابت بهر وه بهی.

لهوا بلاوی نه که مه وه که له ساته وه به یاره کانی حکومتی نظامی دیوان
هرلی - له باری دامه زرا ندنی نه حزب و کنیونه وه کردن له پروازی ۲۲ بهمن
۱۳۲۵ - ۱۱ شباط ۱۹۴۶ دا نیلخا. وه راگیراوه به لام به شیک له قانونی
حکومه سی نظامی - سه ریازی که پی وندی له گیل چاپخانه و پاریزکاری

اهمگوا به پشتوانی خدا و میهنی ایران به سرکه و تویی نه که برعهده.

محمدری قوام السلطنه پوروسیا

پروای دوشمبه ۲۹ بهمن ۱۳۲۴ - ۱۸ شباطی ۱۳۴۶ دا سرهوک وزیر
ایران قوام السلطنه له گدل هینته تی نوپاندهی ایران - آغای حمیدی سیاحی -
فامری - شعلی - دهری پیرنظر - نیکپور - سلمانانی اسعدی - عمید نوری
مدیری روزنامه‌ی (داد) و جهانگیری تفضلی - مدیری روزنامه‌ی ایرانی ما -
فامسی مسعودی نوپاندهی روزنامه‌ی اطلاعات - حمیدی رضوی -
پوپاندهی رادپر تارن - له فروگه‌خانه‌ی مهرباد - سواری فروگی تای به تی
پوسیا بون وه چون بژ موسکوز.

له پروای ۲۲ شباطی ۱۳۴۶ دا نو هینته گه‌پشته موسکو - مولوتوف -
همسیری امیری خارجه‌ی شوروی له گدل هندی روتبه‌دارانی گوروی روسا
پسوانگی رور به پیزیان له هینتی نیرانپان کرد. له دوی مانگی نسلند
۱۳۴۵ قوام السلطنه ملاقاتی ژنرال ناستالنی کرد و گفتوگوی پی ویسنه
له گدل کاربه‌دمتانی روسادا به ته‌نجام گه‌پاند.

فلگرافی قوام السلطنه

له روزی ۱۵ اسفندی ۱۳۲۵ که دیکموتی ۶ مانگی مارتی ۱۹۴۶ اگات
آغای سیات وکیل رییس الوزرای ایران له مجلسی شورا دا تلگرافیکی به
ولایتی خارابوه له قوام السلطنه و مرگرت.
هرض باره‌گای شاهنشاهی بکه. به هوی میوانداری ژنرال ناستالین
له‌مهموم بژ ایران پاش کموت.

له‌ماه به روزی پنج شنبه یگمه‌مده تارن. له‌باری چول کردنی ایران
پوپانانی پی ویسنی خوم به کمیسری نوموری خارجه‌ی شوروی راگه‌پاند. له
پوپانی میوانداریشا. به دمه‌ته‌قی وه - گلمی وه نازیزایه‌تی خوم بو ستالین
همیری که شیک پتجه‌وانه‌ی سودی ایران پی پی رازی نابین.

احمد قوام

وزارتی نیشوکاری دهرودی نیران به رسمی سیاسی له بالیوژی انگلی
 کرد به مناسبته نیران چول کران له لشکری انگلیسموه له نیره شوی
 مارتی ۹۶۶ دا به گویره په پمانی ۳ قولي.
 به هیو میوانداری (قومام) له شوی ۱۵ نسلندا عرضی ستالین
 که من به هیوایکی زور گهوره هاتوم بو خاکی شوروی. و همدان نومب
 هیوام هر وا ماوه.
 قوام السلطنه - له ۱۹ فبروری وه هتا ۹ مارتی ۹۶۹ چند گه
 ملاقاتی ستالین - و رئیس شورای کمیری ملی اتحادی جماهیری شوروی
 وه چاوینکوتنی مولوتوف کمیری نوموری غاریجهی روسی گرد.
 له نیوانی هر دولا واپار درا، که به دامه‌زبان بالیوز سفیری تازهی
 له تاران همر نارموزیکی نیران پیک دی.
 بدم هیوايه قوام له ۱۹ اسفند ۹۶۹ / ۳/۱۰ گه پشتموه تاران
 هرچیکي که دی بوی عرضی شای گرد.
 له ۲۹ اسفند (سادچیکوف) سفیری دهرودی شوروی گه پشته تاران
 له لاین - دهری - شاهشاهموه په‌زیرایکی زور باشی لی کرا.

تی گوشانی دمللی قوام السلطنه
 بو نهرودی که قوام السلطنه پزیکي روسی پهرستی خزی بنی دمستی کرد به
 گیرانی انگلیس خولعه‌کان له نیرانا.
 به گویره‌ی ماده (۵) حکومتی نظامی آغای طباطبانی گرت که پی پل
 نه‌ووت سید ضیا الدین - که له دهری پزاشادا رئیس الوزرای نیران بو.
 له وهختیکا که ویستی له نیران تیغلاب پکات پزاشا پی زانی وه لورل
 چو بو لندن - هتا تیغلابی شهری وبری نیران ۹۶۱ دا نه‌هاتمه‌وه بو نیران، که
 ریکه‌وتی ایلولی ۹۶۱ نکات
 نوموش له دوی حزبی توده حزپیکي کرده‌وه که ناوی حزبی [عدالت] بو. و
 زور له دوی روسه‌کان فعالیتی په‌کار تمهینا.

گهرابی اسید ضیا، الہ لاین روزنامہ گانی بیگانہ لہ قہولم پرسہار کرا
دہلی گهرابی سید ضیا شتیکی ناوغوسی یہ کاریکی بہ دہرہ نہ، لہ ہمان
وہا بہ رلشکر - ندرلمیش - گہرا کہ یہ کیگ ہولہ دوستہ گانی انگلیس

گرج کردنی روس لہ نیران مناقشہی سازمانی ولایتانی یہ کہ گرتو
لہمہ نمو ہیک گموتنی کہ لہ نیوانی محمد قوام و دہولہ تی روسی
ہیک ہانسو لہ ۶ مانگی فہروردین کہ ریکموتنی ۲۶ مارتی ۱۹۴۶ اکات
دہولہ تی شوروی لہ ناوچہ گانی - کرج - قمزین - شہرود لشکری عوی
گہرہرہ.

لہا فہروردین کرومیکو - نمایندہی شوروی لہ سازمانی نومہمی
ہیکی گرتو ووتی. ہچ ہزیک نہ کہ قضیہی نیران لہ ہرنامہی شورای
نہمیت دہر نہاویژی.

چونکہ نمو ہمسہرہاتہ خلاقی ناسایشی نیرانہ. بہ ہی تصہمی شورای
نہمیت کہ لہ دہوردی رابہرودا لہ [لندن] گہراہو ووتوویژی دہمہوی لہ
ہیوانی نیران و شورویدا دہستی ہی کردہو کہ دہلہ تی شوروی نیران بہ جی
نہی.

لہا لہ ۲۶ مارتی ۱۹۴۶ چول کرانی نیران لہ لاین قشونی روسہو دست
ہی اگری رہ لہ مہردای ۶ حہلتہدا کوتاہی بہ چول کردنی ایران نہہین. بہ
مہرہی نہ کہ ہمسہرہاتیکی ناگہانی گرنک رونہدات کہ نمو ہمسہرہاتہ
ہی عوی مہوہی لشکری روس لہ نیرانا.

لہمہ مہادامیکی لہ نیوانی ہر دو لامان ریکموتن ہیک ہاترہ ہی ویتہ
ہامی نیران لہ ہرنامہی شورای ناسایش قید نہ کری

مہسر ہرنس - وزیر خاریجہی تمہریکا ہلی دای ووتی فہرمودہ کہی
ناہای کرومیکو - موافق نہ. نمو تہریزی ریکموتنی نیوانی روس و نیران
لہمی شورای نہمیت لی ناگادار ہی. چونکہ زمہوریہ کہ شہوہ و وینہی
ہی ہر کہ ہار لہ دہفتری شورای نہمیتا ہنوسیتہوہ.

نومایندگی انگلیس تاییدی نومایندگی نمعه‌ریکای کرد و ووتی - ق
چون به‌تی پیک گه‌وتن وه به‌پاری نیران و شوروی به شورای ناسا
راهگه‌پندری.

انگلیس لسه‌ر به‌پاری ۹۴۶ له‌شکری خوی گویز تونده. به‌لام روس به
بی نوی - هیچ رونه‌دان نه‌پوی نیران چول بکات
له‌گل نموشا به‌پاری پیک گه‌وتن یان هر چزنیک بری نمبی له‌مجله
شورای ناسا پشا لید بگری.

نومایندگی - مصر و نوسترالیا هلیان دایی و وتیان - شورای ناسا
بسیروا و پری روسی بو‌ناشگرابه که چه. نمبی نیرانش پیش
دایوشراوی خوی دهر پری. بو‌نموی که له‌پیری نیرانش بگه‌ین.
کرومیکو - هلی دایی و ووتی نمبی شورای نمعنیت به‌تواوی به
بکا. ناخرا نیرانه‌کان حمز به‌وه نه‌گن که روس نیران به‌چی بی لی یا نه‌نا
شورای نمعنیت به‌ شورای نمعنیت به‌ نه‌گش به‌تی ۹ رشی له‌به‌رامبر
رشی مخالف موافقی نموه بون که روس له‌نیران بی نینه‌وه.

نه‌سجا کرومیکو - به‌هایوه‌یکی زوره‌وه - معارض نموه بو‌که نیر
داخلی منهج بگری وه به‌سره‌انه‌کی نیرانو شوروی له‌دفعری شور
نمونه‌تا ترمار بگری.

وه به‌توره‌یکه‌وه مجلسی به‌چی هشتو چز دهره‌وه.

نومایندگی نمعه‌ریکا ووتی نه‌گه‌ر نیران موافقی خوی بو‌نیمه
نه‌کاته‌وه. مانای نموده که سازمانی نمومی متحده منالیکه نمیری.

محمود فخری پاشا - نومایندگی مصر ووتی دهره‌تانی به‌چوک نارموز
نمونه‌نه‌کن که له‌لاین دهره‌ته گوره‌کانه‌وه به‌نه‌جیکای باومر و خوشموسق
له‌همان کاتا آغای حسین علاءالدین - نومایندگی نیران که‌مشته نام
گونگیس. راهوزی خوی له‌باری نیران خوننده‌وه. که دهره‌تی نیران هیچ
په‌یانیکی نه‌نی له‌گل شورویدا نه‌مستوه.

نه‌گه‌ر باسی نیران له‌ شورای نمعنیت دهر به‌پاریس مانای نموده که

فاحشی دانشتوانی مهر زمین نه‌کمریته مترسپه‌وه. چونکه ده‌ولته‌تی شوروی
پهل نهادیکی به نیران داوه که له‌کهل پاسا و حاکمیه‌تی نیران هه‌رگیز پیک
ناکوری.

ناهای علا. الدین - ووتی قه‌وام السلطنه له موسکو - چهند چار داوایی
له ستالین - کردوه که نیران به بی دست کاری به جی بپلی. به‌لام نه‌و داخواز
و ده‌مه‌تلی پی به هیچ نه‌گه‌پشتوه.
له به‌رام به‌ر پارانه‌وه و داخوازی تیمه ستالین نه‌و مادیانه‌ی له قه‌وام داوا
گرده.

۱- مانه‌وه‌ی لشکری سرلیت - له هندی شینانی نیرانا به تعزیک
دایی.

۲- خودمختاریه‌تی تازربایجان به رسمی بناسری.
له‌مجا به‌پاناته‌که‌ی حسین علا. - له گونگرسا ته‌رجمه‌ه گرا. نو‌مانده‌ی -
پهلونیا - له‌سمر مافی روس هملی دایی ووتی - نا‌پا هیچ دستوراتیک به
مطهری نیران گه‌پشتوه که هتا ۱۵ ناوریل ۹۴۹ به‌ریه‌ره‌گانی وه خودگیری
پکات.

سید علا. - له‌وه راما ووتی هه‌ر نه‌و دستوراته به من گه‌پشتوه که من
هله‌مه‌تی مله‌تی خرم بگم و سوری نیران به‌رستم.
نو‌مانده‌ی - پهلونیا - له‌ستان - ووتی دوباره مه‌بست به‌چونی قه‌وام به
موسکو - تنیا خوا‌ده‌نمودی اش‌را‌بی ووتکا به‌وه. نه‌گه‌ر هیچ شتینگ پیک
له‌مانی.

سید علا. - ووتی آهای قه‌وام له‌وه سه‌له‌مه‌دا تنیا نامانجی نه‌وه به‌وه که
بگه‌ه‌کان دست کاری له‌ره‌مان مان نه‌کن.

له‌راسیدا باشت‌ترین خدمت وه به‌زی میوانداری له موسکو - به‌وه قه‌وام
پیک هاتوه. به‌لام نا‌های قه‌وام له‌وه پیاوانه نه‌ به‌م وینه لیلانه نه‌خفال بی
وه چا‌پوشی له چاکه‌ی گه‌له‌که‌ی پکات. به‌لام له‌کهل نه‌وشا به بی نه‌تی جه
له‌رام نه‌وه به نیران.

به لام هر هیواد این به سودی نیران.

۳- دوله‌تی شوروی - ناماده به نه داواگردنی نیمتبیازی نهوتی شمالی نیران چاوپوشی بکات. به مهرچی که شریکه‌یکی نهوت له نیوانی نیران شوروی به شکلیکی مشترک پیک بهینتری.
که ۵۱ سہی له ستا - بو شوروی بی وه [۴۹] سہمیشی بو نیران.

به لام دوله‌تی نیران به تهاوی نهو پیش نیاره‌ی شوروی رعت گردوتمو چونکه نهو داخوازه‌یان به پی چهوانه‌ی منشوری نه‌تلاطیکه.

بیانی دو قولی قوام السلطنه - و سادچیکولی - سفیری روس له ۱۵ مانگی فروردین ۱۳۲۵ آزیری که ریگه‌وتی ۴ نیسان ۱۳۲۵ نه‌کات له نیوه شوی پنج شمه مذاکرات له نیوان نیرانو شوروی له تاران له کوشکی وزاره‌تی دهریوی نیران به نه‌نجام گه‌شت.
و به‌یان نامه‌یکی دو روسی به موری قوام السلطنه و بالتیزی شوروی له تاران - سادچیکوف - ناو به شوی خواروه بلاو کرابه‌وه.
نهو به لینه‌ی که له موسکو - به قوام درا بو که به هانتی سفیری تازه‌ی شوروی بو تاران - نیش گزناهی دی. به پروای ۱۵ فروردین ۱۳۲۵ و ۱۹۴۹ دا که ریگه‌وتی چواری نیسان نه‌کات بهم صادته‌ی خواروه دواپی هات.

۱- لشکری شوروی به پروای ۲۴ مارتی ۱۹۴۹ که ریگه‌وتی چواری فروردین نه‌کات. له مه‌ودای ۴۵ روزه به تهاوی نیران چول بکات.
۲- به‌یار دادی شرکه‌تی نهوت له شمالی نیرانا له ۲۴ مارت ۱۹۴۹ وه ده‌ست بی نه‌کات که له مه‌ودای ۷ مانگی تر به تصویبی مجلس پهلعمانی ۱۵ هم نیران به‌گه‌پندری.

۳- له‌باره‌ی به‌رهانی نازباپچان. له‌هر نه‌وه‌ی که شتیکی ناوغه‌یه‌ته. شوروی حقی به‌سهره‌وه نه. به‌لام به‌ناوی غیرخواپت وه وجدان پهری‌یه‌وه.

همز نه که یمن روحیکی ناشتی. به پی پاسا و قانونی نیستا له گه لپانا به کار
پی. وه پینکی برابانه یان بکومته نیوانوه.

احمد قوام

سادچیکوف

سفیری گمورهی جماهیر شوروی   نخست وزیر تیران دانیشتی تاران

بهار نامه‌ی شرگه‌تی نموتی تیران و روس

قراردادی دامه‌زاندنی شرگه‌تی نموتی تیران وه شوروی به پرواری ۱۵

فروردین ۱۴۶۶

جنابی خانای - سادچیکوف - سفیری گمورهی نیتحادی جماهیری شوروی
سوسالستی - لسمر نو خالو گور و ووتوویکی شطغوی که له تیرانی من و
لورا به نه‌بجام هاتوه که شرگه‌تیکی تیگلی نموت له شمالی تیران به شروتی
هواره دهر بهینین. به نیتحترامه‌وه دیوانه‌ی نه‌که‌ممه‌وه که دهره‌تی
له هلیحضرتی شاهنشاهی تیران موافقت نه‌کات به ههمان دامه‌زاندنی
فرگفت

۱- ممودای شرگه‌ت له ۲۵ سالی هموه‌لیدا - له ۶۹٪ سهم تیران به
خاومی بهش دانه‌ری. وه له سته ۵۱ سهم بو دهره‌تی شوروی نه‌بی.

به‌۹م له موده‌ی ۲۵ سالی دوبیدا دهره‌تی تیران له سته ۵۰ سهم
له‌بی. وه دهره‌تی شوروی به هروها.

۲- لازانچ وه دست که‌وتی که له نموت وهر نه‌گسیری به پی سهم وه
لیست بهش نه‌کری بو ههر دو لا.

۳- مبرز و سنوری که بو ناوچه‌ی نموت دپاری گراوه ههر نو شونانه‌به که
له نه‌خشه‌ی جنابی عالی‌دا له ۲۴ مارت ۱۹۶۶ دا ووتو ویکی لسمر گراوه. به
لیسای هندی خاکی نازربایجانی روژناوا که له نقطه‌ی نهرانه‌وه مهریوتی
ه‌مهری نوزک و شوروی وه دست پی نه‌کری.

له دوابی دا له قهرامی روژه‌ه‌لاتی دهری‌چامی رضانیه‌وه هه‌تا شاری
هیادار - به ناوچه‌ی نموت دانه‌ری به پی نو نه‌خشه‌به‌ی که له ۱۴ نواریل

۴- سرمایه‌ی طرفی نیران برهتی نه‌بی لهو زهوی نموت دارانه‌ی که بهندی ۳ دا ووتراوه. له پاش نیش لی گردنی چاله‌کان سرمایه‌کمی به‌ک نه‌هیری.

سرمایه‌ی شورده‌یش برهتی نه‌بی له مصروفاتی پارچه و ماشین و موجه‌ی ماموستا و شاره‌زاکان وه رنج بهر و کارگرانی نموت دهره‌نهو.

۵- مەودای نیش گردنی نهو شریکه‌یه ۵۰ ساله.

۶- له پاش ته‌واو بونی نهو مەودایه. ده‌وله‌تی نیران حه‌قی هه‌یه که سهمه‌کانی شرکه‌تی شورده‌وی بگریتموه. وه یا مەودای نیش گردنی شرکه‌تی تازه بگاتموه.

۷- پاریزگاری نه‌رازی وه کانگای نموت وه چاله‌کانی له‌گه‌ل ته‌واوی موسساتی شریکه‌دا له لاین هیزی نه‌منه‌یت و ناسایش نیران سه‌ره‌رشت نه‌کری.

به‌پارزنامه‌ی شرکه‌تی نه‌وتی نیران و شورده‌وی وه کومه‌تنی نه‌م ناصچه‌یه‌یه. وه له نه‌وه‌ل کردنه‌وی مجلس پرله‌صانی ۱۵ هه‌م نیران نه‌بی نهو په‌یمانێ قه‌راداده‌یه تصدیق وه تنفیذ به‌کری. به هه‌لم زانی که تی‌حتراماتی به‌رزی خۆم پیشکەش به‌کەم.

نەحمەد قوام

رئیس الوزرای نیران

تلگرافی قوام السلطنه - بوستالین - له‌مزگینی به‌پاری نهموت‌وه

به به‌رواری ۱۸هه‌روردین ۷ نیسان ۱۹۴۶دا تلگرافی خوا‌وه‌ له‌لاین قوام

السلطنه‌وه بو‌ئوتال ستالین - نویرا

له‌سه‌ر نهو مذاکراته‌ی که له نیوانی من و تو به غاینده‌ی نیران و ده‌وله‌تی شورده‌وی رویستم. هه‌تا که‌یشتینه‌ نا‌قاریکی پیکه‌وتن. به حسنی تفاهم له نیوانی دو دروا‌سیدا.

به پی ویستم زانی که یارمه‌تی گران بهای جنابه‌الی بگه‌ر مەوه که ده‌ولت و ملله‌تی نیران سه‌اسی نه‌م زاته نه‌کەن. وه داوای ژیان و خوش به‌ختی نه‌م و

به‌رزی دوله‌تی ئیتحادی جماهیری شوروی له یه‌زدان داوا نه‌کەن.

نەحمەد قوام

ئەلگرافی ئاستالین یو قەوام

سەرکی وەزیرانی دوله‌تی شوروی به‌رواری ۱۹ فەروردین ۱۳۲۵ تهرەن -

۹۴۶/۴/۸

حنایی ناغای قوام السلطە وەزیری یەكەمی ئیران به‌ هوی گە‌یشتنی
ئەلگرافی دوستانە‌ی جنابەالی له‌ بارە‌ی تی‌ گوشانی مە‌اکراتی نیوانی دوله‌تی
شوروی و ئیران گە‌ به‌ شیوە‌یکی زۆر به‌ نرخ هە‌ولشان داوە. راپه‌ستی سیاسي
گوزاری خۆم پێشگە‌ش نه‌کەم. ای. ئاستالین

نخست وەزیری جماهیری اتحادی شوروی

قضیە‌ی ئیران له‌ سازمانی ئومە‌می متحده‌دا

له‌ ۲۶ فەروردین ۱۵ نیسان ۱۹۴۶دا له‌ لاین دوله‌تی ئیرانه‌وه‌ نوهایندە‌ی
ئیران ناگادار کرا. گە‌ لە‌به‌ر نه‌وه‌ی تاسیاتی ته‌واو له‌ نیوانی ئیران وه‌
شوروییدا په‌یدا بوە.

بی‌ ویسته‌ به‌ په‌له‌ داخوازه‌کی ئیران له‌ شورای نە‌منیە‌ت وه‌بگرێته‌وه‌.

سەرۆکی شورای نە‌منیە‌ت له‌ گۆ‌په‌نه‌وه‌ی ۱۳۲۶دە‌ری به‌ری گە‌ هە‌تا راپۆری
گۆ‌مبە‌نی کارشناسان - به‌ مه‌گه‌ته‌به‌ی گشتی سازمانی وه‌لاتانی یە‌ک گرتو
هە‌گاب. شورای نە‌منیە‌ت به‌یار نادات بو‌ ده‌رهاویشتنی باسی ئیران له‌ مجلس
شورای نە‌منیە‌ت.

گرومیکو - ووتی به‌ په‌روشه‌ ئه‌لیم گە‌ لێژنە‌ی کارناسی نە‌منیە‌ت
گه‌ڕۆ‌گرت و نا‌واژه‌ ته‌خە‌نه‌ ناو ئێشه‌وه‌. وه‌ ئه‌م ئیختلافه‌ش پی‌ چه‌وانە‌ی
هە‌سواری سازمانی ناشیبه‌ گە‌ دوله‌تیکی نازاد له‌ مافی نازادی خۆی پی‌ به‌ش
به‌کری

شورای نە‌منیە‌ت هه‌وگی‌ز ناتوانی باسی ئیران به‌ جزئیکی ده‌ستورانی
شورای نە‌من ناو پی‌ تی.

مه‌به‌ستی هه‌ندی له‌ نوهایندانی مجلس نه‌وه‌یه‌ گە‌ درێژه‌ به‌ قضیە‌ی ئیران

بدن. لعمولاً هر کمبیک له بمسرهانی نیرانهو بدوی مانای نموده
پاره‌پکی قه‌لی به‌روپرو نه‌بستهوه.

کرومیکو - له دژی نومایندوی انگلیس و نممیکا ووتی. لعمولاً
شوروی له بابه‌تی نیرانهو ناچسته ناو باس و خواسی مجلسی نوم
مستحدهوه. شوروی چوار شمه نمولی خرداد ۱۳۲۵/۸/۹۴۶ دو
مسئله‌ی نیران له سازمانی ولاتانی پک گرته‌هاتوه ناو باس.

نوم راهوری که له لاین قوام السلطنه له‌باری چپل کردنی نیران له
شوروی درابو. سید علاء نومایندوی نیران له شوروی نمسته‌تا خوندیدهوه.
نوسرا بو که هینتی بازرسی - تفتیش - شاری تمویز شمش شاری تری
نازربایجانا پشکنیوه. هیچ مهمات وه نوردوی روسیان تیا نموزیوه‌نوه.

نومایندوی نممیکا هدلی دایی ووتی راهوری که به نیران گه‌پشته
نیه. نوم شاراندی که باس کرلون. پشکی نازربایجانا. نازربایجان هر
شارانه نین. زور شاری تر له نازربایجانا هه‌به که نه‌پشکیناون.

پی‌ویسته شکایه‌تی نیران هر له سازمان نوممی یکدی گه‌را بی‌نسته
هه‌تا رودای نیران به‌تواری رون نه‌بستهوه.

نومایندوی انگلیس شاییدی نومایندوی نممیکای کرد. به‌لام نومایند
[بولونیا - مخالف و مستاو ووتی ماهام شکایمت له تمصلا عاندی نیرانه.
نیرانیش داوا نه‌کات که گاری نیران تمواو بوه هیچ حقیقی راگرتنی نه
سکالایه‌مان نیه.

نومایندوی بولونیا - به سید علای ووت لهو باورمه‌دا نیم راهوری قوم
راست بی. شوروی نیرانسان چول کردوه. به‌لام هینیک بیان له چه‌تو
سمرکیشه‌گان پیک هیناوه. که له زیر چاوه‌دیری شورویدا نیش یان پی نه‌کری
وه لهو هیزی دیگر و چه‌تانه له چونی هیزی نیران بو نازربایجان سمری چو
نه‌گمن.

روژی ۴ خرداد ۱۳۲۵ - ۹۴۶/۵/۲۵ دا به‌پان نامه‌یک له لاین نخست
وه‌زیری نیران به‌لاو کرایه‌وه که له ناکامی لی کولننموده‌اکه له لاین هینتی

پارلمانی نازریایجان که چۆن بو تموریز و شادانی تابهی تهوریز - تاییدی
 لهوه نهکمن که هیزی شوروی شارهگانی ازریایجانان به تهواری چۆن کردوه. وه
 پهلوسی ههمان بهیان نامه به تلگراف درا به نوهایندی ئیران که (واشتنگون)
 که دریزی نمو باسه بهخته بهرچاوی شورای نهمینعت یین رابگهینی.
 وه بو باوهر پی کرانشی نامه ی تاکیدی سفارتهی شوروی له خواروه
 بهشکشی نهگری.

جنابی ناغای قوام السلطنه سهرگ وزیری ئیران
 لهر بریاری ووتووی دمهتهقی پی مان به پی دهستورانی شوروی له
 ۲۲ مه سال ۹۴۶ به کهمال نهحتراموه تاکید دیاری نهکهموه. که لهر
 بهخشی تخلیه له ستادی ناوچهی نظامی قوقاز له ناخر و نوبری مانگی
 مارس که باسمان لێ کردهبو. نمو لهر ساتمه به تهواری به نهلجام گه پاندرا و
 ئیران له قشونی شوروی چۆن کرا. تکایه نهحترامات مان قبول بفرمون.
 سادچیکوف

سهری جمهیر اتحادی شوروی داتیشتری تاران

| تی پی نی
 و تانی و بهلگهی له موهیش. خوتندهوارانی نمو نوسراوه ناگادار نهکاتهوه.
 که بهسهرهانی کوردستان و نازریایجان له کورنگره مجلیسه گه وردهگانی
 لفسیدا چه ههرایکی لهر کراره. روسه گانشی چۆن لهر پینگایکی
 لفلایه ا بۆ چۆن.

چونکه به تاشکرای روسه گان نه پان توانیوه هیچ پاسی سه به خوبهت وه
 هه به دهی نازریایجان وه کوردستان له شورای نهمینعت بهکن.
 نهوه و تانی و بهلگانه تی مان ته گه یخ نمو هه مو ههرا و ناژاوه و بهزمهی
 که روس له نازریایجان وه کوردستانی مهاباد پیکهی هینابو. ههموی ههر به
 هانداسی ژیر لیوان و ژیر پهرده بووه. ههچی به رسمی دانی پیا نه تراوه.
 چونکه زانییهتی کوردستان فروست کردن به پی خویین پزانیکی زور گه ووه

ناهیته وجودیه. نمودونه‌ی که به‌وی کوردستان دروست بکات. دوچاری
هه‌له‌تیکه گه‌وره‌ی جیهانی نه‌یت.
کوردستان دروست کردن. نه‌ی به‌ی پهلجی انگلیس نه‌م‌ریکا وه یا نه روس
- پیک بی.

هیچ کامیک لهو دو نوردوگایه‌ی روزه‌لاتو روزناوایه به‌ی سورد
قازالمجیکی گشتی خقیان بۆ کورد ناهینه ناو جه‌نگه‌وه وه تهنیا له‌سەر سورد
کورد خوریان ناهینه مشکلاتی جهانیه‌وه. نه‌گه‌ر روس - توانی باه
کوردستانیک دروست بکات هه‌ر له‌م نا‌وا‌وه‌ی که له‌ مه‌باد و نازرباجان
نا‌یه‌وه. دستێ له‌ کورد نه‌ه‌گشایه‌وه. کوردستانیکی له‌ ئیرانا پیک نه‌یت
وه یا هیچ نه‌پویه جاریک له‌ سازمانی نوم‌می متحده‌دا له‌سەر گورد نه‌ماهه
جواب. که کورد گه‌له‌کی به‌ش خوروا و پاشکه‌وتوه بی وستی به‌ کومه‌گی وه
به‌رزگرنه‌وه هیه.

به‌سهرهاتی نه‌وته‌کی ئیران - دهری نه‌خا که روس له‌م نا‌وا‌وه و هه‌ل
گه‌رانوه و هان دانه‌دا. مه‌مستیکی نه‌ستعماری به‌کار هیناوه. نه‌ک مه‌به‌ستی
عداله‌تو وجدان په‌روهری.

پوه‌مه‌سوزاناپک روڤ بووه که به‌ پیک که‌وتنی شه‌ریکه‌یکی نه‌وت له
ئیرانا - نازرباجان و کوردستانی خسته‌وه چنگ ئیران.

ته‌نیا به‌ به‌یاریکی لیلای لوام السلطنه‌ نه‌و هه‌مه‌ر نا‌زار و جه‌فایه‌ی به‌
سه‌ر نازرباجان و کوردستان هینا. به‌ هه‌زاران خانه‌واده‌ی کورد و نازرباجانی
له‌ نا‌ودا.

پوچی بو نه‌وتی شمالی ئیران - پوچی بو هندی سه‌ره‌گه‌بی - سه‌رقه‌مزی
تیتفاتی شه‌رکه‌تی نه‌وتی محتلی ئیران و به‌پاره - تصدیق نه‌کراوه‌کی نه‌وت.
جا من له‌و پاوم‌م‌دام که کوردستان دروست کردن زور به‌ نه‌رک وه نا‌زاره. هیچ
که‌له‌یک نه‌وه‌نده‌ خواهن هونه‌ر و ضمیر نه‌یه به‌ی سوردی خوری له‌سەر کورد
هه‌لداتی.

چونکه کوردستان سه‌ره‌که‌زیکی حساسی روزه‌لاتو روزناوایه هه‌ر دو

از هر دو جا چاوایان بیرون نه و هیلدی که بی نه لاین کوردستان و پردی نهوانی
دولته لاتو روژناوا و کلیلی قفلی هندوستان و روژه لاتنی ناوه نجیه.

نور دولتته ی که بیروی کوردستان دروست بکات نمبی حاکمیه تی بهمر
هرک نیران و عیراق و سوریه دا هبی. دولتته یک نه توانی کوردستان دروست
بکات که همر ناسیای لی مسئول بی.

چونکه دروژمنانی گورد نه مری لهوی پری ووریایی و چالاکی دان. همر
دولته یک که بیروی له گیل گوردا تشریکی هاوپی یه تی بکات. وه دوستی
دلسوری بر کورد را بکیشی دولتته ناحمه زگانی گورد له گیل نمو دولتته دا
په گای چمتی و دوژمنایه تی نه گرنه پیش. وه نه بن به دوستی نمو دولتته ی
له به م نصیه - دلنگ وه ناپیکه.

گورد له نیرانا تمشلی پیه کی نیران وه له تورکیا چوایه کی تورک و له
هران چوایه کی عراق وه له سوریا شمشیک سوریا نکات.

همر دولتته یکی روژناوا روژه لات که بیروی کوردستان دروست بکات.
نمبی له گیل ۱۴۰ میلیون عره بی خاوند تبهستلال و باوهر پی گراو و خاوند
لشکر و یاره و ۳۰ میلیون تورکی جهنگ ناوهر و ۳۰ میلیون فارس بکه وینه
باری ناخوشی و چکرانی علاقه ی دوستایه تی بژ چی وه له سرچی.

له مر دروست کردنی کوردستانیک که ناگانه ۱۵ میلیون وه به مهودایکی
دور وه به نه رکو تازاریکی زور درهنگ نه مجا نم دولتته نه توانی سود له
گورمه به دروست گراوه گهی وهر بگری. که په گای هندوستان و ناسیای له مر
هره احست له مر کوردستان دروست گردن.

هیچ دولتته یکی نهستعماری نموه ناکات چونکه همر دولتته یک که نموه
بکات مانای نموده غله تیکی گه وروی له سیاستی نهستعماریه کردوه.

له کاسیکا نمو دولتته نهستعماریانه یارمه تی گورد نه دین و کوردستان
هره نه کن. یا دولتته نهستعماریه کان خو به خو بهانه وی په لاماری په کتر
به مر وه به کوردستان دروست گردن تهدیدی سوری په کتر کم وه به گورد.
لامرودی هندی قابلیه تی سیاسانه ی په کتر به کار بی نن - وه یا دوژمنه گانی

کرد دو چاری غلظت - برین وه گهوتنه جه بهه یکی دژ بهرام بهر بهم دهوله ته که له گهل دوسته گانی عرب و تورک نهران - ناحه زنه تی پهیدا کردوه. کاتیکي ناوادا پر رمدو فعلی سیاستی وه تموازونی قوا - بهرگری هیز و نه که - دست له پشنی کورد تمدن وه نهی خه نه بهر چاو.

وه کو انگلیس له ۱۹۱۹ دا بهر ورگرته نوی لوی موصل هینای شیخ محمودی پر دروست کردین - له زدی تورکه گان وه روسیش له بهمه رها تی ۱۹۴۱ دا قازی محمدی - بهر پیک هیناین پر چنگ کموونی نهوت وه هه نه مصلحی له نهرانا.

ههر گوردستانی که به دست کاری وه سیاست نیستعماری پیک به ههر نو مصری نهی که له گهل شیخ محمود و قازی محمدی پیک پان هینا. جا به نووی که برپانی کورد له سیاستی نیستعماری عالمی تاگاه بهکه مه وه. نهوا باسی بهمه رها تی گوردستانی قازی محمدان به ووردی به نهنوسمه وه به نووی که کورد. سو له غله ته گانی غزی وه نگیری. وه قاپله تی خویه وه بی ته مهیدان داوای مالی نه ته واپه تی غزی بکات. نهوه ملله تانی نیستعمار بکات به جیگای هتوا و رونا کایی داها تی. ههر هوزیک که به تهوانای په که تی غوی نه هیته میدانه وه. له دوا روزا به دنایو تیزان سودیکی تر وه رناگری.

وه نو ملله تانهی که به قاپله تی خوشیان هاتونه ته میدانه وه به هیزیک که می خویانه وه بهرام بهر به هیزه گه وره گانی دوزمن راوستان وه له ههم لایکه وه. ملک و ولات پان بهو دوزنه گه ورانه چۆن کردوه. وه نه خشم سیاست و نیستراتی جی جیهان پان گوریه.

قاپله تی دهوله تانی نیستعمار نهکا به هاوالتی راسته قینه وه به دورره مه بهستی خویا نهی سورینه وه.

بی قاپله تی کومل نهکا به نهو چیری نیستعمار. وه به پی مه بهستی نیستعمار نهی به خلقی وه له ناو بهی!

بهشی - ۳ - هدم

تشکیلاتی کوردستانی مهاباد وه تینگ چونی

له ۳ ایلولی ۱۹۴۱ که پیکهوتی مانگی شهری وهی تاریخ ۱۲ شهریور ۱۳۲۰ نهرانی نهکات. نوردوی انگلیس و روس وه نه مهریکا بو پیکه گهره مهوی هیزی نه لمان له ناوچهی نهران وه قایم کردنی سهر پیکه گای په لاماردانی نه لمانیا له ناو روسیا بو نهران - نهو سه ۴ دوله تانه داخلی نهران هیز - نه مهریکا له ناوچهی قم و شیراز وه انگلیس له ناوچهی کرمانشان و سنه وه روس له ناوچهی آذربایجان هتا سهر دشت. بلاوه بیان به هیزه کانیان کرد. و هطائر کان له همدو لایکوه له حکومه تی نهران راهه پین.

په کیک له وانه که حمه رشید خانی قادر خان زاده - له خانه وادی بانه ی بو له هاروخانی عراقوه. به هیز و دسته یکی کهمه وه چوسر هیزی دمله تی لهرانی له شاری بانه دا.

به مهودایکی زور کم توانی شارانی - بانه - سهر دشت سه قز - به گری وه هه لاهه برادره بهی وه له سنه - نزهک بهیته وه.

به ۱۴م له بهر نه وهی نفوزی نه ستعماری روس و انگلیس و مه ترسی به گای بهونی کرمانشان - له سالی ۱۹۴۴ تشکیلاتی سفز و سهر دشت و بانه . گرله بهر که له کاتی خویان به دور و دریری باسی نهو سیاست و تشکیلاته نه لمانس که له بهر چی وه بو چی لهو ناوچانه بهم زوانه زیزی دمله تی نهرانیان لهرانه بهر.

به ۱۴م له بهر نه وهی که - ناوچهی سابلخ - نغده - سندوس - ساینقلا - به گای - بهر نفوزی روس کهوتبو. روسه کان نه بیان نه ویست که هیزی نهران لهو بهم چاهدا بهکوهیته وه نهش. سهر بهرشتی نهو شوینانه بیان - دابو دست قازی

محمد - و هندی سردار عشیرت له نهمالی علی آغای دیبکری
عبدالله آغای مدنگور و قره‌نی آغای مامش -

دهمانچه‌ی نازاوه له سابلاغ - دا

له آخری مانگی نازدیری ۳۲۴ دا چمند نغهریکی - پولیس - دژانتر
نیران که له سابلاغ مایونموه. له‌لین سرکرده‌ی نازاوه‌ی نهموره (عزیز خان)
پاسی گندی فیض الله به‌گی - و هندی له لاون و گه‌نجانی سابلانی
پولیسانه‌یان دهر کرد. وه پینچ نغمیری پاسوانیش یان لی کوشتن.
هیز و نفوزی دهمله‌تی نیران به تمولوی له سابلاغ دور خرایموه. نهمور
حزبی دیکراتی کوردستان به‌سرمستی خری ناشکرا کرد. وه پهمده‌ی نه‌پنی
روی خوی لادا.

وه‌کو بانگه‌که‌ی بیلالی حبه‌شی - به ناشکرای بانگی کوردستان دراون
له ۲۶ مانگی نازدیر که ریکموتی ۱۷ کانونی به‌گمسی ۹۴۵ نه‌کات آلا
حکومه‌تی یان داگرت و آلا‌ی کوردستانان له جیگادا گمل کرد.

تشکیلاتی کوردستانی نازاوه له سابلان

له ۲۶ کانونی به‌گمسی ۹۴۵ دا که ریکموتی ۵ ده‌ی ۱۳۲۴ نازدیری
نه‌کات. قازی محمد کونگره‌یگی زور گهوری گرت ناغیوت و سردارانی
عشاری کوردی رضانیه و سنه و کوردی تورکیا و کرماشان و عراق و همل
بژاردوانانی شاره‌گانی نیران. لهو متینگهدا کزینموه. به‌ناوی پیشموا و
رهبری کوردستان و رئیس مجلسی مرسان و هیتی مللی - قاضی محمد
همل بژدرا. وه به دروشمی پیشموا‌ی کوردستان مفتخر کرا.

نهمجا حه حسین خانی سیف به جلی جزالیموه - بلاری کرده‌ه که جنایی
قازی محمد به پیشموا و سروک کوماری کوردستان همل همل بژدراوه و به
ناوی همو دانیشنوانی کوردی نیران و ولاتان پیروزیایی لی کرد.

و قازی محمدیش - دوباره به سیپالی رسمی اونیفورم سوپاسی له ههمو
 مطننی کورد کرد که بو نو فرمان و مه نسبه - به خاوین پزبان زانیوه -
 وه لهو پروژهدا له لاین نه یجمنی ملی و حزبی دیکرانی کوردستان ههمو
 وه دهسلاتیک درا به قازی محمد.

وه له ۱۴ کانونی دوهم ۱۹۴۶ دا قازی محمد کوپرنه و یکی گشتی له
 مایلاخ پینک هینا وه بزم پی به سندی عوارده.

سوبد نه خوم به قورناتی بیروز به نیشتمانی شهراخت مهنی هژی کرد
 بزم نالا پر افتخاره ی که له سرمان نه لایتموه ههتا ناخر تنوکی غوینم له
 بهگای نازادی وه بهختیاری کوردا تی بکوشم وه دواته کوم. به سروگاهتی
 ههمو به تی کوردستان و به پک گرتنی کورده و نازربایجان نمنازم. وه تی
 له کوشم بز مانه وه نو ناما بجه له داهاتودا.

وه له ۲۲ کانونی الثاني ۱۹۴۶ و کونگره یکی زور گهروه له شاری ساپلاخ
 له میدانی - چوارچرا - گیرا. و نو ناوچه به له گهل ههمو شاری ساپلاخا. به
 لای رهنگاورهنگی کوردستان وه جوان کرانی شار به شیوه یکی جعزنی ملی
 گهروهی کورده - رازایهوه.

قاضی محمد - چو سهر بهرزایک که بری پک خرابو وه لهوی خطبه یکی
 دا وونی تاین تان نه کم که کورده له معمولا له خاکی غویا نه می وه کو ممله تانی
 سهر رهوی.

کوردستان دوستیکی زور گهروهی هه به پو دامه زانندن و تشبیت کردنی
 لهری مصری. وه له ئیستاهه جمهوریه تی کوردستانی زانی دامه زرا - وه لهم
 گانهوه کورده خاوینی کوردستان و حکمیکی زانی خریه تی -

وه له ۱۶ شباطی ۱۹۴۶ لهو زانانی عوارهوه تشکیلی وزاره تی کورده
 کرا

- ۱ - سهروکی کومار و سهروکی پارتی دیکرانی کوردستان - قازی محمد
- ۲ - حاجی بابیه شیخ - سهروکی وزیران
- ۳ - محمد حسین خانی سیف قاضی - ناایی رئیس الوزرا. وه وزیر

برگري

- ۴- منافى كرمي - نايبي رئيس الوزرا وه وزيرى معارف
- ۵- سيد محمدى ايوبيان - وزيرى تندرستى
- ۶- عېبدالرحمن ايلخانى زاده - وزيرى دهرهوه.
- ۷- اسماعيل آغاى ايلخانى زاده - وه وزيرى مواصلات
- ۸- احمدى اللهى - وزيرى اقتصاد
- ۹- خليل خسروى - وه وزير ايشوکار
- ۱۰- کريم احمديان - وه وزيرى پست و تلگراف
- ۱۱- محمد امين معينى - وزيرى كشورى
- ۱۲- ملا حسين مجدى - وه وزيرى دادگستري
- ۱۳- محمودى ولى زاده - وه وزيرى كشوکار
- ۱۴- صديقى حيدري - وه وزيرى پروپاگنده
- ۱۵- حاجى مصطفى داودى - وزيرى تجارت
- ۱۶- وهابى بلورى
- ۱۷- حسين فروهر

بهلام له بهر تهوى كه قضيهى كورد له گهل به سه رهاتى نازربايجان له ريگاي سياسي وه نه خشي لشكري و مواصلات نيوانيكى زورى همبو. نمو نه همه تهى كه به پشكهوتنى نازربايجان نه درا به كورده كان نه درابو. به لكو لهوگاته دا روسه كان نه پانه ويست كورده كان له نازربايجان بهستن. وه له لاي نازربايجان وه هه ندى فه رهانو پيش هاتى يان ته ماشا بكري. هه تا نهو گاتهى كه حقان مه بهست پانه.

قضيهى كورد وه كو نازربايجان له گهل حكومه تى مهر كه زى نيران له بهارهى جيا بونه وه نه غرابو سهر قاقه ز. هه ره سه ره نه خشي پيشوى نيران كوردستانى ناوچهى دزانيه - به مهربوتى نازربايجان ناو نه هينرا.

چونكه نه خشي نيران تاستانى ۳ و ۴ يعنى تهو ريز و ره زانيه به هه مو ناوچه يك يموه به نازربايجان داته نى سقر بانه سهردشت بوگان سابللاغ نغده

سندوس ماگو میانداو - به تاستانی ۴ رزانیه له قهلم ئه درا بهلام روسه کان له ژیره وه به واداریکی گه وه وه کوردستانیکی ۲۰ ملیونی قازی محمد - بان له خوش کردبو. بهلام بو نه وهی که انگلیس و نه سهریکا به قضیهی کوردستانه وه تهدید نه کرین وه نه گه ونه تهلشی تیکدانه وه. جاری هه به فسیلاتی نازربایجان اکتفا کرابو.

مثلا له مهردای ۲۰ رۆژا ۴۰ شاریان تسلیم به نازربایجانیه کان کرد. له لاوربایجانا.

بهلام له مهردای چوار سالا روسه کان سقز و بانه و سهردشت یان دهست گه وه کان نه گشت.

هوهه هه رچه نه ده که شاری سقز و بانه و سهردشت مه ربوتی تاستانی ۴ پزانیه بو. بهلام به هتلیکی رئیسی سنه و نه وتی کرماشان - نه درایه قهلم. له بهر نه وه روسه کان به سه رهستی نه نه ویران نه و شارانه به ته واری به نه (به نیشفالانی غزیانه وه).

هه رچه نه له و ناخه ردا ناوچهی سقز و بانه و سهردشت بۆ به جیگای لاواره و شورش قازی محمد - بهلام روسه کان نه بیان نه ویت نه و شوینانه به گه ره دهست گه وه کان.

به لکو مه ته لیک بو له انگلیس یان داهینا بو. بو نه وهی که به هوی نه م لاواره به. له هندی به ره ره گانی منافه سهی سیاسی و عسکری له میراتی له لسان و ژاپان و ایتالیا روس شتیکی پی بی پی. وه نه ویش له بارتهی نه و هه ر به شهیدی دا واز له به سه ره هاتی کورد و نه و شارانه بهینی.

وه له پزی دوهه میشا. به هوی نه و شورش و ناواوه یه وه به توانی که هندی مه لحه ت له نیرانیه کان وه ربگری. وه نیرانیه کان به گریته لای خوی.

بهلام نیرانیه کان له وه حالی بوین. که روسیا له قضیهی کورده کان هه ره وه ده داخل نه کات. هه تا نیتفاقی نه وته که ی بو هۆز نه کری.

بوه به هیچ جوریک نیرانیه کان ناماده نه بوین که نیتعرا ف به هیچ به یاریک به گه ره بو تسلیم کردنی شارانی سقز و بانه و سهردشت. چرکه نه بیان زانی نه م

تخللات سه‌برشته ششگی و هخته روسه‌گان به هندی تماع و چنگ
له‌ولی نه‌ر نشکلاتو جهاپونه‌وی گورده‌گان تیگ نهدمنوه.

پدی مانی نازربایجان و گورده‌ستانی قازی محمد
له‌مهر نموه‌ی که روسه‌گان نه‌بان زانی به ناشکرای دست‌کاری قضیه‌ی
گورد کردن پرشنگی ناگری شمیری ۳۰۰۰۰۰ لی نه‌گشته‌وه.
وه له‌و کاتشا روسیا ناماده‌ی جه‌نگ نه‌بر. چونکه له‌ شیوه‌ی نه‌غزشکی
بریندار بو.

وه بو نموه‌ی که گورده‌گان پشتیوانیکی وه‌ایان بیی نه‌گه‌ر لی یان قه‌وم
دفاع یان له‌سمر بگری. وه به‌م ناوه‌شموه‌ چک و خواردن و پوشاک یان له‌سمر
حسابی نازربایجان بو تامین بگری. چونکه روسیا به‌ ناشکرای نمئویرا.
چک و خواردن و گه‌لویه‌لی بی ویستی شورش به‌ گورده‌گان رله‌گه‌ی به‌لام
به‌سه‌ریمستانه‌ یارمه‌تی نازربایجان نه‌دا.

آذربایجانیه‌گان له‌ نموه‌لی په‌لاماردانی ددوله‌تیه‌دا هم‌وینه‌ چک و
خوارباریک یان چنگ که‌وتبو. هم‌و یارمه‌تیکه‌ی روس له‌ ناو نمو تالانو گه‌رو
داره‌دا شیرمرا بروه.

به‌لام گورده‌گانی مه‌باباد هیچ گرونه‌ چک و خوار و باریک یان چنگ
نه‌که‌وتبو. وه‌ لشکری روسیه‌ی له‌ ناوچه‌ی گورده‌گانا نه‌بو که به‌م ناوه‌ شیان
چنگ بکه‌وی. روسه‌گان به‌ناوی چه‌کی تالانی نازربایجان نزیکه‌ی ۲۰ هه‌زله
تفنگی به‌نموی گورتو دیز و نه‌لمانی بچوک که‌ بی یان نمووتن تفنگ زه
البه‌ود - و صلیب وه [۵۰۰۰] ده‌مانچه‌ی مارکه‌ گولت و به‌نموی په‌رمه‌لوم -
وه ده‌مانچه‌ی نوترمانیکه‌ی ۲۰ فیشکی و ۳۱ تهری نه‌میریکایی وه [۱۸]
نوترمیلی باری و جه‌نگی له‌ مارکه‌ی شکودا - وه چه‌ند ملیون فیشک و چه‌ند
صندوق به‌رمبای زدی تانک - وه‌ رمشاشی دزی لروکه‌ وه‌ روشاشی خنده‌ک وه
زور شتی ترپان به‌ناوی نازربایجان‌وه‌ دلبر به‌ قاضی محمد.

که‌ نه‌ر چه‌گانه‌ له‌ کاتی خوبا - سره‌هنگ نه‌رلمی - له‌ نه‌لمانی کیری بوی

له بهرامبر به گنم و جز. وه هندی چدکی تر - که له لاین نهمه سکاوه به
 لهاره و بارمندی درلو به روس وه روسه کانش دایران به نازریا بجان.
 جا بز رایماندنې نمو فرمانه عسکره لیلایه. روسه کان له ۲۲ نسانې
 ۹۸۹هـ نشتفاقیک پان به نازریا بجان و کورده کان کرد که ماده ۸ نشتفاقی
 مسکری بو له نیوانی همر دو دوله تی کورد و آزریا بجانا وه له ماده ۳دا
 پنگ هسانې لیرنه یکی همر دو قولی بو بزباردی نابوری و نشتصادیاتی
 پان

وه ماده (۵) نموه بو که همر ریکه و تنیک له گمل نهرانا بکمن به نشتفاق و
 لاگاهاری همر لایان نهی بکری.
 ماده ۶و۲ برهتی بو له وهی که کورده کانی ناوچهی میاندلو وه تمویز وه
 اهرقه ا که به نسبت تورکه کانی نازریا بجان نعلیان حقلوی نهداری و
 قلمی پان هسی.

ماده ۷ نموه بو که همر دسته و بهره یک بیوی نیوانی په گبه تی کورد و
 نازریا بجان نیک بدات معالیه و سزا بدری.
 موایندهی کورد بو نمو ریک گمونهی که روس بز هردولای پنگ هسار
 بهی بون له ۱- قازی محمد ۲- حه حسین خانی سیف ۳- سید عبدالله
 قلمی ۴- عمر خانی شکاک ۵- رشید به کی هرکی ۶- زبرو به کی هرکی
 ۷- قاری محمد قازی شو -

وه سوماندهی نازریا بجانیش برهتی بون له . جعفر پیشموری و حاج
 همدرا علی شستری - ۳- صادق پادگان ۴- سلام جاوید ۵- محمد پیرنیا.
 به لام به راستی نمو نشتفاق نامه ی نازریا بجان و کوردستان زور جتگی
 به سرامان بو.

به له لاین دوله ته کانی بیگانه وه نه له لاین دوله تی مرکز نیوان
 لهرا به خردمختاری نازریا بجان و کوردستان نه کرابو. که صافی نازادی وه
 پا حساب و دهیان ههیه. که به لاین وه په پنهان له دهره وه و زوره ترغیبکی
 قلمی هسی. همر دو لایان به چاریکی چته و ری گر له نویسانی بیگانه و

برامبهر به پاشه روزيکي تاريخک و ليبل نمبي نهو نيتفاق و په يمان
نازربايجان و مها باده چه سويکي هه بوي. که روسه کان له زور مناسه
باسي نهو ريکه وتو په يمانه يان نه گرد. نهو نيتفاقه عينا له په يمان و ريکه و
دو عشره تي نه گرد له ميداني قانون و نيعترافاتي دوه ليدا.

مادام نهو دو هوزه تاميني ره صيدي وه لاتان و مجلسي شوراى نه منيتم
نيتعترافاتي حکومه تي مه رکزي نيران پان نه گرد بو. نهو نيتفاق و په
که وتنه يان جیگای هیوا و نرخیگ نه بو له پاشه روزی هر دو لا ياندا.

به لاه روسه کان نه يان زاني که کورد و تورکي قزلباشي نازربايجان
کوژنوه چنگ يان له خويسي په کتردا بوه. به ليلکي ناوا نه بوايه نه
نه تواني يارمه تي بير و باوهری په کتر دلدن و توله ی خوین ئمستيني کوژنوه
له بير به رنوه. وه له وش نه ترسان که په کيک لهو دو هوزه صلحي ته نيا
منفرد له گمل نيرانا بکه نه وه.

به لاه نهو هه مو رسو گوريس و هاتو چويه شتيک بو بو نيعضاراتي نهو
- پتيک هينرا. تنه ها له چنگ که وتني به لچني نهوت روسه کان خودمختار
کوردستانيان هينايه سه چول گردني - شاري سقز و بانه و سه ده شت.
مريوتي ئاستاني رضائيه بن وه له ژير نيداره ی خودمختاوی نازربايجان
کوردستان به لقيکي مريوتي نازربايجان تماشا و نيداره بکړين.

له روزی ۱۶/۴/۹۴ دا پينج ضابطي روس به ده رجه ی زعيم و عقيد
رئيس اوئل وه ملازم ثاني هاتنه دی اسه را ای ناوچه ی بركان - په سول
ماشيني جيبی ژماره ۷۰۶ - به حه رشيد خان - فه رنده ی هيزی سقز
بانده يان ووت نيمه نيران به جی نه هيلين، نيوه نه لين شي.

حبه رشيد خان - له وه لاما ووتی. نيمه و نيران له مه ودايکي زور کوژنوه
دورمئي خوین پريز يه کتر بويين. به لاه لهو دوايه دا تا نه دنازيک نهو خو
پريزه مان له بير چوپوه.

نيوه هاتن بو نيران نهو دورمنايه تي په تان تازه کرده وه. وه نيستاش به

مان نه هیلن به بی چک وه هیج وینه یارمه تیک. که هیج نه بویه چک تان
 و له اهنی نیمه نه مان توانی پاریزگاری خرمانی پی بکه یین. به لام ناوبانگی
 ده ولته شوره وی به پی چوانه ی نه ویه که نیمه بیستومان.
 پاریزگاری ملله تانی همزار و بی دست هر بهم پی یه نه کمن وه کو له گمل
 لیمه دا کرد تانه.

ره عیسکه له ولاما ورتی. ده ولته شوره وی چه کیکی زوری به نیوه
 به هسپوه. (۹۰) تانگی دوقات له گمل ۸۰ فرو که میان داونه تی. نه گهر نهم
 چه گانه کافی نه یون بو به ره ره گانی نیران. نیمه ناها ده یین کلپارمه تی تریشان
 به دین. و شتی له خو زیادمان چی بی بوتان به چی دیتلین له ته وریزا.
 هرگاه که له گمل نازربایجانا نه تان توانی به رگری له خوتان بگمن نیمه به
 گلمه گی تانه وه دی یین.

مس خوم یه کتیک بوم لهو که سانه ی که لهو کتوبونه وه یه دا حاضر بوم وه
 به سارم له روسه کان نه کرد بو پاشه پروژی کارمان.
 روسه کان له پاش بلارو کرده وه ی نهو قسانه سواری ماشینه که یان بون و
 بوی دهر چون وه جاریکی تر چاومان به روسه کان نه که و ته وه بو هیج وینه دل
 واده و نارایشیکی سیاسیانه.

بو چی نیعترف به خودمختاری نازربایجان و کوردستان نه کرا
 ره سه کان نه یانه ویست که تیرانیه کان تا نه ندازه یک له گمل نازربایجانو
 لهره کار پیک بکه ون. بو نهم باره دهر گای مذاکرات یان له نیوانی هر ۳ قولا
 هسه سه رشت.

هوا ی چول کردنسی شارانی سفلز و بانه و سه رده شت - یان نه گورد بو
 لهره کار لهره به ره یکی ناشتی و غیخوایانه. به لام له بهر نه وه ی که
 لهره کان له (فیتی) خویان گه یشتون وه نه یان زانی که بو تصدیقی لایحه ی
 روس و نیران پی ویستی یان به نیتخا بات هه لیزارتیکی گشتی هه یه
 به دهری ۱۵ هه م. وه نهم نیتخا باتمش پیک ناهی هه تا هه مر ناوچه ی نیران

تشکیلاتی حکومتی به توافقی تیا نه گریته وه. وه ئیرانیه کان نه یان زار
 روسه کان ناچاری نموه نهم که نمو نازاوه به له ئیران بی دمنگ و بکون نموه
 نموه هیزی دولته تی به نازاوانه تشکیلاتی ئیداری نازربایجان و گوردستان
 بکاته وه. بو نموهی مجلسی نازاوانه پیک بی نن. لایحهی نموت بو روس
 تصدیق بکن -

شیردا بو دایردا. دایه پیر کلکه قوولی وه مام پیری دا -
 چا ئیرانیه کان. به م هیوا به دیرزمان به نیهترالی خودمختاری نازربایجان
 و هر روز بی نو یک یان به لیزنه ی پیک که وتن نه گرت. بو نموهی که قور
 داده کی ۷ مانگانه ی روس تی پیر بکات که به یار درابو له دوی ۷ مانگ
 ئیران نیهترانیکی نازاوانه له ههمو ناوچه ی ئیران بکاته وه. و مجلسی
 به ره له مانی نازاد پیک بی نی. له ویدا لایحهی نموت بو روس تصدیق بکری
 چونکه ئیرانیه کان نه گهر له پیش تشکیلات و نیهترانیاتی دوری
 ههما نیهترانیان به خودمختاری نازربایجان بکرا به جاریکی تر نه یان نه توافقی
 داوای نیهاده ی تشکیلات نازربایجان له روسه کان بکهنه وه. به لام پشهو دوری
 قازی محمد - به لای نو لیلندا نهنه چن وه روسه کانیش باو ده یان را نه ی
 ئیران بتوانی لایحهی نموتی روس رت بکاته وه.
 له ناگاما ئیرانیه کان به سر نامانجی لیلای خزانانا سه رکوم
 خودمختاری نازربایجان و گوردستان وه شه رکی نموتی روسیش یان خه
 ژیری. خیالاتی سه رکشانه ی روس یان به هندی نماغی نموتی ئیران تا
 مار کرد.

صودتهی مذاکراتی نیوانی ئیران و خودمختاری نازربایجان و گوردستان
 به هوی نموهی که ئیرانیه کان له ماده ۳ نیهتفاق نامه ی ۴ شاوریل ۱۹
 شرکته تی نموت و چول کردنی ئیران. به گهری دمه لاتی قانونی ئیران لشار
 یان به پیک گموتن و ناشتی له نیوان نازربایجان و حکومتی مرکزی
 کردبو. بو نیهترالی نمو په یانه. ئیرانیه کان له گهل نازربایجانیه کان که

گفتوگو.

روزی یک شمه نمونگی مانگی اردی بهشت ۹۴۶/۶/۲۹ بهان نامه یک
له لاین دموه‌تی شیرانموه پلاو گرایموه

نیختیاراتیکی که له مانگی ربیع الثانی ۱۳۲۵ دا به پی بهندی ۲۹ و ۹۰
و ۹۱ قانونی نساسی شیران. بر نه مجموعه نه‌گانی نه‌پالته‌تی وه ولایته‌تی
نازربایجان به تهریمی خوارموه پیک نه‌پیری.

۱- سروکه‌گانی دایره‌ی کشتوکال. بازرگانی. پیشه‌سازی. بار گوازتنموه.
فرهنگ بهداری. پولیس دلوگوستمیری مالیه. به هوی نه‌مجموعه نه‌گانی
نه‌پالته‌تی و ولایته‌تی عمل نه‌پیری و له لاین نه‌حکامی رسمی دموه‌تیه‌وه
له ناران وهر نه‌گه‌پین.

۲- دامعزاندنی - ناستاندار - متصرف. به رفزانه‌ندی - نه‌مجموعه‌تی
نه‌پالته‌تی له ژیر پسند کردنی حکومتی قبول نه‌کین. به لام دامعزاندنی
فرماندانی نظامی و مدیراتی پولیس له لاین دموه‌تیه‌وه پیک دی.

زمانی روسمی نازربایجان سائری ناوچه‌گانی شیران فارسی نمیی. و
فرمانی نویسن و اواره له ناوچه‌گانی محلیدا به زمانی محلی ناوچه‌تی
له‌یی.

نیش و کاری داوگوستمیری محکمه به زمانی تودکی و کودی نه‌پی به لام
وهر نه‌گه‌پیشه سرو فارسی

خویندن هه‌تا گه‌لاسی (۵) سروته‌پی به زمانی نازربایجانی نه‌پی وه
لهمه‌ولا به فارسی نمخویندیری چ له دیموه وه چ له ناوچه‌ی محلیدا.

۴- له گاتی پر گردنموه میزانه گشتی بر ناوهدانی په‌گا و بان ناوشار
پیک حسن. و دانشگاه و بهداری. به جهاوازی وه‌تای به‌تی (پودجه‌ی) بر
هروست نه‌کری.

۵- نی کوشانی سازحانی دیکراتی له ههمو ناوچه‌ی نازربایجان وه هاوری
په‌گای نازاده

۶- نسبت به دانشتون و کاسب کاران و نیش کهوانی حزبی دیکرات

نازربایجان هیچ وینه تذهقاتیک پیک ناهینری.
۷- به پی نفوس ههلبزارتهی نهندامی نازربایجان نهچیته ناو دهوری ۹۵
هدمی پهرلهمانی نیرانهوه

هیهتی نومایندهی گورد و نازربایجان له تاران
به تاریخ ۸ مانگی نوردی بههشت ۱۳۲۵ که ریکهوتی ۱۹۴۶/۴/۲۸
نهکا نهوانهی که چوین بو تاران و نیشتراکی مذاکراتی نیوانی دهولهتی نیران
یان کردهر بو خودمختاری نازربایجان و کوردستان بریهتی بین لهو ناغایانهی
خوارهوه.

۱- صادقی پادهگان ۲- دوکتور جیهان شاهلو ۳- آغای ابراهیمی ۴-
ناغای دیلمقانی ۵- حمه حسین خانی سیف - وهزیری جهنگی کوردستان وه
نائب پیشه‌وای کوردستان له ژیر سه‌روگایهتی پیشه‌وه‌ری پیشه‌وای نازربایجان
له ساعات ۱۱ و ۲۰ دقیقه گه‌لشتنه فروکه‌خانهی [مهراباد - له تاران] آغای
مظفر فیروزی - معاونی سیاسی سه‌رهگ وهزیری نیران وه سه‌رتیپ - حفاری
سه‌روکی سازمانی شاره‌بانی به پیل - به پیر - نهو ههسته‌وه هاتنه فروکه‌خانهی
مهراباد وه به نه‌زیککی زور شایسته بردیان نه ناو کوشکی [جوادیه] که ۱۲
کیلومتر له تاران‌وه دوره.

روژی ۹ مانگی ناوبراو له حضوری نوماینده‌گانی نیران که بریهتی بون له
- آغا مستشارالدوله محمد ولی میرزا فرمان‌فرمانیان - لنگرانی -
ایچک‌چیان - مورخ الدوله سپهر وزیری پیشه‌سازی - مظفر فیروزی معاونی
سیاسی رئیس الوزرا - ده‌ست به مذاکراتی تاران و نازربایجانو کورد کرا.
هه‌تا روژی ۲۳ مانگی نوردی بههشت ۱۳ / ۵ / ۹۴۶ نهو مناقشه وه
مشتومپه لیک کیشرایدهوه.

بو نه‌وهی که بهانه‌یک پو نیرانیه‌کان هه‌ل بکه‌وی وه بیسته هوی نه‌وهی که
نهو مذاکریه بو کاتیکی تر هه‌ل بکرن.
له ۲۹ نیسانی ۹۴۶ که ریکهوتی نه‌وه‌ل روژی مذاکریه که نه‌کات له ژیر

دستوراتی نهی - فرمان درا به فرماندهی هیزی سقر - که پهلاماری هیزی قازی محمد بدا له ناوچه کانی سهر و سهرچاوهی - ناوچهی بوکان - لهسهر ههمان دستوراتی نهی سهریازی. له ساعات ۱۱ و ۱۵ دقیقهی پیش نیوهر هیزی شیرانیهکان سهر و سهرچاوهیان دابه بهر توپ بهلام نهو لشکره به شکانیککی زور شهپزهی گهرا نهوه بر سقر که له کاتی خویا له دربریی بایی نم پهلاماردانه نهکهن.

نهمجا شیرانیهکان نهو روداو بیان کرد به هوی نهوهی که نهو ووتو ویره رابگری. لی گولینهوهیکی نهواو نهکهن به دوزینهوهی پیساو خهراپی نم پهلاماردانه. و تاران باری نم فرمانه روئهکاته کام لا. چونکه نم روداوه به بی چهرانی مه بهستی ههر دو لا بووه.

حاله روی نم پهلاماردانه هینتی ناوبراو له روزی ۲۴ نوردی به هشت به بی هیچ ونه سهرکه وتنیک گهرا نهوه پم نازریایجان

بهان نامه‌ی قوام السلطنه

لعم کاته دا که ههمو بیروباوهیکی گهلی شیران روی کردوته من وه ناوم به تاوان بار نه هیئت. له سهر نهوهی که من نه وهی به سهرهاتی آزرریایجان یگه بنه نافرینک که قانونی شیران بهم پیکه و تنه زهره مند نهی.

لهو ری یوه به زور به لگه کی گه وره بهد ناو گراوم که گویا نه وهی قانونی شیران له (پهسمه - بهرم و تجاوه زاتی سنوری قانونم کردی. بهلام له بهر نهوهی که من ناشتی خوازم هیچ باکم لهو تهسه تانه نیه. لهسهر بیان نامه‌ی روزی ۱/ ۲ - ۳۲۵ - ۲۱/ ۴/ ۹۴۶ که بر بهتی بووه له ۷ ماده بو نیداره‌ی ته مجومه‌ی نهاله‌نی نازریایجان گراوم به پندی تانه و پل.

روز به بهروشم که نم توانی داخوازی نو ماینده کانی نازریایجان پتیک بینم. چونکه داواکانیان له صلاحیتی قانونی شیران به دهره. جا بو نهوهی که بهراس پیکایی ناوچی و باش به دوزینهوه بو حل کردنی قضیه‌ی نازریایجان و دوله‌تی. ووتو ویره کانیا نم ههل گرتوه بو کاتیکی لهبارتر.

داخوازی نو هیشتہ نو چند ماداندی خواړه و بڼ
۱- به پی ماده ۲- بیان ناصی روزی ۳۲۵/۲/۱. و لبریار دوا بروکه
تعینی ناستانداری نازربایجان له ژیر چاوه د پری نه لېکومنی نیالته تی له لاین
دوله توه پتیک دی.

په لām هیشتی نازربایجان داوای نه و بیان نه کرد. که تعینی ناستاندار له سر
تاسیناتی نیالته تی بی وه دولتت به بی نه اعتراض نه و ه لبرواته پدی
نازربایجان پمستد بکات.

۲- له ماده ۲- بیان ناصه که مانا نیسه و تبصرمان که داصه زرازی
فرمانده کانی هیزی نظامی وه ژاندارمری له لاین دوه له توه بی.
که چی نو ماننده ی نازربایجان نه لاین نه بی نو فرماندانه له لاین نیمه وه
ترشیع بکرین و حکومت به بی نه اعتراضی قبولیان بکات

۳- دابیش کردنی نه راضی دوه له تی به سر فلاحا. نیسه نه لاین هر نو
نه رازیه به که له و شور شدا به چا و گوتوه. پلام نو هیشتہ نه لاین نه بی همو
ملکیک نه بی هی فلاح بی. نو کوکو ملکی مالک و خواوونی پیشوی ویا
حکومتی.

جا نه و شتانه له صلاحیتی قانونی نیستای نیران به دهره ته بی له لاین
مجلسی شورای ملیه وه بو نه و باره موافقت وهر بگیری. جا له بهر نه پونی
مجلسی پر له مان چه بو نه و باسه وه چه بو باسه کانی تر نعمان توانی هیچ
وینه پر پاریک بده یڼ.

په لām له بهر نه و هی که من دوستایه تی دوه له تی شور ویم زور مه بهسته. چ
بو تصدیقی لایحه ی نه و ت. وه چ بو سه ری گرتنی داواکانی خودمختاری
نازربایجان. گو کردنه و هی دهره ی ۱۵ هم مان زور بی وسته.
وه له کزبونه و هی مجلس حمل کردنی نو مشکلاته زور به ناسانی پتیک
دی.

تقریری - نوماینده حمه حسین خانی سیف

حمه حسین خانی نوماینده‌ی کورد که له تاران گه‌رایه‌وه به دور و دریزی ره‌پرسی له به‌سهرهاتی سه‌هه‌ره‌که‌ی دا به لیژنه دیکراتی مه‌رکزی وه مقامی هه‌سه‌وایه‌تی. که تیران یه‌کان له هه‌مه‌و باوریکیانان نه‌پانه‌وی دریشه به لیسوکاری خودمختاری کورد بدهن. هه‌ر چی که نه‌ی لێن وه نه‌یکه‌ن درویه. و په‌رس راپور و یادداشته‌که‌ی له روژنامه‌ی کوردستان ژماره (۵۰) دا چاپ کرا

❦

وه قازی محمدیش - له زدی ئیرانیه‌کان خطبه‌یکی دور و دریزی خوینده‌وه. وه له زور باهه‌ته‌وه له‌گه‌ل بیر و باوهری حمه هه‌لێن خان سیف - یه‌گ بو. وه خطبه‌که‌ی قازی محمدیش - هه‌ر به چاپ گه‌یاندره‌ا. کورده‌کان ووریا به‌ونه‌وه که هه‌للاندن و خاوه‌خواه پی کردنی ده‌وله‌تی ئیران فیتله و بو فیتل وا نه‌که‌ن.

نامانجی قازی محمد - له فشاری ده‌وله‌تی ئیران

نه‌مجا به‌ونه‌وی که ئیرانیه‌کان بو پیک که‌وتن ناچار به‌ن قازی محمد فشاریکی زوری بو هیزی ده‌وله‌تی هینا له شارانی سلز و بانه و سه‌رده‌شتا. لایله‌وه‌ی نه‌و ۳ سه‌ شاره‌ی دا. له هه‌مه‌ولا یکه‌وه په‌نگای هاتو چوو تامین هه‌راوه‌مه‌نی له قه‌ده‌غه‌ کردن.

نه‌مجا ئیرانیه‌کان به هوی نه‌و فشاره‌ روژی ۲۱ خرداد ۳۲۵ که ریکه‌وتنی ۹۴/۶/۱۱ نه‌کات

هه‌نیککی سیاسی و نظامی ده‌وله‌تی ئیران گه‌یشتنه ته‌وریز بو موژ کردنی لیسان نامه‌ی باسکراو.

وه نه‌و هه‌ینته‌ش به‌یه‌تی به‌ن له آغای مظفر فیروزی - ابولحسن صادقی - مه‌موری راده - سه‌رتیپ هه‌ایه‌ت معاونی وزارتیه‌تی جه‌نگ - سه‌ره‌ه‌نگ علوی لاهوردان - له وه‌زاره‌تی جه‌نگا. له سه‌عات ۲۳ واری ته‌وریز به‌ن وه به شه‌رحی هه‌راوه‌ه ریک که‌وتن پیک هات وه نیتفاق نامه‌که‌یان به نیحضای هه‌ر دو لا گه‌پا.

۱- حکومت موافقت نه‌گات رئیس مالیه به دیاری گراوی نه‌مجموعه‌نی نه‌پالده‌نی بی. وه به بریاری ده‌ولته‌نی تعین بکری. وه نم دیره بغریته سم هاده‌ی ۲ نی‌بلاغیه‌ی ۲۵ مانگی نو‌دی بهشت.

۲- له ماده‌ی ۲ بیان نامه‌دا وا بریار درابو که تعین ناستاندار له لاین نه‌مجموعه‌نی نه‌پالده‌وه هلل بی‌یریری وه به بی مصلحت وه بی وستی حکومتی تعین بکری.

به‌لام نیستا وزارتتی داخلیه بریاری لسمر شه‌وه داوه که تعین ناستاندار له نیو چند کسنگ هلل بی‌یریری که نه‌مجموعه‌نی نه‌پالده‌نی پمندیان نه‌گات.

۳- لسمر نمو گوران وه رود‌لوی نازربایجان ده‌ولت نی‌عتراف بهو سازمانه نه‌گات که بی نه‌لین مجلسی علی نازربایجان نمو مجلسه به لیژنه‌نی نه‌پالده‌نی نه‌ناسری.

له پاش پیگ هینانی ده‌ووی ۱۵ه‌می مجلسی شورای مللی و دانانی قانونی تازه‌ی نه‌مجموعه‌نی نه‌پالده‌نی وه ولایه‌تی. به گورجی نمو قانونه تصدیق و نیسی بی نه‌کری.

۴- بو تعینی هیزه‌گانی محلی. زابطه‌گانی هیزی نازربایجان که له ناکامی تی کوشانو نیشتمان په‌رسته‌وه. چه به شیویه‌کی زوردری وه چه نیختاری کورانه‌توه. به پین نمو به‌ارنامه‌به به هیزی لشکری نیران محسوب نه‌کری.

موافقت پتک هات که کمیونیک له نو‌مانده‌ی ناغای قوام السلطنه وه نه‌مجموعه‌نی نه‌پالده‌نی نازربایجان کور بکریته‌وه. که تقدیری چنده‌تی وه چونه‌تی ده‌ره‌جه و موجودی نطه‌ره‌گان بکات. وه بو تصویب بدری به مجلسی پرله‌مان له داهات‌ودا.

۵- نسبت به غزین‌ی نازربایجان موافقت مان کرد که ۷۵ له سغا وارداتی نازربایجان له لاین نه‌مجموعه‌نی نه‌پالده‌نی نازربایجان‌توه په‌خش بکری. وه له سغا ۲۵ واردات بدری به تاران

|| نئیی نی ملحوظات

۱- مصرف و وارداتی تلگراف گمرک شمشندوفر - پاپوری دهریاچی
 دورمه له ماده - ۵ - بریارنامهی باسکراو مستثایه واردات و مصرفی نو
 شانیه یی وهندی له گهل حکومه تاهه به. تنهیا پوسته و تلگرافی نه مجموعه نی
 نهاله نی به بی (پول) ویر نهگیری.

۲- تعمیراتی پیکا و بانه گانی ره یسی له نه مستوی دهرله ته دابه به لام
 گهره و گوزره و پیکا و بانی تازهی لکه کان له عرودی نه مجموعه نی نهاله نی
 نازرباجانه.

۳- دهرله تی شیران له بهرام بهر نمو خنمه تو له اگاری بهی که له بهاری
 بهرگانه تی شیران بهرستی به کار هاتوه. له بهرام بهری نمو دلسقزی به بان
 حکومه تی شیران له سه تا (۲۵) وارداتی گمرک نه داته مکتبه گانی
 نازرباجان.

۴- دهرله تی شیران رازی به هیلێ ناسن بهرته (تهوریز) به بهر وینه په له
 و لهرجک که پیک بهت. وه بو راگیر وه سه بهرشتی کردنی فره صانی نمو
 هیلێ ناسنه دانیه ستوانی ناوچهی تهوریز پتشی خه لکی چنگایانی تری شیران
 بهرین.

۵- هیزی فیدایی نازرباجان به - ژاندارم - پولیس ناو نه بری. وه بو
 بهاری کردنی دهرجه بان کمیسونیک له لاین هر دو لاوه پیک دی.

لاگاداری

له بهر تهوی که له سالانی رابوردوه له بهر گردهوه ناشیه گانی هیزی
 (ههسه - شهوه و ناو و دروشی (نه منیه) زور به ناشیه نی و بی بهزی دینه
 بهرهای خه لک. وه خه لک بهم ناوه زور دل گیر و گله مندن. وامان به یاردا که
 به په له نو ناوه سوکه به گوری به ناویکی خوشه ویت.
 ۸- نهو زهوی و زارانهی که له ناگامی شووشی نازرباجانا به بهر
 و بهرلار وه وهزیره کان دابهش گرلوه.

دولت مزامندی خوی بو نمو دابش کردنه دور نمیری.

بهلام نو ملک و نمرزانهی که هی مملعت پروه و له لاین هیزی دیگر بهسر خه لکا دابش کراوه. دولت ناماده به که هشتیک پتک بی نی دابش خا راتیان بکات. وه خه لیک بز خوقالی مالکدگان بدوزنتموه.

۹- دولت پین خوشه که له نموبلی کردنموی دوروی مجلسی ۸۵ لایحهی عمل پزارتن لهروی نمعلی دیگراتی و نازادخواهیوه پتک بی.

۱۰- نهپاله تی نازربایجان به پته له ناستانی ۳ - ۴ تمویز و رمزتی.

۱۱- دولت موافقت نکات بز تاصینی راه پینی نیسی نیداری لیژنی نیداری لوا - پتک بی نی. وه له ژیر چاودیری نهجمومنی نهپاله دا دست به فرمانی بی ویستی خوی بکات.

و نندلمی لیژنی نیدارش برهتی نمین له - آستاندار - و سره که نیدارجات. و هینتی نهجمومنی نهپاله تی.

۱۲- له بیان نامه ی روژی ۷ نمودی بهشت ۳۲۵ ماده ۳ دا ووترلوه مکتبه گانی ناوهندی و دانشگاه کان. به فارسی بخویخن. وه لمسر نممه ره که وتن پیک نهفات. بهلام نیستا بهارماندا که نمو چندد ووشه به بخریته نمو ماده به که له مدرسه کان متوسطه و ثانویدا درس خونفن به فارسی و نازربایجانی نهی مطابق به برنامه ی وزاری.

۱۳ دولت موافقت نکات که کورده گانش مشعولی نمو نیتفاق نامه به وه سود له چاکمی نمو ریک که وتنه وهر بگرن به پی بیان نامه ی ماده ۳ دولت تا پرتی ۵ - سره تایی کورده گان مهوداپان هه به که به زمانی خوی بخویخن.

۱۴- لمهر نموی که دولت له بهیرا هه به که قانونی عمل بزرگ سروکه گانی شاره وانی له تمولوی شیرانا دوست بکات لمسر تمرنگ دیگراتی راسته قینه. جا هتا نمو ساته نهجمومنه گانی نیستای نازربایجان لمسر وظیفه گانیاه دوام نه کمن هتا نمو گاته پیک دی.

۱۵- نمو موافقت نامه به لمسر دو نسخه نمبی و نالوگوری پی نمو

له نېوان هېر دو لادا.

مظفر لېروزی

جعفر پېشمووری

رېسر هېنتی نوډا پندې دوله دې ایران رېسر نه مجرمې نه پالې نازریا پېچان
له سر دالوای نه مجرمې نه پالې نازریا پېچان و وزیرې کشوری نیران به
هریاری وزیرې مالیه ۸ ملیون ریال پان بو چاک و ریگ خستنی شارانی ۳ و
۴ به هوی بانگی مللی وه خسته ژیر چاودیری نه مجرمې نه پالې نې
آزریا پېچان. ناغای دوکتور سلام جاوید - له سر ترشیخ نه مجرمې نه پالې نې
به ناستانداری تمویز دلموزر۹.

هېنتی وزیران له ۲۷ خرداد ۳۲۵ بریاند که ناستانی ۳ و ۴ بکن به
پک ناستان. وه ناوی ژاندارمیش - پکری به ناوی نگهبان کشور-
شای نیرایش به ناوی جراتی پک که وتنی نازریا پېچان وه دلسوزی
هېشمان پمرستی نیران په تېمه. له که بچینه ی تای به تی شاهنشاهی. پک
هلیون نومانې به که بچینه ی شاروانی تمویز به خشی بو چاک کردنی ناوی
هوارنموه

فتنی نیران له کمل دوله دې قازی محمد ا

دولته دې نیران له غانله ی نازریا پېچان تا نه اندازه پک نارام بو. نه مجبا
وېسی یادته وه سر ناوچه ی کورده نشینه گان وه به فیل و ته که بازی
له ایش بخالفتنی.

حاً بو طکرتنی نمو فشاره ی که به سر سقز و بانه و سرده شته وه هېر به
فان به نی پاسگای [رهبت و بریسوئ] له ناوچه ی سرده شت و پایگای
هیرده ی! له ناوچه ی سقز که زور ده میک بو له لاین هیزه گانی کورده شته وه
گمارو دلبون.

بو زرگار کردنی نمو هیزه فشار دراوانه قازی محمدیان - برد بو تارن - له
دولت ۱۳۲۵/۴/۵ که ریکموتی ۲۹ حزبرانی ۹۴۶ نکا قازی محمد لکل
لسانداری تمویز دکتور جاوید - به سولری لېروکه چون بو تارن. وژی ۷

مانگی ناوبراو ۹۴۶/۶/۲۸ چاوپان به توام السلطنه کهوت. وه به حضوری
ارهزم تارا بازرسی ناوچهی ۲- نظامی و مظفر فیروز معاونی سیاسی رئیس
الوزرا و دکتور جاوید ناستانداری تهوریز - دست کرا به ووتووژ له بارهی چول
کردنی شارانی سقز و بانه و سردهشت له هیزی دهولتهی.

قازی محمد - داوای کرد که بیان نامه‌ی ۲۱ خرداد ۱۳۲۵ (۹۴۶/۶/۱۲)
نه‌بی له هه‌مو باریکه‌وه کوورد بگریسته‌وه. نه‌بی آستانی ره‌زانه به نه‌یاله‌تی
نه‌نجومه‌نی مللی کوردستان بناسری. نابی بخریته سه‌ر ناستانی ۳ - ته‌وریز.
نیرانیه‌کان نه‌و شروته به‌ندانیه‌ی خواره‌وه‌یان بو قازی محمد وه دکتور جاوید
- خسته ناو ووتووژوه.

۱- نیمه به مهری ده‌سته‌به‌ری بریارنامه‌ی ۲۱ خردادی ۱۳۲۵ نه‌بن. که
نه‌و هیزانه‌ی که‌ماروی سقز و بانه و سردهشت پانداوه بلا‌وه‌یان بی بگری.
ته‌نیا به‌ناوی - نگهبانی - وه ده‌سته‌یکی که‌م بو پاریزگاری ناسایش پیگا و
بانده‌کان بی نی تموه.

هه‌ر کاتیک که نه‌و هیزانه بلا‌وه‌یان بی کرا. دهولته‌ی نیرانیس - پاسگای
[ره‌به‌ت بریسوا وه میره‌دی] هه‌ل نه‌گری. نه‌ی هاتمه‌وه ناو شاره‌کان.

۲- هه‌رگاه که دهولته‌ی نه‌نجومه‌نی نه‌یاله‌تی نازربایجان زه‌نگانی - بو
دهولته‌ی مرکزی نیران ره‌ت کرده‌وه حکومه‌تی مه‌رکه‌زیش ناماده‌یه که شارانی -
سه‌قز و بانه و - سردهشت - به بی جه‌نگ چول بکات چه‌نگه [زه‌نگان]
له‌سه‌ر نه‌خشه‌ی نازربایجان نه‌یه. مسئله‌ی چول کردنی سقز و بانه و سردهشت
نه‌خریته پاش گوی هه‌تا چول کردنی [زه‌نگان]

۳- دهولته‌ی مه‌رکه‌زی تاران هیج کاتیک ناماده نابی بو چول کردنی
شارانی سه‌قز و بانه و سردهشت له ژیر هه‌ره‌شه‌ی چه‌کداریدا.

به‌لام به ته‌رزیکه‌ی بی چه‌کی. نیمه دوابی به‌م چول کردنه نه‌هتین جا بو
نه‌وه‌ی که قازی محمد - فریوی نیرانیه‌کان به‌خوات و بکه‌ویته ناو [ته‌له‌ی]
درویه‌کان یانه‌وه. نیرانیه‌کان دارایان کرد که نیمه ناماده‌ین هیزه‌کانی خومان
له‌و ناوچانه‌دا به‌رینه‌وه سه‌ر شکلی پیش نی‌نقلایی شهری وه‌ی ۳۲۰. قازی

محمدشیش = به دلیکی ساده و بی فینل باوهری بهم هنگاوه بیان کرد. نهو
بهاری پسند کرد. لای وا بو که نم ماده به پیشکه وتنیکی به نرخه بو
گورده کان.

قازی محمد به هه ناسه برگی گه رایوه بو سا بلاغ وه له روزی ۱۴/۲۷/
۳۲۵ گه یشته وه سا بلاغ وه به پهله فرمانده کانی لشکری کوردستانی بانگ
کردن بو سا بلاغ بو ده ستوراتی تازهی تاران که به دیاری بوی هیناونه توه.

بلاوهی له لشکری قازی محمد

له روزی ۲۰ قوز ۹۴۶ که ریکه وتی ۱۳۲۵/۶/۲۹ نازهوی نه کات
فرماندهی لشکری سقز و بانه و بوکان ناغای چه نوال مایور همه رشیدخانی
قادر خان زاده = پرایه سا بلاغ. له لاین قازی محمد وه پی راگه یاندرا له که
لشکره کی اذن بداته وه و به جبهه چول بکات.

حسه رشید خان بو به نه نجام گه یاندنی فرمان گه رایوه بو جبهه به.
لشکری عشره تی منگور، مامهش، پیران، شکاک، بانه، زهره، گورک،
لهس الله بگی. دیبگری - که له جبهه ی سه قز و بانه دا بون هه میان اذن
هه رانه وه.

نه بیا ۱۲۰۰ نه فهری پارزانی نه بی. به سهر جیگای چول کراوی لشکره کانا
هه بهش کران. وه له بارزانی زیاتر هیچ هیزیکی عشایری له هیلش شرا
به مایه وه.

وه له سهر بهاری ۲۱ خرداد ۳۲۵ - ۱۱/ ۹۴۶/۶/ قازی محمد له سهر
ناوی به شه وایی وه ره بهری کورده ستانه وه ناوی له خزی نا - [رئیس
له محومه نی نه یاله تی] وه ناوی همه حسین خانی سهیف - وه زیری چه نگیش
گورا به سهر بهرستی نگهبانی - مجلسی وه برانیش گورا به نه محومه نی
له باله سی وه ریگا به ستراوه کانیش بو هیزی ده ولته تی کرانه وه.

نه لجا له هه مو لایکه وه ئیرانیه کان زه خیره و خواردن وه کو پهل پی ویست
هار به هیزه گه مار دراوه برسیه کان بیان راگه یاند سه ریازه برسی و مرده لوخه

معنویات شکاوه‌گانی نیرانی زندو بر نه‌وه.

ده‌لده‌تی نیرانش لمر نمو دلسوزیو پهی مان پهره‌ستیه پاسگای
(ره‌هت | و بریسی | ناوچه‌ی سرده‌شت که چند مانگ بو له ژیر فشار و
که مارودا بو، بو‌گورده‌گانی چول کرده و هیزی نهو پاسگایانه‌یان برده‌وه
شاره‌گان بو نیست‌حکامات

هه‌له‌ی قازی محمد - له لشکر چول کرده‌که‌پا

به‌راستی قازی محمد غلط هه‌له‌پکی گه‌وره‌ی به‌سر خوی هینا لم
باوه‌ردام که هر نهو هه‌له‌په - بو بو به هری له‌ناو چونی تخت و به‌خته‌ک‌ی،
به‌لام به‌رامبر به هندی روداری ناهه‌موار و ظروفی تایه‌تی بی ده‌سه‌لاتی
دا چی نه‌گری.

که زه‌وروت وه باری ناچاری له هندی گاتا سروژ ناچار نه‌گات بو
غلط‌یک‌ی فردی وه‌پا گشتی.

هیچ گومان نه‌په که قازی محمد له گاتی غزیا هستی بهو غلطه‌ کرده که
نهو برپاره‌یان شتیکی خه‌راپه.

به‌لام ناوه‌یدی پشتیوانی روس و هندی پتش هاتی ناهه‌موار ناچاری
کردی. به‌سردانه‌واندن بو ره‌زامه‌ندی نیرانه‌گان. جا نهو چند پتش هاتی
خواره‌وه له هه‌له‌ی نهو قرا‌داده‌په وه هاتوته رو

۱- له پتش چول گردنی جیهه. ده‌وره‌ی پاسگای صاحب، سنه - میرزا
میرناشه - پیکای روژه‌له‌اتی سقز و هیللی سنه - به لشکری طاهرخانی گوری
اسمعیل خانی شکاک - وه سه‌ره‌ه‌نگ نوری به‌گ رئیس عشیره‌تی به‌گزاده‌ی
هه‌رکی وه لشکری حمه امین آغای پیران و عباس آغای مامه‌ش و قوبکاس
خان - و قیطول خانی شکاک پی به‌ندان وه گه‌مارو درابو.

۲- ناوچه‌ی [خو‌رخوره و سه‌رشپو - هه‌تا نه‌گاته (مله و پوسته‌مان - و
جنوبی شهرقی سقز - به هیزی عمرخانی شکاک و سید فهیم - و حمه صدیقی
سلیمان خانی جاف - به توندی محاصره‌ کرابو

۳- وه روزناوای سه قز - له ناوچهی میرهدی وه - ههتا کچیری بهنام دور - به هیزی بانهی و فیض الله بهگی وه گهورکی دهنهیی علی جواهردی و محمودی رسولی - سهپهرا بو.

۴- شمالی سقز - له کیوانی - مامهشه - صالح ناوا - مهلقههینی ئالتون - کهلی کهریشکه - قارهوا - مهرخوز - کهلی سهرا - به لشکری بارزانی توند و له نرابو.

۵- پاسگای میرهدی - که ۴۰۰ نهلمهیری سهریازی دهولهتی ئیرانی تهابو ۴۰ روزه بو خرابو ژیر فشار و گهماروه. به فروکه خواردن یان بو تهمین نهکرا. له گهل شاری (بانهدا).

نهو دو جیگاهه به لشکری بانهی - دهوره درابن.

۶- سه دهشتیش - له لایهن لشکری زیروی ههرکی و لشکری کاک الله آهای محمد آهای - پاراستان - و پکر آهای حویزی - نهلمهیری فراری عراقی - وه بهشیک له پیشمه رگی سهلاخی - و ابراهیم آهای سوسنی - و دهستی هلی آهای زیره - وه دهستی ناغولیل باپیر آگاهی - و عشرهتی دهشته تال - وه دهستی برابیم آهای بهراجی - و احمدی قاسم آغا - زور به توندی فشار وه گهماره درابو. تسلیم بونی هیزه گانی ئیرانی لهو ناوچهیهدها کهوتبو ئیرانی لیس و ساتیکی تر.

زیکه دو مانگ بو نهو هیز وشارانه - کهوتبونه ژیر فشار و دهوره دان. به طباره نهبوایه خواردنو فیشک یان پی رانه نه گه پشت نه گهر تا چه مند پوژیکی تر نهو محاصره یه ههل نه گهیراها. ههمو لایک یان ناچاری خوز ههمه سه وه دان نه بون.

بهلام به نازاد کرانی ریگه گان گیسانی سهریازه گان برژایه وه وه هیوای دوراویان هاتهوه بهر نه ندام.

۷- سلاو کردنهوه لشکریه گان بو به هوی نهوهی که ئیرانیه گان (بی نیان له ههمه پهنده خوشی بگمن. و نازادی خواهه گان به پاشهروژیکی رهش بهترسیخن. وه

زور گس معنویاتی بی هیز بیی وه لئیره وه پهی وهندی له گهل هیزی دهوله تیدا پیدایه کاته وه.

۳- نوو لشکر به تال کردنه وه پیه بو به هوی تورانی حهه رشید خان و عمرخانی شکاک و هندی عشره ته گانی نیرانی

ایران چه سویدیکی له پاسگا گه مارو دراوه گانی کرد.

۹- چول کردنی پاسگای - میره دی و ره بهت. پسوی - زهره ریگی زوری له هیزی دیگر اتدا.

چونکه ۵۵۰ نمفهری سه ربازی نیرانی له و ۳ پاسگایه دا هه بو. له بهی مارو دراوی هیچ سویدیکی یان له و ۳ پاسگایه نه نه کرد. چونکه هیچ وینه پهی وهندیکی یان به مرکزی رئیس هه وه نما بو. وه له سه روبه ندی خۆ به دهسته دانا بون. وه تسلیم بو نیش یان بو ووجهی سه ربازی نه بو به مشتیککی زور نه گهت و پز شکانی سه ربازی

به هوی چول کردنی پاسگاگان. هیزی شاره گانی تین کرد.

۲- هیزی حکومه تی نیران له پیش شهری وهی ۱۳۲۰ له شارانی سگرو بانه و سه رده شت بریه تی بو له ۶۰۰۰ نه نه ور.

به لام له دهوری دیگر اتا هیزی نو ۳ شاره هاتیره سه ر ۴۰۰۰ سه رباز.

به لام قازی محمد له تاران وا حالی بو سوکه هیزی شهری ور له هیزی نیستایان کچلتر بووه.

نیرانیه گان به و فیتله ۲۰۰۰ سه ربازیان خسته سه ر هیزی شاره گان وه بهم هیزه تازه به نه خوش و لاتو له واریان بی نا تو گوین کردن.

وه هه بهم نا و شه وه چه کو خوار ده منیککی زوریان برده ناو شاره گه مارو دراوه گانه وه.

چونوهی حسین خانی سه یف بو تاران

نعمجا حهه حسین خانی سه یف - سه ره وستی نگهبانی هیزی دیگر اتی

کوردستان بوسەر پی گرتنی واده‌گانی ناو بریارنامه نمضا کراوه‌کی قازی محمد - له‌گه‌ل هه‌نتیکی تازریا پجانیدا چو بۆ تاران.

به‌لام له‌بهر نه‌وه‌ی که وه‌ختی هه‌چ شتیک نه‌ما بو هه‌مۆ نیشو فه‌ره‌مانیک قابلیه‌تی خۆی دواتده‌بو. ئه‌یرانه‌کان له‌ زوڕ لاوه‌ نیش یان په‌شکه‌وتو بو. نرخیکی عه‌لی بۆ قازی محمد و لشکره‌کی نه‌ما بووه.

حه‌مه‌ حسین خان - به‌ هه‌چ گۆنه‌ سه‌ردێک گه‌رایوه‌ بۆ سا به‌لاغ له‌ روژی ٥ آزه‌ری ٢٢٥ که‌ ربه‌گه‌وتی ١١/٢٦ / ٩٤٦م نه‌کات به‌ ده‌لیکی سارد و هه‌ل دو‌او.

صدری قازی - که‌ براهی قازی محمد بو - و نا ئه‌بی ده‌وهری ٩٤ هه‌م بو له‌ تاران. له‌گه‌ل هه‌نتیکی ئه‌یرانی له‌ تارانوه‌ هات په‌سۆز. به‌ناوی ووتو وێژ و باری ناشی له‌ ئه‌وانی هه‌ر دو‌ لا‌دا.

به‌لام هه‌چ گه‌ر نه‌بو هاته‌وه‌ سا به‌لاغ وه‌ خوی له‌ چنگ ئه‌یرانه‌کان رزگار کرد. وه‌ صدری قازی له‌ ناو کورده‌کانا ده‌ستی کرد به‌ په‌ڕه‌یاغنده‌ له‌ ده‌ی ئه‌یرانه‌کان. و قازی محمده‌ی خه‌سه‌ سه‌ر بیه‌ری لشکره‌کی تازه‌به‌تازه‌ و په‌لامار دانی شاره‌کان.

به‌لام داخی گرانم قه‌ضیه‌ نرخی خۆی توان بووه. روداوه‌گانی ده‌ره‌وه‌ و ناوه‌وه‌ له‌ ده‌ی ئه‌مو لشکره‌که‌شی وه‌ په‌لامار دا نه‌بو. ئه‌و روژه‌ به‌ ناخه‌ر روژی په‌شکه‌وتنی حکومه‌تی قازی محمد - ئه‌مه‌ره‌را.

چونکه‌ په‌سه‌ره‌اتی سیاسی با ئی به‌سه‌ر هه‌مو نه‌خشه‌ و په‌یلاتیکی په‌شکه‌وتنا کیشابو. ده‌وری ئه‌ه‌تخا باتی ١٥ هه‌م نزیک بو بۆوه.

روسه‌گانه‌ بۆ تصدیقی لایحه‌ی نه‌وتی ئه‌یران و گو کورده‌وه‌ی مجلسی په‌رله‌مان و دامه‌زراندنه‌وه‌ی ده‌وله‌تی ئه‌یران زو‌ر به‌په‌له‌ بو‌.

وه‌ له‌ ئه‌لمانیا و نه‌روپادا هه‌ندی داخواری روسه‌کان په‌تیک هاتبو نیش یان به‌م سه‌سه‌رح و فیلمی - قازی محمد و جعفر په‌شه‌وره‌ نه‌ما بو. جا نه‌پانه‌ویست به‌ زو‌ترین کات نه‌و با سه‌ له‌سه‌ر نه‌خشه‌ی دروست بو‌نا نه‌ه‌ین.

ناوهروکی - له قههیی قوام السلطنه

به پرواری ۲ سانگی مرداد ۲۲۵ که ریکهوتی ۹۴۶/۷/۲۴ نهکات
فهرمانی خوارهوه له لاین شاهنشاهی نیراندهو تبلیغ به قوام السلطنه کرا.
جنابی ناغای سهروک وزیرانی نیران

بوده رپینی نرخی زانایت و بهرچاو کهوتنی تای بهتی لطفی شاهانه به
گوئی ره ی نهو دهست نویسنه. له نیستاره نیوه بهناو بانگی - نه شرف - ناو
نه برین. وه تم ناوهرکه تنیا به شخصی نیوه پهی وهندی هه به.

محمد رضا پهلوی

له ۱۰ مرداد ۱۰ آب ۹۴۶ تعدیلات و الگوری وزیران کرا وه نهو هیسته
به شاهنشا ناسران.

۱- رئیس الوزرا احمد قوام - وه کیلی وزیرانی دهرهوه و کشرهوی

۲- تیمسار سپهد احمدی - وهیری جهنگ

۳- عبدالحسین هژیر - مالیه

۴- عبدالهیاری صالح - عدلیه

۵- سهو لشکر فیروزی - اشغال و مواصلات

۶- مظفر فیروزی - عمل و دعايه چا

۷- نوشیروان سپهبدی - وهیری مشاور

۸- دکتر اقبال - برقی و برید

۹- شمس الدین امیر علاء - زوای

۱۰- دکتر مرتضی یزدی - جهه

۱۱- ایرج اسکندر - صنعت و بازرگان

۱۲- دکتر فریدون - وهیری معارف

چول گردنی و نهنگان

به هوی نهو ی که سهوما تشددی پیا کردهو و نیران یهکان نهیان زانی. که
نگهبانگانی دیمکرات لهوه پتر ناتوانن شاخ و چول په رستی بکمن. وه هملی

امام داران نزدیک بوده.

دولتی نیران جعفر پیشه‌واریان همل بی چابو تسلیم کردنی شاری زهنگان
برآمده‌ای که نه‌وانیش وفاق به قرارداد که بیان بکمن که له ۲۱ خرداد ۳۲۵
مطهرانه سقز و بانه و سردهشت برگرده‌گان چول بکمن.

پلاوی ۳ آرمه‌ماه که ریکه‌وتی ۹۴۶/۱۱/۲۴ نه‌کات زهنگان له هیزی
نیرانی نازربایجان چول کرا.

وه نه‌و هیزی که له (قه‌زوبن - له لاین روسه‌گانه‌وه قه‌ده‌غه کرابو که بیته
نیران - همر نه‌و هیزه که بیته زهنگان. له قفلان کوی - زهنگان لشکری
نیران شریکی خومینشی له‌کمل لشکری نیرانا کرد. به کوشتاریکی زور
نیران نیران خوی که بانده زهنگان. نه‌صجا دولتی نیران پلاوی کردوه که
به به خیرین و شهر زهنگان مان گرتوته‌وه نه‌وه‌کو به ناشتی و خوشی وه‌کو به
۲۱ خرداد ۳۲۵ (۹۴۶/۳/۱۱) به‌لینی مان له سرده‌ابو. آذربایجان
نیران نه‌و بریاره‌یان نه‌مهرده سر. و نیمه‌ش ناتوانین سقز و بانه و سردهشت
نیران بکمن. چونکه نیمه زهنگان مان به هیزی سلاح وه‌گرتوته‌وه نه‌وه‌کو به
ناشتی.

دوریا برنه‌وی جعفر پیشه‌واری و قازی محمد

له‌صحا نه‌نجومه‌نه‌گانی آذربایجان و کوردستان ده‌رکیان به‌وه‌له و غلطانه
که سه‌روه‌که‌گانیان یتک یان هیناوه. له همر لایکه‌وه پیشه‌واری و قازی
نیران به جیگای تانه و پل و محاسبه له لاین نه‌نجومه‌ن و دانشترانو
نیران به‌وه.

له‌صحا قازی محمد - وه‌لامی نارد بو‌عشاره‌گان که لشکر به‌زی بکمن‌وه
نیران که له قبایل زهنگان - سردهشت و بانه و سقز به هیزی چه‌کداری
نیران به‌لام له‌بهر هندی رودای ناشیانه که له گانی خویا باسی نه‌کمرین
نیران عشاره‌گان نه‌هاتنه‌وه جبهه. وه باری لاین گیریان همل بزارت.
نیران ۳۰۰ نفری [زمرزه] و ۱۲۰۰ نفری بارزانی و ۴۰۰ نفری

سابلانی و ۳۰۰ کمیسری غمواړی سوسنی و فیض الله بگی وه گومو نهی کسی که به کسی قازی محمد نعماته جبهه. به لام لمر نمو تپه نامه بهی که له کانی غزیا پوسه گان به نازربایجان و کورده گانجان مور ک لمر نمو نیشافه ۱۵۰۰ نلمر پیش مرگه کانی نازربایجان لمر دمه به ۳ تپی شاخی و چهک و خواردنیکي توار. به کومدکی محمد دوه هاتن. وه گپشته تاوچهی شمر له جبهه ی سزوه. له همو لایکوه دست گراپوه به هل پی چانی نور ۳ شارانه بو پون. وه له همو لایکوه گمارو درانه وه له کانی په لامار داتو هله متی ناو شاره گان داپون که به میان نامه ی قوام السلطنه به رادپوی تاولن گراپوه. باری جهنگو مه پسته کانی کوردی کوری.

بیان نامه ی قوام السلطنه بو تشکیلاتی همو ایران له بهر نموی که نیمه نعمانموی نینتخاباتیکی گشتی پتک بی نین. و پتک هینانی نمو هله پزار ته پیش نمبی. سمرانسری نهران به بی هی نیستنایک به هیزی دوه لته ی پاریز گاری بگری. وه به پی ماده ۲۸ قانونی نینتخابات نمبی به موده ی پنج روژ وه جیگایانه ی که هیزی دوه لته ی تها نیه به گوری ماده ۱۶ پاسای نینتخابات لیرنه کانی نینتخاباتی مرکزی نه توانن لیرنه ی لقی پتک بی نن. جا لمر و مخته پوه که من جه لمری لمرمانی دوه لته ی شیرانم گومو دست. تا نیستا هو لمر داوه که همز وینه به سره هاتیکی ناخوشی نازربایجان له ناو بهوم. هتا نمو ناقاره ی که قانون ریگای دلم دریم نه کردوه به پی قرداد دپه ی که نماینده کانی نازربایجان به رباریان لمر داپور که نارچ [خمس، زنگان] له هیزی فیدایی چه کدار چول بکمن. بو نموی که باشتر بتوانین هیزی تفاهمی نالهار له نیوانا هم به بگرین.

بهرامان واپو ۶ مانگ پيش نمرود نو ناوچه په چول بگری. که چی هتا
لیستا چولیان نه کرده. هر ساته به فیولتیک بی نریک نمودنمده هتا
لمو دوايمدا له گمل هینتی لشکری نازربایجان له تاران ووتو وژمان کرد. وه
ولسان بهیارد که روزی ۳۲۵/۸/۲۳ (۹۴/۱۱/۹۴) روزی ناخسر چول
گرونی زندگان بی.

به بی نو بهلینه لهرنمیکم له نطسرانی شارمزا که جیگای باور بن نارد
پو رنگان. که به بهیگی تهر پیکایی ناشتی و پیک کهوتن بو نو باره
پورنهوه.

له ۲۷ تابان ۳۲۵ په کیک له نطسرانی نازربایجان تخنگیکی به
سهرنگ نطسحانی - رئیس هینتی دولتی وه نابو. له ههمان گاتا تاوان
بار هردست کرا. که چی لهرچای نو هینته تاوان باران به رولا کرد.
له ههمان روزا دسته پیک له خداتیانی نازربایجان له ناگاو په لاماری
پولیس خانه پاندا. چند پولیسیک که له گمل هینتی ناوروا چوین بو زندگان
لار بزا و سوکیان بهر هتتان وه شاربهرمان کردهون.
نار نو هینته به شاربهر کراوی گمرانهوه بو تاران. دیکرانیه گانی
ناربایجان چ له زندگان وه چ له زیرین آوا لمو سرده پيدا هیچ دریغ مان
له کرده له کاری بی شرمانه.

پسچ ژن یان له ژنانی (زیرین ناها) - به زور له نطسرانی دیکرات ماره
گرهوه. وه له گاتی چول کردن زمین ناها - دو ژن یان بهناوی - صله - هدف
به روز راکیشاهته زندگان

۱۰ زی الله ویدی - ناریک یان چوار روز له سرده کهی دیزوه وه نیشی نا
په ابار له کهلا کرده. وه الله ویردیش - یان لمو سرده پيدا زندانی کرده. و
له ساسی ناوالتیشی که پای [۵] هزار ترمان بهوه لی یان ساندوه. وه
هیکه له ویش زور راپوری پس ترمان بهواتوره له بارهی گرده کانی
نطسرادی دیکرات که تا چه نمند ازبیک تعادی ناموسی دانیشوانی خلکی
لنگابان کرده. جا بو نو هی که نو ژمانو به دره ووشته راپگری. دوی شو

دهستورم داده که ستونی - ۱ - نظامی له ژیر فرماندهی سورههنگ هاشمی ده
بچینه زهنگان. وه لهوی حکومهتی عسکری دایمژینی.

نیستا ناسایشی زهنگان زور له باشی دایه. چونکه روزی ۹/۳/۲۲۵
پهکوتی ۹۴۶/۱۱/۲۴ نهکات له ساعات ۷ هیزی نیمه گهپشتوته زهنگان.
من لهردها هیچ نادروستهیکم نهکرده. چونکه لهکمل آستاندار دکتور جاوید
- بریاوماندا بو. تهگمر ههتا ۱۰ روزی تر زهنگان چول نهکری. به هه
دولهتی زهنگان چول نهکیم. روزی ۲۳ آبان ۲۲۵ وادهی به نهیجام هینان
بریارهگهمان بو.

جا به پی چهوانهی هیوام. ناچار گرام گه بهریههکانی شتی خراب و ناله
بکم.

احمد قوام
سهرهکی وزیرانی ایران

له ههمان روژا. بهوشکاندننی ناوبهانگی دهکراتیهکانی نازربایجان
هینتیک پان له روژنامه نوسهکان لمسه حسابی لشکر ناره بر زهنگان
خسه - وه چهند مضبطه و سگالایک پان له دژی سهکردهکان دهکرات - و
ابوالفضل رتقی اوحدی - رضانی - حیدری -

به صوری ابوطالبی رهبری و نعمت الله ابروی - و ابوالفتح اسجدی و
دکتور رهبری - دروست کرد. هینتی ناوبراو نهو شکایهت و ههل بهستانه
لمسه شیوهیکی ناشیسی له رهوشت بهددرانی دهکراتیهت له.
روژنامه کانیانا پلاوو کردوه نهیجا له روژه مانگی نازه ۳۲۵ تلگرافی
خواروه له لاین قوام السلطنه و درا به ناستانداری آذربایجان دکتور جاوید

تلگرافی ائذاری قوام السلطنه بو دکتور جاوید استانداری تموریز
آغای دوکتور جاوید ناستانداری تموریز

همر وهکو لمسهو پمش ووترا. نهی نورهومان بچی بو نهو پیری موری
لهبارهی نینتخاباتی نازادانهوه. چونکه نازربایجانیش وهکو وهلاتهکانی تر

نیرانی پی ویستی به نینتخابات هه‌به. به‌لام هه‌ر نازار و که‌موگوریک به‌و
 لشکره بگات مانای نموده انتخاباته‌که له‌کددار نه‌کیت.
 و هندی پروپاگندش که له رادیوی ته‌وریز بلاو نه‌کیت‌هوه زور خطر به‌و
 معنایاتی نینتخابات و نامانجی تای به‌تی ده‌ولته‌تی نمیی به‌گودجی قه‌ده‌غی
 نه‌و شانه بکین

احمد قوام

روژی ۳۲۵/۹/۸ وه‌زیری عالی به‌ه‌ر و موسوی زاده وه‌زیری عدلیه و
 دکتور شایگان وزیری معارف له‌گه‌ل وه‌زیری به‌داری وه وه‌زیری دعا به و مدیری
 گشتی بیکای ناسن. به‌و ده‌ل نه‌وایی دانیش‌توانی زه‌نگان چونه زه‌نگان. له
 مرگه‌وتی شاله حضور چهند هه‌زار که‌سیک خۆشه‌ویستنی شایان به‌گورن
 ده‌لکا راگه‌پاند.

وه‌لامی تلگرافی قوام له لاین دوتور جاویده‌وه
 جنابی نا‌غای دکتور **قوام السلطنه** سه‌ره‌ک وه‌زیری نهران لمبه‌ر نموده
 له‌مجموعه‌نی نه‌پاله‌تی به‌هاتنی نه‌روی نهران موافقه‌ت ناکات. هه‌زی ده‌کراتی
 نازربایجان له به‌رام به‌ر هه‌ر گونه به‌لامار و گوشتاریک خۆزی به‌تاوان بار
 نازانی.

چونکه ده‌ولته‌تی نازربایجان له ته‌واناپا هه‌به. که له مه‌رز و قه‌له‌م رموی
 هه‌دا له ژیر سه‌ره‌رشتی پشه‌مرگه‌کانی خۆیا پی ویستی نینتخاباتی عادلاته
 بیک بی نی له حدودی قانونا. وه قرار داده‌ی ۲۱ خرداد ۱۳۲۵ (۶/۱۱)
 ۹۴۶ پی چه‌وانه‌ی هاتنی نه‌روی ده‌ولته‌تی شاهنشاهی به‌نازربایجان.
 دکتور جاوید ناستانداری نازربایجان

تلگرافی دوباره‌ی قوام السلطنه
 جنابی نا‌غای دکتور جاوید ناستانداری نازربایجان
 بیان نامه‌ی نه‌مجموعه‌نی نه‌پاله‌تی تان به‌پی چه‌وانه‌ی بکیت‌تی کشور و

چونکه نازربایجان له بهاره ی په کبه تی وه لاتوه هیچ جیساو ازیک و
 نیمتازیکی تای به تی نیه له گدل نه یاله ته کانی ترا.
 نه ووی که نیوه باستان کرده گویا نازربایجان خژی نه توانی له بایمن
 هاتنی نیرودا. نهوه زور غه له ته
 نیستاش نه وایه بریار درا که لشکری ده و له تی بو نه و ناووی بی جا بی
 ریسته زور باش نیستبالی لشکر بکمن.
 چونکه له بهر مسئله ی عمل پوارتن هاتنی لشکر بو نه و ناوه زور بی
 ریسته.
 نه محمد قوام
 ۹/۹/۳۲۵ (۱۳۴۶/۱۲/۱)

وه لامي تلگرافي قوام له لاین ناستانداری ته وریز
 جنابی اشرف آغای نخست وه زیری نیران
 نه نچومنه تی نه یاله تی نازربایجان به هیچ باری ناتوانی قبولی هاتنی
 لشکری حکومه تی نیران بکات. هیزی نازربایجان هه تا دوا هه ناسه ی لمر
 نازادی خواهی هه تی خژی ناماده یه بز به ریه رکانی له گدل لشکری نیرانا.
 بهرامهر به برپاری ۲۱ خرداد نه یاله تی نازربایجان ناماده یه بو په کبه تی و
 خدمه تی برپا نه.
 دکتور جاوید
 ناستاندار

له ۱۹ مانگی نازمیری که ریسه و تی ۹۴۶/۱۲/۱۰ نه کات نوردوی
 ده و له تی له زهنگانه وه بو قولی - میانه - قافلان کو - ته وریز - خرایه بزوتن،
 قوام السلطنه بو جاری ۳ سه هم داوای به پیره وه چونی نوردوی له ناستاندار
 دوکتور جاوید کرده وه. وه له لاین آستانداری ته وریزه وه به وینه ی خواره وه به
 بهروری ۲۰/۹/۳۲۵ تلگرافي ره زامه ندی و تسلیم بونی بز قوام السلطنه
 نویسی

جنابی نه شرف سهرگ وزیرانی نیران
 تلگرافی دماره ۲۰۴۸ تان به پوره شه نومرو به من گهشت که ریکه وتی
 ۳۲۵/۹/۲۰ که ۹۴۶/۱۲/۱۱ نهکات همر چهنده که مه به سستی
 تلگرافه که تان ۲۴ ساعت دوا که وتوه به لام حضرتی اشرف بز خوی نه زانی که
 من همیشه تن گوشاوم که به حسن نیه تی جنابی اشرف دوا بی به کاری
 نازربایجان بی نین.

وه نهو باهشم عرض آغای سیفی قاضی کرده. بو نهروی که نهویش را
 له بیر و باوهری برادر کوزی بی نی. و همر نیستا فرمانم دا به گهرانه ووی
 نهو لشکری که به کومه کی قازی محمد چون بو ناوچهی سهقر، نیوش
 وهسرات به لشکری (۱) بذهن که واز له کوشق و پهلاماردان بی نی. به بی
 جهنگو نازاوه تشریف بهینته تهوریز.
 و موافقه تیش بفرمو که خوشم به پیر نیروی شاهنشاهی وه بجم بو میانه -

دوگتور جاوید

ناستانداری تهوریز

دایر کرانی تهوریز له لاین سرتیپ هاشمیوه
 روزی ۳۲۵/۹/۲۲ که ریکه وتی ۱۲ کانونی په که می ۹۴۶ اکات له ژیر
 فرماندهی سرتیپ هاشمی لشکری یک (۱) گهشته تهوریز و هندی کس
 که دلشاکوی هستی دیکرات برن، به هلهیان نازانی له کهل لشکری دهوله تیدا
 په لاماری پیشمرگه ی نازربایجانیا نذا ۲۴ ساعت له نیوانی نازادی خواهانی
 دهکرات وه دهولت خواههکان بو به شهر لهو جهنگی براگوژیدا ۹۵۰ کس له
 بی لاین وه لاین دار کوژران نه مجا له دوا دابین بوئی وضعیعت.
 سرتیپ هاشمی فرماندهی ستونی اعزامی برامبر به خه لگی تهوریز به
 بوسراوی خواوده بیان نامه یکی بلاو کردهوه.
 دانیشتوانی به پیزی تهوریز.
 له مهودای دو روزا که دانیشتوان کوموگ به لشکر وهستابن به ناوی

حکومه توه زور سیاست نه کم

نیستا که لشکر له ناو شارابه وه له هه مو باریکه وه دایینی آسایش کراوه
پس ویسته هه مو لایک تان لاین گیری نارام و ناسوده ی بن بچنه وه بو مالی
خوتان. لهره هم لاوه هه که سیک تهغه بکات سزایکی گه وره نهدری.
هه له رادیوی تهو ریزا سهرتپ هاشمی نهو راپهری دا به ستادی نارتمشی
تهران.

له بهر نه وه که مهاجره گانی تهو ریز سیمی تلگرافه گانیان به پوه بویه به
رادیو نهو راپوره پیشکش نه کم.

بق پتک هیئانی فرمانی اعلی حضرت شاهنشا. نه مرو خرم له گمل چملا
ماشینیکی جهنگی وه چهند تانکو زره پوشیکا له گاتی (۵) دوی نهو ریز
گه یسته ناو شاری تهو ریز. خوزگام روژنامه نویسیک لهره موجود بوایه به
تهو ی که احساساتی مله تی تهو ریزیان وه بگریایه.

به لام کچه به کان له دهروی شاروه چهند خانویک پان نه شغال کردوه. نهغه
له سهر باز و دانیش توانی تهو ریز نه گمن. تهوا فرمانم دا که نهو خانوانه له
لاین سهر باز وه نه شغال بکرن نه گمر مهاجره گان خویان به دهستمه نه دا بهرام
داوه به کوشتی پان. بزی نه علی حضرتی شاهنشاهی پهلوی. پاینده بی تهران
هاشی

فرماندی لشکری (۱) آذربایجان

چهند نهغه له سهرکرده گانی نه یاله تی نازربایجان وه کو جعفر پیشوهری.
مهندس تازه ری و و گویان. پاده گان - ژنرال پناهیان - غلام یحی به
نوتوموبیلی باری وه له جلفای حدودی تهران په رینه وه وه خویان هاوینه باوه
روسیا.

له ژیر فرماندهی سهرنگ مقیاسی له هه مان کاتا له شاری تاستارا -
پژیکي تهوا و کرا.

له روزی ۲۵ / ۹ / ۱۳۲۵ دوکتور جاویدی ناستانداری تهو ریز و شمس
رئیس گشتی شهرداری که تلگرافی تسلیم بونیان بو قوام السلطنه نویسی

وہ لہ میانہ پیش وازی لشکری نیرانیان کردہو۔ لہ جیاتی نمو احساسات و خدمت گوزاریہ ہمدوکیان زیندانی کردن و بہ کہ لہبچہ کراوی دہوانہی تاران گران۔

سویاسی شاہ - ہو گوام السلطنہ

جنابی نہ شرف آغای نخست وزیر

لہو شونہدا کہ بہ یارمہتی خوامی گہورہ۔ غائلہی نازریایجان مان لہسہر ہلگیرا۔ وہ سہرکہوتنیکی زور بہر زمان دہست گیر ہو نہوا شادمانی خوم بہ نزارانہ گہنم کہ کوششی ہموزی تو تاثیریکی زوری کردوتہ سہر ہلگیرتی مشاکل و ناواہی ولات۔

روحیہ و احساساتی تو بہر و دالغہی نازریایجانی نہہیشٹ۔ ہیوام وایہ ہم قابلیتہ وہ نیصلاحتاتی نیران تہواو بکہیت۔

محمد پھلوی

لہ روزی ۲۶ / آزی ۳۲۵ (۹۶۶/۱۲/۱۷) بہ ہی تہقہ دو ہدنگی سرارہی لشکری نیران لہ ژیر فہرماندہی سہرتپ ہمایونی گیشٹہ سابلان لہ لایہ قاضی محمد و نہہالی سابلانغمرہ بہہیز و ویلنکی زور گہورہ پیش وازی لہو لشکرہ گرا۔ کہ لہ وعلتی خویا بہ دیرزی نمو باسہتان پیشککش نہکہین۔

|| تی ہی نی - ملاحمزا تنیکی شخصی

بہ سہرہاتی نازریایجان و حکومتی کوردستان قازی محمد - بہو ہی ہدی کہ ہاس مان کرد دامہزرا وہ ہم ہی پیش لہ ناوچہ۔ چاکہ و ہرنہرمہندی وہ ہنہیوانی روسہکانہش ہمر نموہ ہو کہ بہ عرضتان گیاندرا۔ جا دولہتی جماہیری یکیتہی شورہوی کہ بہناوی پاریزہری مللہتان ناویان بلاو ہو بروہ۔ بہرامبہر بہ قضیہی کورد ہمر نمو دہوریان ہی۔ کہ انگلیس بہ ناوی نیستعماریدہتہوہ ہی ہی۔

روسه‌گان نمو ههمو گرو و لافعی نازاد پهرستیهی که ملله‌تانی هزار به هیوای بون. به بی چه‌وانهی چاوه‌روان و هیوا خویان نیشاندا.

وه بو ملله‌تانی بی دهسه‌لاتیان روژ کرده‌وه. که نه‌وانیش له به‌سهرهاتی نیستعماریت و نفوزی سیاسی و طماع پهرستیدا. طبعی نهو [که‌ته‌لوکه] پهن که ده‌وله‌تانی نیستعماری انگلیس و امریکای لی دروست کراوه

ته‌نیا بو همندی سردی سیاسی وه نه‌مختی نه‌وتی دروی نیران. روسه‌گان نمو ههمو جه‌فایه‌یان به‌سهر ملله‌تی نازربایچانو کوردا هینا.

له پیش هاتنی روس بو نیران. تا نه‌ندازه‌یک نیرانو کورد ناشنایه‌تیک و خوشه‌وستنیک یان به په‌که‌وه گرت‌بوه. به‌لام به نه‌و‌دل هاتنی روس بو نیران نهو برابه‌تیه لیک هه‌لو‌مشایه‌وه.

کورد و نازربایچانی بز همندی نه‌وتی نیران توشی نهو به‌ده‌بختیه کرد. وه خسته‌وه باوه‌شی هه‌ژده‌ایکی نیران که به بی خوین و کوشتن دابینی نه‌مهات لهو باره‌وه دام که انگیسه‌گان له روسه‌گان بو قضیه‌ی کورد به پهروشتر و

خاوه‌ن زه‌میرتر بوین

له‌سهر قضیه‌ی کوردستان جنربی که انگلیس بو شیخ محمودی دروست کردبو هیچ خوین و خنگاندی تیا نه‌هاته‌رو.

ههر وه‌کو کوردستانه‌که‌شی تیک دایه‌وه. نه‌شی هیش هیچ که‌س پکوزری وه تا نه‌ندازه‌یکش سهریمستی دا به گورده‌کانی عراق وه تا حمیدیکش پشترانی لی نه‌کردن.

لبمباری خویندن و نویسن وه چورنه ناو وزارت و دامه‌ژراندن یان و چاویکی چون پدکی. وه سه‌ره‌ستی نویسن و روژنامه و گو‌فار و چاپ‌خانه. داخل بون یان به نه‌ندامی پهرله‌مان به‌لام کوردی نیران که خویان به‌دمست نیران جمابیری شوره‌وی سوسیالیستی نه‌زانی. له پاش نهو ههمو لیداکاریه‌ی که روسیا به خه‌رج دا.

له یاداشتا ته‌نھا خنگانو کوشتن و تالانو نه‌تکو سوکیان بی برابره به‌سهرهاتی روس و انگلیس بو کورده‌گان بو به ده‌رس و تجربه‌ی یکی زور گه‌لو

کوردەکان نەبی ئەو دوو بە سەرھاتەیی روس و انگلیسە لە ھەموو کاتیگەدا بێ نەو بەرچاوە. لە ھەر کاتیگەدا کە ویستیان شورش بکەن. نەبی بەراوردی ھیزی خۆیان بکەن نایا نەتوانن بە بێ پشتیوانی مللەتان بگرێ مافی خۆیان بکەن. چونکە گورد بە بێ قابیلیەتی خۆی ناتوانی ھیچ ھەنگاویکی شورش و سەر بە خۆیەتی خۆی بھێرێ.

یارمەتی وەلاتان ھەر ئەو بھوایەیی بێ نەگری کە انگلیس و رۆی بەرامبەر بە یارمەتی کوردەکان بە خەرج یاندازە.

چونکە مللەتانی استعمار. بو ئەو یارمەتی مللەتیکی دوھەم ئەدەن کە بە ھزی ئەو مللەتەو مصلحیان پیش بکەوی. وە بویان بھێستە پریدیگ کە بەسەریا پەر ئەو بونەو وەلاتەیی کە ئەو مللەتە لە دژی ئەو ھەستاوەتە بێ وە داوای مافی خۆی لی نەکات. ھەرگە. ئەو مەبەستەیان تا نەندازەیک بیک ھات. وە یا شتیکی لەو چەورتریان لە جیگایکی تر نشان درا. ئەو پیلانەو بارە نەگۆڕن باندەدەنەو سەر نەزمو ھەوایکی تر.

ھیچ سلی وە مەترسی لە تاوان وە زەمیر ناگەن کە بە ھۆی دەست لە پشت دانێ ئەو دۆلەتە پارێزەر ئەو مللەتە بچکۆلەییە تووشی ھەزاران مشاکل وە شیرازە پسان بھوێ. وە بە ھەزاران خوین و ئەرک ئیشەگەیی وەکو خزی بۆ لی ناگرتەو وە لەو ھەش بێ ویست تر ئەو ھەبە کە گورد نەبی موازەنەیی ئەو بگات کی بە کەشکی ئەو دی لە ناگامی دوستایەتیدا کە ھیچ نەبی خزی بگات بە دوستی دۆلەتیک. کە لە خزی تیر و پەتر بێ. وە ھەموو کاتیگە پتوانی یارمەتی ناشرایی بدات. وە دۆلەتیکی دۆلەمەند و جھان گیر بێ. نە وەکو دۆلەتیکی برسی و سەرشیاو بێ. لەسەر حسابی وەلاتان خزی بژنی جا ھێوادارم کە مللەتی کورد سۆدیکی تەماو لەو رۆداوی نازربایجان و مەھاباد وەر بگرن. وە بە غەلەت و ھەلەیی لەسەر یەریان. پیکای داھاتریان رۆن بکەنەو.

بهشی چوارم (۴)

تشکیلاتی حکومتی قازی محمد له مهاباد!

که لجنه‌ی کوردستانی نازاد

له هه‌وه‌لی شووشی شهری وه‌ری ۳۲۰ - ۱۹۴۱ مانگی اپرول له کاتیگا که نیرانیه‌کان سابلایح یان چول کرد. خواردمنیکی باشی یان به جی هیشته. له گیل توتنکی زوردا.

گاتی که نازاوه‌ی نازربایجان دست پی کرا. قازی محمد توتنه‌کانی به روس فروشت به ۶ ملیون تومان. وه له مقابلی نه‌و پاره‌یه چه‌کی له روس وه‌رگرت به پی نیت‌رالی قازی محمد. به‌لام نه‌و پاره‌یه بهشی نه‌و هه‌مو خه‌رج و چه‌کو شته‌ی نه‌نه‌کرد نه‌گه‌ر روسه‌کان به هوی نازربایجانیه‌کانوه دست‌ی پاره‌تی یان بو کوورده‌کان درێژ نه‌کر داپه. بو نمونه‌ی مسال.

حمه‌ حسین خانی سیف وه‌زیری چه‌نگی مهاباد - له روژی ۱۰ / تموزی ۱۹۴۶ دا هاته [سه‌را] به جنرال مایژر حمه رشیدخانی ووت پی ویسته‌ خوت له‌مه‌ولا سه‌به‌رشتی خواردنه‌نی لشکر بکه‌یت چونکه باری اقتصادیاتمه‌مان زور خه‌راپه. هه‌تا له‌و روزانه‌ چووم بو ته‌وریز هیچ دایره و جیگایکی مه‌به‌ست نه‌ماوه که سه‌ری پیا نه‌گه‌م هه‌تا ۷۰ هه‌زار تومانم چنگ که‌وتوه. نازربایجانیه‌کان فکریان واپه که له‌مه‌ولا چه‌تر کومه‌گی پاره‌مان نه‌کهن.

وارداتی کوردستانی قازی محمد

۱- له ۱۹۴۰ دا ده‌ولته‌ی ایران قانونی مالیات به‌ر ده‌رامدی - ضربه‌العطار و ضربه‌الدخل - دانا. به‌لام به‌سه‌ر تطبیق وه نه‌لجام هیشانه دی رانه‌گه‌بشت. قازی محمد - نه‌و رسمیه‌ته‌ی وه‌رنه‌گرت وه تا نه‌ندازه‌یک نه‌و رسماته‌انه

پارمندی گنجینه‌ی قازی محمدی نه‌دا.

۲- له نه‌وه‌لی دامه‌زاندنی بنا‌ل‌ه‌ی شورش تعصب دل گه‌رمی وه خوزه‌یستی زۆر بو. له‌ترسی نه‌وه‌ی که دوباره ده‌وری زو‌رداری ده‌وله‌تی نه‌ران نه‌گه‌پته‌وه. کو‌رده‌گان ناماده بون به هه‌مو‌ینه پارمه‌تیک. نا‌غای وا هه‌بو ده‌ستی له دیهاته‌گانی خوی هه‌ل نه‌گرت بو خه‌زینه. زۆر که‌سی وا هه‌بو پهلێ ژنو مناله‌گانی خوی هه‌ل نه‌گرت وه هه‌رچی داراییکی هه‌ی بو به قازی محمد و گه‌نجینه‌ی مه‌بابادی نه‌به‌خشی. هه‌ندی که‌سی وا هه‌بو. کو‌رده‌کی له ژیر پی قازی محمدا درێژ نه‌کرد نه‌ی و‌ست بێگا به قوریانی کو‌ردستان. به‌لام دا‌خی گرانه هه‌تا حاص‌لات و نو‌خشی تازه پی گه‌یشت نه‌و تعصب و خو‌ین گه‌رمیه سارد به‌وه.

به‌لکو نه‌شه‌که وای لی هات به زوری پولیسه‌یش - ره‌سو‌ماتی به‌پار له‌سه‌رد‌رویان نه‌ته‌دا به گه‌نجینه.

چون‌که هه‌ندی معامله‌ی ناشیانه‌ی پێشه‌رگه‌وه نه‌فسه‌ره تازه پی یا که‌وتوه‌گان. بو بو به هوی نه‌وه‌ی که هه‌زاران جار پشیمان بو‌ینه‌وه بو ده‌وری (نه‌منیه خو‌ین خو‌ره‌گانی) زه‌مانی ده‌زا شا.

کو‌رده‌وه‌ی هه‌ندی موجه‌خو‌ری یه‌ک شه‌وه‌ی مه‌باباد - بو‌بو به هوی نه‌وه‌ی که نا‌غا و گرمانج و به‌رده‌ست له‌یه‌ک تر راست به‌نه‌وه وه په‌لاهاری په‌کتر به‌دین. نا‌واوه و بلاوه‌یکی زور خرابو نه‌وانی فلاح و مالک. نه‌و دل‌سوز و م‌خلسانه‌ی که گیانی خو‌بو مناله‌گان یان به گه‌نجینه نه‌به‌خشی نه‌گه‌ر به‌یان به‌کرایه هه‌ر گه‌نجینه‌کی قازی محم‌دیان نه‌دا به کو‌لا و نه‌یان فرانه‌د.

۳- گه‌نجینه سو‌دی له هه‌ندی دیانی نا‌غو‌ات کو‌رده‌بو. حه‌ا‌آ‌غای عیاسی له نا‌وچه‌ی بو‌گان ۷ دی هه‌بو بو ده‌وله‌تی قازی محمد به جی ما‌بو خۆی بو بو به لا‌په‌ری ده‌وله‌تی وه چۆ بو بز تاران. وه غه‌یری نه‌ومش نزیکه‌ی ۱۰ هه‌زار پوت گه‌لی بو شورش به‌جی ما‌بو.

۴- حه‌سامی داشکستان - که دانیه‌شتوی منطقه‌ی هه‌وشار بو له‌ترسی به‌ه‌کرانی ساین‌قلا - فرارا چو‌بو نا‌و نه‌شه‌که‌وتیک که ناسراوه به (ته‌ختی

سلیمان - قازی محمد به دلی هینایه سابلان نزیکی ۲۰۰ تن گه می گهرا
له گهله همو کله یه لیک ناو مالی که تقدیر اکرا به ملیونیک تومان.
ژنه گه له همو ناو ماله ننگوسیلکی الماسی بو دهرچو. نووی قری
هموی بو به مالی گه نجینه.

۵- امین لشکر - که سیک زنه کورد بو له ناوچهی ههوشار دانه نشو
جنسیتی نازرباجانی بو خوی وهرگرتبو. وه زور کابرایکی دهولت پهرست
ره زیل بو (۱۵۰) دی هه بو له ناوچهی سنه و تیگان ته په و میانداوا [مه پله]
- وه زور دولتمند بو له شیروی راجه گانی هندوستان وه یا لورته گانی
انگلتوره دا بو. وه په له شیروی سه روکی تاپه دی اسماعیلی - هندوستان ناها
خان - ناو بو

۹- فرماندهی هیزی ساینقا [ناراسی] رمه نی - ماله کی تالان کرد ۱۰۰
سینی نان خولایان له ماله که یا به تالان برد.

نهو شخصه خو بو ژنه گه ی به په له پروژه رزگاریان بو. به روتی چون بو
تاران. لهو دیهاتانه ۷ دی بهر ناوچهی مه پاد که وتبو. وه له لاین احمد خانی
خلیل خانه وه - سه به رهشتی نهو ۷ دی په نه کرا بو گه نجینه.

۶- له رسومات وهرگرتن دهستیکی بالاپان هه بو. هه تا میرزا رحمت الله
شافعی - که په کیک بو له بازرگانه ناو داره گانی سابلان. به ناوی مالی
بهردرآمد - وه له ژهریشه وه به کینه ی نهران پهرستی ۱۵۰ هزار تومانان
ساند بو گه نجینه.

۷- نهو که سانه ی که به دوستی دهولته نی نهران نه زانران. له ناوچه
کوردستان دور نه خراوه ملک و نه ساسیدی که هه یان بو بو گه نجینه نه مایه
عزیز خانی زهنی - سپد محمد نفه دی - لطیفی قاچاغ چی - له سابلان
مام بایزی قره نی آغای مامهش. عبدالله خانی بایز پاشای مهنگور - نه ماله
لهو وینه فراریو دور خراوانه بون که ملکه گانیان بو گه نجینه مابوه.

۸- پاره ی کارت - واریداتیکی باش بو. نه بو ههر کسی که داخلی
دیكرات بیوايه حهقی دغولیه وه مانگانه وه پاره ی کارتی بدایه به مستر لای

و ب.

حا واریداتی دوله‌تی قازی محمد لهو شتانه پیگ هات. هر شتی که له ماموری حکومتی وه ریگیرایه. له دوری قازی محمدیشا ورنه‌گیرا به‌لام مصروفات زور له واریدات به‌مرزورتر بو. نه‌گهر یارمه‌تی دوله‌تی نازربایجان وه پا جهتیکی تر نه‌بوایه. واریداته‌که‌پان به‌شی هیچ مصروفاتیکی نه‌نکره. له‌گه‌ل نه‌وشا له واریدات کو کرده‌وه و ده‌نتری صفیاتا ده‌ستی دزین زور بر ده‌ستی پیسی چه‌په‌لی دزه‌کانی دوله‌تی نهران له‌ناو نه‌و حکومته‌تازه به‌گولانه‌پشا که‌وتبر نیش.

هینتی بازرسی و لی کۆلینه‌وشیان هر وه‌کو نه‌و که‌سانه واپون که به پلگه‌نتی دزی ناوزه‌ده گرابون.

بر غونه‌ی مشکل - ماموری گمرگی بوکان ناغای نیسحاقی ناو له واریداتی سالیکی بوکان [۵] هزار تومان واریدات نیشانده‌بو. که چی له هه‌کات واریداتی ته‌نهای به‌شی گومرک سالیکی ۷۰ هزار تومان بوه له سالی پیشودا. له‌سه‌ر نه‌م ناشیرینه ماموری ناو براو برایه سابلاغ له دوا‌ی هیچ روز به‌ندی به‌ره‌لا کرا. وه کردپان به ماموری دابه‌ش کردنی زه‌خیره‌ی هه‌به‌ه‌کانی لشکر له سابلագا که نه‌م وظیفه تازه‌په‌ی زور له نیشه کۆنه‌که‌ی هه‌درتر و بی قره‌تر بو. دزی ناو لشکریشا به نه‌ندازه‌یکی ته‌واو پی که‌پشتبو و سگالایی پیشگره بو نه‌و باره زور بو. به‌لام له‌به‌ر تشویش نکرده‌نی ناوبانگی لشکر له‌و کاته‌دا چاووشی له‌و وینه پرسینه‌وده‌یه گرابو.

خواردنی نه‌فهریک پیشگره بو ده روز به‌یه‌تی بو له‌و زه‌خیرانه‌ی خواره‌وه که له لاین ماموری تخشانی وه تسلیم به فرمانده‌کانی جبهه نه‌کرا.

گرام

۹۵۰ برنج

۲۵۰ روغن

۱۵۰ چار

۵۰۰ شکر

گوشت ۱۵۰۰

۱۰ کیلو گنم

۲ دسته پره سیفار

۲ دانه شغارته

۱ قالب سابون

۳۵۰ غرام توتن

روزی یک قران به نقدی نه درایه دست فرمانده کان بو هیلکه و ماست و شهر.

جا نه گر باره تی نازربایجان نه بویه قازی محمد نهی نه توانی به واریداتی داخلی ناوغوی هیچ مهستیگی پیک بی نی. و نازربایجانیه گانش که چوبونه ژیر نه و نمرک و مخارجیه بو دو نامانج بو.

یا به هیوای نهوه بون که مهاباد جزئی نازربایجان بی وه له سهر نه خشی ناستانیک له ناو قالبی نازربایجانا قال بکریته وه. وه یا روسیا به دستوراتی نهینی نازربایجانی ناچار گردبو بو تامین نه و اخوانی قازی محمد. به پی نه و اطلاق نامه پی که له وه خشی خویا پی گرتبون.

خدیاله کانی قازی محمد بو پرکردنی که بجهنه

قازی محمد بو پرکردنی که بجهنه حکومتی که ی زور دهوری خه بالاتی نالی نه کرده وه. به لام هتا دواپی حکومتی که ی به سهر هیچ کامیکیان زان نه بو. له هه ولسی شوریه که یا چاوی له راهه پی نه لانیه کان نه کرد که له سال ۱۸۰۷ دا خوشکه کانی نمهراتور [فمردریک] خشلی خویان خسته نا که بجهنه نه لمانیا بو پر کرده وهی که بجهنه که یان وه پرکاریونیان له چنه ناپلیزنی فرانسا. وه کچه کانی پروسیا و - نه لمانیا قزه کانی خویان به ژنه فرانسا به

نه‌لروشت وه پاره‌گانیان نه‌خسته ناو گه‌نجینه‌ی نه‌لحانیا. تنه‌ها بر نه‌وه‌ی که
بنوانی بهم یارمه‌تیه خویان له چنگ ناپله‌یون رزار بکهن.

قازی محمدپیش همر بهم وهرزشو خه‌یاله بلاوی کرده‌وه. همر که‌سیک
هشلی ژنان و چه‌گ و سعات و شتی ناپایی هه‌بی له مسدن وه یا مجوه‌ه‌وات
بی خاته به‌رده‌ستی گه‌نجینه‌ی گوردستان. به‌رامبر به‌ مور و سند. بو‌نمویه
هکرمدت بتوانی نه‌و مجوه‌راتانه به‌خاته ره‌نی پانقه‌گانی عالمیه‌وه. وه له
مقابلیا پاره‌ی قاقه‌ز ده‌ری نی له تاکا‌ها خزینه به [سگرتوگراوی] نه‌و شتانه
بو‌خاوه‌نه‌گانیان رعت نه‌کاته‌وه.

به‌لام له‌هر نه‌وه‌ی که قابلیه‌تی کورده و قابلیه‌تی نه‌مسا و نه‌لحانیا
نهرانیکی زوری هه‌بو. به‌داخه‌وه [به‌نکه تمسبه‌حیکیش - یان نه‌خسته ناو
گه‌نجینه‌ی مه‌بادده‌وه. گه‌نجینه هه‌روا به‌ روتی و لاتی مایه‌وه

۲- نه‌مجا قازی محمد هاته سهر نه‌و به‌یره که ته‌دیدی دارایی خه‌لک
بکات وه زیاده‌گی له خه‌لک وهرگیری بیکات به‌ ده‌ست مایه‌ی بانق وه سکه
لندن. له دواپشا نه‌و پاره‌یه به‌ فائضی نظامیه‌وه بو‌خاوه‌نه‌گانی رعت
بکاته‌وه. وه له‌مشتا سهر نه‌که‌وت.

۳- نه‌مجا قازی محمد هاته سهر نه‌و به‌یره که شهریکه‌یک له سابلاغ
بکانه‌وه. هه‌مو وینه حاصلاتیک وهرگیری وه هه‌مو شتیکی ده‌رووش بگری
له‌و شهریکه شت داهش بکا به‌سهر فروشیاره‌گانی ناو خویی دا.

هه‌مو پاره‌داریک به‌ پی تموانا سه‌می له‌و شهریکه‌یه‌دا هه‌بی نه‌وه‌ی
واریداتی نه‌و شهریکه‌یه داهش بگری به‌سهر هه‌مو به‌شداریک به‌ پی نه‌بت
و مالیات. وه نه‌وه‌گی تریشی بو‌دوله‌تی قازی محمد بی. دیسان له‌م
لکه‌شا سهر نه‌که‌وت وه گه‌س به‌ ده‌نگیه‌وه نه‌هات.

۴- نه‌مجا هاته سهر نه‌و به‌یره که شرکه‌تیکی محدود له خه‌لکی سابلاغ
دروست بکات و تیمتیازی شت گه‌ین یان بو‌له ده‌وله‌تی روس وهر بگری. وه
به‌ ساوی نه‌و شهریکه‌یه‌وه چه‌بی وستیگی دیگراتی یان بو‌به هوی نه‌و
شهریکه‌یه‌وه وهری بگرن به‌ظا به‌ قهرز و هه‌ندیکیشی به‌ نه‌خت‌کاری.

له ناکاما نوو شهریکه یه دامه زرا سمرمایه ی گه یشته [۶] ملیون تومان
للی نوو شهریکه یه له تهوریز و باقی شاره کان کرایه وه به لام به پهروشه وه بهمه
رانه گه یشتن که شت له روسیا وه بگه یینه سابلخ که بومبای تیک چونی
نازربایجان تهقی. وه نوو شهریکه ی کوردستانه ی له ناو برد.

فهرق له تیوانی خزینه ی نازربایجان و مهاباد
.. گه نجینه ی آذربایجان له گهل گه نجینه ی مهاباد فهرقیکی زوری همبو
گه نجینه ی نازربایجان زور پر بو. چونکه دهست کهوتیکی زوریان له چک و
نوتومبیل که رسته ی جهنگی و جلویه رگی سربازی وه خوارد مهمنیک زوریان
له دهولته تی نیرانه وه بو به جی مابو. شاره کانن ناوچه ی تهوریز ره زانیه له چل
شار بهر ره ژورتر بون. شاره کانن ناوچه ی سابلخ له ۶ شار بهر ژورتر نه بون
۲- بی جگه له وهش ۶ ملیون تومانیان له پاره ی [چه وندهر] له گه نجینه ی
میانداوا چنگ کهوت. که نم پاره یه به هی کورده کان بو چه وندریان دابو به
کارخانه ی قهندی میانداوا وه دغریای پاره وهرگر تنه گه ی نه کهوتن بو
نازربایجانیه کان مایه وه.

وه بی جگه له و پاره یه شکاری سالیکی کارخانه ی میانداواریان بو
مایه وه که تقدیر نه کرا به ۲۵ هزار تن شکر.

حق و ابو نیره ی تهو شکره بدرایه به دهولته تی کوردستان چونکه له دابهش
کردنی نیرازی و دامه زرا ندنی سنور نیره ی ناوچه ی میانداوا بهر کوردستان
کهوتبو چونکه زورترین نوو بهشه کوردی زمان بون.

دیسان حق و ابو تهو ۶ ملیون تومانهش هر بدرایه به قازی محمد چونکه
پاره ی چه وندهری کورده کان بو.

که چی له بهرامهر ۶ ملیون تومان و نیره ی شکاری کارخانه ی میانداوا که
۲۵ هزار تن بو ۳۰ تن شه کریاندا بو به قازی محمد. وه پاره ی خه لکه که ش
سری تیا چو.

۳- بانکی شاهنشاهی نیران له تهوریزا همبو. پاره ی نوو بانقه کهوته

دست شورش گیره‌کان.

چهند کارخانه‌یکی فاصون - شوشه - فروش سازی - چهرم - قوندهره و پی
لار - شخارته - دارتاش - له شاره‌گانی نازربایجانا هه‌بر دست دیکر اتیه‌گانی
آذربایجان که‌وت. نزیکه‌ی ۵۰ دوله‌مندی قورس له ترسی توده‌ی شیوعی
هه‌لاتین چوبون بو تاران. مالو دوله‌ت‌که‌یان بو شورش گیره‌گانی توده‌ی مابووه.
دیسان ملکی میری له نازربایجانا زور بو. به پاره و پولیکی باش
دابه‌شجان نه‌کرد بمهر فلاح و کاسب کارانا. نه‌و پارانه‌ش هه‌ر نه‌چروه ناو
که‌نجینه‌ی نازربایجان.

له‌وش سه‌پرتر زه‌ربه‌یان ته‌خسته‌ی سر دارایه‌تی دوله‌مهنده‌کان. به‌و ناوه‌وه
دوله‌مهنده‌کان یان روتان بووه بر که‌نجینه‌ی.

۴- له‌سر راه‌پوری به‌دکاران (علی‌خان وه علی‌اشرف‌خان - ناوان - که
گوردی تابع نازربایجان بون گیران وه له ته‌وریز اعدام کران (۳۰) پارچه
هلکیان به که‌نجینه‌ی نازربایجان برآ.

وه له میراتی امین لشکر ناو - (۷۰) دی یان چنگ که‌وتیو. پی جگه
له‌وش تنظیمی نه‌داره و سه‌پرشتی. نیش یان له هه‌ر گورده‌کان یاشتر بو
چرنکه خرنده‌وار پیاوی مه‌دنی یان له گورده‌کان زورتر بو. به تای به‌تی نه‌و
مهاجرانه‌ی که له روسیاوه بو هه‌نگاوی جاسوسی هاتبونه نازربایجان ته‌ریه و
خوبه‌واری روسیان هه‌بر زور شاره‌زای اموری سیاسی و اداری و عسگری بون.
زورترین سه‌روکی اداره‌گانی نازربایجان له‌و پیاوانه پینگ هاتبو. له هه‌مر
باریکه‌وه نه‌وان له گورده‌کان وورباتر و زیندوتر بون له کار و هه‌رسانی ناو
هه‌به‌نیدا.

نالای سه‌مه‌خوی کوردستانی نازادی مه‌هاباد

له‌کمل دامه‌زواندنێ کوردستانی نازاد نالایک هه‌ل کرا له ۳ ره‌نگ به‌ره‌م
هه‌نرابو سو. سه‌وز. سه‌ی. وه له ناوه‌راستی نالاکه تیشه‌نی دو کرله که‌نم وه
له‌له‌میکه - پی وه هه‌بو

هو نالایه نه ووترا نالای نازادی - وه لسمه دستوری نالای نیرانیه کانا تنها
روژانی جمعه و روژانی جعژن هل نکر اوه دروشمیکى وها بهم نالایه وه نهو
که شاهی نه وه بی که نهو نالایه تمشلی همه مو کوردستان نکا.

دیسان سروشتی رنگ و نه انداز که بی به قاعده یکه وه بهند نه کرابو که
مروث بتوانی مانا بو دروشم و رهنه گه گانی دروست بکا. ناخوا مه بهست له
سرو و سموز و سهی دا - چه.

دروشمه گانی بتی اومیه و خلفای راشدین و محمد - چه پهی وندیکی به
سر دروشمی نازادی کورد وه هه به. که له وینهی نالای نهوانی نه گرد تنها بو
اثباتی وینهی نالاکه هل بهستیکى بوی می مهاباد [هزارا] ناو هه بو که به
زهوقی شاعرانه ی خوی باسی شه رلهی نالای کردبو.

له وه پتر هیچ یاسا و قانونیک نه که وتبو ناروه که بهزانی نهو نالایه چه
وه لسمه چه روداوو [که تهلرکیکه] نهو رهنه گانه ی بی وه بهستراوه.
شه عره که ی هزار

داری نالاکم و ده کو چه قلیکه بو چاوی عدو

هه ر دلی خوشی نهوی ره بی و بهر شه بجهر کهوی

داری تلامان برا سیداره به بو دوژشان

هه ر له ناسو سه رگموی بی وسته کهس ژینی نهوی

پارچه که ی ۳سی رهنگی خوی نه نویی رهنگی سور نه لی

تا تنوکی خوینی کورد ما بی قه دی من نانهوی

پا نه لی تا لشکری سور بهر قه رار و زیندوه

قهومی کورد رزگاره هرگیز بهختی کوردان ناخهوی

دو گولی گه غی نه لی ناگا و له پرزتی غو و هه بی

خوت که برسی بو چی دوژمنی بین برین لیره و لهوی

پیو ده لی نوکی قه لیم گه ر ژینی خوشی و بی نهوی

غیری من دست ناکهوی بو روی تره قلی و بهشروهی

رهنگی سهوزن یعنی دایکی نیشتمان لیم روکه وه

جوانو سمر سه‌وزه وه گپری که وتوه عمری نه‌وی
 سپه‌که‌ی موژده‌ی بیانی به‌ختی کوودی کرد به‌پان
 روژی به‌ختی کوود پیدأ بو ندها په‌رده‌ی شه‌وی
 یا نه‌لی لیم سوره دپکرات له عالم سه‌رکه‌وت
 مستبد و مرجع که وتونه گپری گیره‌وی

هتا ۳۲۵/۹/۲۵ که ریکه‌وتی ۹۴۶/۱۲/۱۶ نه‌کات نه‌و آلاپه له ههمو
 ناوچه‌ی کوردستان نه‌لازایه‌وه
 له‌کهل نه‌وشا نهم نالایه نرخیکی زور به‌رزی هه‌بو. هه‌رگا نالا بو پاسگا وه
 یا ناوچه‌یکی حزبی و جیگاپیکی بنکه و سه‌ریازی بپرایه له سا‌بلا‌عه‌وه
 بو‌م‌پ‌اند‌ی قشون به‌ تا‌ق‌می مو‌زی‌قه‌وه له‌کهل نالا‌که دا نه‌رویشتن. هه‌تا
 له‌گه‌پشتنه نه‌و شینه‌ی که بوی نه‌چون له لاین عشا‌یر وه دپه‌اته‌کانی سمر
 پگا گاو و گه‌ردی‌پان بو نالا‌که نه‌کرد.
 نا‌غوات وه گه‌وره گه‌وره‌کانی نه‌و ناوچه‌یه له‌و شینه‌ی کو‌نه‌بونه‌وه که نالای
 بو له‌چو.

ده‌ست نه‌کرا به‌ ته‌قه‌ی تفنگ و خطبه و ووتار و شیع‌ر خوندنه‌وه وه شایو
 په‌ش به‌لک و زورناو ده‌وێ. نه‌و وینه شادمانیه گپانیکی تازه به‌ تازی پر
 هه‌سر شه‌وری سه‌ر به‌ خو‌بو نا‌زادی نه‌خسته ناو له‌شی مرو‌قه‌وه.
 هتا له‌ روژی ۲۹ کان‌ین الثانی ۹۴۶ (۹ به‌من ۳۲۵) نالای حزبی. له‌دی
 و‌ر‌گ‌ا‌ده‌ برا ب‌دی [یه‌ک شه‌وه]

من شخصاً اشتراکی نه‌و نالا برده‌نم کرد. روژه‌که‌ی زور ساره بو به‌فریکی
 له‌ه‌و روی زه‌وی داپوشی بو. منیش پالتو. قاپوتم له‌ب‌ه‌را نه‌بو زورم سه‌رما بو.
 به‌لام بو خطبه‌ی خ‌و‌ی‌ند‌نه‌وه ناچار‌یان کردم که بچم نالایان له‌گه‌لا به‌رم.
 س‌و‌ا‌ر‌ک‌ان ۷۰۰ س‌و‌ا‌ر ب‌ون که هه‌مو‌یان له‌ ع‌ش‌ی‌ره‌تی ل‌ی‌ض‌ی الله بگی و دپیکری
 هه‌ به‌می پیک هات‌بن. له‌وی تو‌ر‌گ‌و‌مان گ‌ن‌د‌یه‌وه چ‌ز‌بن ب‌ۆ ب‌ۆ‌ک‌ان.
 له‌کهل نا‌غ‌ا‌ی‌انی سلیم آ‌غ‌ای ایل‌خ‌انی زاده و نه‌فس‌ر هاشمی - دامان گ‌و‌ت‌ایه

خطبه خوينده‌ی نالا له ناو نیروی به‌فرا.

وه به دهوله زورنایکی زور دل گیر. نالا که مان له حزبی بوکان هینا ده‌ری
به‌رو یه‌گ شموه - که‌رتینه‌ری.

شهو‌ی ۹۶۶/۱/۳۰ لمدی [آلبلاغ] نالامان هیشته. و آغایانی عزلی
خان و محمد خان و علی خانی دادخواه له لاین ناغایانی نه‌و دی یه وه لاله
به‌خشنده‌یی له ژیر قدومی نالا که‌دا گرا. وه زور به هوتنه‌رمندانه‌نهرگی
په‌زیرایی نه‌و ۷۰۰ سواره‌یان به شانازی نالا وه گرتنه مل غزیان.

وه له‌وه خوشتر نه‌وه بو که - محمد خانی دادخواه ناغای دی [آلبلاغ]
شایی ژن هینانه‌که‌ی له‌گدل شایی آلا تیکل کردبو. شایی به‌کو شایی نالا به
یه‌که‌وه نالقه‌ی دایه‌وه وه به سه‌تها کچ و ژنو کور و پی‌اوانو لاوانو که‌نهم
ده‌ست یان خستو ناو دستی یکتو. وه به لاله‌ن گهرمی و گوشه‌ی دل‌داری هه‌رو
لایک وه گریه‌گ مه‌ست وه سه‌رشو‌او بوین.

وه به زورنا و ده‌ه‌له‌وه له‌لاین چنده گونده‌یک نه‌و گورانیه‌یان نه‌وت.
های دده‌ا‌ای دده‌ا‌ا‌ا گیل گیل‌که‌ی‌ا دده‌ا نیستا نه‌بره به خانم چین نیلامه‌م
لی دده‌ا

جا له‌سه‌ر راویژ و له‌جه‌ی کوردی نهران بو نه‌و دل دوراوانی ناو شایی نه‌و
گورانیه‌یان نه‌وت.

نالغای حمه رشید خانیش - له تالاری شیان‌یه‌که. له‌گدل احمد خانی
فاروقی - و حمه امین خانی قادرخان زاده - ورده ورده سه‌یری به‌زمو شایی ناو
و بوکیان نه‌کرد. به‌لام په‌زی ناوبانگ لی قه‌ده‌غه کردبون که نه‌وانیش وه
جعیله‌کان بال بگرن وه غزیان به‌خنه ناو شایکه‌وه.

و آغای حمه رشید خان - له ژیر پی نالا که‌دا سویندی خوارده که هه‌تا
تنوکی خوینی به‌ریه‌ره‌کانی له‌گدل نه‌و که‌لانه بکات که بو داگرتنی نه‌و ناو
هه‌ریک نه‌بن.

وه له‌لاین اسماعیل خانی فرخی وه - نه‌و خطبه‌یه نیره‌رایه سا‌بل‌لا

روژنامه‌ی کوردستان ژماره [۱۹۶] دا چاپ کرا.

ته‌ریزی چاپ‌خانه‌ی کوردستان

پیش نه‌وه‌ی که رودای دیمکرات له شیرانا ناشکرا بهی. له‌لاین چهند هه‌نده‌واریکی سابلاغ به‌وه. به‌ناوی (نیشتمان - گو‌فاریک یان دهر نه‌هینا. وه به‌رگه‌کی به دروشمی اصلاح الدین ایوبی - وه رازاندرا به‌وه. نه‌و گو‌فاره مانگی جاریک دهر نه‌چو. له سابلاغ مقاله‌کانی بیک نه‌خراوه له ته‌ریز به دزی وه چاپ نه‌کرا.

به‌لام له دوایه‌دا چاپیکی بچکولانه‌یان به هری زه‌به‌یحی - هیمن - هه‌زار - لزیلی - پیا کردبو نه‌و گو‌فاره‌یان پی دهر نه‌هینا. هه‌تا زه‌به‌یحی و هیمن له‌سه‌ر نه‌و گو‌فاره ۶ مانگ له تاران به‌ندی کران. به‌لام له دواییدا روه‌سکان چاپیکی گه‌وره‌یان به قازی محمد به‌غشی. وه نه‌و چاپه به کاره‌ها نیشی نه‌کرد. هه‌تا هواروژی ده‌له‌تی قازی محمد نه‌و چاپه نیشی پی نه‌کرا. وه له گجیرانی سابلاغا نه‌و چاپه‌ش که‌وته ده‌ست ده‌له‌تی نیران.

ده‌له‌تی نیران له وه‌ختی ختیا سکالای نه‌و چاپه‌یان به سفاره‌تی روس راگه‌یاندا.

سوماز علی ئوف - که پکیک بو له روسه سیاسی‌ه‌گان و له به‌سه‌رهاتی گوردا نیشی نه‌کرد به نوما‌ینده‌یکی سیاسی له میان‌دواو دا نه‌نیش‌ت. بو لابردنی ته‌سه‌تی نه‌و چاپه. له کۆ‌پونه‌یکی گشتیدا له قازی محمدی - هرسی نایا نه‌و چاپه‌ت له کۆ‌ی چنگ که‌وته. قازی محمد - له وه‌لاما ووتی له‌و چاپه چاپتکی ئیجاریه وه له ته‌ریز کۆ‌پومه. نه‌گه‌ر به‌وه‌ی ناگه‌ن به‌چن له هه‌ریز له فلان توجار په‌رسیار بکهن.

نه‌مجا نوماز حلی ئوف - چه‌پله‌ی بو قازی محمد لهداوه زور سیاسی کرد وه نه‌و په‌رسیار و ده‌لامه‌ی نوماز علی ئوفو قازی محمد. له روژنامه‌ی ۶ - ۷ گورداستان به‌چاپ که‌پشت.

قازی محمد به‌ناوی کوردستانه‌وه روژنامه‌یکی له سابلاغ دهر نه‌هینا

ژماره‌ی نوو روژنامه‌یه گه‌یشته ۱۱۲. حکومت خوری سهریه‌رشتی نوو روژنامه‌یه‌ی نه‌کرد. هیئت‌ی نه‌لجومه‌نی نه‌یالتي خویان مسئولی دهره‌ینانی نوو روژنامه‌یه بون.

مدیری روژنامه‌گه - ناوی سید محمدی حمیدی - بو تا نه‌ندازیه‌کی باهی شاره‌زای میژو و نویسنی کوردی بو.

نوو روژنامه‌یه روژانه‌ی به‌به‌لام زورجار به حقیقه‌ی جاریک دهرنه‌چیه، مقالاتی نوو روژنامه‌یه له لایه‌ن هیئت‌ی نه‌لجوه‌ی سیاسیه‌وه زور به ووردی (سانسور) نه‌کرا. ههر شتی که موافقی سیاسه‌تی روس نه‌برایه نه‌نه‌بو چایه بکری.

زیاتر نوو روژنامه خهریکی مدحی روس و شکانی نه‌مریکا و انگلیس و ناغاو دهره‌مه‌ند و گزته‌په‌رست بو -

نوسه‌رگان‌یان پتر ملای ووشکه صولی متعلقی دینی بون. زیاتر نویسنه‌گان یان لسه‌ر نوو په‌ستانه نه‌براوه - امپریالیزم - اقطاعی ره‌جعی - انگلیس و نه‌مریکا مستبدن - خائن نه‌بی به‌گوژی. بری ناستالین - بری نوودوی سور. پی روس و زانیو زمان - له‌ناو نوو حکومت‌ده‌ا تازاد نه‌بو. ژبانی نه‌موش و ده‌و ژبانی تیره وابه. نه‌بو (خوری خوت به ته‌شی) خه‌لکی بریسی.

خوینده‌وار نه‌ی نه‌توانی به ته‌واری مه‌به‌ستی نازادی خوایه‌تی خزی دم به‌ری. له‌میش ههر نه‌بو له ژیر په‌رده‌ی درو و ریایی دا شت به‌لاو به‌که‌یه‌وه له غیره روژنامه‌ی کوردستان گورقاری ناله‌کوک - هه‌لاه - ش هه‌بون مانگی جاریک دهر نه‌چون.

وزاره‌تی قازی محمد

تشکیلاتی وزاره‌تی قازی محمد له سه‌ر شیوه‌یه‌کی وه‌ختی و نازمودی هیز و نفوزی بو. نه‌گ قابلیه‌تی سیاست و خوینده‌واری. ههر و ده‌و هیئت‌دیک له وه‌زیره‌گانی قازی محمد هه‌لیان نه‌نه‌گرت که ناوی وه‌زیریان لی بن‌راهه، ههر وه‌هاش هه‌تا دوابی وزاره‌ته‌که‌یان نیشیکیش یان - پی نه‌سه‌ره‌را بو که به

نه بجای بگهین.

قازی محمد له پور درویشی سیاسی و مدهنی نقه ی خستو سر نهو چنده گسانه که به ناوی کابینه ی وهزارتی کوردستان ناوزده کرابون. هپتی نه نجومه نی نه پالته ی - به سر هه مو نیشیکا همل نه وستا وه نهو وه زیرانش لهو لیژنه پمدا نه ندانم بون. قازی محمد و حه حسین خان سیف لهو حکومه ته دا پیز و جیگایان زور به رز بو وه تیکو شانیکی زوریان پیاخه رج دابو.

وهزارتی جهنگ

به هو ی نهو ی که چهند نه فسر یکی عراقی به فراری چوپونه ناو نشکیلاتی سه ر بازی کوردستانی مه باباد. پیز و پیکوین کن دایره ی عسکریان زور له دایره گانی تر پیش که وتوتر بو. له وهزارتی جهنگا ۴ پارمه تی دهو معاونی وه زیری جهنگ بو وه زیری جهنگ دروست کرابو. صلاح الدین کاظم توف روس یان به ناوی کاک اغاوه گرد بو به مشیری دیوانی جه رب.

۲- نانه وازاده به معاونی سیاسی هیز

۳- جعفری کریمی معاونی سیاسی

۴- جعفری تیله خانی زاده به معاونی مالییه ی جهنگ.

و غیره نهو هینتش لقیکی تر له وهزارتی جهنگ جیا کرابوه ناویان لی نابو پولی ۳ ناوه ند ی نهو دایره له هه مو وینه سزا و فهرمانی چاک و خه رای ی لشکر مسئول بو.

ابراهیم صلاح - که پی یان نه ووت برابیم خانی [ ] ساروقا میشه به ده ره جی مایوژی نهو دایره یه ی سه ره رشت نه گرد نهو برابیم خانه - به پی هوندنی مکتب زمانی روسی انگلیسی، فرانسوی - نه ملانی تورکی عربی فارسی کوردی فیر بوو. به هه مو ترکیب و قاعده یک یه وه. به لام نهو فهرمانده یه زور زو له وظیفه که ی ده ر کرا به تاوانی نهو ی که گروا با فرماندیکی توپه یه.

له جیگای ئهو مصطفی خوشناو ۱ به روتبهی پات پولکونیکسی گراهه فرماندهی پولی ۳ ناوهندی ههتا تیگ چونی دهولهتی کوردستان.

تشکیلاتی جبهه و قطعات

ناوچهی عسکریان دابهش کردبو به ۳ قول. به ناوچهی میانداو - ساینفل - تیکان - محمود جغ - یان نهووت پولی (۱) که مه رکزه کهی میانداو بو. یوگان سقز هانه سه و صاحب - ههتا مهرزی (دیوانده ره پی نهووترا پولی [۲] که مه رکزه کهی (سهرا - هوا) سه ردهشت سابلایغ نغده سندوس ساکو، مریونی پولی (۳) ناوهندی بو که مه رکزه کهی سابلایغ بو له ناوچهی مهابهاده نمودهی چوار لشکر دامهزرا بو. وه سه رلشکره گانیان به روتبهی جنرال مایتری گرابون به مسئولی ادارهی لشکره گان

۱- جنرال مایور حمه حسین خانی سیف

۲- " " عمر خانی شکاک

۳- ملا مصطفی بارزانی

۴- حمه رشید خانی بانهیی - دانیشتوی داروخانی عراق.

بو ههر چوار لشکر تا نه اندازه یک پرزی سه ربازی پتیک هینرا بو.

۱- حمه حسین خانی سیف - به علاوهی وظیفهی وه زیر جهنگیه پهتی

فرماندهی لکی ۱ و ۲ بو که مه رکزه کهی سابلایغ بو.

۲ عصر خانی شکاک - فرماندهی لشکری شکاک و جلالی و عشایری ناوچهی ساکو بو -

۳- ملا مصطفی فرماندهی هیزی بارزنی وه نهو ندفه راته فراریانه بو که له عراق وه چوبون بو ناو مهابهاده.

۴- حمه رشید خان - فرماندهی هیزی یوگان و ناوچهی سقز که باره گای لشکره کهی (سهراو سهراوه) بو لشکره کهی بریه تی بو له بانهی . فیض الله بکی. ههندی عشائری جافو سه رشویی.

به لّام له عینی گاتا. همه رشید خان فرماندهی مسئول گشتی بو. وه نهو به قانندی گشتی ته ماسا نه گرا. له قیادهی لشکری همه رشید خان چوار معاون. یارمه تی دهری بو تعین کرابو.

۱- مهنگوری به رئیس ستادی لشکر تعین کرا بو

۲- احمد خانی فاروقی به معاونی جهنگی نشان درابو

۳- معاونی سیاسی و مالی جاری همر له عهدهی خویا مابووه له بهر نهوار نه کرانی لشکره کدی و بی جگه لهم چوار یارمه تی دهوانش. تشکیلاتی هینیکی نه کرانی جهنگ یان بو قیاده کردبو. که بره تی بون له چوار نه ندنام.

۱- میر حاج پات پولکونیک فرماندهی لکی [۲]

۲- پات پولکونیک فرماندهی لکی ۴ بکر کریم حویزی.

۳- پات پولکونیک فرماندهی لکی [۱] مصطفی خوشناو

۴- مایور نوری احمد طه فرماندهی لکی (۳)

۵- وه رئیس حزبی پدک شموه لکی (۵) علی بگی شیرزادی که به له ندنامی نیحتمیات بز نهو فرمانده دیاری کرابو. له بهر نهو دی که نهو تشکیلاتی سه ریازیه به تهواری پهری نه ساندبو همر وا به جلی عشائی پوه پش مهرگه و دهره جه دارکان فرمان یان نه دی. به لّام جنرال هکان لگل هندی له له لهره گانی عراقی و ساپلاغی جلی رسمی عسکریان دروست کردبو.

لباسی عسکری له بهر کردن پی و ونندی به دهست رویشتن خاوند هره جه که وه هبو. نهو دی که دهره جه دار بویه هیچ بی نظامیکی تیا نه بو که هلی (نیفورم) بهوشی بو دروست گردنی لشکریکی پیک و پتیک چند جار فاری محمد داوای له همه رشید خان کرد. که ناوی دهره جه داران و نه لسه اران به دا به مهاباد بو نهو دی که فرمانی همل گرتنی دهره جه یان بو رون بگاتوه. به لّام همه رشید خان له وه لّاما نهی ووت هتا سقز نه گرم نامه وی دهره جات لاشکرا بگری. وه لسه ره هوا نه خشه ناکیشم.

همه رشید خان لهو باره رودا بو که له پش گیریانی سقز و بانه و سردهشت دهره جات بهلا کردنهو له عیبداری زیاتر هیچ سودیک تامین ناکات

وه به درهجه پلاو كردنه وش سياسي لشكره‌كي پښ تتيك نه چوره
 نازاوه پك نه كه و ته ناو خه لكه وه. لشكره‌كي حه رشيد خان هه مري له
 ناغوات وه خانو بهگ پيك هاتبو. هه مريان چاريان له دره جاتي گوره پوره
 دره جاتي گوره ش له لشكره‌كا هه ۴ سهره‌نگ و ۴ نايب سهره‌نگ و ۴
 مايور و ۴ معاون جنرالي تي نه كه و ت ۱۵۰ نفره كيش به دره جاتي ۱ و ۲ و
 ۳ نه ستيره ي دره جاتيان وه نه گرت.

هم نسه ته ش تقريرا ۲۰۰ نفره پك له ناغاياني دهسته ي حه رشيد خان
 به بي منسب نه ماته وه. كه له عين وه ختا نزيكه ي ۱۰۰ آغا خزي پل
 سهره‌نگي و پولكونيكي و مايوري همل گرتبو

نه كه له پيش گرتنی سلفا دره جات دپاري كراپايه نيوي لشكره‌كي به
 تورواي جبهه پان چول نه كرد و نه گه رانه وه. بز چي وه له سهر چي ؟
 له سهر دره جچه بهر نه كه و تن. له سهر رنج داني بي سهر.

حه رشيد خان. نه ي نويس ت خوشي جلي رسمي له بهر بكات هه تا سلفز
 نه گيرت. به لام هه ندي تنقيدات و رخنه ي بي جی بو بهر به هوي نه وي كه له
 پيش له شكره‌كا جلي رسمي عسكري له بهر بكات.
 جا له بهر نه و دور نه نديشي و ليك دانوه يه. هه تا تتيك چوني كومه له. نه
 سلفز كه را وه نه لشكر و دره جه داريش دپاري كران.

ويلي لشكري شكاي

هيزي شكاي زور بي نيطام و ريز بون. خوينده واريان تيا نه بو هه له سهر
 رووشتي عشاييري و راوو روت نه يانه ويست بچولينه وه.
 ناوبانگي لشكري ديكرات و مده نه تيان سوگ كر دبو. نه و خور اگه ي كه
 قازي محمد - بوي دانا بون نه يان فروشت وه خويان به خه لكی نه و ديهاتانه
 به خيو نه كرد كه لشكر به زبان تيا گرتبو.

زور كه سيان وه لاخي په دهگ لگل خزيانا هينابو جه بهه بوي. بو تالان لي
 بار كردن له كاتي گرتنی شاريك. لا يان وابو هه زماني سمایل آغاي

مسکویه که تالانو راوو روت لی نه پرسته وه. ناژاوه یکی زهر ناشیرین یان لهو
 ناو به نابروه. به هیوای دهرجه و مه منسب لهو پهری وه لاتمه وه هاتپونه ناو
 لشکری دیکرات. لشکری شکاک ته خمین نه کرا به ۲ هزار سوار. چه نه
 له لسه ریک یان به دهرجه ی سره هتنگ و سرگورد نیاشان کرابون.

له کاتیکا که همه رشید خان داوا کرا بو بو سابلغ فرماندهی گشتی سقر
 به وه کالعت به سرشانی منه وه بو.

ژنیک خه لکی (ناچی) لای سقر هاته سورا ووتی نهو سواره شکاکه -
 هاپنکی لی ساندوین نهوا له گمل خویا نهی باتمهو بو وه لاتی خویان بوم
 وه سرگروه چونکه هه تیو بار و له لهرم.

مینش زور به ساده بو ئاسانی به عبدالله ناوی ناموزام ووت لگل ته و نه
 بهر ماینه کی بو لهو پیشمرگه شکاکه وه سرگروه وه بیده ره وه با بهروا.

هه رکه داوای پهره ماینه که له کابرای شکاک نه کاتمهو کابرای شکاک لی
 واسر چه نهی که عبدالله ناو بکوژی هه تا نیشه که مان وه کو خوی لی
 گرده وه زوری پی وه هاندو بوین ماینه گمش هه لای کابرای شکاک مایه وه.

که همه رشید خان هاتمهو نهو پاسه یان بو گیرابروه. زور توبه بهو که وا
 داوای خه لی پیرمژنمان له کابرای شکاک کردوه ووتیوی من دلی ۳ هزار
 نه لری شکاک به دلی پیرمژنیک نادهم. نهو قانونی دادگریه جاری به
 هه بگری - تطبیق ناگری.

له لشکری بانه ی

لشکری بانه ی فیض الله بگی سه رشیدی گهورگی - دلی میره دی که
 ده سه ی همه رشید خان بوین. نهوانیش وه کو لشکری شکاک بی انتظام بوین
 به لام نهوان وه کو لشکری شکاک دزیان نه نه کرد. تا نه ندازه بیکیش گیانی
 له باعث یان تیا هاتبوین. - همه رشید خان - چه نه گه بیککی کرده بو به سه ریل
 و سه رلق و نامیر هتیز. که نهوانه تا نه ندازه بیک سلیقه ی خونده واروو لهرمان
 به بهو بردنیاان هه بهر همت یان به مسئولیه تو شه رهمزاری نه کرد. به لام له

مهرکزی سهرال قیادی فرمان بهرایه تیدا رسمیات وه دفتر دارپوشته
نوسین و مخابراتیان زور تهواو به به هیئتی پیکرینکی دفتر دارپوشته
پانه وه کم نیش به غلظت نکرا که لی نه پر سرپشته وه.

لشکری بارزانی

تشکیلاتی لشکری بارزانی زور پیشکته وتو بو. چونکه نه فسرده کانیان
نه فسرانه پیک هاتبو که له لشکری عراقا وهرزشی ناداب وه رهروشی
سهریازیان وهرگرتبو وه به هوی نهو نه فسرانه زور نیشی پیکرینکی له
لشکری بارزانیان به نه لجام نه گه پشت وه له زور گاتا تعلیمی سهریازیان به
هیزی بارزانی نه گرد. نهو نه فسرانهش برهتی بون له ناغایانی

۱- میر حاج ۲- مصطفی خوشناو ۳- بکر حویزی ۴- عزت عزیز ۵-
محمد محمود ۶- خیرالله ۷- عبدالرحمن مفتی ۸- حمه صالح رزاده لوی ۹-
جلالی امین بهگ ۱۰- شهوکت عزیز - وه زور نائب ضابط و عریف و نائب
عریف و باشجواهرشی تربشی تها بون.

لشکری بارزانی کرابو به چوار لک که قشلی چوار نهوچی نه کرد. هر
لکه له ۲۵۰ نهه ریک پیک هاتبو. هندی جار نه گه پشتنه ۳۰۰ نهه ر
فرماندهی لکی (۱) مصطفی خوشناو بو.

• • • (۲) میر حاج
• • • (۳) نوری احمد طه
• • • (۴) بکر آغای حویزی

له هه مو لکیکا تمرز و شیوهی سهریازی به تهواوی پیک هاتبو. به بی
ویست اگرویان و سه رجوخه - له لشکری بارزانیان دپاری کرابو لهو دایمه
لشکری بارزانی به تهواوی جلی سهریازیان له بهر کردبو دوکتور و دهرماناتو و
خواردنیان زور باش بو.
نه فسر و نه فسرده کانی لشکری بارزانی زور شهر کهر وه شارهزای بی لایم
نه خسهی جهنگ بون.

له غیره ز نهفسه ره کانی عراقی نهفسه ری تریشیان له هۆزی بارزانی هروست کردبو و جلی نهفسه ریان لمهر کردبو که له کاتی هۆیا باسیان نهکهین. نهفهراتی بارزانی زور ههمن و قانع بون به نازار و جهفای برسیایه تی وهکو لمهراتی لشکره کانی که نه نهکهوتنه شین و شیواویره بارزانیه کان زور هه ریان به تیکلاوی عهیری خه لکی خویان نه نه کرد. گیانیکی نارام و نه ترسی به ریان تیا موجود بو. نه گهر کرده وی هه ندی زابله کانیان نه بوایه. هه تا دواپی ملله نی بارزان هه به خوشه و یست ته ماشا نه گران له ناو ملله تی ئیرانا. به رام به به ملا مصطفی نهو عهیره ته - روحیکی عبادت وه په رست یان لیا هه به. نه وه کو به ناوی ناغا و کرمانجی ملا مصطفی یان خوش رستی. روحا هه زیان له به نه مالی شیخانی بارزان نه کرد. وه نهو باوه و ایچله یان هه له کوته وه به میرات به بهچی ماوه. ره نجانی شیخانی یارزان له نه فرادی نهو عهیره ته شته یک بو که هه له بهیر به چوبایه وه. وه بو خوشه و یست و په زامندیش یان هه واپو جا به هوی پدک بهر و باوه ری و پدک روحی ملله تی بارزان نیشی ملا مصطفی له هه مو ههیکه وه پیشکوه تر بو له نیشی فه رمانده کانی تر. له وانه بو نه فه ریکی بارزانی روژی به دو نانی ووشک رای بوارد پایه به لام به فه ریکی عشاره کانی تر نه بو چیشتی برنجی صدری بو لی پنی به مه رجی که گوشتی مه رشکیشی به سه ره وه بوایه.

لشکری مه باباد

پیش مه رگی مه بابادیش به نسبت لشکری شکاک و بانه ی متمدن تر بو. رووشتی سه ریان نه زانی. چونکه که نهجه کانیان هه مو یان له لشکری ئه راما چینه ونه ناو کوپی سه ربازیه وه. به لام لشکری سابلای به قهت شکاکو بانه ی نازا نه بو. چونکه نه فهرات و نهفسه ره کانی سابلای هه مو یان له سایه په روه رده وه خه لکی ناو شار و ناز نالوده ی بون. زیاتر نه فهراته کانیان هه زیان له خۆ جوان کردن و پاکو خاوینی

نه کړد. به که لکې نه وه نه شمېان که له شاره گان دور بخږتېږه به څږنه پار چلکو موریانی جبهه و نوردوگا.

نه فسر و نه فمرا ته گانېان به زوری خوتنده وار بون زور به مان که لاسی ۹ سهره تایی و ۱ و ۲ و ۳ متوسطه مان ته واو کړدېو. چونکه له سابلای هر هه فاکلاسی ۳ متوسطه ناوه بجی خوتندن هه بو.

چه کو خوار دنو جلو به وگ وه خه رجېان له لشکره گانی تر باشتر بو. لهو لشکراندها ته نیا هر پېشمرگه ی سابلای موجه ی نه درایی. لشکر ی سابلای به ۱۰۰۰ کسې تخمین نه کړا.

لشکر ی سابلای له ناوچه ی سهره دشت چوپونه ناو پېشمرگه ی شهزاده وه حمه حسین خانی سیف خوی مستولی سهره رشتی لشکر ی سابلای بو. به لام زېروی بهادری هه رکی - له جیکانی حمه حسین خان تعماشای نیډاره و سهره رشتی لشکر ی سابلای نه کړد له ناوچه ی سهره دشتا به پروتبه ی سهره نگی.

دهره جاتی سابلای له سر حساب و پی ویست نه بو. به پی ناره زوی خوتیان دهره جات یان هه ل نه گرت. لهو چوار له شکره د ته نیا بارزانی و سابلای جلی سهره یان له بهر گردېو. لشکره گانی تر هه به جلی شارستانی و عشائره په وه وظیفه مان به ته انجام نه دا.

قازی محمد و عشائره گان باومر یان به په کتر نه کړد. له کانی شهزاده فېشک نه دره بهو کسانه ی که تفنگی به نه ویان پی به وپه نه فمرا ته چکداری ۳ تیر سالدات انگریزی - فېشک پان چنگ نه نه کوهوت چونکه فېشکه نه و وینه تفنگانه مان نه بو.

له بهر نه وې که قازی محمد زور به عشائره گان دل خوش نه بو چه که کانی بو نه نه گرېږنه وه به به نه وو. - - -

قازی محمد نه گه بهی بکراه به زوترین کات ناغوا ته کانی له ناو نه وړن. جا نه بو باومر و (دروڅنگیه) بهیو به هوی نه وې که عشائره گان سهره له

له‌رمانی قازی محمد بهیج نه‌وه وه بو نه‌مانی تی بکژن.
له زور روداو و مشینگا قازی محمد نه‌ی ووت هتا نیستا به‌سر چوار شتا
سه‌ر که‌وتوم.

۱- هل کردنی ئالای نازادی گوردستان

۲- بی هیز کردنی ناغایه‌کان.

۳- دامه‌زاندنی داپره‌ی فەرهنه‌نگ

۴- کرینی چاپ

جا به‌م هویه‌وه ناغواتی عشائره‌کان هه‌ست یان به‌ پاشه‌روژیکی خه‌راپی
هه‌مان کردبو. به‌ ته‌روژیکی نه‌پنی ده‌رگای مخابرات یان له‌گه‌ل حکومه‌تی تیرانا
گر‌د‌ب‌زوه.

له‌و باوه‌ده‌دا بوم. نه‌گه‌ر له‌ ترسی روس و ملام‌صطفی و حمه‌ رشیدخان
نه‌بویه‌ هه‌ر زو ناغایه‌کان له‌ قازی محمد رانه‌په‌رین و قازی محمد و
له‌مجموعه‌نی ئه‌یه‌له‌ته‌که‌یان له‌ناو نه‌برد. حاشایان له‌ هه‌زار کورد و کوردستان و
لێ‌ادی نه‌کرد. چونکه‌ بو ده‌وری ده‌ریه‌گیه‌تی و ناغایه‌تی جاران یان زۆر
په‌شمان بوونه‌وه.

که‌ کچی کرمانج به‌ پاره‌ بفروشن و شیربایی ژن نه‌وان وه‌ری بگرن. وه‌ له‌
هه‌م شتی‌کا بر اه‌ش و شه‌ریکه‌ برا بن له‌گه‌ل کرمانجا. دار داری نه‌وانو پشت
په‌نی کرمانج بی.

هتا راده‌ی لێ‌ک هل به‌زینه‌وه‌ی قازی محمد و ناغایان که‌شته‌ ناچارێک
که‌ عه‌رخانی شکاک - که‌ په‌کیک بو له‌ سه‌ر لشکره‌کان و گرابو به‌ پارێزهری
ناوچه‌ی سقز به‌شی باشور جنوبیه‌وه‌ له‌ ژیره‌وه‌ له‌گه‌ل حکومه‌تی تیران که‌وته
مخابره‌وه‌ نه‌گه‌ر [۷۰ هه‌زار تومانی به‌دنی جیه‌ی جه‌نگ چۆل بکات.

کاک الله‌ آغای حسن اغای - [قولقوله‌] له‌ هه‌مان کاتا. له‌ ژیره‌وه‌ ده‌رگای
مخابراتی لگه‌ل حکومه‌تی سقزا کردبوه‌ موچه‌ی [۸۰] نه‌منیه‌ی به‌ دروستی
هه‌م مانگیک وه‌ر نه‌گرت.

له‌ هه‌مان کاتا علی آغای اسعدی - رئیس عشیره‌تی دیبکری و حاجی بایز

آغا و حاجی محمود آغای نیلخان زاده حکومتی نیرانیان هان نهاد که هیرش
به ریته سمر قازی محمد. که له وختی خویا نوو باسه تان به دریزی نه خه پنه
به رچاو.

مام عزیزی قره نی آغای - رئیس عشیره تی مامهش - عبدالله خانی رنهی
عشیره تی مهنگور - ملا خلیلی گوره مهر - محمد آغای عباسی - حاجی
ابراهیم آغای گهورگ. نوو سه روگ عشیره تانه له روی بی میلاتی قازلی
محمد هوه. هم میان له گمل حکومتا که وتنه ووتو ویز و به لیلین و پیمان بهسلان
واداری به مه نسب و دهسلاتی گهوره تر.

همندیکیان هسلاتن چون بو تاران و هندیگیش بیان له ژیره وه بهرگی
سیخوریان بو ده وله تی نیران له بهر کردبو له دژی قازی محمد.

همندی دست کارخان ساپلا غه کان و پیلان هل بهسترای عشائره کان بو به
هزی نه وهی که نیوانی قازی محمد و همه رشید خانیش تیک بجی. همه
رشید خان ناچاری نه وه بیسته وه که خزی فری بداته وه باوشی پولیس و بهنده
دورخانه وهی بو رهاده و کرکوک.

بی سیاستی قازی محمد بو به هزی تکینه وهی زوریهی عشائره کان. قازی
محمد چاوی له نازربایجانیه کان نه کرد که توانیان زور به گورجی روحی
نیقطاقی و دهره بگه تی له ناوچهی خزیانا نهیلن وه یاسای توده و شیوعه
تا نه ندازه یک بگه پنه جی جا نوو چاو لی گردنو دهره ی نازربایجان له قازلی
محمد نه نه و شایه وه. چونکه موقف و جنگا و ریگا و روژی سیاستی قازلی
محمد و نازربایجان زور لیک دور بو. قازی محمد وهختی نه وه ههنگاو
نه هر که له گمل عشائره کان تیک بدا و یاسای شیوعی بخاته بازلی
کوردستانه وه.

ناوچهی نازربایجان له گمل ناوچهی کوردا تیسوانیکی زوری هه
نازربایجانیه کان هر نه ونده بیان ولات هه بو که چنگیان که وتبو وه به تمای
هیچ ولاتیکی تر نه بین که داگیری بکن.

بهلام دهوری قازی محمد زور قوناغی که ووره و منزلی دورتری مایو که بهلام

بری. وهكو نازادی عراق سوریا كوردی توركیا نفوزی عشائرهكان لهو كاتهوا به قازی محمد زور پی ویست بو چونكه به پرویاغنده و هیوای نفوز هلاو گردنوهی عشائرهكان زور هنگاوی قازی محمد جی گیر نهبو.

لهناو كوردستانا روحیهی عشائرهی زور زیندو وه به تینه بو بۆهینی هندی مراحلێ نیشتمان په رستی.

كورد و نازربایجان فهوگیکی زوری ههیه. نازربایجانیهكان ناچار بون كه به گورجی یاسای توده سر پی بگرن - بهلام كوردهكان جاری نیشیان تهواو نهبوو كه كالای شیوعیه تیان بهخستایه تم بازاراوه. به دو ملیون كوردی نازادكراوی مهاباد (15) ملیون كوردی غیره نازاد كراو بهترسین.

جا لهبر نهوه نه توانین بڵین كه قازی محمد نه تهو بهم په له په لیه یقی ناغوات و خانو بگهكانی بگرتاپه و تیعلاتی شهری لهگهلا بگردناپه. چونكه لهو كاته عشایرهكان به هیز بون پی ویستی به كۆمهگی نهوانه ههبر رزاشاه. مصطفى كمال - له دهووری خویانا به هزاران وینه فرو قیل و هیز و راههپن. نه بان توانی روحی عشائری و ئاغایهتی لهناو بهرن. وه به چند پهیمانی فیلاری وهكو پهیمانی سعدآباد و - گاخی سفید و گلستان - ویست یان گیانی عشائرهی بی هیز بگمن بویان نهكرا.

عشائرهكان زو نهبن به كومهگ وه زوش نه تورقن - بهلام كه ژانایکی ههرومهتد ههپی نه توانی به سلیقه و میشکی عشائری لهگهلیانا بهجولیهته و نه اندازه ریکیش باری تهماعیان نشان بدا. زور لهو سهربازانه باشت شهیر نهكمن كه به موچه و یاسای زور به هیز پهروهرده كرابن.

عشائرهكان سافیلهك و خوش باوهرن. نهكهر له پێگای راستا لهگهل یان بدوی زور به ئاسان دپینه سر تهو بهاری كه كورد پی ویستی پی نهپی.

عشائرهكان به تهماعیکی كهم نه توانن لهو حكومهته بدن كه وا خاکی كوردی داوته بهر لهپ - چونكه نیستقلالی كورد. یا نهپی به خوین پیری وه با به هۆی قهلام و نهخزاب گه ریهوه تامين بکری.

خوین پیری چهكو یارهیکی زوری نموی كه نهو مهبهستهی پی بیرته سر.

وہ ہیزی حزبی دیگر اتیش لهوکاتہدا نئوئندی، تہوانا نئبر کہ بہ پیشمہ رگہی حزبی له دولہ تو عشائرہکان بدات جا کہ وابوئہوابیہ قازی محمد عشائرہکانی بہ گران و ہرزان له حکومت هانداہا.

رہگاہکی وای نہہیشتبایہوہ کہ عشائرہکان پسا رویشبان ہولای حکومت. چونکہ له پروژہہلاتی ناوئندیدا. عشائرہکان دستیکی بالاپان ہہ بہ له چہکداری و شہرکردنا. له زور دہورا دولہ تانی عرب و فارس و تورک سودیان له نفوزی عشائرہکان گردوہ بر سہر شوہ کردنی نئو دولہ تہی کہ ویستویانہ شہری له گہلا بگمن.

عشائرہکان له شہری ناوخیزی وہ شہری لاہلایی چہتہیدا زور له سہریان باشتہر شہر نئگمن.

روت کردنہوہی عشائرہکان له چہک وہ دامالین پان له ملک ہزوزیک نئگرجی کہ دولہ تیکی سہر بہ خو و دامہزراو بی وہ له ہہ صوباییکوہ خواہنی ہیز و چہکو تہوانا بی، له پر و پاگندہی دہرہوہ پشت نئستور بی. وہ پا حزبییک نہتوانی نفوزی ناغوات و خانو بہگ نہہیلی کہ لہ سہر ہیلیکی راست و دیگر اتیعت مہودایکی زور بہن له خہبات وہ تی گوشانا بہن. ہہمہر فلاح و ہرزیر و رنج بہرہکانی نئو عشرہتہ لہناو حزبو سیاسہ تا قال بر بیتہوہ. بہ تہماعی دلہش کردنی زہویو زاری ناغا مللہتہ کہ ہستابیتہ سہر بہن وہ ہیزی دہرہبگ بی تین بہین.

بدلام قازی محمد - له دوریکا داوای نہہیشتنی آغاواتو دہرہبگی نئگروہ. کہ ہچ تقریری مصیری رون نئکراہو. کس نہی نہزانی بہ سہر بہ خیزی نئزی وہ یا نہخیرتہ ژیر حکمی تازریا پجان. دولہ تی نیران نیعترا ف ہم کیانو ژبانہی نکات وہ یا لی نئدات. جا پیش نئہوی کہ قازی محمد نئو قوناغانہ بہی. لہ سہر نارہزوی شیوعی و شیوعی پەرستہکان جاری له گہل آغایہکان مہرکہ و قرہی میراتی داہستبو. له زورترین گاتا - عشائرہکان جینگایکی مہترسی ہوون بوہ دولہتہ گانی بیگانہ. چونکہ چہکی عشائرہکان بہ ہمیشہی پوتہ گۆنہبیک لہری پلاماردانی دولہتہکانی بیگانہ.

دوله تانی بیگانه مه ترسینکی گهوره بیان له چه کداری عشائره کان کردوه
 چونکه نهو هیزه هتا نیستا له دهوله تانی عربو تورکو فارسو روسی دابی -
 هر عشایر بووه. وه یا به هیوای عشائره کان نهو حکومتانه له یه کتریانداوه
 له زور کاتا.

به لئی نظامی سوسیالیستی - له دژی چین و ته به قه ی اغواتو
 دهره به گه تیه.

به لام نیمه که کوردین جاری لهم کاتو روژه دا هیچ سودیک لم تطور و
 لالوگتیه ناکه یین چونکه هه رچی که بهیکه یین بیگانه سودی لی وهرنه گری نهک
 گورد.

کورد نهی تی کوشانی بو کورد بکات نهک بیگانه. کورد نهی شورش بو
 بهرزی کوردستان بکات نهک بهرزی وه لاتانی دهره وه هر ملله تیک که دهست
 لمدانه چک وه له دژی حکومت ته که ی خزی رانه وهستی. مانای نه وهیه که
 لاسیریک وه دل شکاوی و ناره زایه تی یاسلک زور داری نهو حکومت ته نهو
 ملله نه ناچار بو که بهرگی هه ل گه رانه وه و شوشی له بهر کردوه.

بز دورنکی خوشتر و ئاسایش تر هاتوته مبدانی شورش و خوین پیژیه وه.
 به لام که دی دوری حکومتی پیشی له دوری نه م حکومتی نیستایه
 دا خوشتر و ئاسان تر و بهسودتر بووه. ناچار نهی بو بادانه وه بۆ لای نهو
 حکومتی که لی هه ل گه راوه ته وه جا له ئیرانا عشائره کان و تاغوات و خان و
 بگ کان نهو مسره چه یاندی. لهو شانوی سینماییه ی مه ابد به ته واری گه وتته
 بهرچاوی وه لاتان.

جا له بهر نه وهی که هیچ وینه ئیسترام و پزیزیک بۆ ئاغواتو خانه کان
 به ما بووه له دوری قازی محمدا، ناچار بون که با بده نه وه بۆ لای حکومت وه
 هه دلی له ناو بردنی نهو حکومت ته بدن که له هه سو باریکه وه سه ر و
 مالیاتیان خستوه مه ترسی و نه مانه وه.

من له گه ل نهو باوه ره دانیم که بلیم ته به قه ی ئاغواتو دهره بگ مانه وه بیان
 نیکی باش بی. به لام من نه لیم له وه ختیکی ناوا ناسکو تمسکا لاوانه وه بیان

له توران یان پی ویست تړه. چونکه نیشیان یې تنیک نه چي. لهو باوډه ډله
 نه گهر قازی محمد توانی های دلی عشانزدهگان ډاگرتایه وه به مستطیل
 داهاتو تمعداد و دل خوشی پکړد بانایه. هیچ آغایک نه نه بو به لاینگر
 حکومتی نیران چونکه جفا و دزاله تو سوکیکی زوریان له نیرانه گان دی پر
 بهلام له دوری قازی محمد - زورتر سوکی مدترسی یان چاو پی گهوت به
 به تیکرایی بایاندا یوه لای حکومت. چونکه له زماني حکومتی نیرها
 هره دوه له تو دارا په گه یان له ژیر مدترسی دابو.

بهلام له زماني قازی محمد اسر و مالتو نامر سیس یان گهوت
 مدترسیه وه. پر غوتهی مسال نو چه نه روداوی خواره و تان به عرض نه گهلم
 که من خوم شخصیا رئیس حزبی جهوانان بوم له ناوچهی سرا و ناوچهی سفرا.

حزبی جهوانان.

له ژیر سر و کاپه تی علی خسرو ی سابلای وه به مستشاریه تی نه مدلول
 - ناوی محلی سیاسی روس. حزبیک له ناوچهی مهابادا پتیک هات به ناوی
 [حزبی جهوانان - گه لجان - نه ندان و مرشحینی نو حزب هه مری نه بویه له دم
 روت وه گه پنج پتیک هات بایه.

ډا په پنه گه یان زور به سام و مدترسینه ر بو. نو حزب له حزب خوتن پنه گان
 نه وروپایی نه کرد. هره له زمانیک یان که پی سپترابایه نه بو به پی گروگرگرت
 پتیک یان هتیا بایه.

نه دله راتی نو حزب نیستیا زیکی تای به تیان هه بو له هه مو ډا په پین و لی
 گوشانیکا. شه گانیا ن وه گرو بروسکه و ابو. ناپیو ناکری له پریاره گانیا نانو نه بو.
 نیشانه یکی زهر و سوریان به سهر سینگه وه دادر و ابو هندی نیشانه یان له
 مفروق وه هنديکیش یان له په و دروست کرابو. له روتی ۳۱ / قمری ۱۲۹۶
 عبد الرحمن ویس و سید بابانی حسینی - هاتنه مەرکزی سرا تشکیلاتی
 حزبی جهوانان له سهر کرده وه په ناوی حزبی جهوانانی (سفر و سهر و وظیفه)
 سرورکی نو حزب یان به من په و دی.

نەو باسمە لە روژنامەی کوردستان ژمارە [٧٠] دا پلاو کرایەوه بەلام لە
گەرانەوهی هەمە رشیدخان بۆ عێراق ھێنەو وەزێقەدی سەرۆکی حزبی جەوانانەم
دایە دەست محمد محمود - کە لە قەبەگەیی محمد لاسی بو جاتەو حزبە لەناو
گوردی ئێراندا سامبکی زۆری پەیدا کردبو.

نەگەر نازربايجان لەو چەندانەدا تسلیم بە ئێران نەبویایەوه هەرچی
ئاغوات و خانوبەگەیی گوردەواری بون لەسەر دیھاتو شینەکانیان دەر نەکران.

بەلام بەختی ناغا و زۆرداری دوبارە ناغا و ناغاژنیان ھینانەوه سەر حکم
وہ دار و ئەراقەیان بو مسکین و کرمانجە ھەلنگراوەکانیان دانایەوه.

نەو حزبە ھێچ گۆی نەنەدایە سۆکی و بی نەزاکەتی ھەوامبەر بە ناغایەکان.
آغایەکان لە ھێچ کاتیگە ناغیان بە خواوەنی سەر و مالوژن نەنەزانێ. بو
دەوری ئێرانی و ئەمنیە - سوت خۆزەکان پەشیمان ھەبوونەوه.

وہ لە پەنای نەو حزبەشا حزبیگەل شیوعی نەھنی لە دی یاسی گەند | لە
ژێر سەرۆکایەتی عزیزخان ناغای یاسی گەند | گراہووە گە بی یان نەووت
پالە پەشتی حزبی جەوانان - بەلام وەگەر حزبی جەوانان نەو خوی ناشرە
نەکردبو. ھەر وا لە پەناوہ دەستی نەخستە ناو نیشەکانی سوسیالیستی -
دروست کرڤن.

سەرەخۆزێ نازادی بۆ چینیە دەربەگ و شوقینی - نەماہووە. ھەتا
مجبوری مژگەوتەکانیش بە ھیوای بەشو میراتی ناغا خۆیان خستبو ناو حزبی
جەوانانەوه.

قازی محمد ھەتا ڕەشو رویتیکی لە چینیە کریکار و فلاح نەھینا ژێر
لەمرانی حزبیھەر وہ چەکداری لە لاین ناغاکانەوه وەلی تەفرە نەدرا وہ
پشتینی بەریەرەکانیان لە زۆ نەبەست.

قازی محمد نەوہی ھەراوورد کردبو کە کوردستان لە ٥٠ ھەزار [دی] پترە.
نەگەر لە ھەر دی یکا دو آغا و سە چوار کەسی سەر بە آغای لی ھەنجی
دەستە ڕەنجاو توروان نەکاتە نیو ملیون کەس.

بی گومان ھەواغندە نیو ملیون کەسی چەکدار و پارەدار مەدە ی باقی

دانشتوانی کوردستان تیتک نه‌دا، نه‌گه‌ر تیکیشی نه‌دانه‌و مه‌به‌سته نه‌شینی
که قازی محمد و دسته‌ی جه‌وانانی حزبی سوسیالیستی به‌قونه خشکی بۆ
نه‌چون.

چونکه ده‌وله‌مند و ناغایه‌کان له پیتش نه‌و نینه‌قلا به‌دا لایان وابه‌و که
مبه‌دنی سوسیالیستی دمه‌ت کاری سه‌روه‌تو نفوز ناگات خه‌لکه‌که به‌گه‌وره و
به‌چوکه‌به‌ نه‌احاده بون بۆ نه‌ستقالبی روس به‌لام له دوایدا که چاریان کراپه‌وه،
ته‌ماشایان کرد هه‌ر آغازنو کاره‌که‌ریکیان به‌دمه‌ت هه‌رانه‌لایه‌کو به‌راتی
کوشه‌ریکی پیشه‌سازی وه جه‌وانیکه له‌و جه‌وانانه‌ی که قازی محمد چه‌کی
داونه‌ته دمه‌ت بو پاریزگاری کوردستانی مه‌زین وه کوردستانی هه‌مو کوردیک،
له پیش دروست کردنی کوردستان جاری په‌لاماری ناموسی ناغایان نه‌دا به‌لی
ملله‌تان به‌ له‌ناو بردنی نه‌یقطاعیه‌ت وه رجعی و ده‌ره‌به‌گیه‌تی - پتیشکوتین
شورشی فرانس له‌ سالی ۱۷۸۹ و شورشی اکتوبری روس له‌ ۱۹۱۷ دا
به‌لگه‌ی نه‌ویه‌ که به‌ توانه‌وه‌ی نه‌و خاتو به‌گو ناغوانانه‌ روسیا و هه‌ندی
وه‌لاتانی پوژه‌ه‌لات پی‌گه‌شتن.

به‌لام گه‌وه‌نده‌ی هه‌یه‌ ته‌و راه‌په‌ینه‌ جاری بو کورد دمه‌ت نادا چونکه کورده‌ له
مراحلی ژبانو کیانی نه‌ستقلاکتا هیچ قوناغیکی نه‌په‌وه، که جاری له پیتش
هه‌مو شیکا به‌گژ آغا‌کانا به‌چیت، نفوز و مه‌به‌ستی سوسیالیستی له
وه‌لاته‌که‌یا به‌لاو به‌کاته‌وه که نه‌و به‌ره‌ ته‌نها بو سودی شیوعیه‌ت ته‌واو نه‌می
نه‌ک کوردیه‌ت قازی محمد - بو خه‌ریو محمد حسین خان سیف و صدوری قازی
برای (۱۲) دی‌یان له‌ ناوچه‌ی مه‌بابادا هه‌به‌ر، قازی محمد نه‌ی زانی که ژبانو
یاسای ده‌ره‌به‌گیه‌تی چۆنه وه‌ج ده‌نگیک له‌م به‌سه‌ره‌اته دیته‌ رو، به‌لام وا ده‌ر
نه‌که‌وی که په‌لجه‌یکی ناچاری نه‌و نه‌شی‌ی پی‌کردبی که ناچار بو به‌سه‌ر نه‌م
نه‌خشی‌ی غه‌له‌ته‌دا به‌روا، وه هه‌ر نه‌و په‌لجه‌یه‌ش بو که داری نازادیه‌وه هه‌لی
ناومسی دیسان نه‌و یاسا و نظامی حزبی جه‌وانان و حزبی شیوعی له‌ له‌ناو
بردنی آغا و ناغازن له‌م وه‌خته‌دا بو‌رویش هه‌ر هه‌له‌ بو‌روسه‌کاتیش نه‌بوا به
باریکیان تعقیب به‌کرده‌یه که دورپایه له‌ قره و غه‌وغای ناوخریی، نه‌و راه‌په‌ینه‌

اها و آغاكنه ددر كړدنه يان هل كرتيا بو وده ختيكي نارام تر و پي ويست تر بهلام روسه كان نهو نيشه يان بو په پراوه دامه زړاندېو. تايا نه گهر نيرانه كان بهلېنه كان يان نه پرده سر تا چه نه ندازه يک نه توان به ياسای شيوعيه ت له لهرانا په يرموي بگمن. وه كورده كان تا چه ناقاريك حمز له ژيانې سوسياليست له گمن وه نه پرون له گدليا.

جا بو تداره كاتي نهو پروډه نهو (مه ته له يان) له قازي محمد دا هيناوه په پراوه كه يان به قازي محمد كړد.

له سر راهيزي حزي جهوانان چلور ناغاي گه وړه له سابلان زنداني وه هانه نشين كړاېښ. له وياوه پرده بوم نه گهر نهو حكومته تا مه ويايكي تر بهو له رزه مايايوه. نهو ناغايانه پان همو له داري سياسته نه دان. بهلام په غتي لاهوت له به ختي كاكي فلاح به هينتر بو.

دادگای کوردستاني قازي محمد

له بهر نه وې كه روداوي نازادي مهاباد به ته واري پون نه پيوه ليژنه ي ويران نه ي تواني بو هيچ وينه قانونيک دابن.

نه نيا به عرفو عادت رهوش و شروع - محاكماتي مدني حقوقي جزائي شرعي نه كړا -

حاجي باه شيخ سره رك وزاره تي كوردستاني قازي محمد - له بابه ت ژنو ژن خوانه وه - وينه مه رسميكې داناووه له روزنامه ي كوردستانيشا بلاو گرابوه

بهلام له بهر نه وې كه نهو ده ستوري حاجي باه شيخ داي ناېو. له گمل عاده بو عرفي ژنو ژن خوازي پيشوي نهو ناوچه په كترې نه نه گرتوه دانيشواني نهو ناوچه په نهو مه رسمه يان بلاوه شتيكي زور ستم و ناخوش بو چونكه ده ورته كې حاجي باه شيخ ريگاي له سره رسته دلداري چاو باشقالي و هه رلي كړدن شاپور هوش به لك و ژن هل كرتن يستېر. عاده تا جيتگاي رابوردن دلداري نه ماېو. كه نجې كړدېو به وشكه صرفي وه جيهاني دلداري

لی شارد بونهوه. که نم پاسایهش همرگیز بو ملله تی شیران به تای به تی بو
 کورده کان دهستی نه ته دا. به پی نظامه کی حاجی باباشیخ - ژن ره دوا که وتی
 همرگیز قه دهغه بو جا له بهر نه وهی که ره دوا که وتن و همل گیران له نام
 عشانری شیرانا شتیکی زور باو و دساده و ناسان بو.

نهو پاسه له ناو ژنو پیوانا بو بو به جیگای لاسایی و ره خنه. چونکه ره دوا
 که وتن چه بو ژن وه چ بق کچ له ناو عشانری (هنگور - سوسنی - زورزه -
 مامش - پیران - دیبگری - گورگ) نیستایکی شهره پی هبو.
 نه گهر ژنیک وه پا کچیگ به دروژایی ته معنی جاریک ره دوا نه که و تابه
 له ناو ژنانا نهو ژنه پزیکگی نه نه بو. پی یان نهووت نه گهر به که تک هاتهای
 جیتلیک بق خوی ده بری.

دیسان بق پیوانیش نهو تانه و تمشه همر هبو. نه گهر پیوانیک ژنی همل
 نه گهر تابه. پی یان نهووت تو پیوا نی نه گهر پیوا بای ژنیک بق خوی همل
 ده گرت. جا ده گوره تازه کی حاجی باباشیخ غه و غایکی له ناو که نجانا هینا بو
 رو. چونکه نهی و بست کنویر نهو عاده ته کونهی چند هزار ساله ی کورده له
 ناو بهری که کورده کان له بهختیاری میژیوی دا ته نهیا دهست که وتی دلداری و
 علاقه ی جنسی و آزاد پهرستی یان بو به جی ماوه. که له م له نه دا له همر
 نهو رو پایگ گون تر و پیشگه و توترن.

همر چنده تاسیراتی مهلا (همر مده ی مارو) دوشکی گور وه خوشی و
 کامه رانی بهمهشت) تا نه ند ازه یک ساردی به سه ره نهو (مبد - الحسه)
 سه بهستی ژبانه هیناوه. به لام له گهل نهو شا له باری دلداری و دهنگر
 بالقره) له وه لاتنه پیشگه و توه کان به جی نه ماون.

بو دامه زواندن یه گیزه - پایه ی دلداری و اثباتی سه بهستی جنسی له
 کورده ستانا نهو نمونه تان پیشگهش نه که م که له م سه فری دیکراتی قازی
 محمدا - من خوم شخصاً دیومه

له گاتیگا که حکومه تی قازی محمد تیک چو. له همر لایکوه
 حکومه تی شیران دهستی دا به خنکاندن ی تاوان باران و لهرمان به رانی نهو

نېشه. وه دده وله تنی عراقیش به چا ولی کمړی نیران. چهند زابتيکی عراقیان هکانه بون. و زور کمېش یان له و گه سانه پندی گردېو گه نېشتراکي شورشي لاري محمدیان کرډېو. و منېش له م وهخته دا چه له عراق وه چه له نیران به ناوان باريکي لورس نه زانرام. زیاتر نیرانيه کان نه گه ران به دواما. له و ترسه ژبو ماله کم له دی (کنده سوره ی) نیران له بهشي گمورکي مېره دی به سر هماغای جهوان مېره دی ناغای نه و دی په دا به جی هیشت. به هیوای هتا ناسایش و نارام نه گه ریته وه بو نه و ناوچه په. له گدل (سلیمی) ناموزام به چه کداری چوم بو ناو عشانری مه نگوړی په شی سابلانغ.

چونکه له و کاته دا تشکيلاتی ناو عشانری منگوړ نه کرابروه. نه و کوشتاو و برین و غموغایه ی که له ناوچه ی سقزا هېو له ناو منگوړ په تیدا نه یو. پیش نه و دی که بگه مو ناو منگوړان - روم کرده ناو گهورکي مهاباد چومه ا دی سوناس که نه و دی په جی نشینی سه روکه کانی عشیره تی گهورک بو و ناغایه کی نه و دی هم ناوی حمد آغای حسینی آغا بو.

له وهختی خوږا له باوگم زانی بو که چهند خزیمیک مان له و دی په همن له سر ناو و نیشانی باوگم له خزیمه کانم پرسې. له راستیدا چهند مالیکیان له و خزیمانه بو هه لدام. که برا گهوره گه مان ناوی کوږخا احسنه مشکه - بو. له بهر بچوکي و بی چم سزی هر به منالی نه و ناوه یان لینابو.

به راستی به چاو پی گه وتنی نیمه زور شادمان بو. منو سلیمی آموزامی برد بو مالی غزیان. وه خزیمه تیکي زور شایسته و خزیمانه ی گردین.

شمش روژ له و دی په گلی دای نه وه نه ی نه هیشت برون زور تماسی له گلا کردین که هر له و دی په بی نینه وه. وه مالو ماله گه ش مان له ا دی کده سوره بو بگوړیته وه بو دی سوناس -

به لاه له بهر نه و دی که نهم نه زانی مصیرمان چون نه بی وه چه وینه روژیکي رهش مان به دواوږیه گویم نه دایه داخوازه کی کوږخا حسن - کوږخا حسن - کچیکي بالا به ریزی پیکو پیک چاو برو رهشی دم به پیکه نینې هېو. گمی دهمر چاوی به نیشانه ی ناو له ی ووردیله دیاری نه دا.

وا دمرنه کهوت که کچه کهی کوپخا حسن - سکی همی له مام کوپخا
پرسی - نوری مام کوپخا - ناپشی کچت شری کردوه یان نا.

ج - نوری والله - نهم سال (رهوای) هه تیره یکی پیشمرگه ی ساپلانی
کهوتوه، پی چی سوری پی ده چاوان خستوم. نیستاش نهوا. وه سوریان کردوه،
هم تولی پره و هم ته لاکیش درپه.

س - جا بو نهوی مام کوپخا ته رقی نه بیسته وه له به سه رهاتی کچه کهی
ووت. غز مام کوپخا نهو رودلوه به عیب نیه بز چی بوم به سه رهاته تنگ
چوری. رهوا کهوتن له ناو کوردایه تیدا زۆر باره. شتیک که عرفو عادت پی
نابی به عیب و شوری. ژنیک که رهوا نه کهوی هه ره ژن ناگا.

ج - کوپخا حسن - کوره غز ده زانم عیب نیه - هه تا نیستا ناپشی کچم سن
جاری (دهی) رهوا کهوتوه. هیچ پیم ناخوش نه بوه. چونکه هه مو جاری
هاتونه سه به ره کهم وه ده ست یان ماچ کردوم وه مه سله تم له گهل کردون به
خوین و شیریا یکی زۆر چاک. هیچ پیم ناخوش نه بوه. دایکی پی به رحمت
پی له میردیم هه ل گرتو له پیش منشا جاریکی دی رهوا کهوتو. به لاه رهوا
کهوتنی نهو جارم زور له شانان گرلن بو چونکه نهو پیشمرگه ی هی من
(دهدایی) ناوه هیچ گوئی نه دایم مه سله تی له گه لا نه کردم. منیش له ترسی
قازی محمدی نهو یرام هیچی پی بلیم.

جا قضیه ی دستور و پاسا تازه کهی حاجی بابا به شیخ نازاره و دهنگی
کهوردی له ناو کچ و کور و ژن و پیاوان ناهوو. لهو کاته ی که حه رشید خان
کهراپوه بو عراق. من له نهران ماموه نهم ریت وه کو حه رشید خان و ژن له
خه مته ی کوردستان بپیم غۆم به که موه دیلی دست پولیسی عراق.

هه ره له نهران ماموه. به لاه یکدو نه فسر له نه لسه رکانی عراقی هه ل یان
لی دی بوم. له لای (اسد اوفی - روسی به سه ختی تاوانباریان کره بوم. که له
کهراپوه ی حه رشید خان بو عراق دستم تیا هه به. اسد اولیش - لانی
محمدی هه ل پی چا بو بو گیرانی من. روژیک له ناگا وه ده سه یک پیشمرگه له
دی (توره) گرتیانم و بره یانم بو ساپلاخ و خسته یانه زندانی کوردستانه وه.

لەر زیندانه‌ی که ده‌میگ بو به ناوانیه‌وه بوم. نهم ووت ناخ روژیک کوردیش
زیندانیکی به‌یویه. و توانی پایه به عدالته‌تی عقی محاکمه‌ی تاوانبارانی
بگردایه.

نا حه‌زه‌گانه‌ی نه‌پانه‌ویست به قضیه‌ی حه‌ رشید خانوه ب‌م سوتی ن‌ن و
منیش نهم ویست وه‌کو مه‌لجه‌نیه‌که‌ی [پاناکونی برداوسلاما علی ابراهیم]
لەر روداوم لی دور به‌خه‌تمه‌وه.
نهمجا دژی حه‌ رشید خان د‌ست ک‌را به پرسپار و لی ک‌ژله‌نمه‌وه
له‌پانه‌ویست که من تاییدی تاوانه‌گانی حه‌ رشید خان ب‌کم وه نهمجا به‌ره‌لام
ب‌گدن

وه‌کو [گو‌یلله‌که‌ی مه‌لای مه‌زبوره] ه‌ر له‌گو‌یلکی به‌ستراوه‌یان نه‌دا. حه‌
رشید خان یان له‌ د‌ست ده‌رچوو. نه‌پانه‌ویست من به‌باسی حه‌ رشید خانوه
ب‌گدن به‌ س‌نهای نه‌سه‌د‌توف و بریانی نا‌ه‌زم -

له‌ د‌واییدا بریانی رو‌ن ب‌وه که من له‌ به‌س‌ره‌اته‌گانی حه‌ رشید خان بی
ناوانم و ه‌ر ۲۰ وینه تاوانه‌که‌ی حه‌ رشید خانم ل‌س‌ر پ‌ناغه‌یکی ز‌م‌ب‌ر و
روداو بر ته‌فس‌ر گردن. که لا‌گانی ع‌ق‌با به‌ دور و در‌ژی نشان‌یان نه‌ده‌ین.

به‌لام له‌گ‌ل نه‌وشا [۱۶] رو‌ژ ه‌ر له‌ زیندانی [س‌د پ‌یره‌دا م‌ام‌وه. به‌لام
له‌هر نه‌وره‌ی که نا‌هر و نو‌خ‌ری حکومه‌ته‌که‌ی ق‌ازی مح‌مد بو نهم توانی وه‌کو
جاران به‌سه‌وه ناو ر‌یزی ه‌رمان به‌ری وه ع‌رم به‌ مستولی ه‌رمانی گ‌رن‌گ
برانم.

جا له‌و گ‌اته‌ی که من چومه زیندان [۵۰] به‌ندی له‌ زیندانه‌که‌دا برن له
ناوانه‌گانه‌ی پ‌رس‌ن ۳۸ که‌سیان وه‌لام پ‌اندایه‌وه ووتیان نیمه‌ ژن مان ه‌ل گ‌رت‌وه
له‌ سه‌ر ژن ه‌ل گ‌رتن گیراوین. چ‌ونکه‌ ایی مان له‌ کلکی گ‌وت‌ره‌که‌ [ناوه. به
ما‌ا ی‌اسا و ده‌ست‌وری حاجی با‌به‌ شیخ مان ش‌کانده‌وه.

ده‌ نه‌له‌رش یان ووتیان ل‌س‌ر ر‌اپ‌وری [ع‌شمان دانیشی مدیری مدرسه‌ی
گ‌لا‌ژیژ - گیراوین. گ‌رایا ه‌ر که‌سی که له‌ ع‌راق‌وه به‌ته‌ سا‌یلا‌غ ترجمه‌ی حالی
نه‌و که‌سه له‌ کاک ع‌شمان دانیشی - نه‌پ‌رس‌ن نه‌گ‌مر نه‌و نه‌ی گ‌وت نه‌پان نا‌سم

پیایوی باشن - نمو! نه گیرین. وه له زیندان نهمی نه وه ههتا نه نوسری بو عراق
وه له عراقهوه راپوری څاوینی یان دی بو سابلاخ نهو حمله پهره لا نه کړین.
جا نیمه لهو کسانه یین که کاک عثمان دانیشتی - نامان ناسی. ۲
نه فزیش یان له سر قهرز بڼدی کړا بون.
زور بهی به نډیه کان مانه ویهان له ۴ و ۵ مانگ تی پهری کړدېو داد و
داخوازیان به هیچ لایې رانه نه گهی. وه لهو مه ودا پشه دا کس هیچی لی
نه پرسې بون.

سیده پیره - مدیری زیندان روژی نه فزری یک تومانی چیره بڼدی
نه دانی. هه مو خواردن و راپاردنیک یان پریه تی بو لهو تومانه. (جا به کالی
یا به کولای ۱) هر نهو تومنه بو که ۵۰ فلسی عراقی نه گریته وه.
زورم به زه ی بهم خه لکه هه ژارانه دا نه هات کیم وه کو نا ژان څراونه نه نمو
زیندانه ی پر له موریا نو دل گپه - نه مذکره ی توکشی وه نه دپری موده - وه
نه روژی لی پرسین و چونه دادگا کرانیان وه نه پرسپاری هه وکلی - وه نه
حواله ی دادگا کرانیان - دپاری نه کړا وه.

ته نیا له سر راپوری سیخوژ و یا راپورچی و مدعی کابرا نه گپه تقریری
نهانی محقق و تصدیقی حاکم بریاری هاکمی صلح و جزائی و نیستناتاقو نمیز
بریته تی بو تنها له ښخباری مخبر

جا له مه ودا ی نهو ۱۹ روژدا سکالام بو ۳۸ نه فزری وڼ هه لگرتو نوی.
به زور وینه قانون و عرف وه دستور - سکا لاکانم نه رازانده وه. وه به هوی
[سید پیره] رهوانه ی دادگای تای به تی نه گران. خوش په ختانه نه سقی داواگان
نه که و تنه به رچاوی لی پرسه کانی شهرع و دادستین هه ۳۸ کسپان پهره لا
کران. به لام تا نهو ماوډیه ده ستوره که ی حاجی بابا به شیخیش نه ختی ساره
بو بڼه. پتر نه وه بو به هوی به یونیا نکه هه ته نیا نویسته کانی هن.

به لام ۱۰ نه فزره که ی که له لاین عثمان دانیشه وه گپه بون هیچ یانم بو
پهره لا نه گران چونکه به ته مته تی سیخوړو سیاست گپه بون وه له حزبی پارت
و محرم پرمساریان بو کړا بو. مانه ویهان له سر وه لامی حزبه کان ناوا دوا

هیشتی قضائی - لیژنه‌ی دادگای دوله‌تی مه‌اباد
هیشتیکی شه‌رعیان بز راه‌ه‌اندنی رودای جزائی و حقوقی - له مه‌لایان
ه‌روست کردبو. وه نه‌ندامی نه‌و لیژنه‌یه بریه‌تی بون له مه‌لا حسین - ملا
محمد و ملا ابراهیم - نه‌و مه‌لایانه ته‌نیا له گرتنی خه‌لکا ده‌ستی ه‌الایان
ه‌ه‌بو.

ده‌نا به‌ردانی خه‌لکو نیش ناسان کردنا زور پ‌فیل و چروک بون،
غیری نه‌و دادگای شه‌ریه‌تیه دو دادگای تره‌ه‌بو. داوایک که پ‌ه‌ی وه‌ندی
له‌گه‌ل روداری لشکر بوایه. نه‌درا به دادگای زهمانی جه‌نگ که سه‌روگی نه‌و
دادگایه پات پولکونیک مصطفی خوشناو - وه نه‌ندام جعفری کریی - و نوزی
احمد طه - و خلیلی خسره‌ووی - ناوان بون.
دادگای سن ه‌هم هیشتی نه‌نجومه‌نی ملی بو که بریه‌تی بون له ۱۴ نه‌ندامی
به‌ختی کامل و به سال‌ه‌و. که سه‌روکه‌که‌یان قازی محمد بو - نه‌و هیشتیه
له‌ماشای ه‌مه‌روینه داوایکی ته‌ملاک و ناخوشی نیوانو زور شتی حقوقی یان
له‌کرد.

وه بریاره‌کانیش یان قابلی ره‌خنه و دوپاته‌ی نه‌بو.
له‌و ه‌مه‌وه‌ودایه‌دا نه‌و سن دادگایانه دو حکم یاندا بو یه‌که‌م حکمی پیاو
گوریک یاندا بو یه‌یک سال به‌ندی و حکمی کابرایکی [دایکی خ‌و گ‌تش]
پاسدا بو به مردنی تیره‌بارانی - حکمی تیره‌بارانی که‌یان شتیکی ز‌و‌ر جوان و
عه‌اله‌تانه بو. چونکه تاوانه‌که‌ی له تاوان نه‌نه‌چو.
گ‌ر‌و‌اره‌که له‌گه‌ل [ز‌ر‌دایک] - باورنه‌که‌ی [ریک که‌وت‌بون بو نیشی خه‌راپه
می شه‌ری].

وه له سه‌ر نیستفاک و بریاری باوه ژنه‌که. کوره‌که باوکه‌که‌ی خوی گ‌وشنبو و
برا به‌چوکه‌که‌ی پی زانی بو ناگاداری دادگای کردبو. کوره‌که گیراو ژنه‌که خوی
شاردبووه. وه پ‌سما کوره‌که‌ی پی له تاوانی خ‌و‌ی نا. زندانی کاک سیده پیره

زور - پیس و ناخوش بو. باوهم ناگری که زیندانی نیرانیگان نهونده به نمرگی و بازار بویی.

تهنیا چند (بهردیکی) تالانی مالی حساسی ا دا شکستانی تیا راخوایی، نه نا هیچ پی هلو و شتی تری تیا نهبو.

سایزو حمام و ریش تاشین - قهدهغه بو. بهلام له ههمو شتیک باشتیران نهوه بو (تهنوریکیان ا له ناو همپس خانه که دا دروست کردبو بو سیبال نی وُمشاندن - همر چهنده که من له بهر نه زانین شاقه لی چوخه که ی غوم سوتاند - بهلام له مسئله ی رشکو موریان نهو تنوره شتیکی زور به که لگ و نینسانانه بو.

له گمل نه وِشا که زیندانو دادگا و بهندی همسری همر گورد بون وه به داخواری گه لی گورد پیک هاتوبن همر خوش بو.

فهرهنگ - خویندن له مهابادا

له بهر نه وه ی که له وهختی خویا نیرانیگان نه همیه تیکی وه هایان به خویندهواری گوردهگان نه دابو. خویندواری بهرز و خاوون شهاده و گهواهی له سابلانغا نهبو.

زوری ی خویندهواره گانیان له کلاسی ۳ تاریخی متوسطه تی په ننه بون. بهلام له بهر نه وه ی که چهند ماموستایکی باشیان له عراقه وه به فیداکاران به هاتبو. خویندهواری حکومه تی قازی محمدیان خستوسهر باریکی پکیوتیک.

معاونی وزیري معارف (دلشاد رسولی - ا ناوی باوک شیرانی بو که که له وهختی خویا باوکی هاتبو کویی. وه دلشاد له کویی خویندنی ماموستایه تی تهواو کردبو. بهلام زور زانا و خوپیش خهر بو.

به هوی تی که لایه تی سابلانغی و خزمایه تیه که ی نهو مه نسه به یان رهوا دیبو. نه که به نیستحقاق برایه بو نهو مه نسه به زور که سی خویندهوارتر همر که له عراقه وه هاتوبن. له سابلانغا ۸ مدرسه ی کور و کچ یان کردهوه. له

شارانی بوکان سندوس [نه غده] شنو - ديسان - خوندين گايان دانابو نسبت به نيداره جاتي حڪومه تي قازي محمد - چيني خوننده وارن له همدو داپره يكي تر پيشكه وتو تر بون.

مدرجودی شاگردی مدرسه کانی ساپلاغ به کور و کچيره که پشپتو . ۱۶۰
شاگرد

کچانی مدرسی زور به سفوز و جلی ناله فورهنگه و سر به سستی نه زیان. جلی مدرسی کچ و کور له سهر فورمیتکی تازه بو به جلی ره شوکی و ناوخریه تیهو شاگردی کور و کچ له مدرسه ودرنه گیران.

کچ و کور چون بهک نه چونچلاو به زمو ناههنگ وه نومایشی مدنی و سیاسانه وه. هر وهکو کور به کچیش سر به سستی تهاو دراپو. کچان دهوری خطبه و شعر خوننده وه و نو سین و مقالات پان. زور به سر به سستی نه گیرا قازي محمد - حمزی به سفوزیو لینک و قول روتی نه کرد. زور به خه پالاتی به رزی خونندنی کچانه وه سرگرم بو. [کوده له ی صیده لیان - و مریم خان - باوانی مدیری مدرسی کچان بون.

هتا جاریک متینگیک له ساپلاغ گیرا. همدو کچه مدرسه به کانی ساپلاخی به جلی لهوره هاتبونه نار نهو متینگه قازي محمد هستایه یی و ورنی. من که خاوه نی نهو همدو کچه جوانه روح پاکانه بیم هرگز ناروخیم - " ملا مصطفی بارزانی - له زور جیگا ته نقیدی نهو له رموده ی قازي محمدی نه کرد و نه بوت.

حق واپو قازي محمد - وتبای من که خاوه نی نهو چوار چه نه رالو لشکره بیم هرگز ناروخیم. چونکه روخاندن به هوی چه کو پاله وانانی میدان پاریزگاری نه کری. نک لینگو قولی روتی کچان.

هتا له روزی ۲۲۵/۴/۱۰ (۱/ تموزی ۱۹۴۶) مدیری گوفاری [خواندنیها] له تاران چاوی به قازي محمد که وتبو له باره ی خوننده وه لی برسی بو قازي محمد وه لامي دابوه. که له نیازمایه. ده بوستانی ساپلاغ بکهم به ده بیرستان و دانشکده -

قازی محمد پزشکی ته‌واوی له ماموستایان نابوو له خزینې دولتمتې یارمې‌تې باش نهدران.

موچې معلم و معلومات له ۱۰۰ تومان‌ه‌وه هه‌بره‌تا ۲۵۰ تومان که نهم موچیه به‌وامه‌بر به‌م روژه زۆر بو

له مدرسه‌کان هه‌ر کتیبی کوردی عراقی نه‌خوینرا. چونکه جاری به‌م نه‌گه‌شته‌ی که کتیب چاپ بکهن.

ووشه و پستی کوردیان له روژنامه‌گانا بلاق نه‌کرده‌وه بو نه‌و خوینده‌وارانه‌ی که نه‌یانه‌ویست فیری نویسنی کوردی یهن.

جلی ماموستایه‌گان وه‌گو جلی نه‌فسه‌ری وابه‌و سالیانه پاره‌ی جلی ماوستایان له که‌لجینه ته‌رخان نه‌کرا.

محمد ووردی - عبدالقادر - قانع - عثمان دانش - محمود کریم زندی ناروان له عراق‌ه‌وه چوین بو مه‌باد بو درس ووتنه‌وه.

ته‌ری نویسن و ده‌ته‌رداری

له‌و وزاره‌تانه‌ی که دامه‌زراپه‌ن ته‌نیا نمونه‌ی وزاره‌تی فره‌نگ دادگستری - جه‌نگ - کشوه‌ری - دارایی دیار بو. وزاره‌ته‌گانی تر هه‌ر شتیگ بوین وه‌گم په‌که‌ریکی بی جوله -

مدیری ئیداره و نوسه‌ره‌گانیان تا نه‌ندازه‌یک سه‌لیقه‌یان به نویسنی شه‌ری ده‌ته‌رداری نه‌شکا.

چایی نویسن یان به زوری په‌یدا کردبو. دابه‌شی لق و په‌ل یان له دائره‌گانا کردبو. قاقه‌ز و ده‌ته‌ریکی زوریان له میراتی ئیرانیه‌گان بو به‌جی ماو. وه‌ روه‌سه‌گانش ۲۰ ته‌ن قاقه‌زیان دا‌ه‌رنی. سه‌ری کلیشه‌ی نویسن و سه‌ری پاکه‌ت یان به کلیشه‌وه دروشمی نه‌و دا‌یره‌یه به چاپ چاپ کردبو.

نویسن یان پش به سه‌ره‌که‌بی جه‌وه‌ر بو. پی نویسی قویه‌به گم تر به‌گار نه‌هینرا

نوسه‌ریگ روژی هه‌ر نه‌ی توانی دو سن قاقه‌ز بنوسی. چونکه به ده‌ست

هت وه وینه لی نویسنه وهی نوسراو شتیکی زور به نه رک بو. وه گوردی هوندنه و بیان زور به لاوه زحمت بو. مدیری تحریرات سه ره کی نوسرانی پاره گای قازی محمد (پاهو) ناویکی سابلای بی. که له میرزا چاکیدا ناوی هه رکردبو نه بو به چند جار پهراو - ته سوید - نه مجا نوسراویکی پر پیک له هرا.

پسته گانیان سه ره شیوهی فارسی نه نویسی. که پی یان نه ووت شیوهی (شکسته) ته نویسنه پر عراقیه کان نه ته خویندراپه وه. وه دست خه چپ هراقیه گانیان به نه رک بو نه وان نه خویندراوه.

روژنیک له [سهرا] له جیگای وه زیفه گهم دانیشوم [میر حاج] هاته لام بو دانیشن. له وکاته دا نوسراویکی احمد خانی فاروقی یان بو هینا. له جیاتی له وهی نوسراوه که پخوینته وه. نوسراوه کی له سه ره میزه کی هن دانا. لیم پرسی برچی شه نوسراوه ناخوی نیته وه. ووتی بوم ناخوینتیه وه فاده زه گهم بو خوینده وه وه جوابه گهم بو نویسه وه.

احمد خانی فاروقی - که به احمد خانی خلیل خان - و سالار ا ناویانگی هه رکردبو. یه گهم نوسه ره خوینده وار بو له زمانی فارسیدا. به لام که ویستبای به گوردی شتیکی بنویسی. نه بواپه له هه وه له وه به فارسی نوسراوه کی ریک به یه یانیه نه مجا هه لی گیرا بایه وه سه رکوردی. به چند سه ره شکینه یکه وه له صفا بوی نه بو به نوسراو. نه مجا گاک میر حاجیش نهی فه رمو نازانم بی هه نسره وه له بهر نه وهی که نویسن و خویندنی گوردی له نیرانا شتیکی تازه به ناره و نو نه خشه بو. خه لک له خویندنه وه و نویسن سه ره یست نه بو به لام هه ره دواره گانیان له هه مو لایکه وه دست یان کردبو به شت فیتر بونو بن چینهی سوسن و ره ووشتی؟

بهم هویه له ره ژورنامهی گوردستانی ژماره ۴۲ به دورو دریتی شیوهی نویسی دهنگو ووشه گانم بو بللاو کردبونه وه له زور جیگاهه سوساوستایم پر نه هاته وه.

نه خوشخانه ی مها باد

هر چه ننده که حکومت ته که ی قازی محمد رینگ نه خرابو. به لام دهرمانیکی زوریان له نازریا بجانده وه وهرگرتبو - هندی دوکتور و برین پی چی کور و کچیان له عراقده برهاتبو که له دایره ی شیر و خرشیدا - صلیبی احمره - نیشان نه کرد بهرجه و به ناوبانگیان دکتور سلام بخش و کمال الدین. و مندید و محمد ناوی برین پیچ بون.

له گهل نه وه شا جراح - برین تی مار که ره کانی لادی یه کانیان هینا بو ناو خسته خانه کانه وه شان به شانی برین پی چه کانی فنه ی - تیشیان نه کرد. و هندی جار نیشان نارون بره به به به لام نازریا بجانیه خان دوکتوری باشیان هه بو. وه به تای به تی خسته خانه یکی گه وری روس له ته وریزا گرابوه دکتوری تای به تی هه مو نه خوشیکی تها دانه بو.

دهره جات له لشکری کوردستانا

له بهر نه وه ی که دهوله تی تیران میدانی نه دابو که کورده کان نه فسر و خورنده واری لی پی بگا. جا له بهر هندی پی وستی نه فسر و دهرجه دار. قازی محمد - هه و ا به بی لیک دانه وه دهرجه جاتی به سه ناغوات وه خه لکی سابلغا پلاز کردبووه. وه به تماغی دهرجه داری به شیکی زوری له ناغایان و خه لکی سابلغا راکیشابو ناو فهران وه بهر به ره کانی لشکری تیرانه وه. وه فکریکی زور سیاسانه ی به کار هینا بو. بو راکیشانی خه لک بو لای خوی به هیوا ی دهرجه و تماغی [نه خسته کیشانی سه ناو]

به لام قازی محمد له دوا پیدا له گهل عشائره کانا بیر و باوهری گوری نیتقلاییکی زور سهیری خسته ناو دهرجه داره گانه وه. به گوری نه و بهر یار و پی مانه ی که قازی محمد له گهل تیرانیه کان به مستبوی که نه بی ناوی لشکر بگوری به [نگهبان] وه نه و هیزه ی که نهش می نیتوه نابی سیمه تی عسکری - نارتهشی بیی - دهرجه جاتیش به پی نه و نهسته نه بی هه ل بگری جا له بهر نه و هه وه. قازی محمد له کاتیکی زور سخت و ناخوشا پلاوی کرده وه نه وانه ی

که به شهادتی بهرز دهره جاتیان نه درایی تی وه یا به رسمی له دانشگاهی نه فهری دهر نه چو بن. دهره جاتیان به - فخری - لابر ته ماشا نه کری. نهو وینه دهره جانه بیزی دهره جهی قشونی نیه. جا به پی نهو بیاناته له هه مو لشکری قازی محمدا ۳۰ دهره جه داری جهنگی همری - نه مایه وه.

نه مجا بهانیکی گه ی بلاو کرده وه نه وانیه گه نه پانه وی دهره جه جاتیان تابعی یاسای سه ریازی بی - نه بی بچن بو ته وریز بو ماو وی دو سال له دانشگاهی جنگیدا نخرین حقیقتا نهو بیاناته لابه لایه قازی محمد زبانیکی زوری له هه ستو تین و ته گانی کوردستاندا و خدمه تیکی گه وره ی معنیاتی نیرانه گانی کرد.

چونکه نهو دهره جه دارانه ی که سالیک بو نیشترکی نهو شوریه نه کردبو. و نهو که سانه ی که سالیک بو چو بونه ناو جهنگ و چو له پهرستی به هیوای دهره جه و مه نه بهی باش.

وه نهو سه روک عشانترانه ی که به خویانو پیاوه گانیانه وه به هیوای دهره جات و نیحترام خویان کردبو به دوژمنی نیران وه سینگ یان به گولله ی دوژمنه وه نابو.

له نهو له بیستنی نهو به بیاناته سارد بونه وه. دهره جه و جه له گانیان فری دا. به لوت چرچی و دم پر له پرتو بۆله - ناش به تالیان لی کرد و هه که سه گه رایه وه بو شین و جیگای خویان.

لیتره دا حمه رشید خان باشی بۆ چو بوه که نه ی ووت هه تا سقز و بانه و سه ردهشت نه گیری. من دهره جه داری لشکره که م ناشکرا نا که م. چونکه نه ی زانی به فه شلی دهره جه داری فه شلی جبهه په یدا نه بی.

قازی محمد نه بو له تاران به راووردی نه م باسه ی بکر دایه که له پیش او هلاخ که نا ۱ بوچی ناخو هه له به ستی. بو چی له پیش نه و او کردنی تشییی سه رکه زی حکومتی کوردستان و اعتراف به هه مو کیانیکی کورد نژاد. جاری باوی لشکر نه گوری به نکهبان وه له سه ر چوار لشکره وه هیزه که ی نه هینا وه سه ر

۷۰۰ پولیسک وه له سربازوه ناوی له هیزه‌کمی نه‌نا نگهبان - به‌مانا نه‌منیه - پولیس.

مادام خه‌لکه‌که به‌بی مرچه و جل و به‌رگ - به ههمو مخارجیکی خزانوه ته‌نیا به خوشه‌ویستنی دهره‌جهداری هاتبونه میدانه‌وه پلمو قضیه‌ی‌ی تاجیل کردبا بوکاتیک که شیرانیه‌کان واده‌کائی تریان سهری گرتبایه. نهو حله ده‌سته‌بری نهو به‌پاری چه‌به چول‌گردنه بویایه.

نهو قازی محمد - همر له تارانه‌و تی‌گه‌یشبا که حکومتی تریان ضعیف نیه بویه بهانه‌ی وا‌گه‌وره نه‌گری. جا به‌ریه‌رگانی هیز و ته‌وانا. به هتیزیکی گه‌وره‌ی سرباز و عشائر پتیک دی. نهک به هتیزیکی داوه‌شاهی پولیس و نیشک چی‌ناو شاره‌کان.

کاتی که لشکری شکاک هاته چه‌به‌وه ۱۳ دهره‌جهداریان هه‌بو. به‌لام که لشکره‌که‌پان بلاوی پی‌کرا دهره‌جه داره‌کانبان گه‌یشته‌ونه ۱۵۰ نفره‌ر.

هه‌تا دو نفره‌ری شکاک چون بولایی قازی محمد داوای دهره‌جهدان لی‌گرد. قازی محمد ووتی من له توفیق وه دهره‌جاتی نیوه بی‌ناگام. هاوپی یه‌گانتان چون ۱۳۷ دهره‌جی بی‌نه‌ریان همل‌گرتوه نیوش بچن دهره‌جه بو خزان هد‌بگیرن.

له به‌شی رادیوی تاران به‌گالته پی‌کردن بلاویان نه‌کرده‌وه که قازی محمد شه‌هور - فقی فقه‌یکی چنگ که‌وتوه همر به‌فرپیا کردن نه‌فسر و دهره‌جاتی لی‌دهر نه‌پری له‌ناو لشکری قازی محمد - نه‌فسره‌یو دهره‌جه هد‌لگرتن بویو به‌خولبایی وه هوده‌یکی زور سه‌یر.

چونکه خه‌لکه‌که نه‌ونده‌تی نو‌بون بو سه‌ریه‌غویه‌تی و دهره‌جاتی دهره‌که‌پان. نه‌گهر نه‌ستیره‌یک به‌گیان به‌کرایه وه ته‌واو بویایه نه‌یان گری.

چونکه خه‌لکه‌که نه‌ونده‌نازاري ده‌ست نه‌فسره‌کائی تریان یان دی‌بو. نه‌یانه‌ویست به‌روتبه و همن سه‌بی حکومت‌ه‌کی خویان و دهره‌و تازاره له بیرنه‌روه. جا روتبه وه دهره‌جه ترخیکی زور بالا و خوشه‌ویستنی هه‌بو له‌ناو عشایر و ناو شاره‌کانا.

بر غوغای مسال.

اسماعیل خانی فرخی - نه‌فسه‌ریکی ۳ نه‌ستیره بر وه رسول نه‌غده‌یش -
نه‌فسه‌ریکی دو نه‌ستیره‌دار بر همر دوکیان - له مهرکه‌زی سورا - له پیزی
لشکرانیش بیان نه‌کرد وه به فدرمانی وه‌زیری جه‌نگ نه‌و نه‌ستیرانه‌یان

به‌لام نه‌کرد رسول نه‌غده‌ی - له سوراوه چو‌یا بر بوکان بر فدرمانیکی میری
ه‌خ‌به‌تی. نه‌ستیره‌یکی له نه‌ستیره‌کانی اسماعیل خانی فرخی - دانه‌گرت
وه له‌ی چه‌سپاند به‌سر شانی خو‌یا وه نه‌ستیره‌کانی خوری نه‌کرد به سن نه‌ستیره
وه هی نه‌کانی اسماعیل خانی نه‌کرده‌وه به دو نه‌ستیره ه‌تا نه‌گه‌راپه‌وه وه
له‌گرد اسماعیل خانیش - چو‌یا بر بوکان نه‌ستیره‌یکی رسول نه‌غده‌ی له‌گه‌ل
ه‌تا نه‌برد - نه‌ستیره‌کانی نه‌و نه‌بون به چوار نه‌ستیره و نه‌ستیره‌کانی کاک
به‌ریش - نه‌بون به یک نه‌ستیره ه‌تا نه‌گه‌راپه‌وه.

ها خ‌خ‌ه‌وستی ده‌رجات گه‌یشتر به‌م نه‌ندازه‌یه له‌و باو‌ره دابوم نه‌گه‌ر نه‌و
ه‌ر و کریونه‌وه و چه‌ماو‌ریه له‌ ژیر فدرمانی گه‌سیکی زانا و قال گراوی
ه‌ریش دا بواپه ه‌ر به‌م لشکر و هیوای ده‌ره‌داریه ه‌م‌ر گوردستانی نهرانیان
له‌گرت. به‌لام داخی گرانم سیاسه‌تی سوسپالیستی وه شریکه‌ی تامیمی
له‌دی نیران. شتیکی وه‌ای کردبه‌که زمانی ه‌م‌موزانا و کاربه‌دستیکی
ادی بو.

پادی زانا و پلمه‌ت خرابو‌ژی‌ری نه‌زانو به‌سر نه‌هاتو جا ه‌زی له‌ناو چرن
و لشکری عمودی فه‌ق‌ری - تی‌ش‌ه‌ی پشتی گوردستان شکان. بلاو کردنه‌وه‌ی
لشکر وه ده‌لجیان وه دل شکانی عشائر - و شعور بریندار کردنی ده‌سته و
به‌سه‌یک برکه به‌ خارن دارایی وه نه‌شرافی وه‌لات ناویان ده‌رکردبو. وه له
لای ده‌ستی حزبی جه‌وانانه‌وه به‌ سوکی تمعاش نه‌کران.
ه‌ر نه‌وه بو‌که بو به‌ ه‌ری تیک چونی گوردستانی قازی محمد وه پاش
له‌ونی سیاسه‌تی گورد به‌ مه‌ودایکی دور.

ناخوشی نیوانی حمه رشید خانو لشکرکری
 له بهر نموی که له نیوانی لشکر و نیداری قازی محمد ا تبریه
 سه رازی پتک نه هاتبو. راپور و راپوه کاری له نیوانی هیزه گانو نیدارده ا
 بو. ناگوکنکی زور تمواو که تیر ناو لشکره وه. له رمعی نموی نفرادی
 نه لاقو سوندیان خوارد بو که خه پانمت له کوردستان و په کتر نه گم به لام
 سینده له لای گم گس نرخی مابو. نملر و نملسر و فرمانده و مالک
 فلاح وه کویهک له درې په کتر نمودان
 هتا جنرال کانیس له جهبه دانیوانیان باش نمبو. قازی محمد پیش -
 خوش نمبو که نیوانی ملا مصطفی و حمه رشید خان خوش بی. نموده کو
 هندوی فرمانی سه ریخه خیزه تیدا پریه ره گانی پکری.
 قازی محمد لهو گانه د به زوری باویری خستبو سه حمه رشید خان
 کرده بی بهر لشکری همو جهبه گان.
 ملا مصطفی - له باری لشکر و هادری خوینده واری و بی تماعیه وه
 حمه رشید خان پیشکومت ترتر بو. به لام حمه رشید خان له باری ناسیو
 عشانده گانی تهران وه دهوشت وه سابقه ی راپوردوی خه لکی تهران له
 مصطفی شاره زاتر بو. حمه رشید خان - زور سرکیش بو همو بهر هاتیک
 جیهانی بهی نرخ تمعاشا نه کرد. زور له گمل دستم خوینده وار بو قلم
 ناشنا نمبو.
 دوستایه عشایری له خوینده واری به لاهو باشر بو. به لام ملا مصطفی
 هیزی خوینده واری تفضیل نهدا بهر چه کدارا. حمه رشید خان زور
 مبالاتانه نه جولا وه. لای واپو راستی ژور درو و بوختانو ناپاکی ناکموی
 همو کاتیگا هر راستی پیش نه کموی. بازاری ناپاستی و پی چه وانه هر
 سر یک بازاری نه بی.
 پتر نملسه فرانیه گانی عراقی له نا قازی حمه رشید خان درو و پیلان
 ریک نه خست که دلی ملا مصطفی و قازی محمد له حمه رشید خان پره
 و سلطانی روسه گانیس له شین خوی بهم راپورانه ناگادار نه کران.

بهلام حمه رشیدخان به غروری پشتیوانی قازی محمد و حمه حسین خا
پشتی کردبو نمو ههمو نویسنه پم ناژاویدانه. ههتا گه رانهوی بو عیبرا
شکایهتی له هیچ نهفسه ریکی عراقی وه سابلایعی نه کرد. وه هیچ وینه
دفاعیکشی له هخزی نه نه کرد.

دهست پی کرانی ناخوشی

۱- حمه رشید خان بو فرماندهی هیزی ۴ بارزانی لکی سەرچاوه [به]
آغا] نویسی که نوردو بهزه که ی له سەرچاوه بگهزیتوه بو تاوه تران - صالح نا
- دوزهخ دهره - بو نهوهی که بتوانن به تهواری گه ماری سقز بدین. وه
بنگه گانی هیزه گانی تری بارزانی نزیک بتهوه.

رونوسی نمو داخوازی دا به مهلام مصطفی. وه وهزیری جهنگ.

بهلام فرماندهی ناوبراو سهری له فرمانی فرمانده حمه رشیدخان ی
چاپه وه. بو نهوهی که سهر پی چانه وه که ی سهر شیکی علمی بی. تشکیله
کرمیسینیکی عسکران کرد له نیوانی میرحاج و مصطفی خوشناو و بگرا
و نوری احمد طه. وه حمه رشید خانیان له پهریاری کرمیسینه ناگاد
کردوه.

۱- له بهر تاقی نه گردنه وهی جیگا و شونی نمو شوینانی که ته باس
کردون بو نوردو بهزی. وه له بهاری تامینی خوارده مهنی و شتی سهریازی
وامان به چاک زانی که نوردو بهزه که مان ههر له [سەرچاوه] بی. ههتا کاتی که
پی ویت بهلام هیشی ناوبراو به یاریکی زور ناله بار و به پی چموانه یان دله
چونکه. تامین خوارگی بارزانی له پی [سەرچاوه نه بو]. سەرچاوه له پگیا
ماشین زور دور بو.

۲- شین گای تسلیمی خوار باریان دی [آخ کند] بو که ۷ کیلومتر بو نا
شونه له سەرچاوه نزیک تر بو.

۳- نمو شوینانی که حمه رشید خان داوای نوردو بهزی لی کردبون ه
[۵۰] ده لایقه له مرکزی سقز دور بو بهلام سەرچاوه و نمو شوینه ۲۰/۳ کا.

لیک دور بوز.

۴- نه لمره اتی لکی ۴ زور له نوردوگا که پان دور که وتیونموه بهم گوازتمو دی شون گایه پاشتر نه که وتیموه ژیر سرکه شي و تامين خواړه.

۵- نه کهر پيش دوستی نه کرایه پر داگیر گردنی نمو شونانه دوژمن زور به ناسانی نهی توانی نه لولی (سلیمان کندي) وه بهیته سرچاوه را نوردوگای سړا.

چونکه به گوازتمو دی نوردوبه ز بالی پاکوړی سلف - به لشکری بارزاتی نه به سترایوه.

۶- وه پر پاشه وه گهر اندهی - غلب نشینی - پینج جیگای گموره به دهسته بهر که پاشه نشینی لی بکړی - وه کو (عاصمضا - نالتون) ملقرنی - ناخ کند - سړا -

به لام وا دهر کموت که لیردها مه بهست ته نیا نعوه بهر که واریداتی دی سرچاوه - نه کموت دست همه رشید خان گوايه - همه رشید خان لهو داخواړه به مه بهستی واریداتی شو دی په بویه نه وه کو دلسوړی باره گا و سړای.

۲- نه لمره یکی بارزانی له شریکی نیرانا دو تفنگی تالانی چنگ کوتبو و فروشوړی به پیاوړی بوکاني. لمره ماندهی لکی چواری باسکراو - کابرای تفنگ کم دارکاری نه کا و تفنگ و پاره کش لی ساندبو.

کابرای تفنگ کم سکالای به سهراته کهی له دی سړا (دا به همه رشید خان. وه همه رشید خانیش پر لمره ماندهی ناوېروای نوسی به وینه خواړه. لمره ماندهی لکی ۴ بارزانی پات پولکونیک (بکر ناغا)

له بهر نوهی که هیچ لمره مانیکې رسمی به دهسته نه به که چک فروشان لاناو دانسته توانی نیرانا قه دهغه بی. چونکه چک کرانی عشانزی نیرانیش شتیکی زور بی ویسته له ریزی دوهمما نم پیاوه هم کاسب و هم کورده. پر نوهی که نه نوه لمره بارزانیه هم زارش سود له پاری نمو تفنگانه وهر بکړی که به لمره خوی چنگی که وتون. جا تکاپه تفنگ و پاره که به خواهنه گانیان

رحمت بکمره با زهر مرصع نمین، محمد رشید قادر خان زاده
 فرماندهی هیزی بوکانو ناوچهی سقز
 فرماندهی ناویراو لمسر نمو نوسراوه نموره بو پروه تیر و پری له کاپرا
 هلدابو. وه پاره و تفنگه کانیسی زبوت گردبو
 ۳- دیسان سیدیک - هاته لای حمه رشید خان و وثی فرماندهی سرچاوه
 - ۴ تهنه که نهوت وه پدک تنکه وونی لی ساندوم. حمه رشید خان به وینهی
 خوارموه نوسراویکی بو نویسی.
 بو پات پرلکونیک فرماندهی ۴ لکی بارزانی له سرچاوه
 نهگور نمو سیده سکالاگی راسته حمز نهگور معذوری نهگوری چونکه سیده
 و سیدیش له م ناویدا محترمین.
 فرماندهی ناویراو له بهرام پهر ولامی نمو نویسنه. تیر تیری له کاپرا
 سید هلدابو.
 سیده که به هلاتویی هاتهوه سرا. نمجیا حمه رشید خان به رسمی
 سوایی له فرماندهی ناویراو کرد بۆ هیزی ولام نمدانمدهی نوسراوهکی له گمل
 هیزی لیدانی نمو سیده. نهجیا نموره ولامی فرماندهی ناویراوه که له خوارموه
 پیشکش نهگری.

بو فرماندهی هیزی بوکان و ناوچهی سقز
 آغای جنرال مایور محمد رشید خان
 ولامی نوسراوه تانه.
 لهبر نمودهی که من فرماندهی نمو ناویم دمه لاتم ههیه له خه لک پدم.
 به همل گرتنی گومانی سیخوری جاسوسی نمودم کردوه.

پات پرلکونیک
 فرماندهی هیزی سرچاوه
 له ۲۰ / مایی ۱۹۴۶ ده رشید خان و عمرخانی شکاک بۆ هندی ووتر
 ویری رسمی چون بو سابلان. وظیفهی فرماندهی لشکری سقز و بوکان بهرور

روی من گریه‌وه وه نهم وه کاله ته‌پدم به ههمو هتیره‌کان راگه‌باندرا.
لهو سه‌ودایه‌ی که من وکیل بوم دو نهمه‌ری سه‌ریازی ایرانی له هیلای
قاره‌وا! خزیان به دست هیزی نمو فه‌رمانه‌یه (سه‌ریه‌ویه دابو. وه نمو
فه‌رمانه‌یه‌ش یه‌ک سه‌ر نمو دو نهمه‌ری ناره‌بین سه‌ر ساه‌لاغ. و نهمه‌ی
له‌مه‌ره‌اتی نمو انه ناگادار نه‌گرددبو.

بو تکرار نه‌گرددنوه‌ی نمو وینه هه‌لانه - به به‌رواری ۲۲ مایسی ۹۶۶ به‌په‌ر
چی خواره‌وه نوسراوم بو فه‌رمانه‌ی ناوبراو نویسی

بو فه‌رمانه‌ی هیزی ۴ بارزانی سه‌رچاره‌وه آغای به‌کری کویم ناغا
نمو سه‌ریازانه که تسلیمی نه‌فسی یان بو ته‌وه گرددبو چیان لی هات. نا‌پا
لیتان پرسپون که به هیزی چه فشاریک له سه‌ریازخانه‌ی لشکری ایران فرلریان
کردوه.

وه له‌باردی معنویاتی هیزی دوژمن و چونی و چه‌نده‌یه‌تیان چه وینه
ناگاداریک یان گردون بومان بنوسن.

بو خۆت نه‌زانی که ژبانی سه‌ریازی له خوی ماشین‌کدایه له یه‌ک که‌وتنی
پارچه‌یکی به‌چکولانه‌ی نمو مکیه که‌وره‌یه له‌کار نه‌وستی.

وه به‌شکه‌وتنی گیانی سه‌ریازش دیسان به نیناعت و یاسای سه‌ریاز
په‌رسن پیک دی. ته‌وه به‌کسیکی خاوه‌ن ته‌واتا و شاره‌زای سه‌ریازی ناوفان
بلا‌بوته‌وه. هیوادارین که له داهاتوشا هه‌ر به‌م ناوبانگه‌که‌ش به‌دن

مه‌رزا محمد امین معن‌گوری

له جیاتی فه‌رمانه‌ی هیزی بو‌گاتو سه‌طر

رونوسیکی بو فه‌رمانه‌ی هیزی ناوه‌ندی مه‌باد - بو ناگاداری
فه‌رمانه‌ی ناوبراو له‌سه‌ر نمو نوسراوه‌ ژور ته‌وه به‌وه وه قسه‌ی ناشیری
ده‌ه‌حق گرددبوم. وه رونوسی نوسراوه‌که‌شی دابو به ملام‌طقی له ساه‌لاغ.
به‌لام من گویم نه‌دایه‌ ووته به‌ر و به‌چه‌گانی. چونکه نهم زانی نهم نه‌فهمه
له داهاتودا توشی لی قه‌ومانیک نهمی. که بو نهم قسانه ژور په‌شیمان
به‌په‌ته‌وه.

به لام سرکشی و ناله باری نمو نعلسره روز به روز بی ده لانه چو.
 نمجا حه رشید خان نوسراویکی خویته - خصوصی بو مهلا مصطفی
 نوسی که نهختی به سر نمو فرمانده پدا بی. چونکه زور لاری نمروا.
 جعفری گرمی معاونی وزارتتی جهنگ بو لیکولینموی نم پاسه هاته
 سرا. به لام حه رشید خان بو بازرسی و سرکشی جهبه گان له سرا دور
 کوتیوره.

همو مخا بهر گاتم نیشانی جهری گرمی دا. که تا چه نه ندازه بک نمو
 نعلسره له خوی باهی بو. نمجا به خلایق نومید فرماندهی ناوبراو
 گوئزایه بو (آلتونی سرا) و فرماندهی هیزی ۳ نوری شیردل له جیگای
 نمو بو به فرماندهی لکی ۴ بارزانی له سرچاره - و له دواپسا نمو
 فرمانده له خویا باهی گوئزایه بو سردهشت به جهری نمو که بهرامبر
 به قیادهی حه رشید خان سرکشی و سر بی چانه وی لمو فرماندهیه
 نه بنرا. دایره گموره گانی سابلانجشی دسان هر ره لماندو.

به بروری ۵ کانونی نوعلی ۹۴۶ عبدالله ناویکی سابق راهبری دابو که
 فرماندهی ناو بر او له جبهی سردهشتا ۱۵ هزار فیشک چوار فوره شگری
 ناردوتموه بو سابلانج که بوی بفروشن لسه نمو نیخباریه له سردهشته و
 هینایه بو سابلانج لمو کاتشا نه ملا مصطفی و نه قازی محمد له سابلانج
 نه بن چوین بو تهو ریز و کاله تی سهروکی نه لجهرمه نی نیاله تی درابر به
 صدری قازی.

چند جار له لاپن صدری قازی به دلاوی نمو فرماندهیه گرا که بهت
 مرکز پوی ۳ ناوندی بو لی پرسینی لمباری نمو فیشکو شکرانوه. هتا
 نیستا حاضر نهو که نیفاده پدات هر نه بگوت که ملا مصطفی له تهو ریز
 گه رایه ویم بو نیفاده دان هتا ملا مصطفی له تهو ریز گه رایه ویم حکومتی
 قازی محمدیش تیک چو. نمو نیفاده و پرسیارگاه هر پتیک نعت.

وه ساتقی مخبریش - هر له زندانی سیده پیره! روزی به تومانی بک
 حیره بندی رای نه برارد. چونکه پهردهی له نهینه گانی فرماندهی ناوبراو همل

مالیه. پیزی سربازی پی شکاره.

دستی هاندان له دژی حه رشید خان
له جبهه دا په لجه دی درو و دلمسه و همل بهت زور بو. پاپوری غرزگاری له
دژی حه رشید خان نه سورا بو روسه گان. هندی له نه فسه رانی لشکر
خلکیان هان نندا که بچن شکایت له حه رشید خان پکن
و آغایه کانی دپیکری به تیکرایی حه رشید خانپان خوش نه و پست
چونکه نه پان زانی که حه رشید خان له دواړو ژا لی پان نهی به به لایکی
ریش وه کرده و ه کانیان پون نه گاته وه.
له ۲۲ تشرینی ثاني ۹۴۶ له نورو دپیزی سورا چارم به فرماندهی هیزی
بارزانی عزت عزیزی نامیدی - کهوت.
فرماندهی ناوبراو زور به پوسوری و خدمت گزاری نه زانی که پوی
گیمامه و تا نیستا ۳ پاپوری له دژی حه رشید خان نویسه بو روسه گان
نه گهر قازی محمد هشتبای حه رشید خان لمر نهو پاپورانه
نه خنکاندرا.

له گمل نهو همو سوکی و بهد ناویه که نه لسه ره کانی بارزانی له گمل حه
رشید خانپان به نه انجام نه هانی. حه رشید خان هتا ایستا شکایه تی له هیچ
کامیکان نه کرده. وه زور خدمه تی نه فیه رانی بارزانی و عانله کانیانی نه گریڼ
به زور خوارن و ستره منی و شتی تری بو له ناغایه گان نه ساندن جا به هوی
نه موه. من له گمل حه رشید خاننا پووم وه له پک جبهه و فرماندهی
نیشی لشکر کشی و لید اکاری گوردستانی مه با دمان کرده. نامه وی له
رلستی و پاکلی لا بدم. به پی روداو و واقع جم دیرو وه چیم بی ستوه نهی
نوسمه وه.

من به رموی پدی خوسی نازانم که لاین گری حه رشید خان پکیم وه
عیهه کانی بو بشپرمه وه. وه یا نه به ناحق شتی دروو ده لسه ی لمر پکیم
به مال.

روداو چون بووه نهمه‌وی بهم پی به پی نوسمه‌وه گمسی به تاوانی گمسی
هیدار نه‌گم.

بو غونه‌ی مسال نهو باسه‌ی خواره‌ودتان بو نه‌نوسمه‌وه بو نه‌وی دهریگه‌وی
که من گله‌یم له دسته و دایره‌ی حمه رشید خان هه‌به دهلی هیج وینه چاگه‌پک
بان نیم که بهیته هوی داپه‌شینی ناوانه‌کانیان.

به‌لام له‌ری راست و پروان لا تاده‌م زه‌میری هۆم بو ماده وه هه‌ندی شتی تر
هیدار نه‌گم. راسته‌م له ماده و رهایی به لاوه خۆشه‌ویست تره.

له مه‌وه‌ر عزیم کردن که من له نوردوه‌زی (سهرادا) رئیس ستادی لشکر
بوم به ناو‌دی (پولکونیک) و بی جگه له‌موش ونیس حزبی جه‌وانانی
ناو‌چی سرا و سگز و بوکان بوم.

به‌لام له سه‌ر نه‌تصادی حمه رشید خان - من دو‌چاری نهو روداوهر بوم که له
بندپخانه‌ی سا‌بلانغا ۱۶ رۆژ بگه‌یریم و سزا به‌دریم.

له پاش نه‌وی که حکومه‌تی قازی محمد دوا‌یی پی هات. من به روسی
مراجعه‌تم به آستان‌داری سلیمانی - حسن طالبانی ناو‌گرد بو به‌خشین وه
گه‌رانده‌م بو عراق له تاوانی سنور به‌زی و هاتنه‌نیرانم. به‌لام آستان‌داری
ماو‌برار - به هه‌رجی داوای گه‌رانده‌وه‌یی نه‌کرد بو عراق که بم دات به دادگا له
تاوانی سنور به‌زی و داوایی که به‌سه‌رمه‌وه‌یی.

هه‌تا سالی ۹۴۸ له ناو‌چی دولتی مه‌رده‌ی (سامه‌وه. به‌ناوی گو‌راو -
مستعماری - محمد امین خرمی) له لاین محمدی جه‌وانمردی سه‌روکی
غشیره‌تی گه‌ورکی مه‌رده‌ی (کرام به نوسنده‌ی سه‌ره‌ستی نه‌گهبانی - دولتی
مه‌رده‌ی مانگی به ۱۲۰ تومان.

به‌لام له ناکاما به هوی ناخۆشی (آغا‌ی محمدی وکیلی) آغا‌ی دی
قه‌باغلو و آغا‌ی جه‌وانمردی. هیلاتم لی تیک چووه ناشرکه‌بوم نهرانه‌کان
ده‌ست پاندا‌یه سورانه‌وه به دوما.

جا بو نه‌وه‌ی که به تاوانی حمه رشید خان و قازی محمد - نهم به

ریشه‌کشی نیرانبه‌کان.

به هوی مدیری ناوچه‌ی پنججوبین - کاک عزت نه‌فندی ته‌لجی - داوای
گه‌رانده‌وم که آستاندار سید علی حجازی کرد. ناستانداری ناوبراو بدلیلی
به‌خشینی دابرم وه به نوسراوی خوااره‌وی کاک عزت یتاگاداری کردم که
بگه‌ریعه‌وه بز عراق.

بو جنابی میرزا محمد امین مه‌نگوری

بلا قید و شعرت بگه‌ریعه‌وه بو سلیمانی. وه عزت بیاریزه له مخالفانی
قانونی. که اثباتی بی طرفی خوت کرد. نه‌و وه‌خته توظیفیش نه‌گریتموه.
سعاده‌تی متصرف بهم پی به ابلاغی کردوم که وه‌لامت بده‌وه.

عزت محمد

مدیری ناحیه‌ی پنججوبین ۹۴۸/۴/۱۲

له‌پاش نه‌و همه‌سوتی که‌لی و به‌سهره‌اتانی که له پیناوی کوردپه‌نا
به‌سهرمان هاتروه نه‌و دهریمده‌ریه‌ی که له ریگای کوردستانی نازاد چیشتمانه.
له لاپن خزنه‌کانی همه رشید خان نوسراویکی ناوام بو هات

محترم کاک میرزا

نه‌لپته ناگاداری وه‌ضعیلی تاج نه‌ندازه‌یک مشبره و نیمه‌ش همر وه له
ژیر مراقبه‌ دابن. به بی معلوماتی حکومت مانه‌وی نیرت نه‌بسته هوی
زه‌همه‌تیکی زۆر. تکاپه له‌و باره‌وه عزت تی فکره و مه‌ی به‌ره سر شتیکی تر.

۹۴۸/۴/۸ فلان

له گاتیکا که له نیران به ماله‌وه گه‌رامه‌وه بو عراق له دواپله‌ی سه‌رکوه‌وتی
هه‌ورازی نیوانی نیرانو عراق که پی یان نه‌وت هه‌ورازی دی [ه‌نگه‌ ډال]
مهم‌ریزه‌یکی نیرانی مان هاتبونه سه‌ر ری له ناگاو کموتین به‌سهریانا. دایان
گرتین به تفنگ له‌بهر نه‌وه‌ی که من چه‌کم پی نه‌بر شه‌رم بو نه‌کرا. وه له ریگای
عراقیشم لی گیرابو ناچار بوم که هه‌لیم. من هه‌لاتم و ماچو مناکم یان له‌گه‌ل
چهند سیدیکی نه‌و دی په به دیلی برد بو مخفیری [نه‌نورا] به به‌ارمته‌ی ۲۰۰

نومان لهو دی په پایان گرتیون. منیش که نهو خه بهرم وهرگرت کهوا به ۳۰۰
نومان بهرله نهکړین.

به په له پهل هاتمه وه عراق چوم بو لای خزمه کانی حمه رشید خان له گوره و
بچرکیان داوای نهو پاره بهم کرد که بنیرین بو وی [نه نور] بو نامر مخفه ره که وی
نه وی. بو نه وی مالو مثاله کانم نازاد بکات به داخه وه هیچ کامپکیان دسته
به ری نهو پاره به نه بون نهو نوسراویشیان لی نویسی بوم.

جنایې میرزا

نوسراوهرگرت وهرگیرا. به داخه وه له پیگای ملیت دوچاری نهو حالت ته
بروی. نابی گللی له نیمه بکهیت. چونکه دوچار بونت له ریگای نیمه وه
نه به. پارهش مان به دسته وه نیه والا دریغ مان نه نه کرد. تیر نیترام
۳/۴/۹۴۸ فلان

حمه رشید خان ختی له ناوه نه بو. له [رومادیه] دست به سر بو نهو
ناگاداری نهو روداوو به سرهاته نه بو لهو باره وه هیچ گللی لی ناگری.
له هه مان روزا چوم بو لای شیخ قادری چریسه بو نهو پاره به وهر پویه کم
لی هات که کلکی پراپو. هه ساته نه بیان نارد بو شینیک بو نه وی کلکه که وی
به نه وه.

شیردا بو دایه پیردا دایه پیر کلکه قولی وه مام پوی دا.
شیخ قادر به گورجی ناردی بو لای [نه هدی مینه رهندانی له نگه دی] نهو
پاره به وی پیک هانی وه به دهر ویشیکا ناردی بو گویخا عزیزی گیل. که بیدات
به نامر پزستی نه تور. بو بهر لا کردنی مثاله کان به لوم به دبه ختانه هه تا نهو
ریسو گوریه کرا. مثاله کان به ری کرابون بو شاری بانه [وه له وی] حاجی
صا دق خندانی له پیاوه به شهره فیه کانی شاری بانه نه بی به کفیلی ۱۲
هزار تومانیان وه نه بیانیا ته مالی ختی. و کاک عبدالله نعلبندیش پاره تی
باشی دابون. نه مجا دهرگای مخابرات له نیوانی حکومتی عراق و سلطانی
نیر انیدا کرایه وه بو وهرگرتنه وی نهو ۶ نطفه ری خواړه وه.

۱- بهی - خیزانی میرزا مهنگوری

۲- احمد گوری میرزا مهنگوری

۳- ناسری کچی

۴- ایران

۵- رحمدی غمبوم

۶- صبری زن خوشکم

له پاش ۷ مانگ امجا عراق توانی نو ۶ نفره و مر بگریته وه به سلفم قولتی.

نیرانیه کان نو و خیزانه پان له بارسته ی نو پیاو کوژرلو و ژن هه لگیرلواوه
گیراوه - که آغای نه نو یگی گوری حه رشید خان بو ابراهیم یگی مامی ه
له دی بیاندوده ی - سه رشیدی نیران به نه بجای هیناو. له پاش نو ههم
دهوری بی مروه تانه نه بجا خیزانه کهم له پیناوی نه وان خانه به ند کرابون.
جا نه گهر له باره ی کهم هه تی نو تاغایانه وه من تزلستینی بکهم مانای
نه وه به که من هرگیز خذمه تم به نیشتمان و راست ویزی نه کردوه. وه له پگای
نعدیی و نوسری و بوژی لام داوه.

جا نه موی ههمو روداوکی نو به مهرانی کوردستانه. به گویری روداو
بگیرمعه وه لاین گری راست و نیشاف پهرستی بکهم نهک ماده پهرستی و
ریاو خه پانه ت کاری. نه موی وه گم ره سامیک به گامترای واقع سات به سات
ویندی نو که سانه بگرم که له گهل نو شورخانه تیکل بون.

ناوبانگی ملا مصطفی و حه رشید خان لهو کاته

۱- خزمه کانی حه رشیدخان زۆر به تمعاع بون. وه به هیوا و نوسیدی
تمعاع بو حه رشیدخان نه هاته جبهه وه.

زوری لشکره که ی حه رشیدخان له بگو تا محوات یشک هاتبو نه واتمفی
نمبر ههمو یان له مالی خه لک باغلیان پر گردابه.

راو و روتو بی له ری نه واتنه بون به هوی ناوبانگی ناشیسی

حمرشیدخان.

لهو دورمدا حمرشیدخان بویه کیتی له خزمه کانی دی [کولن] نویسیو که به غزیر دمنه و دایره که پوره له نهران نیل حاله پی بکات. آغای او برار له و دلا ما بوی نویسی پوره نه که دی یکم له [دی په] کانی حما آغای سمر نده دینی نهوا دیم بولات وه له پی چواندی نموده پان به خه. به لام لشکری ملا مصطفی له غیرمز ملا مصطفی زیاتر دم راستی تریان نه بر. شیخانی بارزانی نیمتیا یکی دینی وه مقدمس پان هه بویه سهر همور غشیره ته که پانموره.

ملله تی بارزانی پراهمه غوشو بستی خانم وادی بارزانی - لهو پیری په رستخ دا بون. مصالحی ملله تی بارزانی پیشگو تین و سه ریه رزی خانم وادی شیخانی بارزانی برونک شتیکی تر.

دمنه ی حمرشیدخان لسه ۲۰ کیلو شکر محاسبه ی حمرشیدخان پان نه کرد. به لام ملله تی بارزانی له مقابل ۲۰ چله زار تومان داواي نانیک پان له ملا مصطفی نه نه کرد.

۲- له تاراوه ی شهری وری ۱۹۴۱د به هوی هندی کرده ی ناشیرینی خرمه کانی حمرشیدخان. ناوبانگی حمرشیدخان به تالان چی و پیاو خمرابو له معاک کار بلاو بویه. عشایره کانی نهران حه زیان به نفوزی حمرشیدخان نه نه کرد له نهرانا.

بو نهوه پله قازیه پان نه کرد که حمرشیدخان له حکومتی قازی محمد ایش نه که دی چونکه حمرشیدخان شارمزی همور هستونمستیکی عشایره کان بو که تاج نه ندازه یک دمنی خروفتیل پان هه به.

ملا مصطفی تازه هاتو نهرانهوه. هیچ کمسیکی توشی بازار نه کرد بوناو پاکیکی مللی تازه به تازه ی به دواوه بو.

عشایره کانی نهران ملا مصطفی پان هان نه دا که شتیکی و ابکات که حمرشیدخان نخریته ژیر چاوه پیری حکومتی مه بابادوره. بو نهوه ی که له پارلیکی شپوارا دزی بکمن. وه له ناوی لایلا ماسی بکرن.

۳- حمه رشیدخان - بهرامهر به دستهی خونندهواری زور ناشنایهتی نهو، وه گیانیکی سه رکیشی و غروری تیا هه بو. هه مو شتیکی به بی نرخ هه بو نه گرتوه.

بهلام ملا مصطفی به پیچه وانهی نهو بو. ههر له زووه له شتی بچوکی نه کولیه نهی نه ویست زل بی. وه له گدل دهسته و دایره ی خوننده واریدا زور ناشنا بو. وه له هه مان کاتا رئیسی حزبی دیموکراتی کوردستان بو که له و کاته ها به نیضافه ی هیزی لشکرگهشی و تهوانای غویه وه. حزبیکی گه وری دیموکراتی کورد پشتیوانی له تاو بانگو بیر و باوهری نه کرد.

۴- حمه رشیدخان علاقه یکی ماده پهرستی هه بو نه یه ویست شعور و دهسلاتی عشتری و دهوله مندی خوی بهاریزی. و ملکو دیهاته کانی ناوه دله وه زۆرتتر بکات.

بهلام ملا مصطفی ناوبانگی مدهنی و قومیه تی پی لهو شتانه باشتو بو وه زور به تنگ دهولت و ملک و [مهرا] داریه وه نه بو. چونکه ته بیعت وای هیناو که شیخانی بارزان خویان له گدل دیهات و ملک داری نه بی. هه تا به هه مو شیخوگانی بارزان. له بارزانا باغچیک - یان هه یه. نه هه مه ته یان به دهوله مهندی و ناغایه تی نه داوه. چونکه هه مو ملله تی بارزانی خویان به ملکی شیخانی بارزان زانیوه. وه شیخه کانی بارزانیخ خویان به مالی مللهت زانیوه به بی هه رق و نیوانی.

نهو شتانه ی خواره وه بو نه ته بهری نه وه ی که ناوبانگو بهیر و باوهری حمه رشیدخان و ملا مصطفی - په یهک ته رازو نه کیشترین له و کاته ها، ملا مصطفی بی ملکه - حمه رشیدخان خاوه نی ۱۲ دی یه. ملا مصطفی جهنگی لکل عراقا کردوه - حمه رشیدخان هیچ ته تیکی عراقی به سه ره وه نه یه.

ملا مصطفی - حکمی اعدامی عراقی بو دهرچره - حمه رشید خان هیچ تاوانیکی عراقی به سه ره وه نه یه

ملا مصطفی - بوچونه روسیای ناچار بو - حمه رشیدخان هیچ حکمیکی چونه روسیای به سه ره وه نه بو. خوی به ناچار ی نهو کوچه نه زانیوه.

هاتنه‌وی حمه‌رشیدخان بو عراق - وه چونی مه‌لا مصطفی بو روسیا هه‌ر
 بکه‌یان به‌ستراوه به‌سه‌هاتیکی قورلو دیزو. وه په‌نجه‌یکی نجباری و ناچاری
 هه‌ر دوکیانی به‌م ریگایانه‌دا برده به‌پیدا. که ته‌ویان که‌وتوته ناو ده‌ولتیکی
 سوسیالیستی. و نه‌ویشیان هاتوته‌وه ناو باوه‌شی ده‌وله‌تیکی استعماری و
 امپریالیستی. له‌وه زیاتر به‌پی ویستی نازانم که نه‌و باسه‌ لیک بکشمه‌وه. و
 محکمه‌ی ناوبانگی نه‌و دو جه‌ته‌راهی قازی محمدی پیشه‌وای کوردستانی
 مه‌بادچاکهم.

تاوانی حمه‌رشیدخان له‌ناو کوردستانی مه‌بادا
 حمه‌رشیدخان له‌نیرانا له‌حکومه‌تی قازی محمدا - به‌م تاوانانه‌ی خواره‌وه
 تاوان بار کرا بو.

١- سن هه‌زار تومان و سن تفنگی له‌ناغامامندی یازی بلاغ ناوچه‌ی
 سقز ساندوه

٢- شش تفنگ و هه‌زار تومانی له‌علی رضا خانی ئارده‌لانی - ساندوه

٣- هه‌زار توانی له‌شیخ اسعدی ناغای دی گه‌س نه‌زان ساندوه

٤- سیصد سه‌ر حیوانی له‌ناغوانی ناوچه‌ی گه‌ورگی سقز - ساندوه

٥- ده‌هه‌زار پوت گه‌فی له‌حما آغای سه‌را چنگ کوتره له‌گه‌ل واریداتی
 [٧] دیدا.

٦- ٢٠٠ لباد و ١٠٠ لیبه و ٤٠ بری له‌خه‌لکی ده‌ور و پشین ناوچه‌ی
 سقز ساندوه.

٧- زه‌خیره‌ی ١٥٠٠ نه‌فری وه‌رگرتوه لشکره‌کی نه‌ونده نه‌بره

٨- دار و سوتمه‌نی [ته‌پاله‌ی] له‌خه‌لک ساندوه

٩- گه‌فی حمه‌ امین خانی ناخ‌کند[و حاجی سلیم خانی قشلاغ] و امیر
 خانی مرخوز[و ناغا مامندی یازی بلاغی - ده‌ست به‌سه‌را کرتوه.

١٠ نزیکه‌ی ٥٠ تفنگی له‌نه‌هالی ناوچه‌ی سقز ساندوه

١١- حما آغای سه‌رای تالان کردوه.

- ۱۲- تفنگ و فیشکی دیمکراتی خوارده. فیشکی نه‌واوی به‌سر لشکرا
دایمش نه‌کرده
- ۱۳- له ۲۹ نیسانی ۹۴۶ دانمی هیشتوه مصطفی خوشناو (گملی
بالوقای احمد نارا) به جی بیلی و بچی به هاواری بکر آغا - مانای نه‌وه
که لگل قازی محمد ا راست نه‌بره
- ۱۴- له ۱۶ حزیرانی ۹۴۶ داکه شه‌ری (مامشه) کراره له‌گدل
نیرانیه‌کانا، حمه رشید خان فیشکی نه‌داوه به فرماندهی نه‌و ناوچه‌به کاک
مصطفی خوشناو. بو نه‌وهی نیرانیه‌کان سه‌رکه‌ون و لشکری بارزانی شکست
بی نی.
- ۱۵- به پروری ۲۸ تموزی ۹۴۶ نوچه‌اوکی گیراره که بر سه‌ره‌هنگ
فیروزی - توسیوه بو سقز.
- ۱۶- به پروری ۱۰ / آبی ۹۴۶ چاوی به (سید علی حجازی)
فرماندهی پولیسی بافتیانی - عراق که‌وتوه له دی (سیران به‌نی) - نیرانا
- ۱۷- ناغا صالحی سلطان په‌ناه - گموره‌ی ناوچه‌ی سه‌رشیری سقز - که
نه‌هاتوته ناو هیزی دیمکراتی کوردستان - له‌به‌ر حمه‌رشیدخان بو
- ۱۸- ناغا رشیدی - تازه‌قلا - به فرمانی حمه‌رشیدخان تفنگی پی‌ره
نراوه
- ۱۹- حمه‌رشیدخان به فرمانی انگلیسه‌کان چوته ناو دیمکرات وه به
فرمانی نه‌وانیش گه‌راوته‌وه بو عراق.
- ۲۰- مخابرات و ئیخیاراتی ئیداره‌ی لشکری فرمانده‌یه‌تی له‌گدل خوبا
بردوته‌وه بو عراق نه‌ی داوه‌ته‌وه ده‌ست جی نشینی خوی له (سه‌رادا) - مانای
نه‌وه‌یه که بو انگلیسه‌کانی بردوته‌وه بو عراق.
- جا حمه‌رشیدخان له پاش نه‌وه‌ی که گه‌رایه‌وه بو عراق نه‌و شتانه‌ی
سه‌روه‌یان بو کرد. به تاوان وه به‌تار و موسیقای هه‌مو کوردیکی نیران لی
نه‌درا.
- جا له‌به‌ر نه‌وه‌ی که من ناگادار بووم به‌سر نه‌و روداوانه‌دا نه‌وا وه‌که‌م

روداو هکاتی تر له پښگایکي راستو زه میر په رسیدا بوتانی پون نه که موه. هر وکو که له مهاپادا بو دایره ی پر سیاری تای به تی قازی محمد پون کردو ته وه.

په رگری له تاوانه کانی حمه رشید خان.

۱- آغا مامندی یازی بلاغ - کمپیک بو تیرانی په رست. وا بلاو بو پوهه که موچه ی سیخوړی و نهینی لای حکومه تی سقز هه یه. له روداوی شهری وبری ۱۹۴۱ دا که حکومه تی تیران تبعاده ی تشکیلاتی بانه ی کرده وه له ۱۹۴۴ دا شو آغایه پیش لشکری تیران که وتبو له گډل عشتری [تبله کو] دا دیهاتی - نهنور - کیله - خوپیدا - یان سوتاندبو. که شو دی یانه پی و هندیان به حمه امین خانی قادر خان زاده - و حمه سعید بگی - مامدی حمه رشید خان وه هه بو.

له کاتی که حمه رشید خان له ۱۹۴۶ دا هاته سړا وه بو به فرمانده ی لشکری دوله تی قازی محمد. عشانر و پیاوه ناسراو هکاتی شو ناوچه په همدیان بو پیروزیادی نازادی کوردستانو تشکیلی لشکریان له وناوه، هاته سړا. به لام آغا مامند گوی نه دایه شو مراسم به چی هینانه.

بو چا و ترسانی شو وینه دوله ت په رستانه حمه رشید خان شو پاره و تفنگانه ی لی ساند. پاره کی کرد به مصرفی لشکر و تفنگه کانی شی دا به شه رکه رانی بی چه ک.

۲- علی رضا خانی نارده لانی - ناوی به تیرانی په رست بلاو بو پوه. به لام حمه رشید خان له لای قازی محمد زه مانه تی پاکی بو شو آغایه وهر گوت و کردیان به رئیس حزبی دیکرات له ناوچه ی سلسز. وه به دوستایه تی حمه رشید خان شو آغایه بهرز بو پوه.

له سهر پز و عاده تی تیرانی به ناوی مهمان په زیربو نه رکی یارمه تی هر له خرموه هزار تومانی بو حمه رشید خان هینا بو. وه بو حسابی تفنگه کانی شی له رژی ۳۰/۴۶ دا میر حاج و بکر آغا فرمانده کانی لشکری بارزانی

راپوریکي دو و دريځيان بو حمه رشيد خان نوسيو. که خه لکي مرخوږ - آخ کند - نالټون - بازي بلاغ - قشلاق - له شپږي روږي ۲۹ / ۴ / ۹۴۶ به هاوړي پدې لشکري دولتي شاهنشاهي جمنگيان له گڼل لشکري ډيکراتا کړدوه. له بهر نه وې که پروا به چه کداری عشائري نو دی پانه ناکړي. وای به باش نوزائين که چکداری نو دی پانه له چهک پوټ بکړنه وه.

نعمجا حمه رشيد خان نو راپورې به همدې دست کاری وه نارد بو قازي محمد وه داوای لي کړدېو هه تا چوني حزبي ډيکرات بو نو ناوړه وه داخل کړاني خه لکي نو دی پانه بو ناو حزب وای به باش نوزائيم که چهک له چه کداره گاني نو دی پانه وېر بکړنه وه.

له ناگاسا نه وې چو ناو حزمه و تفنگه کمې پدېرته وه. وړونسي نو نور او مې دا به لمرمانده ي هيزي بانه ي عبدالله بگي سرحدې که له گڼل آغاي مېر حاجا - دست بکمن به کو کړدنه وې چهک. به پې مستند وه تسکي ژماره و ناو نشاني تفنگه گانيان.

به لام له پېک هاتني تشکيلاتې حزبي تفنگه گان بو خوا ونه گانيان اعاده کړانده ته نېا ۱۵ تفنگي محمد امين خاني ناخ کند و امير خاني مرخوږ - نهې هروا لای حمه رشيد خان مانده وه. هه تا قازي محمد دو سن چار بو نو تفنگانه حمه رشيد خاني هل پې چا. به لام حمه رشيد خان هر گوي نمنداپه نو باسه چرنکه نو تفنگانه ي دېر به پياوړه گاني خوي و نارېوني بو چپه هه تا له روږي ۹۴۶/۶/۱۴ دا له (گمارو) دراني پوستې! مېرېدې - ۷ پياوړي له هلگري نو چه گانه شهيد گران و چه کدگانيش پان که و تېونه دست سمر بازي ايرانيه گان و هلگري ۸ تفنگه گاني ترېش همر په گه پان به لا پکا پلاوړيان پې کړاېو. له وختيکا قازي محمد داوای نو چه گانه ي له حمه رشيد خان کړدوه که لشکره وې حمه رشيد خان پلاوړي پې کړاېو. نهې تواني نو ۸ تفنگه دست بختاوه.

تخلا له کاتي خويا حمه رشيد خان بو قازالجي لشکر نو تفنگانه ي همسر خه لکا دابش کړدېو. له دواپشا که له گڼل قازي محمد نهوتيان پوي کړه

ساردی پی رانه گمی که تفنگ چیه گان بدوزن شموه و چه گیان بگات نمو تاوانه له مل خوی دلمالی.

۳- له دی کس نمزان - له ناوچهی سقر - حمه رشیدخان هندی زوی کشتوگانی هه بو (شیخ احمد و شیخ حامد) ناوان دست یان به سر نو زوی یانه دا گرتبو. چهند سال پو واریداتی نمو زو یانه یان نمدابو به حمه رشیدخان ههزار تومان یان له جیاتی واریدات پو هینابو - شمم ههزار تومانه واریداتی ملک پو نهک تعدا و زوره ملی.

۴- حمه رشیدخان ۴۰۰ سمر حیوانی له ناغواتی گهورکی نهران ساند به ناوی پارمندی لشکروهه. وه له ویزی جهنگش موالقمتی کو کردنموی نمو حیوانانه ودرگیربو.

مهرا هاشمی همزی، لهرماندهی هیزی گلزلان ماسوری کو کردنموی نمو حیوانانه بو. لهو حیوانانه ۵۰ سمر درا به لشکری بانهی و ۲۵۰ سمریش به لشکری بارزانی. به سوری ناظر خهرجی بارزانی آغای مهرا حسین نابندپان - تا و توکرا.

۵- حیا آغای سهرا که دیهاته گانی خوی به جی هیشت وه چو بو ناو حکومتی نهران. نزیکمی ۱۰ ههزار پوت گهنم و جوی لسمرا و دیهاته گانی ترا به جی هیشت. به لاقم لهرماندهی که حمه رشیدخان میوانداریکی زوری لشکری به سمرهوه بو. و هیچ وینه سوچه و بهراتیکیشی له لاین قازی محمدهوه بو دیاری نهکرا بو پی ریستی سمری سمر نهوهی گرد که ۴ ههزار پوت لهو گهغه بفروشی همر پوتی به (۵) تومان بو مخارجی لوناغ و میوانداری نوو دیهته گمی.

وه بهر ماوهی گهغه گمی تریش بو لشکری بارزانی بانهی فیض الله بگی نرغان گرد. و هندیکیشی له جیاتی سوچه و بهرات دله نوکهر و دست و پی په کانی لشکر.

حمه رشیدخان - بو صرف و قبض نمو گهغه لیژنه بکی له نه ندامی حزبی سهرا بیک هینابو که سهروکه که یان قازی عبدالرحیم ناو بو. نمو لیژنه په لهو

فرمانانہ مسئول کراہوں۔

لہ وختی خوبا خیزانی حمہرشیدخانو براو خزمہکانی لہ عراقہوہ فراوا
ہاتنہ شیران لہ سالی ۹۶۵ دا قازی محمد نمو دیہاتانہی بہرہوہ پوی
حمہرشیدخان کردہوہ کہ واریداتہکہیان ودریگری بزخوی۔ بہلام لہ واریداتی
نہو سالہ بقایکی کہم لہ لای خہلک مابوہ، لہسر نیعترافی مختاروہ
وگیلی حما آغا نمو بقایہہ لہ خلک ودرگیریا کہ نہوہ رسمیاتیکی نیوانی آغا
و فلاح بو۔ کہ داب بو لہ ہمہو دیہاتیکی شیرانا۔ وگو (خروجانہ) رونانہ
سالی لہ ۳ تومانموہ ہتا ۲۰ تومان - بہ ہی نسبہتی چاکو خہرابی زہوی۔
جا نہگہر لہوہ پترشت ودرگیریا نہدراوہ بہ حمہرشیدخان نمو لہزنہہ
مسئولن لم تفت و توانایہلا۔

۶- وختی کہ بارزانیہکان خرانہ جیہہوہ نہولتی بہار بزور سرما بو۔
بارزانیہکانیش زور پورشتہ نہبون۔ نہخوشی و ہزاریان زور بو۔ حمہرشیدخان
ناچاری نہوہ کرا کہ ۲۰۰ لباد و سہت لیفہ و ۴۰ ہرہ و ۲۰ لہرہنجی و
ہندی سہرین وہ کہلویہلی ہی خف بہناوی نہمانہنہوہ لہ خہلکی نمو ناوہ
وہریگری و ہیدات بہ لشکری بارزانی۔ نہو شتانہ ہتا نہپایت ہمہ لای
لشکری بارزانی مانہوہ۔ بہلام لہبہر نہوہی کہ بہ ناوی حمہرشیدخان
وہرگیریا عیبہکہمی بہناوی نہوہوہ بلاو ہویوہ۔ لہبہر ہندی ظروفی
تاہہموار نہتزانرا نمو شتانہ ہدریتہوہ بہ خواہنہگانیان۔

۷- لہ ہمہوہلہوہ قازی محمد لہ حمہرشیدخانسی داوا کرد کہ زہخیرہی
دہولتہتی بو لشکرکہی وہریگری۔ بہلام حمہرشیدخان نہوی ویت نمو نہوگہ
نخاتہ سہر گہنجینہی کوردستان۔ لہشکرہکہیان ہمہ بہ خہلکی نمو ناوہ ہخیرہ
نہکرد بہلام لہ دوا ۶ مانگ حمہرشیدخان داوا زہخیرہی لہ قازی کرد ہر
نہوہی خہلکہکہ نہختی ووچان ہدات۔

نہصحا قازی محمد نازر خہرجیکی ساہلاسی بہناوی (خاتمہی) نارہ
سہرا لہ دوری نہوہلا بو ۲۰ روز خواروباری ۹۰۰ کسی دا بہ حمہرشیدخان
بہناوی لشکری ہاندی و قبض اللہ ہگی - گہورک - غہوارہ وہ لہ جاری

دوهمه بو ماوهی ۲۵ روژ خواردنی ۱۵۰۰ نهفهری وهرگرت.

اصلا خانهوادهی حمه رشیدخان له داخلی مالی خویانا ۷۵ کس بون بی جگه له میوانداری که تیکراییی رژی نانی دوست کس له مالی حمه رشیدخان دوست نهکرا.

حمه رشیدخان هیچ وینه یارمه تیکی له لاین قازی محمدهوه نه نه درایی تنها نو واریداته نه بی که له دی په گانی حما آغا وهری نهگرت. و جاریگیشی ۳ هزار تومانی نقدی له قازی محمدهوه بو هاتبو. جا ناچار بو که له خواردنی لشکر تامین نه و خوارده منیه پکات که له مالی دیوانخانه که یا بو لشکر چیان و علاقه داری فرمانی دیکراتی به خش پکات که بو نه بجای فرمانی رسمی نه هاتنه سوا.

لشکری حمه رشیدخان نه گیار ۱۵۰۰ کسیش نه بیو شیکی وای فدرق نه بو چونکه نه موجوده له سر تقریری فرمانده گانی جبهه نشان نه دوا. حمه رشیدخان له مودای ۹ مانگا ته نیا ۵۵ روژ خوارده منی له قازی محمد وهرگرتوه. باقیه که یی له سر حسابی خوی وه یا حما آغای سوا وه یا نه مالی دیهاتگان شیاوه.

۸- له ناوچهی بوکانا - داری سوتاندن نیه. هه مو خواردنیک به ناگری (ته پاله) پتیک دیتن. جا مادهی سوتهمر و لهو ناوه دا شتیکی گرنکه هه مو مالیک دسته بهری نه وه گراوه که سالی (چهند تغار) ته پاله بدات به ناغا. جا به مودای ته پاله ی - حما آغا له سر دیهاتنه گانی وه چی مابووه حمه رشیدخان لی ساندن که فرمانی خواردنی لشکری پت پتیک بی نی. جا ناحه زه گانی حمه رشیدخان له دواوژا نهو باسه پوچه یان بو کرد بو به شهید کرانی (حسن و حسین)

شورش له هه مو کاتیکدا شیرازهی هندی یاسا و عاده تی پساندوه. نه لمانیا بهم هه مو قانونو صنعت کاری و کزنیه وه. لهن یان بو خلک دانابو پسر منالو دیلی وولاتانیان نه خسته ناوه وه. وه تالانی مجوه هرا توشتی به نرخی ملله تانیان نه کرد.

نهم همه مو تالانو کوشتار و خه لک و وه لات سوتانه پان به قه در ته پاله گانی .
حه مرشید نه همه تی پیدا نه کرده که بو قه رمانیکی پی ویستی سربازی و
خروش به کار هینراوه .

۹- فرماندهی هیزی پارزانی لکی [۲] میسر حاج راهوری لکی دا که
آغایانی امیر خان - حه امین خان - حاجی سلیم خان - هه لاتوون بو سگز - له
دی په گانیا گنم هه په . که به ناوی خزیانه وه کردویانه ته چال حه مرشیدخانیش
بوی نویسی که گه نه گانیان دهر بهیئن وه له ژیر ماموری دابهش کردنی
خواره مهنی دهوله تی (حسین نالبنیددا) بو بارزانیه کان بگمن به نان .
حه مرشیدخان لهو باسه ههر به نویسن ناگادار گراوه بوئو فرمانه نهگ به
عمل .

۱۰- چهگ ساندنه وهی خه لکی نو ناوه له سهر راهوری فرمانده گانی
بارزانی بو وه له ماده [۲] دا ئو باسه مان به عرض که یاندن .

۱۱- حه آغای سهر له هه وه لکی شهری وهر زور کومه گنی به تیرانیه کان
کردبو زور (شاه) په رست بو . چهند که رمت له گهل حه مرشیدخانا په پمانی
هاویری به ستر به لام تیگی دلبوه .

له ۵ مارتی ۱۹۴۶ دا حه مرشیدخان له سهر فرمانی قازی محمد به ۲۵۰
نظمه روه له دی (تورکمان که ندپه وه) چو بو دی سهر . به لام پیش نه وهی که
حه مرشیدخان بگاته نه وه دی په . حه آغای سهر ههر چیکی نهخت و پویش
هه بر رای گویز تبو . چهند شتیکی نیرو داشتی له مالو دیوانخانه دا مابوه .
شته گانی بره تی بون له ۱۲ تفنگی پیاهو گانی و ۱۲ تاک فرش و بهر
نیوداشت ۱۰ تاک لیقه و دوشه که و سهرین و هندی گوسی و سینی و
مه بجهل و صندوق پول و صندوقی دار و هندی فخریات و که له پهلای لای
خواردن .

که نیمه چوین بو سهر خیزانه گی حه آغا - له سهر مابو نه و ژنه زله به
ویلکی ریزدارانه خدمه تی نه و ۲۵۰ نفره ری کردین وه نان و خوراکی مره پی

۳ جمعی نه داینی بو موده ای ۱۰ روز له دواي نهو موده په داواي اجازهي روشتني له حمه رشيدخان كړد. آغا ي حمه رشيدخان ده سلا تي دا په وژنه كه چي له گدل خويا نه بات بي بات.

ده گاميش ۳۰ سهر رشه وه لاغ ۱۰ ماین و نمپ ۶ نيستر ۲۰۰ سهر حيواني له گدل خويا برد. ته نيا فرشه گاني ديوانخانه ي له گدل كه لويه لي ناشخانه بو حمه رشيدخان به جی هشت.

به لام لهو دوايه دا له زدي حمه رشيدخان جيهه ي كړد بروه. بارزانيه گاني له حمه رشيدخان هان نه دا. پياوي مده بري دروست نه كړد سكالاي بي نه نوسين له دزي حمه رشيدخان نه پدا به قازي محمد بو نه وي ناوبانگي حمه رشيدخان بشكيښ.

حمه رشيدخان لهو سكالو و شكايه تانه ي حما آغا ي عباسي ره بجا كه گه راپوه بو عراق چنه د فدرشكي حما آغا ي له گدل خويا بار كړد.

حمه رشيدخان تا حه ديك بهرام بهر په حما آغا ي سهر تاوانباره. چونكه بو كمپك كه داواي زه عامه ت و گه وري بگات جوان نيه ته ماع بگاته مالي خلك به هر وينه پك كه به دكاري له گلا كړدي همو تالانه كي حما آغا پای ۲۰ هزار توشان نه بو كه حمه رشيدخان بردي بو عراق. نه نه بو له بهر ريزي غشا نړه ي وه ناوبانگي كور دايه تي و فدرمانده ي لشكره كي ده ستي بو نهو نيشه پرد بابه. به لام ليره دا حمه رشيدخان وا حالي بويو هر چيكي كه له مالي ح، آغا به جی هيشته بابه بارزانيه گان نه بيان برد وه به ناوي حمه رشيدخان نيشه وه عيب داريه كي ته واو نه بو. حمه رشيدخان نه گه به مبه ستي نه وه بوايه. نه ي تواني له كويخا و پش سپي ناوايي ليژنه پك پتيك بيني شته گاني حما انمايان مقابل به مستند و مدرك بداته وه دست وه مدره كه كه بخاته باخه لي وه له روزيكا حما آغا ناگادار بگاته وه بهم روداو و دور و تسليمه به لام سهر كيشي و له خوباهي حمه رشيدخان نهو وينه هراسيم و ده ورانه ي به لاوه پوش بو. هر بويه به مكرو فوني پړوپاغنده نهو نيشه

بچکولانه‌یان به تالانو چه‌ته‌گیری بو بلاو کرایه‌وه.

هر چه‌نده حمه‌رشیدخان بهو شتانه‌ی که باسمان کرد ده‌ستی له حمه‌ آغا عباسی - ومشاند به‌لام حکومتی عراقیش له پیناوی سه‌قه‌ری دی‌کرات وه گورده‌ستانی قازی محمدا - هه‌لی له حمه‌رشیدخان دی و مالی حمه‌رشیدخانی له وینه‌دار و خانو پینج‌ورینا تالان کرد که زه‌ره‌ه‌کمی تقدیر نه‌کرا به ۴ سن چه‌ندانی ده‌ست گه‌وته‌کی

۱۲ - حمه‌رشیدخان له دی‌کرات چه‌کی وه‌رنه‌گرتبو. چه‌ند جار بهو قازی محمدی نویسی بو ۱۵۰ تفنگ که پیاوی بی چه‌کی هه‌یه پرچه‌کیان بکات. له به‌لین زیاتر هیچ چه‌کی نه‌درایی.

به پرواری [۵] نیسانی ۹۴۶ حمه‌ حسین خانی سیف له‌گه‌ل [وارشینولی پروسی - و‌گاک آغا‌پاوا هاتنه‌ س‌را (۱۱) تفنگی برن‌و (۲) قاتیریان به خه‌لات دا به حمه‌رشیدخان. وه‌ نویش به‌س‌ر خ‌زمه‌گانیا دابه‌شی کردن.

له وه‌ختی خوبا به هوی سه‌رگه‌وتنی بارزانیه‌گان به‌س‌ر هیزی ده‌له‌تی نی‌رانا له ناوچه‌ی [قاره‌وادا] - قازی محمد چوار ده‌مانچه‌ی ته‌ماتیری بو نه‌فسه‌رگانی بارزانی مصطفی خوشنا و بگر آغا میر حاج (وهابی حاجی علی آغای) ده‌واندزی ناردبو بۆ حمه‌رشیدخان که دابه‌شیان بکات به س‌ر نه‌و نه‌فسه‌رانه‌دا. به‌رامیر نه‌و پیش‌که‌وتن و تازابه‌تی‌یه که به خرج یانداوه.

به‌لام له‌به‌ر نه‌وه‌ی که نه‌و ده‌مانچانه هیچ وینه‌ نویسن و مخا‌بره‌یک یان له‌گه‌لا نه‌بو. حمه‌رشیدخان وای زانی بو نه‌میان ناردوون. هر گورج دابه‌شی کرن به‌س‌ر خ‌زمه‌گانیا.

له دوایدا که رون بووه‌ نه‌م ده‌مانچانه هی نه‌فسه‌ره‌کانه و پ‌دی و‌ندیان به حمه‌رشیدخانه‌وه نیه. حمه‌رشیدخان نویسی بو قازی محمد که نه‌و ده‌مانچانه‌م زایه‌ کردوه نیوه چوار ده‌مانچه‌ی تر بدن بهو نه‌فسه‌رانه. چونکه له‌روی سه‌روه ده‌مانچه‌گانیان نه‌گه‌یشتوته ده‌ست.

حمه‌رشیدخان [۴۵] هزار فیشکی بو هات که بیدا به لشکر. له ژیر

معلوماتی [اسماعیل عارف] ناوی سلیمانی که ماموری دابش کردنی
 هواربار و فیشک و چک بوله هیزی حمه رشیدخان. نو فیشه‌گانه به‌سر
 لشکری عشان‌ره‌گانا دابش کران. به‌لام (۵) هزار فیشک درا به خزانه‌گانو
 لشکره‌کە‌ی حمه رشیدخان لهو ۴۵ هزار فیشه‌که. باوهر ناکه‌م که له‌وه پتر
 فیشک درابی به حمه رشیدخان له لاین قازی محمده‌وه

نو چه‌گانه‌ی که هه‌تا دواوژی تورانی حمه رشیدخان که له سه‌ری تاوان
 باریره بره‌ته‌ین لهو چه‌گانه‌ی که لهو جدوله‌دا نشان نه‌درین.

ژماره تفنگ	وینه‌ی چهک	له‌کویره دست‌ی که‌وتوه
۱۲	تفنگی برنه‌و	له‌حما‌آغای سراه
۱۱	"	له‌لاین قازی محمده‌وه پی به‌خشرا بو
۱۵	ستیر و پینچ تیر	که له اهالی وەرگیرابوه
۳	۱- پرنه‌و سی تیر	آغا مامندی یازی بلاغ
۲	ده‌مانچه‌ی ته‌ماتیری ۳۱ تیری	قازی محمد
۴	"	خاندی نه‌فسه‌ره‌گانی بازانی
۱	رمشاشی دیکرانی بچوک	وشتار و پک که‌وتو
۱	"	له‌شهری قوته‌گیرا بو
۴۹	هه‌موری	

نزیکه‌ی ۳ هزار فیشک له‌ حما‌آغای سراه وه‌ عشیره‌ته چه‌ک گراوه‌کان
 به حمه رشید خان که‌یشتوه به‌ علاوه‌ی نو پینچ هزار فیشه‌که‌ی که
 له‌مه‌ریش باسحان کرده‌وه.

حمه رشیدخان لهو ۴۹ تفنگو ده‌مانچه و ته‌ماتیرانه ته‌نیا ۱۰ تفنگ و ۲
 ده‌مانچه‌ی برده‌وه بو عراق نه‌وانی تر چنگ عشان و چه‌کداری لشکره‌کە‌وت که
 هه‌ندیکیان له‌ شهره‌ کوژان و هه‌ندیکیش یان دور که‌وتنه‌وه چه‌که‌کانیان اعاده
 نه‌کردبوه هه‌مه‌وابو حمه رشیدخان نو چه‌گانه‌ی که برده‌نیه‌وه بو عراق بو قازی
 محمدی نارده‌بایه‌وه. چونکه نو گله‌ی و نوسراوانه‌ی قازی محمد بو نو چه‌ند
 چه‌که خوتنه‌یانه نه‌وه‌ی هه‌ل نه‌ته‌گرت که حمه رشیدخان نه‌وه‌نده‌ی خو پی وه

مانندو بکات. هر چه نده که بوشیانی بناردايموه له ناکاما هر چنگ عجمهکان نهگوتنوه. چهنکه که قازی محمد تسلیم بو نیرانیهکان بیانیگ پان بلاو کردهوه بودانهوهی چهگهکان. خه لک بهار تفنگی پرهنوی بودولعت نهبردهوه. چهگهکانی قازی محمد ههموی گموتنوه دست حکومتی نیران. له روزنامهی نارنشی نیرانا به پرواری ۱۵ بهمن ۳۲۵ بلاو گرابوه که ههتا نهو تاریخه له کوردستانی مهابادا ۱۷ هزار تفنگ دراونوه دست حکومت.

قازی محمدپش شتیکی بی لطفانهی دهرحق به حمهرشیدخان کرد هه خوئریکی راست نهبووه قازی محمد ۲۰ و ۳۰ تفنگی خهلات نهگره. حمهرشیدخانیکي وا خاوين دسته و خزمو لشکر وه فرماندهیکی وازی جبهه. باوهی ۱۵۰ تفنگی بی نهنهگره. وه ههمو روئیکش نوسراویکی نهکرده سر بو نهو چهند تفنگه قاپزیتا شکاوانه. چا
وخته پیاو بلی گاشهگی ههمو تفنگهکانی قازی محمد چنگ حمهرشیدخان گوتیا به. هیچ نهبا به نهنهگوتنوه دست نیرانیهکان که کوردهکانیان بی بکوشتا به.

۱۳- شهری ۱۰/۲/۳۲۵ که پیکموتی ۳۰ نیسانی ۹۴۶ نهکات که له [قاروا] ی سقر له نیوانی بکر آغای لکی ۴ پارزانی و حکومتی نیران کرا له سر پیلانی حکومتی نیرانو عشرهتی دیبکری - بو. عشرهتی دیبکری لگل حکومتی نیرانا پیک کهوتیون. هر گا حکومت توانی له جنوب وه روژهلاتی ساروا - پهلاماری نوردوبهزی سارا بدات. عشرهتی دیبکری له شمال و روژاوی ساروا پهلاماری بارهگای لشکر نه دات. و نهو هیزه نغوش و هیزارانهی پارزانی له گمل حمهرشیدخانا له مهرگزی ساروا بهدیل نهگرن لهسر پیلانی ناوبراو دولتهتی نیران له ساتی خوبا پهلاماری هیزی بکر آغای دا له [ملفرنی و بیشتنگ بهسر] دیبکریهکانیش سن روز پیش نمو پهلاماردهانه پردی میراوی] بوکانیان سوتاندهبو. خهتی هاتوجویان له نیوانی سابلأغ و بوکان بری بو نهمجا حمهرشیدخان تی که پشت که نهو پهلاماردهانه

له‌سەر دمیسه‌ی دیپک‌په‌کانه.

مه‌ترسی له‌وه په‌یا کرد که نه وه‌کو له‌ پاشدا لشکری دیپک‌ری بینه‌ سه‌را. دستوری دا به‌ مصطفی خوشناو که له‌ جینگای غۆزی نه‌بزوێ و به‌ کومه‌کی میر حاج و بکر آغاوه نه‌چیت. له‌ کەلی بال‌رقای احمد آوا! نیست‌حکامات بکات. نه‌گەر مصطفی خوشناو نه‌و شاخه‌ی چۆل بک‌ردایه به‌ ناسانی دیپک‌په‌کان نه‌پۆن توانی به‌ نه‌ سه‌را.

دیسان چۆل نه‌کردنی نه‌ر شاخه‌ پشتیوانیک بو بۆ هه‌یه‌کانی میر حاج و کاک بکر. له‌کاتی هه‌ریا نه‌و باسه به‌ ج‌ران تری رۆن نه‌که‌ینه‌وه. حمه‌رشیدخان به‌رامبه‌ر به‌م تخطیط و نه‌خشه‌یه‌ تەدبیر نه‌ک‌ری نه‌ک ته‌گ‌دیر. به‌لام دمستی غ‌ریز له‌ هه‌مو گاتیگا به‌ پی چه‌وانه شت هه‌ل نه‌گه‌یه‌ته‌وه.

۱۴- شه‌ری مامشاه - له‌ رۆژی ۱۶ آبی ۱۹۴۶دا که له‌ نه‌وانی هه‌زی دۆله‌تی ئێران و لشکری دیپک‌رات بو به‌ شه‌ر. حمه‌رشیدخان له‌ بیستنی هه‌مه‌ر به‌ تاق‌میکی چ‌ک‌د‌اره‌وه چو بو کومه‌کی مصطفی خوشناو هه‌تا کاتی ۱۰ ئه‌واره نه‌گه‌پایه‌وه بو سه‌را هه‌ر له‌ نیو لشک‌ره‌کانا بو.

ئێرانه‌کان له‌ چوار قۆله‌وه په‌لاماری هه‌زی دیپک‌راتیان دا‌بو به‌م هه‌ریا به‌ هه‌ی خه‌تی نه‌وانی س‌ز و بانه و سرا و ساب‌لاغ هه‌ل ب‌گ‌رن بی فیشه‌کی بارزانی و لشک‌ره‌کان به‌یو به‌ هه‌ری نه‌وه‌ی که لشک‌ری بارزانی و ج‌به‌ه‌کانی تر خه‌یان پانه‌گ‌رن.

حمه‌رشیدخان له‌گه‌ل ۳۰ سواره‌کی خ‌وی هاته‌وه سه‌را به‌م هه‌ریا به‌ که ع‌قب نشین‌یک‌ی سه‌خت بکات له‌ کەلی (بال‌لقوا) سه‌را خ‌وشی به‌ هه‌یوای جه‌نگ‌یک‌ی گه‌وره بو. له‌به‌ر نه‌وه نه‌ی توانی بو فیشه‌کی نه‌و ۳۰ سواره‌ی خ‌وی بدا به‌ مصطفی خوشناو.

بارزانه‌کان هه‌ر نه‌ف‌ره‌یان ۱۰۰ فیشه‌کی پی بو. بو شه‌ر گ‌رن له‌ به‌رامبه‌ر لشک‌ریکی دۆژمن که به‌ مله‌یون فیشه‌ک یان پی بو.

له‌به‌دا حمه‌رشیدخان تاوانبار نه‌یه که فیشه‌کی پی‌اوه‌کانی نه‌داوه به‌ مصطفی خوشناو چونکه نه‌ویش هه‌ر له‌م رۆژ‌دا به‌ هه‌یوای شه‌ر بو. له‌به‌دا مس‌ئولی

گه‌وره قازی محمد - بوه گه نهی توانیوه چهند صدوق فیسه‌گی لیختیاط بنیری
بو جبهه گه به هزاران صدوق فیسه‌گی له مخزنه‌گانی مه‌بابا دانابو سه‌ر
پگ.

۹۵- حمه‌رشیدخان دسه‌لاتیکه‌ی ته‌واوی درابریی که مخابر له‌گمل
فرمانده‌گانی ده‌وله‌تی نیران بکات.

جا بو لاهردنی مشاکلی پگاو‌بان وه نیشوکاری سه‌ریازو پشکنی زور جار
ره‌زم نارا - رئیس ستادی لشکری نیران - سه‌رهنگ فیوزی سه‌رهنگ مغوری -
سه‌رهنگ غفاری - سه‌رگورد خاکسار - نه‌هاتنه‌ سه‌را. و همندی جاریش چاویان
به قازی محمد و حاجی بابه‌شیخ - نه‌گه‌وت بهو بونه‌ره سه‌را بهو به جیگای
نیستاللات و فنیلی نیرانه‌گان.

و نیرانه‌گان له‌وسه‌روپه‌نده‌دا زور ته‌لاشیان نه‌کرده که حمه‌رشیدخان له‌ قازی
محمد همل بگه‌په‌توه. و حکومیت نه‌و شتانه‌ی خواوه‌ودی بو پیک بی نی.

۱- ده‌مو مانگیگ ۴۰ هزار تومان مرچیه‌ی هه‌بی

۲- ناوچه‌ی سه‌رشو و خن‌خوری هه‌مو بدریتی

۳- که لیک نمین بون - پانه‌ی بو چول بگمن. له‌سه‌ر نه‌و شه‌رتو په‌پانه‌ی
که له‌ وه‌ختی خویا له‌گمل سه‌ره‌هنگ نه‌رفعی - پیک گه‌وتن پیک هاتوه له

۹۶۲

هه‌تا بو نه‌و باسه‌ محمد آغای عباسی - به نه‌پنی شه‌وی ۱۵ هاتری ۹۶۶
هاتبو (سه‌را) وه چاوی به حمه‌رشیدخان گه‌وتبو. وه نوسراوی تای په‌تی
حکومه‌تی نیرانی بهم په‌ندانه‌ بو هینابو

به‌لام حمه‌رشیدخان رطزی نه‌و دلخوازی گرده‌بو. ووتیوی من له‌ شیرمز
په‌شکه‌گوتنی قازی محمد و نازادی کوردستان شتیکی ترم صمبست نه‌ه
نیرانه‌گان زور له‌ حمه‌رشیدخان نه‌ترسان - ناویان لی نابو (گورگی سیاه)
گورگی رمش. چونکه له‌به‌سه‌ره‌اتی (پانه‌دا) زه‌ره‌ی چاگی له‌ نیرانه‌گان دل‌بو.
باوه‌پان وابو نه‌گه‌ر قازی محمدیش تسلیم بی. حمه‌رشیدخان جاریکی تر نه‌و
هیزی بو نیران نه‌توینسته‌وه. هه‌تا نه‌پامت به‌ره‌ره‌گانیان له‌گه‌لا بکات.

جاریک سمرهنگ فیوض - هانه سەرا چاوی به گوریکی ٦ سالانی نه‌نوه به‌گی گوری حمەرشیدخان - گەوت که ناوی نازاد - بو ووتی نازاد خان - که چومەوه بو سەز - سندوقیگ نوولت - بو نه‌نهم سەره‌هنگی ناو‌پرو که گە‌په‌وه صندوقیکی به‌چکولانی چیکولات - وه شیرینی بو نازاد - ناره‌بو لاسەر به‌لینه‌کی خوقی.

له لایکی تره‌وه حمەرشیدخان ٢٥ فەردە توتنی سەبی له ملکه‌کانی خوری له عراقه‌وه بو هاتیو که توتنی وورده‌ی سەبی له عراق بی ترخه . حمەرشیدخان ته‌و ٢٥ فەردە توتنه‌ی ناره‌بو بو سەز که له دو‌خانیانی نه‌رانه‌کان ه‌ری له‌ص بگری وه بو نه‌و با‌سه نو‌سراویکی له رئیس ستادی سەز سەرگورد خاکساری نویسی بو که پاره‌ی توتنه‌کی بو تسلیم به مه‌تمد اعلي رضا خانی آرده‌لانی پکات. وه له مقابل سەره‌هنگ فیوضی - نو‌سراویکیشی بو نه‌و نویسی بو سەاسی ته‌و شیرینه‌ی کرد‌بو که بو نازادی نارد‌وه . گاه‌خه‌کان دره‌ونه دست مه‌لا پک که بیان که‌نیت.

له پوستی ملقرمەنی - نه‌و نو‌سراوانه ته‌که‌ونه دست مصطفی خوشناو بو نه‌وی که حمەرشیدخان سوکه بکەن . هەر دو نو‌سراو نه‌نهم بو ملا مصطفی و قازی محمد . و عباره‌ته‌ر مانای قاقه‌زه‌کانیان هەل گیس‌په‌وه سەر مانا‌پکی خەراپ.

له‌ردها حمەرشیدخان هیچ وینه تاوان و فیلکی له‌و دو نو‌سراواندا نه‌بو نه‌گەر وستیای خه‌پانیت بکات‌په‌یگای ئاسان تر ه‌بو که پیا ب‌روا . حمەرشیدخان له نه‌رانه‌کان هیچ شتیکی چه‌نگ نه‌که‌وت‌وه . نه‌وی که به شەر لی نساند‌بن .

به‌لام حمەرشیدخان له گاتی که له قازی محمد تورا و وستی به‌گه‌رته‌وه بو عراق . بو‌واسطه‌ی شیخ جلالی نقشبندی و علی جوانمردی - د‌ل‌وی پێک هینانی نه‌و شروته‌نی له نه‌ران کرد که له‌مه‌ویش ع‌رضم کردن . به‌لام له پێش نه‌وه‌یا که نه‌ران په‌کان وه‌لامی به‌دنه‌وه حمەرشیدخان گە‌په‌وه بو عراق . که له کاتی خه‌یا به دور و دریزی بوتانی نه‌گه‌ر مه‌وه .

۱۶- به پروازی ۱۰/۱۰۱۶۹۶ حمه رشیدخان ملاقاتی فرماندهی لشکری پولیسی گه روگ - سیاری بافستیانی - کرد له دی سیران بهنی - بانه. له نیوانی فرماندهی ناوبراو سید علی حجازی و آغای جنرال مایور حمه رشیدخان دپک گهوتن سهری گرت. که خان بگه ریته وه بو عراق وه نوسراویک له نیوانی ههر دو لا نالوگویی پی کرابو به سهر نمضای ههر دو لا که له وهختی خویا عرضتان نه کری.

حمه رشیدخان بهرام بهر بهم ههنگاو بهی زور تاوان بار نیه چونکه قازی محمدی له خوی دلگیر کردبو نیستقاله ی لی قبول کرابو - وه بهرپار و بهنده کانی نیرانیش جی باوه نه بون نه گهر هلی عراقیشی له چهنگ چوپایه نهو چی بکا و بز کوئی چوپا.

جا له دهووری ۳ هه ما ناچاری نهو مذاکره و ری پاکردنه وه به بوو.

۱۷- آغا صالح سلطان پهنا - له پی یان نهووت آغا صالحی رهنه گریزان - که سیک بو باره و بارگهر. وه به هه مو هیزیک یه وه نیران په رست بو. موچه ی ۶۰ نه نفر چکداری به ناوی نه منیه - له حکومتی نیران وه نه گرت. به هیچ دهنگیک دوستی دیکرات نهو وه حزی به سهرگه و تنی قازی محمد نه نه کرد. بهلام ههندی لروفیتی کلاوسازی نیرانیانه ی بو نهو یاسه به کار نه هینا.

جا بو نهو ی که له ناوچه ی سهرشیری سقزا نفوزی نهو ناغا صالحه تهدهد بکری. حمه رشیدخان هوزی ناوختی بو دروست کردبو. حمه صدیقی سلیمان خانجی جانی - هینا بو بز نهو ناوه. وه دیهاتی خلوزه - دگاگا - کاوملیان - که علاقه یکی جافه کانی به سهر وه بو دایه وه دهست حمه صدیق خان وه له بهرام بهر آغا صالحی - راوهستاند.

نهمجا آغا صالح کهوته په له قازه. له ژیره و نوسراوی نارد بو قازی محمد که وهری بگرن به لاین گیری حزبی دیکراتی کوردستان. قازی محمد - موافقه تی کرد. آغا صالح هاته دی سرا. وه لهوی چر ناو حزیه وه. نهمجا بر نهو ی که حمه رشیدخان و حمه صدیق له بهر چاری قازی محمد

ناشرین بکات دهستی کرد به راهپردانو افسادات کردن له زور پیکای حساس و شاره زاوه.

پروزی مراقبه بو محکمه ی ملکه کانی حمه صدیق خان و آغا صالح له سابلان له لاین نه مجومنه ی علی کورده ستانه وه معلوم کرا. به لام آغا صالح نه چو بو نهو محکمه به.

چهند مضبطه یگی به خه لگی تهو ناوه کرد که له بهر حمه رشیدخان دانیشتمانی تهو ناوچه به ناهینه ناو حظه وه.

له لایکی تریشه وه له گهل عمرخانی شکاک کلکیان لیک هالاندبو به هردو کیان شتی خراپ یان له حمه رشیدخان ته نویسی. و هردو کیانیش مه بهستی تای بهتی خویان یان هه بو له نویسی تهو راهپراندها.

وه زوریه ی راهپرده کانیان نه گیران وه له سهره نه خویرانده وه له پاش رونیس و خویندنه وه نه بیره ران بو قازی محمد و جیگایانی تر. به لام حمه رشیدخان گوی نه نه دایه تهو مضبطه و شکایه تانه ی که لی نه کران.

حمه رشیدخان له بهاری آغا صالحی سلطان په ناشه وه تاوان بار نه چونکه آغا صالح کابرایکی ده ولت په رست بو سرجه ی پولیسی نیرانی وه نه گرت وه له همو شهریکی نیران و دیگراتا نیشترکی هه بو.

۱۸- آغا رشیدی تازه قهلا - له لاین فتاح بگ و محمود و حمه امین ناوانی پیاوانی (عبدالله بگی سرحدیه وه - بریندار کرابو - له نه صلا عبدالله بگ داوای به شیکی دی (جهوشنی له ناغا رشید نه کرد گویا به شیکی تهو دی په هی عبدالله بگه. و ناغا رشیدیش تهو ملکه ی به هی غزی نه زانی جا عبدالله بگ به غمروری بانه به تی و ته مستیره ی گهشی سهوشانی حمه رشیدخان - ناردبوی که آغا رشید بکوزن به لام بریان نه کوزرا بو هه بریندار کرابو.

حمه رشیدخان که نهو باسه ی بیست توره بو نویسراویکی پر عتابو لومه ی بو عبدالله بگ نویسی. که حق نه بهر کاریکی وا سر به خو بکه یت مادام

محکمہ له ساہلاخ هه په حهقی شکایهتت ههبر نک کوشن. نیمه له لایکوه
پو خدمت نه و دهاته هاتیرین نه نهاموه. وه له لایکشموه دست مان به
خه لک کوشن و راووروت کرده.

نوا [میرزا کریم برین بی چی پناویانگی پیادی حسن خانی بداقیم] بو
ناردی به گورجی بهری پهکهی بولای آغا رشید بودی تازه قهلا بوتی
مارکردنی - نابی نهو جراحه بگدرتموه ههتا ناغا رشید خاس نکانهوه. و ا
تن بی تان نهکم که شتیکی ناوانان له داهانودا لی نمبی موه.

۱۹- حمه رشیدخان نه له بهمهراهتی شهری وهر او نه له بهمهراهتی
قازی محمدا - هیچ پهی وهندیکی به انگلیسه گانهوه نهبره. لهو باومردلم
نهگهر حمه رشیدخان له شهری وهر او له انگلیسه کان نزیک ببواپوه وه توانی
بای رهازمندی انگلیسه کان پیک بی تی. سه رکهوتنی زور گوردی چنگ
نهکوت.

حمه رشیدخان تنیا بو خدمتتی قازی محمد و کوردیت هاتبو ناوپهی
مهاپادهوه وه له هیچ جهنیکشموه نیحاز نهگراهر پر خقمعت وه پا خهراپه
کرفن.

به لام خه لک وایان لیک نهولپوه که حمه رشیدخان به لهمرمانی
انگلیسه کان چوپته نار کومه له وه به لهمرمانی نوانیش گهراپتموه پر عراق.
چونکه به گهراپتموه حمه رشیدخان باری دهکرات گوراوه خه لک له هروا و
نامانج دل ساردیکی پهیا کرد. وه له راستیشا نهو وینه [رهمل و استرلاب]
کاربه له لاین ناحمهزه کانیموه پتک نههات. و همر ساته به وینه پک تاوانیان
پال نهوا.

له کاتیکا که حمه رشیدخان چوپو ناو دهکرات نهو ناحمرانه قاقهزان بو
قازی محمد و روهه کان نهنوسی که حمه رشیدخان به قصه ی انگلیسه کان هافر
بو نهران بیگرن وه باومردی بی ههکهن.

کاتی حمه رشیدخان له قازی محمد تورا و هاتوه عراق. همر ههمان دست
و تاالم راپوری دور و درویشان نهوا به حکومتی عراق که گهراپتموه

حمرشیدخان لسمر نیعازی روسه گانه هی رسته بیگرن نه و کو ناژا و بیکی
وه کو نیرانش له عراق پتک بی نی.

کاتی که حکومت. حمرشیدخانی گرت و دوری خسته و بو (روماده
نه بجا ناحمه زکانی ته پان ووت نمو گیرانه راست نه حکومت بو باوهر بی
کردنی گشتی وی لی نه کات نشیکی گوری به حمرشیدخان هه به.
جا له ههمان کاتا همر ههمان ناههز بون که له سهر سن تهناف یاری پان به
مقدبراتی حمرشیدخان نه کرد.

زور شت هه به که له نظریه منطقی نزدیک نه بهیته و. به لام له ههمان
کاتشا وانه.

بعل عقل نهی گری که حمرشیدخان به قسه انگلیسه کان چوبی بو نیران
وه به قسه توانیش گه ربهیته و بو عراق.

وه پا نه حمرشیدخان منسه بی جه نمرالیه ته که بی بویه وازی هینا بی که
له عراق شتیکی تر دروست بکات بو سوری روس.

به لام نمو نه زه پانه و رهمل بازیه - هیچ پان ولست نه. به لام طرولی
شخص و حالاتی ناهه مواری غزمه گانی بو به هژی نموی که بهمر نمو هه
ته نالاندها باز بدا وه بهم بی به هژی بکا به جنگای تانهی زور کهس

۲۰- دهلمتر و پهروندهی - لشکری که هتاپه و بو عراق وه له مفری سه.
نهی داپه دست بارزانه کان. لهوه نه ترسا که نمو نویسن و نیقتر اهانیه که بو
مصلحه تهی لشکری دیکرات بو قازی محمد وزاره تی جه نگی نویسی بو
نیشانی خاوه نه کانپان بدهیه. پهرد لهمر هندی نهینی گوری حمرشیدخان
همل مالی. وه ناحمه زکانی رنی عامی له دژ به کار بی نن وه خقیان بهم
ناوهیمه پیاو چاک بکمن. له حقیقه تا نیداره جاتی ستاد و نویسن زور به
تنظیمی ریک خرابو به ههمو شعوریکی نویسنه و وه زلهی ستادی لشکر پتک
هاتیرماری صادری ستاد که پیشتر ۹۴۰

به شیروی خواروه تشکیلاتی نیداری ستاد به نسبت و هخت په خرابو.

۱- میرزا محمدا مین مهنگوری رئیس ستاد لشکر بو

۲- اسماعیل عارف - ماموری تخشانی و چهک

۳- عبدالرحمن حاجی علی - معاونی رئیس ستاد

۴- یحیی چروستانی منشی شبت

۵- محمدی نهیازی - پاریزگاری نهوراق

۶- احمد بگی مینجهلان - منشی فارسی

بهم پیته فرمانی نویسن ریگ خرابو. جا حمه رشیدخان باوهری واهو
روژیک نهی که محاسبه‌ی حمه رشیدخان بکمن بو تاوان وها دلسوزی نهی
ویمست نهو نهوراقاته هل بگری که تی گوشان و دلسوزی غزی بو حکومتی
کوردستان اثبات بکات.

بهلام نهوی که حمه رشیدخان له محاسبه‌ی نهترسا هیندی بهسهوا تی
نهپهری که محاسبه کراوه به داری فهنای نیرانیه‌کانهوه هلاوسرا تمها تاریخ
ماوه که محاسبه‌ی حمه رشیدخان بکات نهک دهسته‌یکی تر جا تاوانه‌کانی
حمه رشیدخان لهناو حکومتی دیکراتی کوردستانی مهابدا نهوه بو که عرضم
کردن. من لهو باوهره‌دا نیم که نهو روداوانه بیسته هزی نهوی که
حمه رشیدخانی پی وه بهدناو وه گونا بهار بیی بهم نه‌ندازه‌یهی که گونا بهار یان
گردبو.

به‌لی له هه‌ند جیگادا - ماده‌پهرستی به‌کار هیناوه. وه له هه‌ندی جیگادا
ویستریه‌تی دهستی غره‌ز بهوشینی. بهلام نهو وینه شتانه لهناو جهرگی
شوریشا به طبیعت ظروفو زمان دروست یان نه‌کات که مروف به ناچاری
بکه‌ویته ناویانهوه.

ناخوشی نیوانی حمه رشیدخان و عمرخانی شکاک

حمه رشیدخان زور له دزی عمرخانی شکاک نه‌دوا. وه به روسی سیکالای
له دست نه‌کرد. چونکه لشکری شکاک زور چه‌پهل و بی ریز بون. ره‌وشتی
گه‌وره و به‌جورکیان نه‌نهرانی نهو لشکرانه‌ی که له سابلانغه‌وه ره‌وانه‌ی جبهه
نه‌گران هه‌ر له‌وقه جیگا به‌زیان بو‌دیاری نه‌کرا. وه ناگاداری حمه رشیدخانیش

نهکرا که سرگمشان بکات.

همه رشیدخان به ناو فرماندهی گشتی بو. به لام شکاکه کان هیچ گوئی بان
نه نه دایه فرمانه کانی همه رشیدخان.

همه رشیدخان به گلهیی و ره خنه یکه وه بو وه وزارت جمنگی نویسی که
عمرخان به لای نیستاعت وه گیانی سه ریازیدا ناچی. له سه ره نو نویسنه
عمرخانیه به همو لشکره که په وه خسته ژیر چاوه دیری همه رشیدخان له کاتیکا
که قازی محمد له گمل نیرانیه کان سه رگه رمی مذاکرات بو بو چؤل کردنی سقز و
بانو و سه ردهشت و نيعتراف به حکمی خودکفختاری کوردستان. وه فرمانی
سه خستی بلاق نه کرده وه که هه تا دواپی مذاکرات نابی نجاوه زی سنوری
حکومه تی نیران بکری. وه کس له نا قاری هژی بچيته پيشه وه.

به لام له ره غمی نهو فرمانانه. عمرخان بو خقیر لشکره که په وه (۱۰) روزه
که ماروی پوستی (میره دی) دابو وه له گمل سه ریازی نهو مخفره دا که وتبو ته قه
کردن وه دو نه فوری شکاکي به کوشت دابو.

قازی محمد لهو روداوه له همه رشیدخان و عمرخان دلگیر بو هر دو کیانی
له ۲۰ مایسی ۱۹۱۶ دا بانگ کرد بو سابلاغ. بو قازی محمد روڼ بویه که
عمرخان سه ری چی له فرمانی همه رشیدخان نه کات. نه مجا ناچاری گردبو که
بۆ همو وینه فرمانیکی نهو سه ره دابونی.

له بهاری دران و تالانو داوروت کردنی شکاکه کان همه رشیدخان زور
ناموزگاری عمرخانی نه کرد. و رو نویسی ناموزگاریه گانیشی نه نارد بو هیزی
سابلاغ. بۆ نه وهی که شهرم له کرده وه کانی خوی بکیشی. له ناکاما له لاین
نه رکانی جهنگه وه له سابلاغ کومیسونیگ - یان گرتبو. لهو کومیسونه دا
به ریاریاندا بو که عمرخان لهو ناوچه په دور به خریته وه. وه که ماروی پوستی
میره دی - به خنه ژیر فرمانی ملا مصطفی بارزانی.

وه له هه مان کاتا همه رشیدخانیش که میسونیک نه گری بریه تی بوڼ له
سه روک همه رشیدخان نانموازاده معاونی وزارت جمنگ. بازرسی جبهه میر
حاج - نوری احمد طه فرماندهی هیزی بارزانی و بریار نه دهن به دور خرانه وهی

هیزی عمر خان و خرا نه محاصره ی پوستی میردیش - له لاین حمه رشیدخانموه
بگری. وه له دی : بله چر نهو پپاره به نیمضای همو لایکیان نه گات.

ومختی ملا خطفی که میشته جبهه که نیستلای که ماروی پوستی میردیش
- له عمرخان بدت. که عمرخان دور خرابوه و محاصره ی پوستیش له لاین
دستای حمه رشیدخانموره پیک هاتجو

وا دبرکوت که ملا مصطفی نهو رودلوی پی غوژش نه بهی. که
حمه رشیدخان پیش دمنی کردی. بهلام نهو پاسه دوابی هاتجو ربطی
شپوهیکی فمرهانی هینتی ارگانی جهنکی جبهه کرابر نمجا عمرخان چوپو
ناوچه ی سرشپو و خورخوره - له گمل آغا صالح کموتنه رایژر نویسن له دوی
حمه رشیدخان.

بهلام راهپوره گانی عمرخان نرخیکی نهو. چونکه عمرخان له لای لشکر و
قازی محمد نیستحانی راستی و غاوتی غوی دابو. شکایه تی هزاران غملکی
نه و ناوه سیمه تی غویو لشکری شکاکی شکاندبو نرخیکی بو غویو لشکره کدی
نمابروه.

چونکه کرده و گانی نم کرده و گانی حمه رشیدخانو لشکری پانه ی داپوشی
بو. له بهر سوکی کرده و گانی لشکری شکاک سوری قازی محمد پیش پی شور
بو.

زیوی بهادری - فمراندی هیزی سردشت
حمه رشیدخان هتا تاخر به سه راهاتی سردشت. علاقه یکی به سردشت و
زقرو وه نهو. له باری دوه میشتا رقیکی خویسن کموتبو نیوانی زقرو و
حمه رشیدخانموره.

پیش نهوی که تاغوات وه بگزاده گانی همو یان پدک بگرن وه بچن به
دهنکی حمه رشیدخانموره. دموله تی نهران هلی له هندی بگزاده ی پانه دیو
دستای حاجی نانبی - کرده و به لاین گیری خوی وه پان زگاری (ریمت) وه
هلی - همورازه دریوه و (کلون) داپونه دست.

لمو کاتشا دستهی زیرو - له دی (پانمریزا) پناوېله [نېن. محمد بگی
 کوری احمد بگ حاجی نائب - که چاوی به آلی دیکرات نهگوری تعصبی
 قعومی دلی گهرم داتمهینی. تفنگه کی داتمنی وه به نیسچې بالی نالای
 کوردستانه دی نهچی له گهل چمند پیاریکیا به لام سر یازه ناشیه گانی زیرو. وا
 نه زانن که نمو خه لکه هر گرتن نالا که نهچن بر پشموه. دایان نه گرن به تفنگ.
 صد بهگ له گهل دو نمفوری تر نه کوژن.

جا کوشتنی نمو آغا و دو نمفوره ی غزمی حمورشیدخان بر به هری نمودی
 که هتا دوا روز حمورشیدخان پدی وهندی له گهل هیزی زیرو دا بهری.
 جا له راستیدا. له همو پاریکه وه نهداری سمریازی نقصان بو گموره و
 بچوک واجبی غوی نه مزانی. نمو مه نسبو دهره جاتانه کی که ههل گیراین لسمه
 پاسایکی نیستحقاق و بهرجمستی نمو. همو لایک پان وه کو تایه وری
 نوتومویل به دوروی غلط و هدلی دا نمورانده.

روسه گانش تداخلی هیچ وینه نیصلاحتیک پان نه نه کردن چونکه
 هیوایک پان هم وضعه نمابو. فشاری دولتی نیرانش بر وزاگردنی روس
 و دامه زاندنی شریکه یکی مشترگی نموت له نیرانا شقی له همورینه
 دلسونیک روس هلدابو بهرام بهر به لاوانده و ناموزگاری گورده گان.

***

به‌تی ۵

همو به‌مرهانی حمزه‌شید خان هه‌تا ۹۵۷ -

حمزه‌شیدخان - گه‌ری قادرخانی بارامی - په‌که‌ بنه‌ مالیک‌ گه‌ورن‌ له‌ بگزاده‌گانی‌ بانه‌. وه‌ به‌ به‌رمایی‌ نهمان‌ نهموت‌ری‌ بارامی - نیخت‌باردینی.
حمزه‌شیدخان‌ له‌ دی‌ شه‌وه‌گیزانی - عراق‌ هاتوته‌ دونب‌اره‌ له‌ سالی‌ ۱۸۹۸م‌ دا. به‌رمایی‌ حمزه‌شیدخان‌ گه‌ورن‌ بانه‌پان‌ کرده‌. به‌ بونه‌ی‌ هه‌ندی‌ فشاری‌ نهرانیه‌گانه‌وه‌ قادر خان‌ هاتوته‌ عراق‌ه‌وه‌. وه‌ ناوچه‌ی‌ [شله‌ری‌] په‌نجوینی‌ خستوته‌ ژیر به‌رمه‌لستی‌ خویمه‌وه‌. په‌لام‌ قادر خان‌ زووت‌ری‌ ژبانی‌ په‌ شعر و‌ ناژاوه‌ و‌ په‌لام‌اردانی‌ ده‌وله‌تی‌ نهران‌ و‌له‌واردوه‌.

له‌ سالی‌ ۱۹۲۱دا‌ که‌ قادر خان‌ و‌فات‌ نه‌کات‌ حکومتی‌ نهران‌ په‌ هه‌لی‌ زانیوه‌ هه‌ندی‌ لشکری‌ عشان‌ری‌ گه‌ورک‌ دیک‌ری‌ فیض‌ الله‌ بگی - کو‌ نه‌کاته‌وه‌ له‌ گه‌ل‌ سهریازی‌ ده‌وله‌تیه‌دا. بو‌سوتان‌ وه‌ تالانی‌ دی‌ (وینه‌ و‌ داروخان‌ - دینه‌ عراق‌ حمزه‌شیدخان‌ له‌ ره‌غمی‌ نه‌وه‌ی‌ که‌ عصری‌ ۲۳‌ سالان‌ نه‌بی‌ په‌ ۶۲‌ نهمر‌ ده‌سته‌ودایره‌ی‌ خویمه‌وه‌ [له‌ له‌لاتی‌ وینه‌ و‌ هاری‌ (و‌ مران‌ - له‌ گه‌ل‌ نمو‌ هیزده‌ نه‌که‌وینه‌ شهر.

شهو و‌ روژیک‌ به‌رامبه‌ر به‌م‌ لشکره‌ رقه‌ومستی. له‌ ناگاما‌ لشکری‌ نهران‌ نه‌شکینی‌ وه‌ کوشتاریکی‌ زوریان‌ لی‌ نه‌کات. وه‌ تالانو‌ مالیک‌ی‌ زوریان‌ به‌ن‌ نه‌بری.

نهمو‌ سه‌رکه‌وته‌ به‌و‌ حمزه‌شیدخان‌ نه‌بیته‌ هوی‌ ناویانگیکی‌ زور گه‌وره‌. به‌م‌ سه‌رگیش‌ و‌ غرویره‌وه‌ دست‌ نه‌کات‌ به‌ خمرابه‌ گردن‌ له‌گه‌ل‌ نهرانا.
حکومه‌تی‌ عراق‌ له‌ سهر‌ شکایه‌تی‌ نهرانیه‌گان‌ گرتی‌ و‌ دوری‌ خستوه‌ به‌و‌ موصل. چوار سال‌ له‌ دورخراوه‌ی‌ موصل‌ا‌ مایه‌وه‌.

نعمجا که گمراهه بوداروخان. دیسان سر له نوین دمنی دایهوه
راووروت و پهلاماردانی نیرانیه‌گان. نعمجا لسمر شکایه‌تی نهران دوباره
حکومه‌تی عراق گرتی وه هینایه سلیمانی سالو نهریک له سلیمانی خانه
نشین کرا.

به‌لام هندی راهبری نیرانیه‌گان بو به هوی نه‌وه‌ی که متصرفی سلیمانی
مجدد بمقویی و مدیری شرطه سید علی حجازی له ۹۴۸ دا گرتیان وه لری
پاندا زندان.

وه لهو کاتمه‌شا چند کونه چه‌ته و پیاویکی نهو گیرا برن. له زندانا په‌پان
نه‌به‌سقی وه ریک نه‌گمون شه‌وی ۱۲ / ۹۳۹ له‌گمل چه‌ته‌ی به‌ناویانگ سید
عطا و مجید گل‌باخی - و علی آغای پزده‌ری و بله خزلن - و شیخ رشیدی سر
زله‌ی - و محمود قمریلدی - په‌لاماری - پاه‌وانی زندانی سلیمانی نمدین.
۱۶ تفنگی پاه‌وانه‌گان به سن لیشکدانه‌وه‌پان چنگ نه‌گه‌وی. له‌گمل ۵۲
نمهری به‌ندیدا هملدین.

وه هر بم شه‌وه له سه‌رفراری حمه‌رشیدخان - حمای آغای عبدالرحمن آغا -
و احمدی عزیز آغا - مدققی بلدیات و محمد امین خانی قادر خان زاده - علی
به‌گ ۱ و حمه عزت به‌گی برای، له‌گمل مجید خانی کوری نه‌خرینه زندانه‌وه له
جیگای نه‌مو چه‌ته هه‌لاتوه‌گان. حزبی برابته‌تی که لمر کاتمه‌دا ناوی دهرگرده‌بو و
علاقه‌پکی له‌گمل نهو روداوده‌هه‌بو. وه نمدامی به‌رجمسته‌ی نهو حربه
بریه‌تی بون له حمای آغای عبدالرحمن آغا و شیخ لطیفی حنفی‌زاده و شیخ
جلالی حنفی و ملا حسنی قازی و میرزا محمد امین مه‌نگوری. و نجم الدین
حاج ملا رسول - و ملا مصطفی صلویت ملا اسعدی محوری - اسماعیل
شایسی - صدیق شایسی - حمه سعید به‌گی هه‌زاری جال - عمری احمد
به‌گ - شیخ لطیف دانساز - حمای آغاوی غوله‌ی بله - یه‌گتا به‌گ ملا جلالی
حمیدوری - دکتور نوری فتوحی - سعید ناکام - عبدالله به‌گ - سلیم به‌گ -
خرشید عزیز - عارف قره‌چه‌تانی - حارس عبدالله - محی الدین قره‌گی - علی

گانی درگهی - ناوان

لسمر نو گیرانه حزب که و ته فعالیت و خو نیشان دان - تفنگ یان به مالی متصرف مجید یاقویی وه نا. و دوبه دوی نموه بومایان عت مالی سید علی هجانه وه. وه له حاکم عبدالعزیز خلوسیاندا - و پالەوانانی نمو هونەرانی - حارس عبدالله عارف اسماعیل - محی الدین قرگهی - علی گانی درگهی بون - جا تیره بونی حزبی برایتی بو به هوی نقل کرانی متصرف و مدیری شرطه و حاکم حاجی رمضان پاشا - بو به متصرف و علی غالب به مدیری شرطه و ملا صدیق به حاکم - نعمجا له دوری نمو حکومته تازه بهدا حمەرشیدخان پخشا وه نیرمراهه بو جیگای خوی.

هتا شهسوری و ١٣٢٠ آزمو که ریکهوتی اپیلولی ٩٤١ نهکات حمەرشیدخان به بی دهنگی له دی داروخان لی دانیشنبو به له زمانی کشتوگالوه خوی سه رگرم کردهو.

چونه سمر بانه و سلز و سمردهشت

به داخل بونی انگلیس و نمەریکا و روس بو نهرازی ئیران. حمەرشیدخان مکرده بی تاخت و تاز و راهه رینی چونه سمر ایرانه گانی زیندو بوه. به دهسته پکی [٧٠] نظریه وه چو سمر بانه. له پاش جهنگیکی دو شو و دژی توانی بانه بگری. حموت هزار تفنگی بزنه و نمسیره نشانی سالدات و دهمانچه و که رسته پکی جهنگی زوری خسته دمت عشائری بانه. وه بزم سمر کهوتو په لامار دانه رانه وستا هتا سمردهشت و سلز و دیواندهره [نهگری به لام سمر کهشی لشکردهکی بو به هوی که نه توانی له وه زیاتر تی پهر بکات. دیواندهری - بو بو به [علمین رومیل - و ستالنگرادی بالوسی - نالمانی.

به د ناوی وه کرده وه ناشر نه گانی دمته و دایره کی خوی بو به هزی نموهی که نه توانی هتا نه پامت مکرمنیکی سیاسانه بو خوی هژی کرورد پتنگ بهینی. نه و شووش و په لاماردانه به سامر تعمور میده به دمت کهوتیکی راوردو تو چه ته گری بژ تعمور بو. جا تاسیری کردهوی ناویانگی لشکردهکی بو

به هزی نمودی که انگلیسه‌گان نه‌میلن نمو لشکری (هه‌لاکو) به له ناوی
خوږخوږه تی پهر بگات.

انگلیسه‌گان لمو گاته‌دا واپان نارمزو نه‌کرد که نهو ناواوه به پرو بگاته
ناوچه‌ی ۱ تیکاب ساینتلا - زهنگان - نه وه‌گرو ناوچه‌ی منه و هه‌تی نه‌وتی
کرماشان که لموان مسئول بو. بو نه‌ودی که سیاستی روس لهو ناوچه‌ی دا
بشویین.

روسه‌گانیش له هه‌مان کاتا ملاقاتی هه‌رشیدخانیه نه‌کرد و هان پان نه‌دا
که لسمردیواندیره و منه - گرتن پهن گه‌رم بی لمهر نه‌ودی که هه‌رشیدخان
له فیل و مه‌تلی نمو دو ده‌وله‌ته فیل‌بازانه‌یه نه‌گه‌پشت هه‌تا نه‌ایمت نه‌ی
توانی له‌گه‌ل هه‌چ کامیکیان نزیک بونه‌وه‌یکی سیاسانه بگات. وه نه‌و بی
تفاهمی وه که ناره‌گیریه‌ی بو به سببی تیاچونی هه‌مو پیشکمرتین و رزگاریکی
خزیرو گورده‌ایه‌تیه‌که‌ی

روسه‌گان له هه‌وله‌وه واپان نه‌زانی که هه‌رشیدخان انگلیس په‌رسته بویه
وا به سارد و سری و بی مه‌الاتانه له‌گه‌لیان ره‌فتار نه‌کات.
انگلیسه‌گانیش واپان نه‌زانی که هه‌رشیدخان سنالین په‌رسته بویه وا له
انگلیسه‌گان گورده‌ی نه‌کات.

وه له راسته‌شا له هه‌چ لاپکیان نه‌بو. نه‌زانایه‌تی مه‌دنی نمو سارد و
سریه‌ی به‌مر هه‌نا نمو هه‌له‌ه‌اشی له چنگ دا.
نه‌مجا که روسه‌گان له هه‌رشیدخان گه‌پشتن که به که‌لکی نمو لکهر ناشی
که نه‌وان نا‌واوت پانه. قازی محمده‌پان دوزیموه وه وازیان لهو هه‌نا بو
انگلیسه‌گان.

انگلیسه‌گانیش که زانیان هه‌مه‌رشیدخان له‌گه‌ل سیاسه‌تی (سه‌تفرق
ناکوچی وه نمو ره‌جیه‌ی که له‌گه‌لیا به‌دن نمونه‌نه‌ ناهینی که زه‌ره‌که‌پان بو پهر
بگاته‌وه. ناچار هان که عشاریه‌ی (تیه‌کو - گه‌لیاخی منحس - وه خانواده‌ی
نارده‌لایه‌کائی لی راست بکه‌نموه بو نه‌ودی که نه‌توانی ناشای ناواوه له
هیلی کرماشان پتک بی نی.

سفریان به جاری نمودن لی ساندوه

گهرانی سقز به جاری دوهیم

حمرشیدخان به گهرانمودی سقز تهرتیباتی خوارنمودی دامه‌زواند

۱- علی جوانفریدی به دارودسته‌ی خنجره‌ی خوی خسته دهوریمیری دیهاتی
نایچی - مامشا - قشلاخی قاز -

۲- حمرشیدخان به تاقمیکه‌وه - دهوریشتی اخیدر - کانی کمووی
خسته ژور چاوه‌دیری‌وه.

۳- احمد خانانی فاروقی بح خوی خزانده دیهاتی - کاریزه - خرم تروه
دهوریشتی صاحب.

۴- سلیم خانانی کمودرو - خوی له مامشاو - صالح آوا - دوزخ‌دهره
دامه‌زواند

بهم پی به په‌لاخاری نوردودی دوله‌تی نیراناندا لشکری نیران سر له نوی
شکاپه‌ره به کوژرانو برینداریکی زور و دست گیری ۱۸ نوتوصیلی جنگی
زهرپرش سرلشکر سره‌هنگ ندرلعیان - به پیاده‌ی ره‌تان دستان (حصه امین
خانانی قادر خان زاده) له کیشوی حاجی تاو‌لدا - شهریکی زور گموره و
هونرمه‌ندانندی له گدل لشکری ندرلعید! گرته‌وه. لهو شاهه به‌ریزه‌ها دو تویی
نیرانی به چهل گرت و نازابه‌تیکسی پالمانانندی له میژوی نه و روژمی گورده
تشیث‌گرد.

جنگی سمه‌می شاری سقز

نمجا پاش خن‌گو‌گردنمودیکی زور ساعدارانده دوله‌تی نیران له ژور
فرمانده‌ی (سرلشکر امین) وه سرگورد جلالی شا و لشکری گلپاهی (و
منشی و تیلکوی - حمرشیدخان‌یان له سقز دهرمانده وه. نمجا
حمرشیدخانیش له هانمدا لشکریکی زور ریکیکی ناماده کرد شوی ۱۰ / ۲
۹۴۲ هانمده سر سقز. هدا نمسا له میژوی گورده شهریکی ناوا به

هلهسه تو قارمانانه روی نمداوه. لشکری دهولته تی به هتیزی عشانروه تخمین
 تکران به ۱۵۰۰ نفر لهنار مالان و سه عثماني حکومتی و قراغی شار
 - سه نگر به مندیان گردبو وه هرچی پی ویستنگی بهرگری بو عجمه کان
 به کاریان هتیاو.

حمه رشیدخانیش له گمل ناغایانی خولرده به لاماری پاسگاکانی دوومن
 نه دین له زیر همراندهی محمد امین خانی قادرزاده و عبدالله هگی سرحدی و
 قادرخان خانی نارصرده و احمد خانی فاروقی و سلیم خانی کیهرو و عبدالله خانی
 شهیدی ح و علی جوهرودی و رسولی محمودی - ناوانا نه کیشن به لشکری
 تهرانا قرجه و هارمی تفنگ و رمشاره دمانچه نمو شاره بی کرده بو به نمونه یکی
 معرکه و کارزاری کوردلپه تی دهنگی شیرانه روله کانی کورد جدرگی
 سر یازدانی نیرانی هری بو کوردانی له تار و نه لایمی وه لاره که و بهمنه
 پیشکورتن بو پیشمودی لوانو که بجان بهر لستی پیروی ترسه نوکشی نه کرد به
 لیدیر و نه ترس.

جا بو راوی سر یازد تریاک خوره کانی نیرانی روله کانی کورد پیشرویان به
 مزگوتو مالانو سه عثمانيه کانه وه نه نا و پیا سه نه کورتن بو دست گیری
 سر یاز و عشره ته خوری به نیشتمان فروشه کان وه دستمیکی تریش له روله
 نمبرده کان به تهو و تهو دهس په لاماری دهرگای قلاچچه و ساختمانیو
 مزگوتو ماله کانیا نه دا. وه دهرگا کانیا نه شکانه و نه چونه ناو هوده کان
 تارای زرد و سوریا به سه ناغه واتی عشانره خق فروشه کانه ا نه دا. به تلی
 لی لی - پوه نهفسر و خانه روله کانیا نه برده نه خدمه آغای همه رشیدخان.
 جا بهم تهو و تهو سامه ۸ ساعات شه له ناو شاری سلقا غایانندی. بهم پی به
 شاری ستالینگرادی ۱ سقز بو جاری سه هم گیری پوه. وه نمو گرویشان دیسان
 برده وه. نیرانی و نیران بهرسته کانیا نه مالانا چک گردن.

همر نمو شه وه له لاین احمد خانی فاروقیه وه سهر لشکر [امین] گورزا
 علی خانی حبیبی - رئیس عشره تی تیلگوش - به خه بجهری همه امین خانی
 قادرخان زاده لهناروچر

سربازی کوژراوی حکومه تی و عشائری گیشنبو ۳۰۰ نمبر - و شهیدی
 نازادی خواهه کانی گورد په رستیش گیشنبو ۵۰ نمبر. وه هر لمو شمردا
 ناغایانی - سیف الله خانی آرده لانی - قائمقامی سقزو و آغای خانان - و
 علی پزراخان - ناوانی نارده لانی به دیل گبران له گدل چمند نمبر یکی
 دهوله تی - وه په دیلی نیرمراه شاری بانه و نمو ۱۵۰۰ نمبرمش به تمواوی
 چهک کران.

۱ تی بی تی

مروث نابی له واقع لاهدا، وه نابی بهره بره بچین که بلیم حمروشیدخان
 کمبکی زور لی هاتوره آزا و لمشر زانه. و فرمانده یکی زور چابکو به
 پیلان به

بی نورهی که له هیچ مدرسه یکی عسکری فنی تخطيط و نمخه سازی
 وه رگری له زور پیلانی عسکریدا پیش پیلانی نمفسره کانی نیرانی
 نه که وتوه. به لام بهختی گورد هر وای هیناره که پیاده گوره کافان تا سر له
 نیشوکاری حکمداری سمرته که ون وه گیانی نازابه تی یان له گیانی خوندولوی
 سیاست گوری بهختی تر بی.

به لام نینصافا که به کین. له نیوانی سیاست یکی وا گوردی روس و
 انگلیس و نمهریکا و نیرانا. حمروشیدخان چی بگردایه وه کام لای بڑ حق
 همل پزارتایه. وه نمسر مسره چی کام لا همل په رپیا.

لاین گری کام لای گردبایه هر کورد سودی تبا هر. کام لایان له کام لا هر
 کورد دلتواز و مهربان تر بهن.

هر دو لایان نمو بی چاره یان له به کتر هان نهدا. روسه کان بی یان نموت
 هر دو لای سنه و گرماشان. انگلیسه کانیش له ناوی (خوب خوره) نهمان
 نه بهشت پیری توه نهمان ووت هر دو لای تیکابو زندگانو ساینلا.

و هیچ لایکیان به رویکی راست و روان تی یان نمه که باند که چی به کی
 باشه و نیمه تا چه نمندازه یک یارمه تی ناماجت نهدمین.

جا به راستی له موقفیکې ناوا پرسپاسه تر نااوه ږون ګړنده وی مهمبت زور ګرنگه.

به تاي بهتی بر حمورشیدخان که همور لشکره کی بو تمام و راوړوت به دواي کموتین. لشکره کی لمو ناوه گېشتو [۱۶] هزار تفنگ که ژور به پان سواره ېږن. نمو همور لشکره به نانی خه لک به ځپو نه ګران وه له سهر وورگی نه عالی نښان

د بوله تپکی ګموره وی وکو نه لمان لمو وختدا نهی توانی له سپاسه تر مهمبستی روس و انگلیس بگات چه جای کمسکی وکو حمورشیدخان. من لمو باوږ مدام نه ګر چرچل و سنالین - لمو کاتدا کسود بان وه ګر اېان به سهر مرستی نه شو ګاری کورد. باوږ ناګری که توانی پان له و شته چه تر چوپړده له حمورشیدخان باشر نهی کورد پان پړو اښاپه. له ګډ نه و شا ېې پلا ېن ګریه کی لموه باشر بو که ځوی به سهر پهلېکی سیاسي دا داپا په و نه می توانی با به پړوی به ږی. چونکه آزاد بونی کورد دمستی کی هره به قوت و سپاسه تپکی هره ټولو لی زانی نه وی.

ریګموتی حمورشیدخان له ګډل اپرانا

انګلیس ګان هر نه ونده نااوه وی حمورشیدخان پان به لاوه باش بو تا له ګډل نه پانیه ګانا نه تفالقی سن ټولیان بست. بو نه وی که له هیلې ګرماشانا نااوه بیک نه مینې نه و ګوله پاشمروا به دمست ګاری روسه ګان شتیګی ناشیرنی لی بهرهم ېی. انگلیس کموته مشور خواردنی د امر ګانه وی نمو نااوه په. سمره نګ [ارفعی] بو چاری چوارم به لشکر یکی زورمده هاته سهر حمورشیدخان. پمو به ندانه ی خواره وه به هری سید فهمی والی خراسان - چاو ېی کموتی حمورشیدبکی بلدګی و مجید خانی حمورشیدخان و نصرالله خانی روستی و قادر خانی آرمرده و محمود خانی کړدله له مرکزي سزا له روږی ۸/ ۹۴۲/۴ دا ریک کموتن له نیوانی حمورشیدخانو حکومتی نه پان موړ کړدا. ۹- له کملی خاندوه هدا کورته کی سهر دشت عانده به عشمه تی بانه ېی.

له ژیر چاوددیری حمه رشیدخانا نگهبانی بکری

۲- مامورینی دوله تی نیران علاقه یک یان به سر نه و ناوچه یوه نه بی.

۳- جیگای دانیشتنی حمه رشیدخان بانه بی.

۴- دی شری که ملکی نه میره بز حمه رشیدخان بی.

۵- نیداره دی دو خانیا بلدییه پولیس و امنیه هالیه - له لاین نه و

مامورانوه سه ره رشت بکرین که آغای حمه رشیدخان ناو نویسان نکات وه په دوله تیان نه ناسی.

۶- موجهی مامورینی نه و ادارانه وه کو موجهی مامورینی دوله تی له

پوجهی دوله تی دهر نه چی.

۷- خوار و بار و خوارده منی یان وه کو شاره کانی نیران پیک دی

۸- دوله تی نیران چه مافیکی داوه به شاره کانی نیران له پزی نیتصا

و سیاسی و جامعه دا همان مافیش نه دا په دانیش توانی شاری بانه و هورزی ناوبرای.

۹- موجهی مانگانه یان به پت بهیاری مقطوع ۲۵ هزار تومان بی

۱۰- رسما عفوی شاهنشاهی بو تاوانبارانی به سرهاتی شهری وهر

دهرچی و بلاو پکریته وه به همدو دهسته و دایره ی حمه رشیدخان رابگه پندری.

وه لعل له روزی ۳۰ تموزی ۹۴۲ دواپی بهم نیتفاقو تسویه نامه ی آشتی

و ریک که وتنه هات وه له دی (گلزلان) نه و نمره به حمه رشیدخان راگه یاندر.

له لاین ونیس عشیره تی دیبکری علی آغا ایلخانی زاده و حما آغای

عباسی وه لهرمانی عفوی شاهانه و بهیاری نه و ریک که وتنه یان بو حمه رشیدخان هینا په بانه.

تقریبا له سر شیوه یگی خودمختاری به نسبت شاری بانه و سردهشت و سزورده کانی تشکیلاتی نیداری به شیوه ی خواره وه کرا.

اولا حمه رشیدخان بو لوی قبولی هیچ گونه موجهه پیک نه کرد.

۲- حمه امین قزدرخان زاده - برای حمه رشیدخان کرا به لهرمانده ی گوردان

- ۳- سلیم خان محمود خان - مدیری بانه.
- ۴- نصرالله خانی روستی - مدیر مالیات
- ۵- عبدالله بگی سرحدی - رئیس دوخانیا
- ۶- عبدالله خانی شهیدی - سرورکی شهرداری
- ۷- قزدرخانی نارمرده - سرپرستی نه منیه - پولیس بهم پی به سرورکی
- نیدارگان بۆ پتیک هینانی تیشوکاری دولهتی کهوتنه نیش کردن. و شورش
- بانہی - بهم تشکیلاته بچکولانه به دامرکایه وه. نهم تشکیلاته له ۳۰/ قوزی
- ۹۴۲ و دست پی کرا وه له ۱/ کانون دوههمی ۹۴۵ دا دواپی هات

قره ناوخری بهگزادهگان

قره ناوخری حمه رشیدخان و سلیم خانی (گیوه روی بانه) بوبه هوی نهوهی که ههتا تهاپهت ناوچهی سردهشت لئیر حکمی بانہی دا نهیی. لهبر تهماع کاری بهگزادهگانی بانہی سردهشت بوبه جیگای بگره و لی نشینی عشائرهگان.

له هه وه وه له دستهی قومیتی پژهه ری باپیری باپیری محمو آغا. حسن رشید آغای دروینه و حمه بچکولی علی آغا و درویش آغای و سمان آغا گه وری سردهشتیان نهگیرا.

دوای نهوان هه زماندهی سردهشت گهوتنه دست کاگ الله آغای پاراستانی گهورک - دوای نهو احمدی قادری قاسم آغا و - براهیم آغای سوسنی بین به گهوری نهو شاره

نه مجا شیخ لطیفی حفیدزاده له سلیمانیه وه ههلات چوبو سردهشت وه له لاین حمه رشیدخان و سلیم خانه وه یارمهتی درا که گهوری سردهشت بکات.

بهلام لهو بهینه دا سلیم خانی منافسی نفوسی حمه رشیدخان وهفانی کرد. میدانی ره قههت و بهریه رگانی بۆ حمه رشیدخان جهل کرا. هه چهنده سلیم

خان به روایت بهر بهرگانی حمزه شیدخانی نه کرد. به لام لهباری غزماپه تی و پیشکومتی کوردایه تی دا لایکی زور تی که پشتو و به کهلک بو.

سیاسه تی غلته تی حمزه شیدخان

نهمجا له پاش مردنی سلیم خان حمزه شیدخان له پهروازی خیال و هوش هاتهوه. که سرنجی له کردوه گانی خژی گرت بوی وون بووه که چمند هملی گه وری سیاسانه دی دواندوه وه زور هملی پیروزی قوریانی تیلی دلداری کردوه. نهمجا وه گور په کپک له کاروانی قدونا به جی مایی. به بی هیچ لیک دانموی عوقلی سیاسه تو رو گوتبو تاودان به هملو لایکدا.

نهمجا له گیل قازی محمدا ده رگای مطهراتی بو دروست گردنی کوردستانیکی نازاد کردهوه. له وه غتیکا که نهمان سه رگرمی نعو بهیر و مذاکراتانه بون. انگلیسه کانیش بو به ره لهستی پلاوه پی گردنی نفوسی روس له وره لهاتی عراقا. وه بو نمیز گرتنی دمستی روس خواهه کان به تازی لامرکه زیمت هملوای کوردستانیان به گوی خه لکا نهدا. بسم ناووه (ماجد مصطفی) ناویان کردبو به وزیرالدوله وه به هوی علی کمال و حسا آغای عبدالرحمن آغا و میرزا تولیق قمزاز و بهاءالدین نوری متصرفی سلیمانی پروپا غنده دی لامرکه زیمت پان پلاو نه کردهوه

له سر راهبارده یی ماجد مصطفی وزیرالدوله یی عراق له سر حسابی حکومت احمد تلی ناو - که په کیک بو له نه خشه گپه گانی نو روداره (تویی لک دارانه) وه زور جار بو نامالچی ته وینه کوردانه فیداکاری به کار هتیا بو و هشاره یی تناف بازی نو وینه مملاته بو که له سر مسره چی کوردستانی پی چه واندا کن. خاوه نی دمه لاتو نه خشی فیل بازنه. دلاوا کرا بو بغداد. وه چاو پی که ورتی رئیس الوزرا نوری سعیدی کردبو وه نو پروگرامو دستوراته یی لی ودر نه گری که مبهستی خز پيشاندان یان پی په تی. وه به هوی پولیسوه وه دست کرا به هاندان و خه لک ووریا کردهوه بو نعم سر به خویه تیه خوتشه. وه له ههمان کانا گاک علی کمالی تی کوشه ر و کوردخوشه رستیش له

که لایبرری ژماره (۷) ۹۴۴۱۰۰۰۰ نو باسه به دیری هلاو کرده.

بهلام نیک بدو ته رزهی که به نهیمنی به گوی خدلیکیندا ته‌دا. و خدلیکینا
پس داخ نه‌گرد. بلاو گردنموی نو پرویاغنده به بو به هوی نموی که حزبی
نازلدی - هیوا - له عراقا بکونه تی گوشان وه چند نفه‌سریکی بی تجربه و
هیچ به‌سره نه‌اتو نفه‌ره بخون و بکونه ناو نو ته‌له‌دی که کورده فیلاویه‌کان
بویان نابرنه‌وه وه به‌م ناوه نیرمه‌انه لای کاک مصطفی بارزانی - که نویش
تی وه بگلین وه به‌م ته‌له‌پموی بکمن.

وه له ههمان کاتیشا نو مایندیمان له حمورشیدخان داوا کرد که بچی بو بن‌دا
داخلی ههمان مذاکراتو داخواز بیی.

حمورشیدخانیش له‌م وخت‌دا نه‌یموست له‌سره دو ته‌ناف هازی بکا. وه
توله‌ی سیاه‌ته دوروه‌گانی بکاتمه‌وه. مجیدخانگی کوری لگل حه‌ امین به‌گی
گولتی و به همرامی حه‌ صالح زه‌نگینی) مثلی مهادی تقانی بریطانیا له
کرکوک ناود بو لای (کاک ماجد مصطفی وزیرالدوله) به‌لام له‌به‌ر نموی که
(ماجد مصطفی) بی ووتبون نمو لاس‌مرکز به‌ته‌ ته‌نیا بو کوردی عراق نه‌بی
ناسرناکاته‌ سه‌ر کوردستانی نهران و تورک و سوری له‌م کاته‌دا. نو مایندوه‌گانی
حمورشیدخان گم‌ا برنه‌وه. له‌به‌دا انگلیسی نه‌ی نموست کوردستان دروست بکا
به‌لام ته‌پانه‌وست نه‌دی روس و می‌گین. ناخو ته‌گمر انگلیس شتیکی وها له
عراق پتک بی نی نه‌بی روسه‌کانیش به‌رام به‌ر به‌وه له‌ نهرانا سازمانیکی
کوردی دایرینا.

نم مه‌ته‌له‌پان = ته‌نیا بو نو نی‌به‌یه‌ داخه‌تا بو. که زور کسی ساریکه و
نمایش‌واشیان تی وه گلاندو نان پراویان کردن. به‌لام نو وینه هه‌نگاوانه‌ بو
سیاه‌تی استعماری شتیکی زور ساده و ناسانه‌ بو سودی خویان هم‌زاران
که‌له‌کی | وا دروست نه‌کمن نممجا که له‌ نه‌واپا و به‌روباویری روس که‌پشتی
که‌روس وکو (ته‌ری تلنگ) ناماده‌به‌ بو نو سازمانه له‌ کوردستانی نهرانا.
نمجا انگلیسه‌کان پاشه و پاش کشانه‌وه (وه جانتا) پر فته‌کانیان له‌ کاک
(ماجد مصطفی) ودرگرتمه‌وه. وه تاش به‌تالپان له‌مو لک‌ره کرد وه چش پان له‌مو

نفسه را نه کر که بهم دهنگه و چوپونه دهره و. له ناکامی نم خولیاپه دا له داری
سیاسه تی عراق دران.

په لاماردانی حمه رشیدخان بو مه ریوان.

نهمجا له کاتیکی ناوا تنگچه له مه و پر له مکروبی سیاست و غازی
نفوژی نیستعمار و جاسوسیه تا. آغای حمه رشیدخانیشم تازه سهری له
هه ورازی مه بیست دهره تنابو به گهر دن کەشی نه په ویست بچیته ناو ولاتی
هه ورامانو مه ریوان. په بهانه ی نه وهی که چند ناغایکی مه ریوانی - وه کو
(علی خانی وولوتیر) و فتح علی بگ - وه چند ناغایکی تر له دسته ی
حیدره بگی - په نایان بو خان هیناوه بو زگار کردنیان له چنگ محموره خانی -
مه ریوانی و هندی له خزمه گانی تریان.

له عهینی وختا قضیه ی دیگرکات له نیران ناشکرا بوسو مانه وهی
حمه رشیدخان له بانه. و شیخ لطیف له سهردهشت نه وه زیاتر به موافقی
سیاسه تی انگلیسه کان نه نه زانرا.

چونکه شیخ لطیفیش له سهره بنده دا دهرگای مخابره ی له گمل عبدالله
نوبلی روسی گرده بووه. وه روز به روز رونوسی مخابره گانی نه گه یشته دست
زابطی نهرتباطی بریطانیا له سلیمانی و مشاوری سیاسی قواتی بریطانیا له
کرکوک. نه مجا له ترسی گورانی باری سیاست. بابه علی حفیدزاده) و شیخ
قادری حفیدزاده) چون بو سهردهشت کاکه شیخ لطیف یان هیناپه وه بو عراق.

به لام حمه رشیدخان له [داری هه نه نه هاته غورانی] بو وهرگرته وهی مالی
نه و ناغا دهرگروانه، لشکرکی بی سامانی برده سهر محمود خانی کانی
سانان - که له هه مان کاتا محمود خان په روتیه ی سهره منگی فهرمانداری
قه لای مه ریوان بو له لاین لشکری نیرانه وه. نه مجا انگلیسه کان نه وه له مه
کتیری حمه رشیدخانیا ن به دست کاری قازی محمد زانی.

لایان واپورنه وه مناوهریکه بز بلایه نفوژی روس له پیگای نعمتی
کرماشانا. به هوی متصرفی سلیمانیه (مارف جیاووک - تینداری

همه‌رشدخان کرا که واز لهو لشکرکشیه بی نی وه بگریته‌وه بز جیگای خۆی. شوتر ناوی ظابطی اتخباراتی انگلیس له سلیمانی بز ههمان مه‌به‌ست همه امین به‌گی همه صالح بگی گولی - نارد بو لای همه‌رشدخان. به‌لام لهو وهخته‌دا نهو وینه نوسراوانه له لاین آغای همه‌رشدخانه‌وه نمئه‌خوینرانوه.

همه‌رشدخان - محمودخانی دهریه‌راند. محمود خان قرارا چریو سته شوته‌ر ناوی انگلیس - ناچار بو خۆی چو بزقه‌لای مهربوان وه فلسفه‌ی نهو په‌لاماردانه‌ی له همه‌رشدخان پرسی.

همه‌رشدخانیش به‌ناوی وه‌گرته‌وه‌ی مافی نهو بگذاده دهریه‌دهرانه چیریکی لشکرکشیه‌که‌ی به‌عه‌رز گه‌یاند. وه بهم پی په‌ له نیوانی شوتر و همه‌رشدخان ووتویژ دوابی هات شوتر - ناغای همه‌رشدخان نهو لشکره تجاوه‌زاتی تر نه‌کات همه‌رشدخان - نه‌گر محمودخان نه‌گه‌سه‌وه بو نهو ناوه - نه‌خیر

سوتانی بانه

نه‌مجا حکومه‌تی نهران هه‌لی له آغای همه‌رشدخان دی. به‌ ناواتی چهند وه‌ختی له‌مه‌وپیشی خۆی گه‌یشته‌وه. له‌سه‌ر به‌یازی جیگایانی به‌ریزی سیاسی نهو وه‌خته‌ی نهران. بز سه‌ر نه‌رم کردتی همه‌رشدخان له‌زیر فه‌رمانده‌ی سرلشکر نه‌فشاری - خدمت هه‌زار نفری سه‌ریازی نهران و [۲] هه‌زار نه‌فهری عشائری داخداوی گلباخی و تيله‌کویی منسی - سه‌رشوی خورخوره و - مهربوان - هاتنه‌ سه‌ر آغای همه‌رشدخان له مهربوانا.

لشکری همه‌رشدخانیان به‌ شکانیکی زور ناشیرین دهریه‌راند. نهو لشکره نه‌گره‌یه‌وه هه‌لی کوتاپه سه‌ر بانه.

لشکری آغای همه‌رشدخان - معنویات یان بی هیز به‌رو ووه‌یان له‌ده‌ست دایو. تین و ته‌کانی جارانیان نه‌مابو که به‌ پشه‌ره‌دا بو سه‌ریازه‌کانی نیرانی نه‌چر ناو قلا و سه‌ختمانه‌کانی سقز. لشکری خان - تاک تاکو دو دو ده‌ست

یان به میدان چوّل کردن کرد. حمه رشیدخان کانی به خوی زانی لشکر نهماوه دوروی چوّل کراوه.

هر بهوه راگی که شاری بانه به مرگه وتو خانمقا و محرابموه بسوتی نی. حمه رشیدخان له سوتانی بانه دا صه بستی نموه بو ننگه ر بانه ویران بکات نیرانیه کان نه گه رینه دواوه. وه نه ویش نه توانی به ترته بی چه ته گه ری. هر روژ و هر شهوه به لایکی خیوه ته کانی نیرانی دا بدا و دهریان په ریخی. نه گه ر بعم پی به شمری چه ته گه ری بکات. نیرانیه کان ناچار نه بعم بو چوّل کردنی نمو ناوه.

به لام نمی نه زانی شو روژه نه. که له سقزا سر لشکر امین بکوری و علی خانی حبیبی به خه لجمه همدی و آغایانی (نارده لانی) به تارای بوکانیموه بهری بو بانه. نمی نه زانی که چنگی سیاست و روژ هه مو هیوایی نمی تار و مار کرده هر چی رونا کایی هه به له روی داغراوه. سزای چونه میوان و نه مشغالاتی هپلی کرماشان نموی به سودینی هر له و سر و به نده دا حکومتی نیران لهرمانی به خشین بو هه مو وینه تاوانیاریک بلای کرده وه. نه وانه ی که چوپوشن بز عراق هه صقپان له سر شو به خشینه گه رانه وه داپارینه وه ناو شاری بانه و دست یان کرد به ناوه دان کرد نموی شار. وه حکومتیش یارمه تی خانومال سوتوانی دا. به لورمیکی جوان تر له جاروان مرگه وتو شاری بانه دوست کراپه وه.

و آغای حمه رشیدخانیش وه گو نمی ویت چمنگی لاه لایی بکا بوی نه کرا. به ناچار ی دلوی به خشین کرد له حکومتی عراق و لهرمانی به خشین بو وهرگه را به شمرتیک سالتی له کرکه ک خانه نشین بکری.

نهمسجا له ۹۴۵ / ۶ / ۱ آغای حمه رشیدخان گه پشته کرکوک و نیرانیه کانیش به پی قره تشکیلاتی بانه و سر دشت یان کرده وه و انگلیسیش له عموغای خه تی نموی کرماشان پشت نه مستور بزوه و لهرمانده کار به دست کانی حمه رشیدخانیش هر یه گه یان به لایکا په رتو بلایه یان پی کرا. احمد خانی فاروقی - هاته عراق وه له دوی به ینک گمراپه بو ایرلن له

سیاسته‌نموده و دوله‌تی روس و انگلیس و امریکا لهو پیشهات‌ه‌دا ناگادار بکات وه پاسایکی ناو خوی دادگه‌رانه به‌ری به‌ریوه. بو‌نه‌وی که خه‌لک به ده‌نگیه‌وه به‌چن. وه نه‌و به‌ری‌و‌با‌و‌ده به‌رست‌ن که نه‌و نه‌ی‌با به‌ریوه.

بو‌وری‌ا‌گر‌د‌ن‌ه‌وه خه‌لک به‌ ده‌نگی شورشی زانیاری و شاره‌ستانی‌ه‌تی. خطبه‌یکی زور دور و دریز و به‌ تاسیرم له‌ شه‌وی ۱۰/۱/۱۹۴۱ دا له‌ مرگه‌تی سقزا غوبنده‌وه به‌ ناوی [سید حسنی گوردستانی] - وه نه‌م خطبه‌ یه‌م تاسیریکی زوری کرده‌ سه‌ر دانیش‌توانی شاری سقز به‌لام آغای حمه‌رشیدخان زور گوی نه‌نه‌دایه‌ سه‌ر ده‌نگی مده‌نیه‌ت و تشکیلاتی کوردستان. لای و‌ابو‌که جاریکی تر ایران زیندو نابی ته‌وه نه‌ویش به‌بی [وصایت شاورانی سقز و بانه و سه‌رده‌شتی] هر به‌ ده‌سته‌وه نه‌می‌نی.

دیسان له‌ ۱۹۴۳ دا چند نفه‌سه‌ریکی عراقی له‌سه‌ر ره‌وشونی و به‌لین و په‌یمانیک من‌یان نارد بولای حمه‌رشیدخان. ووتیان - نه‌وجه‌که‌مان به‌ناوی مانور تدبیره وه دینین بو‌پنجوین [نه‌گه‌ر به‌لین مان بداتی که له‌ ژیر فه‌رمانده‌ی نه‌وا تشکیلاتیکی مده‌نیانه‌ی کوردی‌ه‌ت به‌کین. نه‌وا له‌ پنجوینه‌وه له‌گه‌ل چند نفه‌ر و چه‌کیکه‌وه نه‌چین بو‌نه‌و ناوه.

به‌لام آغای حمه‌رشیدخان له‌ وه‌لاما ووتی نه‌گه‌ر [امین زه‌کی به‌گ وزیری اقتصاد و موصلات بیت نه‌وا باشه. نه‌نا ها‌و‌ده‌ یه‌م نفه‌سه‌رانه‌ ناگه‌م.

ه‌ل‌له‌ له‌ شرتینکی نا‌وا نه‌رم و ریگا گوریزی له‌ سیاست نه‌کرده‌ که چی له‌ کاتیکیشا که بلاو بو‌نه‌وی توری شیوعیت زراوی انگلیسی برده‌و لشکری نه‌کرده‌سه‌ر مه‌ریوان.

حمه‌رشیدخان هر وه‌کو هیچ تیکلیکی له‌گه‌ل انگلیسه‌کانا نه‌بو له‌گه‌ل روسه‌کانیش هیچ وینه‌ نزدیک بو‌نه‌وه‌یکی پتک نه‌ه‌ت‌با‌و. له‌گه‌ل روسه‌کانیش هیچ وینه‌ نزدیک بو‌نه‌وه‌یکی پتک نه‌ه‌ت‌با‌و حمه‌رشیدخان ته‌گه‌ر هیچ علاقه‌یکی لگل روسه‌کانا بی‌وا‌یه‌. له‌ پاش سوتانی بانه - نه‌چو بو‌مه‌هاد وه نه‌ته‌گه‌راوه بو‌ عراق حقیقتا محمود خانی کانی سانان - نیرانی په‌رست بو‌نه‌و بو‌یه‌ وه‌ی اعاده‌ کرده‌نوه‌ی تشکیلاتی - ره‌زا‌وا هه‌ر‌امانو مه‌ریوان له‌

کاتی خویا (محمود خانوقازی محمد و حمه رشید خان) ریکه و تنیکی من
قولیان کرد بر. به لام محمود خان زو نم ریکه و تنه ی شکاند و باید ایدوه لای
حکومتی نیران.

جا حمه رشیدخان لای وابو نه گهر محمود خان له و ناوه نه هیلکی هتا مبرز
کرماشان هیچ که ندو گوسه پیک ناهیته سر ری حمه رشیدخان. جا به م هموا به
که و ته په لام ساردانی نه و ناوچه به به لام خیال غفلت و بی وخت همو
نامالیکتی تار و مار کرد وه سر به خویه تپه کی شاری بانه شی له قیسی دا.

حمه رشیدخان برچی لم شور شه دا تا و اتبار نیه
حمه رشیدخان له به سه رهاتی بی پیز و نظامی لشکره کی زور به تاوان بار
نازانی. چونکه وکاته کی راپه رینیکی کتوبری بو. له سر پیلانو پروگرام
پیتک نه هاتبو.

روسه کان که گه یشته بانه. حمه رشیدخان مخابره ی له که لا کردن که بانه
علاقی به موه هه یه. نه گهر موافقه ت بکه نه به گه وری بانه خوی ناوژد
نه کات. وه له پیناوی نیو شا فیداکاری نه کات.

هتا ترسراو کی حمه رشیدخان نه کاته بانه روسه کان له بانه نه گه ی نه وه بز
سابلاخ ترسراو کی بی نتیجه ما پژه. حمه رشیدخان که خه پری و درگرت که
انگلیس و امریکا و روس داخلی نیران بوون. به په له چو بو سلیمانی چاوی
که و تنی [جونسون] ضابطی تیرتباطی قواتی هه وانی انگلیس کرد له
سلیمانی داوی چونه نیران وشه کردنی له که ل دوله تی نیرانا لی کرد. به لام
جونسون [و لاسی دابوه نه بی بو نه و باسه مشاوره ی مقاماتی مبرز
بریطانیا بکات له پندا. ناتوانی بی فرهانی نه وان هیچ گونه بیرو باو دریکی
خوی دور بیی.

نه مجا حمه رشیدخان له ترسی نه وی که انگلیسه کان مدعی بکه نه
نه گریته وه بو دارو خان. به په له پیل چه ند تفنگ چیک له خزم برار پیار و
کرمانجه گانی پیک دینی. وه رو نه کاته بانه نه ک به م نومی د و تصمیم له

بتوانی بانه بگری. به لکو بهم هیوایه که دستیک له شیرانیه کان بوهیینی. تالانو پوویک بگری. وه توله پکی داخداري چند ساله یان لی بکاته وه. جا له بهر نه وه له سه ر ترتیب و پزیک نه چوو نیرانه وه. وه له ناگامیسا که به سه ر نه وه همو تالانو که نجینه و نه سکناس و تفنگ و لیشکو ده مانچه ی پرته و فروشتنی نایاپو زوردا که وت جهوله ی نه و بهر لایه ی بز نه گیرایه وه. وه نه ی توانی عشاقه کان دم کوت بکات حره کاته که ی بخاته قابلیکی ریکی پکی نیشمانیه وه.

چونکه هه کولکه آغا و خانیکو که گزاده پکی که نه تدی. خزی له حمه رشیدخان به زل تر نه زانی. تفنگی پرته و له رشو تالانی شیرانیه کان به نه ندازه یک نه و لاتو له وارانه ی بهرز گرده بوه هیچ (چه لانگیگ) نه نه گشته لوتیان وه به که مشرین نامو و گاری و جه له و و قه ده نه گیری نه توران وه تورانه که شیان نه بو به هزی تیک چونی پکی پکی غزمه گانی. جا هه بهم یی په ژبانی نظامی له ناو لشکره که پا بلو بو بروه.

حمه رشیدخان موچه ی نه بو که بیدا بهم ۱۲ هزار که سه ی که به دوی که وتبون نه و کومه لو هیزه هه به ناوی آغاواتر هتوای تالانو که لاکه عجمه کان به دوی حمه رشیدخان که وتبون.

قضیه ی خود په سندی و لوت بهرزی که پشتبو نه ندازه یک هه به باسی نه کری.

نه گهر بگزاده یک هاتبایه دیوانخانه که ی حمه رشیدخان. له بهر مشغله ت که حمه رشیدخان یی نه کرابا له بهری هه لستی. نه و ناغایه خزی به سوک نه هاته بهرچاو و نه تورا. هه تا جاریک آغایک نه چی بر لای حمه رشیدخان به لام که نه چی بو ژوره وه دیوان پر نه بی له سپر و خان جیگا نابی نه و ناغایه لی دابنیشی. تنه ها جیگایک له پایینی هه صریان ساوه ته وه. وه هه وچی له و مجلسه شا نه بی خزی له و به زل تر و خان تر نه زانی که س جیگای خزی بو نه و آغایه چول ناگا بگزاده کش تنزل ناگا له و جیگا خواروه دابنیشی.

بگزارده که به تورای دیته دهرهوه به خریو دسته و دایره‌کی جبهه چول نه‌کاتو نه‌گه‌ریسته‌وه بو نه‌و دی یه‌ی که لی وه‌ی هاتوه وه له عین ومختا حمه‌رشیدخان زوری پی ناخوش بوه که نه‌و آغایه جیگای دانیشنی چنگ نه‌گه‌وتوه.

و قره و ئازاوه‌ی ناوخوی به‌گزارده‌گان بویو به هوی نه‌وه‌ی که حمه‌رشیدخان هه‌ر به دامرکاندنی نیوانی آغا‌کانه‌وه مشغول بی نه‌گ داهینانی یاسایکی دادپه‌رستانه.

حمه‌رشیدخان بوچی پیش نه‌که‌وت

نه‌و شتانه‌ی که هه‌تا دوابی بو به هوی پیش نه‌که‌وتنی حمه‌رشیدخان نه‌و گه‌ند و کوسپانه‌ی خواره‌وه بون.

۱- دوه‌به‌کی نفوزی سیاسانه‌ی روس و انگلیس. له‌هه‌ر کامیکیان که نزیک ببواچکوه نه‌وه‌ی تر نه‌ی هاری.

۲- ناریکی عشا‌تر و دهره‌به‌گیه‌تی لشکره‌کی

۳- دامه‌زرانی حزبی توده له ئازربایجانا له دژی نه‌و به‌یروباوهره‌هر که حمه‌رشیدخان نه‌ی و‌ست پی گی بی نی. توده و گۆمه‌له‌ی - مه‌باد دژی چونه‌پیشه‌وه‌ی حمه‌رشیدخان بون

۴- روس و انگلیس ده‌لایان له‌به‌ر ئیران نه‌کرد هیچ کامیکیان له‌و گاته‌دا نه‌ی نه‌و‌ست له دژی ئیران خوری نیشان بدا نه‌و‌کو ئیران له ترسان خوری به‌خاته باوه‌شی نه‌وه‌ی تر و موازه‌ندی پی بگوری.

۵- لشکره‌کی حمه‌رشیدخان له‌و دوابه‌دا دلسوزیان به‌کار نه‌مه‌ینا. چرنکه له هه‌وه‌نه‌وه حمه‌رشیدخان بلاوی کردبوه. هه‌ر تفنگ چیک له‌کاتی جه‌نگا چه وینه تالانیککی چنگ به‌که‌وی هی خویه‌تی که‌س ناتوانی لی بستینی.

جا نه‌و ئومیده لشکرچه‌گانی تشجیع کردبو. که خه‌لک زۆر به دلسوزی و لداکاری په‌لاماری دوژمن بدا بۆ چنگ که‌وتنی تفنگ و تالان. نم دلسوزیه

بو به هزی نه‌وی که وگو [پاشوکه] خویان به لشکری نیران دا بدن.
 به‌لام ناغا [شره‌خزوه‌کان] نه‌و قاعده‌پان تیک دا. نه‌گمر شتیک چنگ
 نو‌گمر و گرمانج و پیاده‌کانی آغا بکه‌وتایه نه‌پویه له‌گهل آغا دابه‌شی بکمن.
 نه‌گمر نه‌و لشکرچه بریندار بکرایه وه یا بکوژویه نه‌بو آغا نیوه
 تالانه‌کی هو لی بستنی

جا نه‌و پاسا و ره‌ووشته تهماع کارانه‌یه بو به هزی نه‌وی که خه‌لک
 نیشتراکی جبهه نه‌گات. وه خۆی بۆ آغا‌کی به‌گوشت نه‌دا که دوایشا ژنی
 کارای کوژاو ماره بکاته‌وه. وه یا ژنه‌کی به‌شو بداته‌وه و خونه‌کی بۆ خۆی
 وهرگری. و مناله‌گانشی چش که خویری نه‌بن.

جا به‌رام به‌رم به‌م روداوانه مروف ناتوانی که به‌ریاری نه‌وه بدات که
 حمه‌رشیدخان پی‌ویکی نیشتلاب چی و سیاست گیر و تی که‌بشتو نه‌پوه به‌لام
 له‌به‌ر نه‌و روداوانه وگو تایه‌ی ئوتومو، یلی گیرخواره‌وی لی هاتبو که تنیا
 هه‌ر به‌ده‌ره‌ی خویا نه‌سرایه‌وه پیشکومتی بو نه‌نه‌گرا.

سودی خفچه‌تی حمه‌رشیدخان

هره‌گاهه‌کی حمه‌رشیدخان له‌سهر شه‌ره‌یکی عشائری بو نه‌مخابو قالی‌یکی
 مدینه‌تر نیشتان په‌رستی. به‌لام هه‌نگاو‌یکی به‌رز بو له‌په‌گای کوردایه‌تی وه
 ناسینی یان به‌وه‌لاتان.

نه‌و هه‌نگاوه‌ پشته‌یرانی شوریه‌گانی کوردی نه‌کرد وه بو وه‌لاتانی روڤ
 نه‌کرده‌وه که کورده‌گان هه‌میشه‌ حسی نیشتامیان هه‌یه وه بو توله‌ ساندنه‌وه‌ی
 خۆیان تاماده‌ن وه داوای مافی نه‌ته‌وايه‌تی خۆیان نه‌کمن.

دیسان نه‌و شوریه‌ بو به‌هزی که له‌هه‌موی ناوچه‌ی کوردی نیران
 نیستقراری دموکه‌تی نیران تیک به‌چی بو موده‌ی چهند سال وه نه‌مخشی هه‌مو
 نیران بگوهری له‌و ماره‌به‌دا و نیران دوچاری چهند ملیون زیان بگات.

دیسان به‌سهرهاتی حمه‌رشیدخان بو به‌هوی نه‌وه‌ی که قازی محمد دروست
 بی و دورو‌یکی سیاسیه‌انه له‌سهر حسابی روه‌سه‌کان بیک بی نی. چونکه

روسه‌گان له دواي ناهرمېدي حمershيدخان قازي محمدپان دوزيه‌وه وه له‌گه‌لها پټك هاتن.

له دهورې چواره‌ما - نه‌و نماره‌ته بچكولاندي كه حمershيدخان له‌بانو و سرده‌شتا پېكي هينا. زور زور دهورېكي بالاي نهي له ميژوي كوردا. كه له ژير نيحترامي حكومه‌تي نيرانا بېم ده‌ستړه سربېستي و سمرېه‌خپه‌تي بو نه‌و كورده‌انه پېك هاتو.

(له دهورې دوهمه)

چوني حمershيدخان بو ناوچې مهاباد و ايران

له‌سر به‌لټن و برياري كه حكومه‌تي عراق له‌گه‌ل حمershيدخاني كرده‌و كه ساليك له كركوك داېنيسي. حكومه‌تي عراق به تاريخ ۱۳۲۳/۱۴۵ به حمershيدخاني هينايه‌وه بو سليمانې. بېم هېوايه كه له موزي عراقا بېكا به كوسه‌پېك له‌سر ريگاي شوموغي و بلا بونه‌وي نفوزي ديكراتيه‌تي قازي محمد.

به‌لام وا دهركه‌وت حكومت بو نېم باسه باوه‌وي به حمershيدخان نه‌كرده‌و و نظريه‌پان دهرحق به‌گورانه‌بو. بټويه له روزي ۱۳۲۳/۱۴۵ به حمershيدخانيان راگه‌ياند كه بو موده‌لي ۹ مانگي تر بچيه‌وه بژكركوك. نمجا حمershيدخان له همان روزا ژنو ماله‌گي نارده‌وه بو پېنجوين وه خوشي له شوي ۱۳۲۳/۱۴۵ دا به يارمه‌تي شخيخ لطيفي شيخ محمود له‌گه‌ل (مامه بلدي برابدا) به هاوده‌نگي قادر آغاي سپياري پهاوي شيخ لطيف له گاتي (۲) شموا به ريگاي شاربازپرا به‌رو دي (گرله و بهي) كه‌وته بزوتن وه له عين روزا گيشتنه‌وه دي داروخان.

نمجا متصرفي سليمانې (مارف جياووك) بو دهر ده‌ستي حمershيدخان كه‌وته پيلان و داو دانانه‌وه. وه غزي شخصيا له‌گه‌ل پوليس و سربازا چو بو پېنجوين بو گرته‌وه‌ي حمershيدخان.

به هزي شيخ قادري چوپيه و حمه امين بگي گرلي - زور باري نالركوب

کرد. بهلام حمه رشیدخان نیمانی به بلین و ووته گانی متصرفی ناو براو نهبو. نه مجا متصرف که له گه رانه وی حمه رشیدخان ناهومید بودستی گرده به هده شه گردن وه نهی ووت به حمه رشیدخان بلین که نهو پلینگ بی من شیرم. نه گهر خوی نه دا به ده ستوه حره گاتی عسکری نه که مه سر و دیهاته گانی نه سرتینم.

نه مجا حمه رشیدخان له روزی ۹۴۵/۱۲/۲۵ دا به ۲۵۰ نفر له کویر و برا و خرمو پیاوه گانی خوی به ده ستریکی پر چه کو نارایش روی کرده مهاباد روزی ۴ گانونی دوهم ۹۴۶ گه یشته دی (تورکه مان که ندی) ناو عشیره تی فیض الله بگی که سعانو نیویک له (بوگان) دوره له بهر نه وی که منیش هور دست زده وه برینداری ده ست مارف جیاووک متصرفی سلیمانی بوم. به مرسوم حیانته تی نه منی عام ژماره ۵۶ بو سلی ۹۴۱ سالیک حکمی زندانی به سر دایم لگل سالیک دور خستنه وه له لوای سلیمانی. وه ده رگرام له وه وظیفه که م به ناوی له سر دست کاری سیاست و تیکدانی خوشی گشتی. جا به ناچاری ساله به ندیه که م ته و او کرد. وه پیش نه وی که دور به خریمه وه له گهل آغای حمه رشیدخانا رنک که وتین. که هور دوکمان به چین بو نیران. بهلام له بهر بی وه لاخی نه م توانی که له هه مان شه و له گهل حمه رشیدخانا سلیمانی به چی بیلیم.

شه وی ۲۶ مانگی ناو براو منیش به ریگای (نورکی. گولی. سیران به ند وه ناوچی سه رشیدخوا له هه مان روزی ۹۴۶/۱/۴ دا سن سعانت پیش حمه رشیدخان گه یشته دی تورکومان کندی. لشکری ناغای حمه رشیدخان وه کو خواره وه به سر دیهاته گانی عشیره تی فیض الله بگیدا دابهش کرا.

۱- حمه رشیدخان و مجید خان وه انور بگی کوری له گهل منو قازی عبدالرحیم و هندی له خرمو پیاوه گانی که ۳۰ نفر نه برین له دی تورکومان کندی ماینه وه هتا روزی ۹۴۶/۴/۵ میوانی آغای محمود خانی شجیمی ووله ی خاوند شه رافه تو هونه رمه ند بوین.

- ۲- حمه امين خانى قادرخان زاده - له گمل هندی پيسارى له دى [انگيجهى] بوگان ميوانى برائى به شهامت احمد خانى خسروى [بو
 ۳- على بهگى قادرخان زاده - له دى دوکچى - ميوانى کريم خان - بو
 ۴- عبدالله بهگى مهرجى - له دى گزل - ميوانى بهريز حسام - بو
 ۵- حمو عزت بهگ - له دى بهگ شوه ميوانى على بهگى شيرزاد و حمه
 امين بهگى شکارچى - بون.

۶- باقى لشکرکه بهسه تر ديهاتى خواروه داهش کرا

۱- دى البلاغ - مالک عزت خان و محمد خان دادخواه

۲- حصار - سعيد لشکر

۳- بوگمبهسى - حسن خان و حبيب الله خانى هداقى

۴- شارى کند - محمد امين بهگ و ابراهيم بهگ فيض الله بهگى

۵- دى ياغلرجه - محمد بهگى باهه خان بهگى فيض الله بهگى

۶- بهردهرزد فيض الله خان و حمه حسين خانى اميرى

۷- کله گه - احمد خانى شجيمى

۸- ياسى کند - عزيزخانى نازاد خواه

جا له و ديهاتاندها نو ۲۵۰ نهفهره بو مهوداى دو مانگ له لايى آغاواتى
 سهروه بهزيرايى وه خدمت کران. بهراستى عشيره تى فيض الله بهگى
 مهروشکى زور شمراله قندهان به جى هينا. هونه ر و پياوتى نو عشيره ته
 به هيچ بارتک ناشيره رسته وه. کرده وه و پيزيان له هدمو بارى که وه جيتگاي
 ستايش و سياسى بى پايانه. کورد نه بى شانازى به عشيره ته نجبه به بى بکا که
 بهم نه ندازه به له ولى ميوانداريدا خاوهنى قهر و سروشتن.
 وه بهيجکه له وش نهم عشيره ته خاوهنى کيانى کى پر له احساساتى
 کورد ايه تى و خوينده وارين. وه له بارى رابوردنو عياشى و زهوقه وه له
 هوزيکى ثوروبايى نه گمن که ديلي هيچ وينه ياسا و بهر هه لستى کى قده غه و
 قورغ نهين.

به تاي به تى محمرد خانى شجيمى - که به ۳ دانگى دى تورگمان گندى

توانی له مهودای سټ مانگا خواردنو خواردنه‌وی سټ جه‌می بو حمه‌رشیدخانو ده‌سته و دایره و میوانه‌گانی بکات که به تیکرابی روژی [۷۰] که‌سی نان نه‌دا.

هر چنده که هندیگ له ناغایانی فیض الله به‌گی ده‌ستی یارمه‌تی یان بو محمود خان پانه‌کیشا به‌لام مصره‌فی نو آغایه شه‌فداره له‌وه نه‌بو که به یارمه‌تی نو بگزادانه شتیکی وها له سرشانی محمود خان سوک بکات. به هه‌مر معنایکه‌وه خدمه‌تی نو آغایه له میژری نپسانیه‌تا پزیکي به‌رجه‌سته و هونه‌رمندی هه‌یه به‌نسبت نو روژ و زه‌مانه.

به‌ریه‌وه‌گانی گهورک و دی بوگری له‌گمل آغای حمه‌رشیدخان به‌گه‌یشتی حمه‌رشیدخان به‌نیران. آغایانی گهورک دیبکری که‌وتنه پاپوردان بو قاضی محمد و وسه‌کان که وا حمه‌رشیدخان پاپوردانی حره‌که‌ی کورده‌ستان هاتوه بو نیران وه پولو پاره‌یکی زو‌ریشی له لاین انگله‌سه‌کانه‌وه پی دراوه که به‌سر عشائره‌کانا دابه‌شی بکات. هه‌تا قاسم آغای کوری حاجی بایز آغای ایلخانی زاده له سر غره‌زکاریکی له‌مه‌وه‌ریان له روژی ۹۴۶/۱/۳ دا خو گو‌گورده‌وه‌یکی عشایری و پشمره‌گی له بو‌کانا به نه‌لجام هینا نه‌گه‌ر حمه‌رشیدخان بچیه بوگان تقه‌ی لی بکهن. به چونی حمه‌رشیدخان بو نیران آغایه‌گانی نیران غه‌وغا و جوله‌جوله‌یکی گوره‌پان تی که‌وت

چونکه حمه‌رشیدخان له نیرانا ناو و پا‌به‌پکی هلندی هه‌بو. به بونی نو آغایه‌گانی ترغودیکی چهندانیان نه‌نه‌بو. جا بز پاراستنی به‌قای معرکز و ده‌ست رویشتی یان نه‌پان نه‌ویست حمه‌رشیدخان جی گی بی. به‌تای به‌تی [حاجی باب‌ه شیخی زه‌مبیل. که له به‌سهره‌اتی شهری وهره [له‌سر نیسقاتو راو‌رو‌تی سقز که به دل شکاوی نیره‌رابوه مالی غۆی وه به‌شی باشی پی نه‌درا‌بو. نو له هه‌مو‌کس پتر لاین گیری نه‌وه بو‌که

حمه رشیدخان نکه‌ویته بهرچاوی قازی محمد و روسه‌کان.
 وه به‌شیکی حزه‌گانی عراقیش له‌سر نه‌و باوه‌اندی که له‌مه‌وپیش به
 عرضم که یاندن له دژی حمه رشیدخان نه‌دوان.
 هه‌تا پروژنامه‌ی ژینی ژماره ۸۱۶ پلاوی کرده‌وه - حمه رشیدخان بۆ گوئی چو.
 هه‌ردی دپی و پیاچو. یا خوا حمه رشیدخان به‌ته‌نانی سیاست به‌خنکاندن
 بچی. حمه رشیدخان بو خیانه‌ت چوه بو نیران نه‌وه‌گو بۆ خدمه‌ت.
 جا له‌ زور لاوه‌ ده‌رگای پرویسه‌گنده له‌ دژی حمه رشیدخان گه‌راپه‌وه
 حمه رشیدخانیش به‌گه‌یشته‌نیرانی. هه‌تیک که بریه‌تی بون له‌ ناغایانی -
 احمد خانی فاروقی - احمد خانی شجعی - قاضی عبدالرحیم - ناوانی نارد
 بو (میانداووا) ساهلاغ بو لای نوماز علی ئوف و قاضی محمد -
 به‌لام له‌به‌ر نه‌وه‌ی که له‌م کاته‌دا نه‌و راپور و نویسه‌نه‌ تاسیری کردبوسه‌ر
 ده‌ماغی سلطانی ناو براو. هه‌ر نه‌وه‌نده‌یان وه‌لامی نه‌و هه‌بشته‌ دابروه. هه‌تا
 نه‌شعاری ناخه‌ - ناکامی دواپی - ته‌بی له‌ دی تورکومان که‌ندی دابنیشی
 حمه رشیدخان به‌ دلشکاوی و غمگینی وه به‌ بی هه‌وا و ئومید هه‌تا ۵ / ۶ /
 ۹۶۶ له‌و دی په‌ مایه‌وه. هه‌مو سینما و راپاردنی حمه رشیدخان بریه‌تی بو له
 - سید عزیزا ناویک که وا پلاو به‌په‌وه که نه‌و سید عزیزه شته و له‌ پشيله‌ش
 نه‌ترسی له‌ راستیده‌ له‌ پشيله‌ نه‌ترسا که ناوی پشيله‌ت هه‌نا بایه‌ وه‌رت
 نه‌گه‌پای به‌ پهلکه‌ و چه‌پۆک.
 زۆر جار پشيله‌یان نیشان نه‌دا. نه‌گه‌ر نه‌یان گه‌رتایه له‌ خانوی دو نه‌رم خوی
 فیری ته‌داپه‌ خواره‌وه.
 شیتیککی عه‌قل پشین بو. ره‌وشت راپاردنیککی زور خوشی هه‌به‌وه‌مو
 له‌شی هه‌ر پی که‌نین و قسه‌ی قوشمه‌ و جه‌له‌نگ بو -
 مروف به‌ناچاری به‌ قسه‌گانی نه‌و پی نه‌که‌نی. نه‌ی ووت من دوژمنی خوم
 نه‌ناسم به‌هه‌ر ناویک بی نن نه‌زانم مه‌به‌ست تان دوژمنه‌که‌ی منه.
 به‌لین کلک درێژ - گوئی گوت - چاو بز - توک نه‌رم - پرخ پرخ که‌ره - به‌لام
 مه‌لین پشيله‌. به‌ناوی پشيله‌ په‌ست نه‌رم چونکه‌ خه‌لی پشيله‌ به‌ تابه‌یککی بی

همه رشیدخان له دژی حکومه تی عراقه. وه نهو بهند و باوہی که تا نیستا پلاو
کراپوهه درویه.

نه سجا همه حسین خانی سیف به پرواری ۹۴۶/۱/۲۶ هاته دی [گول]
چاوی به همه رشیدخان کهوت و تامیناتی تهواوی دابی وه له روزی ۲۴
شیاطی ۹۴۶ دا همه سعید خانی هوماپین - که خوارزای قازی محمد بوهر
رهلمی هندی گومان و نیشکالات هاته دی [تورگومان گندی - وه به پرواری
۳ مارتی ۹۴۶ میرزا خلیلی خسروی نازر خهرجی هیزی مهاباد موژدهی
تهواوونی گاری بو همه رشیدخان هینا.

له روزی ۵ مارتی ۹۴۶ دا له زمانی جولان به همه رشیدخان درا که
تورگومان گندی - به جی بیللی بچیت دی سراو سهراوه بگری - که نهو شوینه
به نیسیت نهو روژه جیگایکی زور پی ویت بو. چونکه خه تیگی فاصل بو
له نیوانی هیز و حکمی قازی محمد و حکمی نیرانه کان. به گیرانی نهو
شوینه نستهری بهختی همه رشیدخان له ناسمانی مهاباد که وته گه شه و
پرشنک دان دوباره طبلی قارمانی و سه رچلی بو آغای همه رشیدخان لی
دراپوه. تازه به تازه ناوی فرماندهیو سه لشریکه گه به گوی نیرانه کان
گه میشته وه. خوشه و بستنی کی زوری له دلی خه لکی مهاباد ا په پدا کردیه.
به لام آغایه کانی ناحهزی بهم روداوه خوش وخت نهبون.

دهست پی کردنی هرهکات له ناوچهی سلزا

همه رشیدخان به تاریخ ۹۴۶/۲/۱۳ هینتیک که بریه تی بون لهو ناواندهی
خواهوه ناردنی بو لای قازی محمد بوهر گرتنی دهستوراتی هرهکهت.

۱- همه امین خانی قادرخان زاده

۲- احمد خانی ماروقی

۳- محمود خانی شجهی

۴- میرزا محمد امین مهنگوری

قازی محمد تامیناتی تهواوی دا بهم هیته که له مانگی نیسانی ۹۴۶

ناموس و چه پهل نه زانم هر چه نده نیمه نهو سن مانگه مان به سید عزیز رابوارد. بلام نهویش نهو مجامه له و هاوئشینیهی حمه رشیدخانی بز به خیر و بهرگهت وای لی هات هیچ شایک وه بوکیک به بی سید عزیز نه کری هومو بوکیک نه بو سید عزیزی پیشرو بی له هیچ شایو بوکیک له ۵۰۰ تومان کمتری پاره پی نه نه گه یشت. بهلام هر روزیک رابواردن له گهل نهو سیده عنتیکه پدا ۵۰۰ تومانی نه هینا نهو به زمه له ههموی خوشتر بو. لای هر کیکه وه دانیشتا نه گهر باسی پشیله بکرایه. به بی تاوان کابرای ته نشتی راست نه بووه وهری نه گهرایی به شه قو بین لاکه.

نه ی ووت نه گهر تو پیاوی چاک بای ناگاداری گهنت نه کرد نهت نه هیشت باسی پشیله بکه تا من نهرویشتم.

خیزانی حمه رشیدخان

له پاش نهو ی که ناستاندار (مستهزلی سلیمانی له گه پانه وهی حمه رشیدخان ناهومید بو. بو نهو ی که دورخرانه وهی ژنو مناله گانی تاسیر بگاته سه شعور و فکری. وه لهو فکره بابدا نهوه.

عائله ی حمه رشیدخانی له گهل ژنو منالی حمه امین خانی برای وه کورو و پهاوه گانی دور نه خاته وه بو پینجوجین. وه لهو ی نه پانخاته ژیر چاوده ویری پولسه وه. وه به ۹۴۶/۱/۱۸ له لاین قانیمقامی هلیجه وه بیان نامه یک بلاو گرایه وه. نه گهر حمه رشیدخان نه گه پته وه بو عراق. خیزانه گه ی له پینجوجین دور نهخریتنه وه.

وه سزای لهو قورس تریش نهوه بو که مخفیری پولیس بان نارد (داروخان) و دی شیوه گویان (وه ههمو نسا ساتیکی حمه رشیدخانیا خسته ژیر دهستی میری وه حمه رشیدخان له وه لامی قانیمقامی هلیجه دا نویسه وه که من شرافه تی ملیم له راگواتنی خیزان به لاوه پیروتره.

جا گوازتته وهی ژنو مالی حمه رشیدخان و هله و غله تی معروف جیاووکی ناستاندار - بو به هوی نهو ی که بو ههمو لایک رون بیتنه وه که چونه نه رانی

حرفه‌گات دوست پی نه‌کری.

به تاریخ ۵ نیسانی ۹۴۶ دا [۲۰۰] نه‌فهری چکداری بارزانی به‌سه‌به‌رستی میر حاج و مصطفی خوشنار و بکر آغا - گه‌یشته سه‌را و سه‌رچاوه و دی احمد آوا

بهره بهره له ناوچه‌ی شنو و لاجان - هیزی بارزانی نه‌هینرانه سابلان و به ۱۰۰ فیشک و تفنگیکی برنه‌وی درین نه‌غرانه ژیر چه‌گه‌وه. وه فیشک دانیکی پرویان له گهل جوتیک پیلای لاستیک - نه‌درایی وه نه‌نیره‌رانه جبهه.

بهم تهرزه لشکری بارزان لهو ناوه دا گه‌یشته ۱۲۰۰ نفر وه به ترتیبانی خواره‌وش لشکری عشان‌ره‌گان کوکراپه‌وه.

۱- احمد خانی فاروقی به ۲۵۰ نفری فیض الله بگی له دیهاتی بهک شهوه - بهره زهره - سه‌رچاوه - لشکر به‌زیان پی گرا.

۲- حسن خانی بدائی عظام الملک - به ۱۰۰ نه‌فهره‌وه له دی سه‌را

۳- حسین ناغای قاجر و محمد ناغای [دار به‌سه‌را] به ۱۰۰ نه‌فهره‌وه له

دی مندیله به‌سه‌ر - و کوچک - قوچاغ - دامه‌زران

۴- احمد ناغای عباسی دیپکری - به ۱۵۰ نه‌فهره‌وه له دی تبت - گاریزه -

لشکر به‌زیان پی گرا.

۵- احمدی حاجی بایز آغا و سلیم ناغای محمود آغا و قاسم آغا و مارف

اغا ناوانی دیپکری به ۴۰۰ نه‌فهره‌وه له دیهاتی بوکان کولته‌به کوچکی خوارو

- دامه‌زران.

۶- گپوانی ئالتونو سلیمان کندی - ملقرنی - بیژینگ به‌سه‌ر له لکی ۴

بارزانی بکر ناغای حویزی مسئول گرا.

۷- کپری بالوقا [و نه‌ترافی احمد آواش - له فرماندهی (۱) بارزانی

ناغای مصطفی خوشنار نه‌ناسرا

۸- که‌لی سه‌راش - له فرماندهی هیزی (۲) بارزانی ناغای میر حاج

مستول کرابو.

به لّام لهبر نهووی که همه حسین خانی سیف چریو بق تاران بو پگ کهوتن له گدل نیرانیه گانا. له همه مو لاپک حره کات راومستا بو لهبر نهووی که لشکری عشانوه گان همه مویان جوتیار و نه لّاح و خه لکی کاسب کار بون وه به زور هینابویانن بو جبهه. لهبر دریژهی کات لشکرچییه گان بی تاقتت بویون. ووردهیان بهر دابو.

بارزانییه گانیش له پهری جیگا و ریگای ناهه موار زور بهیان نه خروش کهوتیون. [قورنتینهی] تندروستی یان بودا هینابوین [پ] لشکری حمه رشیدخانیش لهبر روتوقوتی و تاگوزیری وه سه ره رای نهوش که هیندیکیان له عراق مالیان به دیل برابر بو پینجوبن - نهو شتانه زور ودره زی کردبون. لشکری آغای حمه رشیدخان دهستان کرده بو به هه لّان وه گه رانه و یان بو عراق له ۲۵۰ نهله ره وه ته نیا ۶۰ کهسی به دهره وه مابو وه لشکری دیکریش به بهانهی نهووی که حمه رشیدخان له فرماندهی لشکره وه نایانهووی سهری خذمهتی بودا بنهویتن. به پگ که پرت وازیان له جبهه هینا. جا نهو کهم ووردهی و برسیایهتی و نه خزشی و بی هیوایهتی په بو به هوی که لشکری نیران وه کو ماری س وه خوی بکه ویته وه ده دست بگات په بی نو گرنتو په لاماردان.

شهری بکر اغا و میر حاج له گدل لشکری ایرانا له روزی ۷ مانگی اوردی بهشت ۳۲۵ که ریکهوتی ۲۷/ نیسانی ۹۴۶ نه گرد دهسته و دایرهی ایلخانی زاده گانی دیکری به ۶۰۰ سواره وه بوکانیان خسته محاصره وه پردی [میراوا] نیوانی بوکان و میانداویان سوتان. له فرماندهی هیزی بوکان - آغای اصحابی - داوای یارمه تی له حمه رشیدخان کرد. نهویش سعیدزادهی فرماندهی هیزی سا بلاغی له گدل وهاب آغای ره واندزی و هندی نفراتی بارزانی نارد بو کومه گیان. به لّام لهبر نهووی که وه کو نیتفالی له نیوانی نیرانو دی بوکریه گان کرا بو

که له همدان پروژدا نیرانه‌ګانیش په لمار بدن. و لهو پروژدا نیرانه‌ګان هیچ
خوښاندانیک یان نه‌کړد. دی پکړه‌ګانیش ترسیان لی په‌یدا بو لشکره‌ګه یان
په‌تال کړدپرووه.

په لاه له روزی ۶۹ نیسانی ۹۴۶ دا له ساعات ۱۱/۱۵ دقیقه‌ی پیش
نیپرووه ۸۰۰ نه‌فهری سرپازی نیرانی به همدو وهاتلیکی جه‌نګپوه له‌مژیر
فرمانده‌ی لشکری ۴ سته سهرتپ هاپونی وه سره‌هنگ خسره‌وی - له ژیر
نومایشی دو فروکی کشافیدا په‌ناوی مانور - راتل المسیر - دوه له‌ناکاو له
کیوانی ملقره‌نی - وبشیرتنگ په‌پسر - دوه نوره‌وګای سرپایان دا په‌ر توپ،
له‌بهر نه‌وه‌ی که له لاین هیزی ډیکراته‌وه توصیدی حره‌ګاتیکي وا دزیو
مخته‌تانه نه‌نه‌کړا. چونکه په‌ی دهره‌ی فرمان بلاو نه‌کړایم‌وه که
نوماینده‌ګانمان له تاران نه‌ورو په‌یک به ناشتی و ریک که‌وتن نه‌و ناخوشیه
چاک نه‌کمن. جا خه‌لکه‌ګه له خوی نه‌مین بو‌سرووه. وه پشتمندی بی ترسیان لی
کړدپرووه.

جا له بیستنی ده‌نګی تویه‌ګان خه‌لکه‌ګه شه‌پړه‌یکي په‌سرا هات په‌لام
حمه‌رشیدخان په هولو و ته‌قه له دیوانخانه دهره‌پی وه دل غوشی
لشکرچپه‌ګانی دایم‌وه

له‌ګل احمد خانی فاروقی و عبدالله‌خانی سرحدی و حسین آغای قاجرو
حسن خانی بدالی - خه‌ریکی نه‌وه بون که پچن بو پیشوازی نه‌و جه‌نګه په‌لام
له همدان ګاتا فرمانده‌ی هیزی بارزانی لکی [۲] میر حاج به چمند
نه‌له‌ریکی بارزانی وه هاته لای همه‌رشیدخان و ووتی.

خانی په‌پیز تو فرمانده‌ی لشکری. له‌بهر تیتصالی هیزه‌ګان نابی مقری
باره‌ګا چؤل بکه‌یت. من له‌ګل هندی له نه‌له‌راتی بارزانی نه‌چم به پیری نه‌و
شه‌پرووه. وه به خوینی سهری خۆم بلینت نه‌ده‌می هه‌تا دو سعاتی تر دوژمنت بو
په‌شکیم. وه به شه‌ره‌فی کوردیش سویندت بو نه‌خۆم هه‌تا گیانم له‌به‌ردا بی
ناهیتم دوژمن بی بنیته که‌لی سهر -

په‌راستی روحیه‌ی به‌رزی میر حاج بو به هوی گمشته‌وه‌ی ووره‌ی - لشکری

همرشیدخان و ناغایان.

میر حاج به ۳۰ نفره‌روه چو به هاواری نهو برابانه‌ی که له گمل نه‌روی
نیرانا پشتیندی نه‌به‌ردیان به‌ستجو. وه له هممو لایک‌هوه غزبان خستبو ناو
ناگری گولله‌ی سه‌ریازی ده‌وله‌تی نیرانه‌وه.

له کاتیکی ناوا گرنک و سام ناکا. که لشکری سه‌را به هیوای گوج و وه
بوین. میر حاج نوسراویکی بو همرشیدخان نویسیو. که چهند تفریک بنه‌ری بو
که‌لی سه‌را. که خه‌وگا‌یه‌که‌وی که‌لی سراپان بو گل‌به‌ان بکمن بو نه‌وه‌ی نیشک
چیه‌کان بو خوشی تیارا بچولن. بو تقویه‌تی گیانی لشکرچیه‌کان همرشیدخان
نوسراوه‌که‌ی میر حاجی بو خه‌ل‌که‌که‌ خوینده‌وه

له‌وه سه‌پرتر نه‌وه بو سن نه‌فه‌وی نه‌خوشی له لشکری بارزان که [حجری
صحی] یان بو دانا‌بوین، یک‌نیک یان ناوی [عدو] بو که گوی یان له ته‌قه‌ی
تویه‌کان نه‌بی له قورینتینه‌که ده‌ر نه‌په‌رن.

هاتن بولای همرشیدخان ووتیان ده‌ستورمان پی بده نه‌چین بو‌شه‌ر
همرشیدخان ووتی نیوه نه‌خوشن نابی بچن. نه‌مانیش ووتیان نیسه هدر
نه‌ونده نه‌خوش بوین هه‌تا گوی مان له ده‌نگی توپ بوه. نیستا [عه‌لم] مان
لی نه‌ماوه. به‌هی ده‌ستوری همرشیدخان چون بو جبهه‌وه ده‌فریای شه‌ر
که‌وتیون.

مخابراتی فرمانده‌کانی جبهه له گمل همرشیدخان

بو فرمانده‌ی هیزی بوگان و منطقه‌ی سه‌را آغازی همرشیدخان نه‌مه‌رو
دوژمن له سه‌ا ۱۱/۱۵ پیش نیسه‌رو به‌هیزیکی ۸۰۰ نفره‌یه‌وه. به‌روه
[که‌لی سه‌را] وه بنکه‌کانی من له پیشکه‌وتن وه حه‌ره‌گه‌ت دایه. نیستا من
له‌و په‌ری خه‌ته‌رام. به‌لام به‌هستیوانی خوا و گیانی هوزی کورود. هه‌تا دوا
تنوکی خوینم ناهیلیم دوژمن پی بنیه که‌لی سه‌را. که زه‌فه‌ر به‌مه‌ستی کۆنه
په‌رستی یه‌تی خۆی په‌ری وه ده‌ستوراته‌ش تان چه‌ برم رون بکه‌نه‌وه.

بکر له که‌لی پیش‌نگ به‌سه‌ر

یو فرماندهی لکی ۴ بارزانی ناغای بکر آغای حویزی به پیز بهو پیری
 نامادهی و شادی مهو و سهاسی ههستی پر له شرافهتی هۆتوبرا
 بارزانیه کانتان نهکم. به نازایهتی معجزانهی هۆتو برابهکان پیشمرگهت سهو
 بهرزم. وه به شرافهتی پیشهواي بهرزی گورد و گوردستان پشت نهستورم که
 جاریکی تر دوژمن ناثللی ئارهزوی چهپهلی هۆی نهبیتهوه. خوتان رابگرن بوله
 ناویردنی دوژمن. پی وستیشتان به چهگۆمهگینگ ههیه ههتا بوتان بنهیرم.
 سهاسی بی پایانی من به برا بارزانیهکان رابگهینه. داوای پیشکوهتن تان له
 خوا نهکم. قادرخان زاده محمد رشید
 فرماندهی هیزی بوکانو ناوچهی

یو فرماندهی هیزی بوکانو سهرا آغای همهرشیدخان به پیز
 هیزی دوژمن بهرو روی کیوانی [مظره نی] و بیژینگ بهسهر و کهلی سهرا
 - کهوتونه ته جونبوش. وه له گهل هیزی کاک بکرا کهوتونه ته شهریکی گهرم.
 نلوچهی من جاری له حره گاتی دوژمن دوره. دهستورم بهدیری ههتا وهکو
 بهاواری کاک بکروه بچم. سویندیشت بو نهخۆم جاریکی تر تالای سن پهنگی
 گوردستانی ئازاد سهری دانانهوی ازنم بده با منیش لهو غهزایه پیروزه بی
 بهش نهیم. وه [دورینهکی] خوشتم بو بنهیره

مصطفی خوشنار

لکی (۱) بارزانی له احمد آوا

یو فرماندهی لکی (۱) بارزانی کاک مصطفی خوشناوی به پیز
 دوژمن ناتوانی نهو قابلیه ته بهکار بی نی و بیته ناو وهلاتی گوردستانی
 نازاد گراو. لشکری کاک بهگر و میسر حاج وهگو شیر بهرام بهری دوژمن
 راوهستاون. تهکانو تهوورژمی دوژمنیان بی تین کردوه. تو ههر له احمد آوا و
 کییری بالوقا پی نهوه ههتا دستوری ثانی. زور زور سهاسی گیانی نیشتمان
 په رستیت نهکم. سلاوی گهرمی من به ههمو براییانی بارزانی رابگهینه. نهوا

[دورینه که ششم پر ناردي هیوام وایه پی تمعاشای لاشه‌ی شگاو‌ی دوزمن
بکه‌یت. قادرخان زاده حمدرشید

فهرمانده‌ی هیزی بوکان و سهر

نمجا میر حاج له نالتونی خوارو و کیوانی ملقرنی و سید ناوا خزی
گه‌یاندو امدادی هیزی بکه آغا. وه به همتی هر دو لا لشکری دوزمنیان له
سعات ۶/۳۰ پاش نیودرو زور به ناشیرینی شکاندبو به [۱۳۰] نه‌فهر
سهریازی کوژراو و ۳۹ نه‌فهر سهریازی دیل له‌گهل ۶ رشاش ۲ صندوق
ده‌نهمیتی دهستی دو دستگای تلفونی هیل‌ی له‌رمانده ۴۰ تفنگی برنهو [۵]
ده‌مانچه‌ی برنهو له‌گهل چه‌ند که‌لویه‌لیکی جه‌نگی دواپی یان بهم شه‌ره
هینابو.

بارزانیه‌کان شه‌پکی زور قاره‌مانانه‌یان کردبو. به‌تای به‌تی گاک محمد
امین امیرخان - و گاک مامند مسیح - و گاک ساگو که سهرلقی نهو هیزه
جه‌نگ ناوهرانه‌بون.

نهو شه‌ره بو به هزی اثباتی راستی حمدرشیدخان و ناشکرا بونی نازایه‌تی
بارزانی وه غرور بونی قازی محمد به هیز و ته‌وانای لشکره‌که‌یه‌ره.
لشکری دیپک‌رش که له [میراواو همایان] کوپونه‌وه‌یان هبو له بیستی
شکانی لشکری حکومه‌تی نه‌وانیش بلاره‌یان به لشکره‌که‌ی خریان کرد.
حمدرشیدخان ناگاسی نهو شه‌ره‌ی به [پلغلی] ژماره (۳) و راپوری ژماره
[۱۰۷] و روزی ۳۲۵/۲/۱۰ (۹۴۶/۴/۲۰) عسری وزارتسی جه‌نگسی
کوره‌ستان کرد.

دابهش کرانی هیزی دیکرات له ناوچه‌ی سقزا

به بروری ۹۴۶/۵/۱ سهرکرده‌ی لشکری بانه - عبدالله بگی سرحدی
۱ - و مجید خانی حمدرشیدخان زاده به لشکره‌که‌یانه‌وه چون بودی مهرخیز و
سله‌ی شاخی [که‌رویشکه] وه که‌لی بنه‌وشه - قشلاخ - توغره - ده‌ست یان
به‌سهر نهو شویانه‌دا داکیشا که بز حره‌کات قه‌ده‌غه گرابو.

۲- لشکری فیض الله بگی له ژیر فرماندهی احمد خانی غلیل خان -
نهویش له گهل لشکری بانہی دا نهو شونانہ یان اشغال کړدبو.

۳- حسن خانی بد آلی و حسین ناغای قاجر - چونه یازی بلاغ

۴- احمد آغای عباسی - چو بو ناوایی (سونج

۵- لشکری بکراغاش چو بو پیشه وه کپوه کانی قاره وای داگیر کړد

۶- میر حاجیش چو بو دی ناخ کند و کپوه کانی

۷- وهاب آغای رهواندیش - نیرهرپه آلتونی سهر و کپوه کانی

دوژمن له سهر نهو شهه مخنه تانہی منځکله ی سقری به ته وای دوراند.
ریگای هاتوچوی میری له نیوانی بانہ و سقرا به ته وای هل گیرا. بنګه کانی
میری له همو لایکپوهه خزانہ ژیر گمارو پیش نهو شهه قازی محمد بلاری
کړدپوهه که نابې له کله لی سهر ا تی پهر پکړی. به لام به هزی نهو شهه وه له
همو لایکپوهه ۳۰ و ۴۰ کیلومتر سنورپه زی کړا.

له مهو پیش عرضم کړدن که نیرانیه کان وېستیان بی نویک دروست بګمن
بو دیرزه به مذاکرات وه نه گه یشتن به ناکامی پېک که وتن له تارانا به پرواری
۸ مانگی نوردی بهشت که نوماینده ی آزرپایجانو کوردستان بانګ گرابون بو
مذاکره.

نهمبجا دولته تی نهران قازی محمدیان ناګدار کړد هه تا لشکره کدی
نه گه رپته وه بو نهو شونانہی که له مهو پهر لی پوه. نیمه ناصاده نابین بو هیچ
گونه ووتو وریک. چونکه نیمه به تاوانبار و خاوهن لاپه ردی رهش تماشاش
نه کړین.

لشکری نیمه بۆ (وه ورزشی مانژر) چوپون بو ناوچه ی (ملقرونی وه نالتون -
لشکری بارزانی هره له هزیانده وه پهلماریان داوون وه خوین پریکی گه ورپان
له ناوه پېک هیناوه.

نهمبجا قازی محمد له سهر شکاپه تی نیرانیه کان به تاریخ ۹۴۶/۵/۲
نومروایکی بو حمه رشیدخان نوسی که پی ویسته زۆر به په له بګه رپته وه بۆ
نهو شونانہی که پیش نهو شهه لی بوون.

فرماندهی میرواندواو - ناغای نیسحالی - بو نمو بانه هانه سورا.
حمه رشیدخان به دستوری خواروه وه لاسی قاضی محمدی دابهوه و به
حاقیدا - بوی ناردهوه.

له بهر نهوهی نیمه نمو شوینانه مان به شهر گرتوه. بو سه لامه تی نیروی
روستان ناتوانین نمو له شکره بگیری نه دواوه. چونکه نه شغالاتی نمو شوینانه
ری ریگا برانی نیوانی هیزه گانی دوژمه دوژمن به هه لگرتنی نمو پیکا و تی
مل یه له گمل هیزه گانیا ناچاری پیک هاتن نه بی له گمل مانا.
نه مجا بو تقدیر خده ماتی هونه رمه ندی حمه رشیدخان به فرمانی ژماره
۲۰ و روزی ۹۴۶/۵/۳ (۳۲۵/۲/۱۳) وزارتتی جهنگ روتبهی جنرال
ابوری پی بخشرا. و ناویان لی گۆزی به فرماندهی هیزی بوکان و ناوچهی
قز له سورا.

حمه رشیدخان له هه مان گانا شکر و تقدیریکی زور به تامو خوی وه
تایشی نه فسه ره جنگاوه ره گانی - آغای بکراغا و آغای مهر حاج و آغای
صطفی خوشناو وه وهاب آغای نوسی بو قازی محمدی پیشه وای گوردستان.
اوای روتبه و مدالیای شمره فی بو کردن به راهبه ره به خه بات وه تی کوشانی
نونه رمه ندانه پان مهر یه که پان به دهره جهی - پات پولکونیک وه یه که تماتیر
۲۵۰ تومان دل خوشی کران. به لام له بهر نهوهی که تماتیره کان نوسراویدان
هه که لا نه باتر حمه رشیدخان له ناوی بردن

قاقهزی آستانداری سلیمانی

آستانداری سلیمانی - حسن طالبانی به گهیرهی خواروه نوسراویکی له
حمه رشیدخان نویسیو.

نه گهر حمه رشیدخان بیته وه بو عراق حکومت تعقیباتی قانونی له حق
پیک ناهینی. به مرجی بی لاین دابنیشی باری هیمنی و ناشتی بگری
۹۴۶/۴/۲۸ متصرف سلیمانی

به‌لام حمه‌رشیدخان له‌و کاته‌دا. له به‌رزترین جیگا و به‌ختیاری داپوله
وه‌لامی نوسراوه‌که‌یا که شیخ قادری چوبه - هینا‌بوی پی ووت. جاریکی تر
نه وینه نوسراوانه‌م بو مهینه. چونکه من شهره‌فی جنرالیه‌کم به دپلی دصیت
پولیس ناده‌م

مه‌به‌سته‌گانی حمه‌رشیدخان مه‌لا مصطفی له ایران
له روزی ۹۴۶/۵/۲ ملا مصطفی بو سه‌رکه‌شی له‌شکری بارزان هات
سه‌را وه له ۹۴۶/۵/۶ دا چوبوناو عشیره‌تی دیبکری له ژیر زمانه‌تی خپله
- احمد آغای حاجی بایزاغا و قاسم آغا و سلیم حاجی محمود آغا و ماروف
آغا و ناو‌رحمانی آغای ایلخانی زاده‌ی له‌گه‌ل خویا برده‌بو سابلان
هر په‌که‌یان به وه‌زینفیک له حکومتی قازی محمدا دامه‌زاند و عه‌د
آغای کولته‌به - و کریم آغای قون قه‌لای - به نه‌نداسی نه‌نجومه‌نی نه‌یاله‌ل
دامه‌ززان. له‌گه‌ل دیبکریه‌کان زۆر به عروه‌تانه جولا‌په‌وه.

به‌لام حمه‌رشیدخان نه‌و پیکه‌وتن و قه‌در گرته‌ی دیبکری په‌گانی یی
ناخوش بو. چونکه نه‌ی زانی هر گاتی که‌لن وه یک بی‌ری له نیوانی ملا
مصطفی و دی بکریه‌کان په‌یدا یی نیوانی حمه‌رشیدخان مه‌لا مصطفی تنگ
ته‌چی. چونکه نه‌و ناغایانه ناخپلین حمه‌رشیدخان مه‌لا مصطفی به په‌که‌وه
پژین.

جا بهم ویده حمه‌رشیدخان نوسراویکی نه‌بینی دور و دریزی له ملا
مصطفی نویسی بهم ووشانه غواره‌وه.

کاک مصطفی

تو‌وه‌کو من نیهاد و کرده‌وی عشیره‌تی دیبکری ناناسی. آغایانی دیبکری
به ناوی دوستا‌به‌تیه‌وه خه‌راپه له‌گه‌ل حکومتی قازی محمدا نه‌کمن.
له دوا‌رویشا دلی تو له من نه‌ره‌نجین وه به تاوانی کۆنه‌ی خزان نه‌کمن.
من وای به‌باش نه‌زانم هه‌تا نه‌و ناغایانه ته‌رکی نیران په‌رستی نه‌کمن. نه‌خپنه

به رچاوی عطفهوه.

ئەو ئاغایانە لەناو محەدری علی آغای ئەمیر اسعد دان کە گەورەیی هەمەر
لایکێیانە. و علی آغاش نیستا لە تاران خەریکی نەخشە کێشانیکی خەراپە لە
دژی دیکرات

واش مەزانە کە لە غێڕەز خەزمەتی کوردستانی ئازاد لەو نوسراوەدا هیچ
مەبەستیکی ترم بێی. تەنیا ئەوەندە ئەزانم کە ئەو ئاغایانە خراپو ئیش تێگ
دەمن.؟

حمەرشیدخان لە هەولەوه زۆر بە عەشیرەتی بارزان ئەنازی زۆر بە هیوا بو
کە جەبەهەیکی یەک چۆلی لە نێوانی بارزانی وە بانەیی دروست بکات. چونکە
باوەری وابو کە عەشیرەتەکانی نێران روژیک قازی محمد ئیقناع فرێو ئەدەن بو
شکانی هەر دو لایان. وەپا لە روژیکا کە هەستی تی شکان بکری. لەوانەپە
قازی محمد لەگەڵ نێرانیەکانا ریک بکەوتەوه. حمەرشیدخان وەلا مصطفی
بەسەر گەردانی چۆ ئەوه.

جا بو ئەوهی هک بە هەر دو لایان روژیکی ئاوا بترانن بەر هەلستی هیزی
حکومەتی نێران بکەن و تەرز و شیوەی تشکیلاتەکە بهاریزن بۆ دوستانەتییکی
ئاوا بە هێز بەتەما بو.

بەلام وەلا مصطفی زور باش گۆی بو ئەو وینە نەزەربانەیی حمەرشیدخان
شل نەنەکرد. پتر بو دوست و هاویری پەیاکردنی آغواتی نێرانی لە تەلاشا بو.
نەزەربەیی مەلا مصطفی ش وا بو کە جەبەهەیکی بە هیز و تێن لە
عەشیرەتەکانی نێرانی پێک یی نی. ئەگەر قازی محەممەش بھیری نداشت
یونەوهی هەبێ لەگەڵ تێرانا. ئەو لەگەڵ عەشائەرەکانی باسکراوا ری بە
هکومەتی نێران بگرن ئەو شکلو مەزکەزە بهاریزن وە نھیلن کە نێران
تشکیلاتی حکومەتی بکاتەوه.

بەلام بەدایەوه. پیر و باوەری حمەرشیدخان چەسپاوتر بو فعلاً قازی محمد
لەگەڵ نێرانیەکان ریک کەوتەوه. خۆی چو بە پیشوازی لەشکری نێرانەوه.
و ئەو لە کەمبەکی کە پەلاماری شکستەیی بارزانیەکانیشی دا ئەو حاجی

بایز اغای دی بوکری و آغاواتی گهورکو منگوران بون که ملا مصطفی پشتی
 پی بهستون وه دهرجاتو منسه بی پروه نه گرتن. له هسان کاتا ملا
 مصطفی به نهنها مایه نه قازی محمد وه نه عشائره کانی ده فریا کهوتن.
 عشائره گان نه وه پان به سر هانی که به سهری هات.

لشکری شکاک بو دیهاتی دیبکری

حمه رشیدخان ده متیک بو ههستی به وه کرد بو که عشیره تی دیبکری وه
 گهورک له گهل حکومتی نیران له ژیره وه پیک کهوتون. هه که گه پشته سهر
 - بو قازی محمد وه وه زیری جهنگی نویسی. له بهر نه وهی که زور باوه به
 عشیره تی گهورکو دیبکری ناکم. به پی ویستی نه زانم که ده ستور بدهن
 لشکری شکاک بی نه جبهه وه له دیهاتی - ناچیت - دوشته په - حماسیان -
 شیخ لهر - تازه قهلا - قورقوله - کانی دریژ - گلوان - داهزن بو نه وهی که نهو
 دو عشیره ته له هیچ کاتیکا نه توانی بهرام بهر به هیزی دیگرات هیچ
 سه که شیک پکات.

به لام له و کانه دا نوسراوه کدی حمه رشیدخان به چاویکی بی غره زانه تهماشا
 نه کرا. هه تا حره کاتی حکومتی له [قاره و] دهستی پی نه کرد. پاداشته کدی
 حمه رشیدخان بی نرخ مابوه. نه مجا لشکری شکاک - زهرزه - پیران - مامهش
 - محالی شاریران - نیره رانه جبهه ی سقز و سه رده شت. وه بیر و باوه
 بهرام بهری نهو دو عشیره ته کز هه لگرا.

شوری نایچی له نیوانی میرحاج و مصطفی خوشناو

و هیزی ده وله تی ایران

له روزی ۹۴۶/۵/۲۰ (۳۲۵/۲/۳۰) دا حمه رشیدخان داوا کرا بو
 سا بلاغم سه مه رشتی فرمانی لشکر به نه مریکی رسمی به من سپهره را -
 نیرانه کان - به باوه ری دوری حمه رشیدخان بو هه ل گرانی هیلای که ماری
 ریگانان. به لاماری هیزی کاک میرحاج نه دهن له دی نایچی. و هیزی کاک

مصطفی خوشنوايش له نارچهی سید ناوا له ٤ ب ظ و ٥ هـ تا کاتی ٧ ی روژ آوا نو شهره گهرم بو. نیرانیه کان سودیان له تاریکی شو وهرگرت وه هیزه کانیاں گیرا بو دواوه، وه لهو شهره دا (سروان خسروه وی) له گهل ٣٧ نه مەری سه رباژ نه کوژری

نه مجا کیوانی ناپیچی وه هاشا - که هیلکی زور سخت بون بهم ناوه وه چنگ لشکری دیکرات که وتن. وه ناگامی نو سهرکه وتنه به نوسراوی ژماره ٢٩٥ وه روژی ٩٤٦/٥/٢١ پیشکش به وه زارتهی جهنگ کرا.

دابهش کرانی لشکر بو جاری دوههم له روژی ٩٤٦/٥/٢٣ طاهر خانی کوری اسماعیل خانی سمرکه وه نویری بهگی ههرکی - علی بگی شیرزادی فیض الله بگی چون بو دهوړی سه قز و سلیمان کندي - وه لشکری عبدالله بگی سرحدی و مجید خانی رشید خان و احمد آغا ی عباسی - چون بو دی قباغلو و هیجانان - بو برینی پیکای گشتی، محمد اغای اسماعیلی و سید فهیم ناوانی شکاک - نیره رانه دی تموغه بو پاریزگاری پیکای لشکر

مینه قاره مان - که په گیک بوله سه ربه له نازاگانی حمه رشیدخان - له هه مان روژا خه تی تلفونی نیوانی سه قز و بانه - نه بیری به یارمه تی (لقه خانی) چه تی به ناوبانگ - تلهو (دهسته کو که لپه لی تلفونه که دابهش نه کهن به سه ر دیهاتی نو ناوه دا).

جا نو گه مارو دانو خهت بهینه به تهواوی فشاری به حکومه تی نیران هینا. نه مجا ههرگای مخابراتی فیتلویان دامه زرانده وه بو هه لگرتنی نو پی به ندانیه.

به هوی سهره ک کوماری تازریایچان جعفر پیشه وه ره یه وه. پارانوهی نیرانیه کان گه یشته قازی محمد. که نو ماینده ی بنیری بو سقز که له گهل هیتی لی کوتلینه وهی نیرانیه کان ووتووژ له باره ی مسببی نو په لاماردانو مهرز شکانده نه به بکه ن.

روزی ۹۴۶/۵/۲۴ پات پولکونیک عزت عزیز معاونی زاتی ملا
مصطفی و آغای جعفری کریمی - معاونی حری و وزارت جی جهنگ و ابراهیم
صلاح - مایور فرماندهی هیز بی ناروندی هاتنه سورا وه له پاش
چاریکه وتنی حمورشیدخان چون بو سقر.

له روزی ۹۴۶/۵/۲۵ راپوریگی دور و دریشان به ژماره (۱) سیار گه ورک
نویسبو بو حمورشیدخان. که لشکری عمرخان چوته سور (پوسطی) میریدی
له گهل سربازدگانی حکومه تیدا به شه هاتون. نه گهر به پهله عمرخان له و فکره
قهدهغه نه کری نیرانه کان نه تورین ناهینه ناو کوری و وتوویره وه.

حمورشیدخان ناچار بو به ژماره ۳۳۶ وه روزی ۲۵ مایس ۹۴۶ وهلامی
نهو هیته ی دایه وه که به لینی تمواو به نیرانه کان بدن که عمرخان له وه ولا
هیچ تی پدیک ناکا.

و به ژماره ۳۳۷ له هه مان روزا بو عمر خانیشی نویسی که به گورجی
مسافدی به نه ندازه ی ۶۰۰ متر له پوسطی میریدی دور ته که وسته وه هه تا
ناگاداری دوهم

وه هه مان بایش به هیزه گانی تر اگه باندرا. له هه مان روزا نو ماینده کان
دوباره بو حمورشیدخان بانی نویسی بو که نهو هیته داوا ی تی پهراندنی خواریار
نه گهن بو بانه و سه ردهشت و داوا ی نارندنی سربازی بی چک نه گهن بو مرکز
گه مارو دراوه گانیان. هه تا دوا بی بهو و وتوویره نه دری که له تاران له نیوانی
حکومت و دیکر اتا پیک هاتوه.

به لام له بهر ته وهی که حمورشیدخان له فیتی نیرانه کان گه یشتبو به ژماره
۳۴۲ و روزی ۹۴۶/۵/۲۶ بو قاضی محمدی نویسی که نیرانه کان فیل مان
له گه لا نه گهن که داوا ی تی پهریونی خواره هه نی و سربازی بی چک مان لی
نه گهن. من هر گیز بو تهو به پاره له گه لانییم. قازی محمد به ژماره ۳۰۴۲ و
روزی ۹۴۶/۵/۲۷ (۲۳۵/۳/۶) وهلامی حمورشیدخان دایه وه که منیش
له گهل تیوه دام بو نهو مه بهسته. هه تا دوزمن له جبهه کان نه گه ریته وه بو دواوه
ناهی خواریان بو ده ریاز بگری.

وورده شه پکي طاهرخاني سمرکو

په پرواري ۹۴۶/۵/۲۷ لشکري طاهرخان و نوري به گي هرکي هينلي هاتوچي نيواني سقر و سنيان بري بو. وه دوله تي نيرانيش بو نازادگردي خه تي ناويراو له روزي ۹۴۶/۵/۲۸ دا په چوارست نهمري سرياز و ۲ تانگ وه چهند توتوهريلي زره پوش چوبونه سمر طاهرخان له پيگاي - لکزي - تيزوا اکريم آوا - عاروب اوغلو - سنه - صاحب - به يارمه تي ۲۰۰ سوري تيله کو و گلباغي وه.

نمو لشکره نمو شويانه دا له گهل لشکري طاهرخانا نه کمونه شهروه نمو قوله شهروه په کوژراني نهمريکي شاک و بريندار بوني نهمريکي هرکي وه کوژراني نهمريکي وه کوژراني ۸ نهمري سريازي نيران و گرتي دو ماشين باري و پک شه صت تير - دوايي هاتيو. نمو روداوه به ژماره ۳۶۹ و روزي ۹۴۶/۵/۳۰ پيشکesh په وزارت تي چنگي ديکرات کرا.

هيزي دهوله تي نيران بو ودرگرته وه ماشينه به ديل گيراوه کان له روزي ۹۴۶/۵/۳۰ دا په لاماري هيزي طاهرخان وه نوري به گي که مشهور بو به عباسي نژاد و همه حسين خان وه رشيد خاني هرکي نهمري لمر نومايشي دو تانگدا. دوايي نمو جهنگه په کوژراني ۶ نهمري سريازي نيران و بريندار بوني نهمريکي شاک و ودرگرته وه ماشينه کان هات.

تانگه کان که نهمزان لشکري طاهرخان به گي دزي تانگيان پز نيه به بي ترس هبل نه کوته سمر لشکري طاهرخان وه ماشينه کان رانه کيشنه وه بو سمر پيگاي گشتي.

به لام بي فيشه کي نمو ورژه ووردي شاکه گاني بهر دابو. له ترسي په لامارده وه روزي دوايي. لشکري طاهرخان کشا بونه وه بو دواوه له ديهاتي - نوبهار - قلندر - استحکاماتيان کردبو.

حمر رشيدخان به و کشانه ويان زور توره بو رونوسراوي به ژماره ۳۸۹ و ۳۹۴ روزي ۹۴۶/۶/۱ بو طاهرخان و نوري به گي نوسي

رونوسی نوسراوه‌کان

میژوی سه‌ربازی نمو کرده‌وی نیویه زۆر به نەنگ نەزانی. که‌وا به بهانه‌ی بی فیه‌کی و نه‌بونی چه‌کی دژی فروکو تانگ. هەلتان داوه به دۆژمن. وه پێگاکانتان بو نازاد کردون. که نمو دوداوه به ته‌وای له‌که‌یکێ ناشیرین به‌سه‌ر میژوی کوورد و نالاکه‌ی دا هه‌تاوه.

به‌تای به‌تی که‌ عه‌شیره‌تی شکاک که‌ هه‌تا نستا میژوی کوورد به‌مان جوانو نارایش‌ت دوا‌بو. زور جیگای داخه که‌ نمو میژو پر شه‌رافه‌تی شکاک به‌ هژی بی وور‌یی تاهرخان به‌ستریته‌وه. جا بو نه‌وی که‌ نمو له‌که‌یه - به‌ خه‌ینی سه‌ربازی شه‌رافه‌ت مه‌ندی شکاک به‌شوریته‌وه. وه نمو تاریخه پر شه‌رافه‌تی اسماعیل خان هه‌ر وه‌کو خۆی به‌ جیگای شانازی و ستایشی هۆزی کوورد بی نیته‌وه.

بی وسته به‌ گه‌یشتی نمو نوسراوه به‌گه‌ڕیته‌وه بۆ جیگای خۆتان وه به‌ هه‌رزانیو گران - پردی صاحب - تێگ به‌دن بو نه‌وی تانکه‌کان نه‌توانن له‌ چه‌می (چه‌غه‌تو) به‌رنه‌وه.

قادرخان زاده محمد

قه‌رمانه‌دی هه‌زی بوکانو سه‌قز

به‌راستی نمو نوسراوانه تاسه‌ریکی زۆری کردبو سه‌ر گیانی طاهرخان و نووی پگ هه‌ر دهم‌ت به‌ جی گه‌را‌بونه‌وه بۆ جیگای خۆیان. وه‌کو په‌نشر پێگاکانیان ناب‌لوقه دا‌بووه.

به‌لام هه‌تا دوا‌یی بی وسته نه‌یان توانی بو پردی صاحب - به‌روخه‌ن وه‌ خویان له‌ به‌لای تانکی ئه‌رانیه‌کان دور به‌خه‌نه‌وه.

له‌ روژی ۹۴/۵/۳۰ دا حاجی باب‌ه‌شیخ سه‌ره‌ک وزیرانی کوردستان هاته سه‌را له‌گه‌ل منافی کریمی وه‌زیری خۆینه‌واریدا. چون بو سه‌قز بو ووتوو‌یه‌ی رویه‌روی. به‌لام له‌ ۹۴/۶/۲ دا به‌ بی سه‌رکه‌وتن گه‌را‌نه‌وه بۆ ساب‌لاغ.

خیزانی حمه رشیدخان که به دیلی برابونه پینجورین - به گوپزانه وهی
ناستاندار مارف جهاووک - نهو خیزانه بهرله کرابونه وه برشین و جتکای
خوینان، له ترسی نه وهی که نه وه کو جاریکی تر دیل بکرینه وه. ههلات بون بو
نیران. به گه یشتنی یان به وهلاتی نازاد کراوی کوردستان قازی محمد دی
په کانی حما آغای عباسی پی به خشین. به ناوی په زیرایز لی نانه وه.

عبدالله بهگی سه رحدی و سه رهنگ غفاری

له بهر نه وهی که پوستی میره دی - له لاین هیزی بانه په وه فشاریکی زور به
تین درابو له روزانی ۹ و ۱۰ و ۹۴۶/۶۷۱۱ چهند تله و توقیک له نیوانی
دهسته ی نازادی خواهان و دهسته ی نیران پرسته کان پوی دابو. و لروکه کانی
میری به زوری نه هاتنه سه ره هیزه کانی دیکرات وه به ره شاش تیره بارانسان
نه گردن. وه خواړدیم فیسه کیش یان بو مخفره گه مارو دراوه کان بهر نه داپه وه.

فرماندهی هیزی میره دی سه رهنگ غفاری - نه فسه ریکی زور آزا و لی
هاتوی نیران بو. عبدالله خانی سه رحدی به رهوشی خواړه وه له گدل سه رهنگ
غفاریدا که وتبو مخابراته وه. که داوای تسلیم بونی له سه رهنگ غفاری گردبو.
۹- هیچ گونه چه گیگ له سه ربازان و گروه بانان و فرمانده و
نه لسه رگانتان و نه ناگیرته وه

۲- به دهرجه یک ترفیع نه لسه و فرمانده و نه لهرانو گروه بانه گانتان له
لشکری دیکراتا توظیف نه کړین.

به لاه سه رهنگی ناوېراو له بهر ایه به بنده کانی عبدالله بگا به تهرزی
خواړه وه وه لامي دابره.

اولا - روحیه ی سه ربازی منعم نه کات که به بی کوژان وه گرن گولله تسلیم
بیم. شعرافه تی مه یهن په رستی سه ربازی له که دار ناکم که غوم بکم به دیلی
چه ته. به لاه تو که خوت به که سیکسی نیران نژاد نه زانی واز له براکوری بته
هه تا نیمه ش پی ویستی شا و معی همن په رستی نیرانی به کار بی نین.

سهرهنگ غفاری و راهپېښی

روژی ۹۴۶/۶/۱۴ (۳۲۵/۳/۲۳) چهند نهلمه رېگ سربازي دوژمن به پشټيواني دو تانک يو بهر ولاگر دني خه تي گمارودراوی ميره دی - له سه قزه وه همل نه کوته سر ده سته میړ حجاج له (ناپېچي) دا وه له هه صان کاتا سهرهنگ غفارش له گډل هیزه که پيا له پوسطه که بیان دینه دهره وه پلاماری هیزی باندي - و محمدی جواتمردی - نه دهن له ناو دی ميره دیدا.

هه تا نزيکی پروژتاوا له نېوانی نه و دو هنزه دا شپ به گرمی نه کړی له پروژتاوا دا لشکری ده وله تی به بی هیچ - رکه و تنیک نه کشینه دواوه هیزی ميره دی ۲۰ نه نفر بیان نه کوژری و هیزی سقزیش به ۷ نه نفر کوژراو میدان چول نه که نه وه.

به لام له شه وې ۹۴۶/۶/۱۴ دا پانه په کان زور به توندی بو هیزه گه مارودراوه کی پوسطی دی نه چن. و مجیدخانی حمه رشیدخان که لهو گاته دا وه گپلی فرماندهی هیزی باندي نه بی. ده ستورات نه داته چهند که سیک که له تاریکی شوا به تماته خوځیان بگه پنه بن قوله ی مخفره که وه له وی سنگه ر همل بقه تن خوځیان بخه نه که مینه وه. به نه وهی که پروژ بووه میدان نه دهن سربازو کاني نیرانی بچن بو ناوه نینان وه نه ترانن له قهلاته که سر بی نه دهره وه. بلکه به هژی نهو فشار و تنگه پی همل چینه خوځیان به دهمته وه بدن. پیش نه وهی که پیشمرگه کان له خنده ق همل که ندن بینه وه. پروژ روناک نه بی. نه نفره کان خوځیان لهو شوینه دا نه مطوسکیان به لام له بهر نه وهی که استحکاماته کانپان ته واو نابی له قوله که به دی نه کړین.

لولدی راشاشی بی مروه تانه بیان به سمر او شور ته که نه وه نه و پیشمرگه نازایه جوانان دی خواړه شهید نه کړین.

- ۱- رشید بهگ ۲- شیخ حسین ۳- مینه بگی سلیم بگ ۴- فقه حسین
- ۵- احمدی درویش حمه مرادی باندي - ۶- محمدی فقه عبدالله - کنده
- سوردي ۷- مصطفی بگی محمد بگی باندي.
- محمد آغای کړوي مصطفی آغای کپله شینی که لی خانیش - بریندار

نه‌کری.

جا به‌راستی شهید کرانی نهو پیشمرگانه بو به هوی که مروث بیته سر نهو بریاره که حمه‌رشیدخانیش همر وه‌کو عمرخانی شکاک واپسین تقدیری جیگای سختی دوژمن نه‌کردی که سر اپا نهو خطه‌یه شتیکی ناشیانه و نادانانه بو.

چونکه له شونیکه ناوا [دوتنه‌نو چه‌په‌کا] له غیره‌ز گه‌مارو دران و برسیایه‌تی و بی فیشه‌کی نه‌بی هیچ شتیکی تر ناتوانی جیگاپکی واهفت بهم ته‌رتیاته مندالانه‌یه بگیری که هیزکی هه‌ره زور و جه‌نگاوه‌ری تیا بو. غلطی عمرخانی شکاک و مجیدخانی حمه‌رشیدخان بو به هوی نه‌وی که سه‌ربازدگانی نهو مخفیه تشجیع بین وه ووره‌یان به هیز بیی هه‌تا نه‌ایه له‌سەر شه‌پ و برگری پرون.

بروسکه‌پکی حمه‌ حسین خانی سیف له تارانه‌وه.

له کاتی‌کا که لشکری دیمکرات به ته‌رزی خواهره‌وه له هه‌مو ناوچه‌پکی سفر و بانه و سه‌رده‌شته‌وه نیسته‌حکاماتی خویان کردبو.

۱- لشکری عمرخان و سید لهیم و قمرخان و محمد آغای شکاک و شیرو و قوتیاس - له سه‌رشپو و خورخوره وه تیلکو گلباغی وه - بو لفرزه‌بینی ناغایانی - محمود خانی روستمان و رشید دیوانی تازه له‌لا - و حمه‌ علی فیضه - رضا خانی کلهر مظفر خانی علی حبیبی تیلکو - علی خانی حمه‌ ویسی تیلکو حمه‌ علی فیضه‌ی گلباغی - محمود خانی مله - و ناغا صالحی سلطان په‌ناه - دامه‌زرا بین وه په‌گای شه‌و آغایانه‌یان به‌ری بو که له‌گه‌ل هیزی ده‌وله‌تیدا تی که‌لی پیدا بکه‌ن.

۲- حمه‌ امین خان قادر خان زاده و قادر خانی نامرمرده و قادر خانی فرج خان - و نصرالله خانی روستمی - له قوتلی بانهره هه‌تا سنوری سه‌رمه‌شت وه که‌لی خان و سه‌ه‌تله‌و - یان گرتبو ری هندانی ده‌وله‌تیان له‌وناوه داهتیا‌بو.

۳- لشکری فیض الله به‌کی له (هیجانانوا) خیده‌ره‌وه - خویان قایم کردبو

۴- لشکری گهورک که بریه تی بون له ناغایانی بایزی عزیزاغا و کاک الله آغای حسن اغا و محمدی حسین آغای سویناس رسول آغا - جما آغای قالوی - رسول آغا و امین آغای حاجی ابراهیم آغای گلزلان. عمر آغای عباسی آغای خرخره له دیهاتی (کەس نهزان و) خرمتە) و (سکتە کلتوا دامه زرابون و جینگای خویان قایم کردبو.

له هه مو لایک ناوچهی سقز و پانه و سه رده شت به م ده ستوره پهلما رو درابو هه تا سنه پیکا به ندان کرابو. جا بو هه لگرتنی نه و ری به ندانیه (په زم تارا رئیس ستادی لشکری نهران هاته سقز. له هه مان روژا له هیلای ته وریزوه به هوی جعفر پیشه وه ری وه به تیممضای حمه حسین خانی سیف له تاران وه برو سکه یک به شیوهی خواری وه درا په حمه رشیدخان.

فرماندهی هیزی سقز و بوگان جنرال حمه رشیدخان

پی وسته به فهوری پیکاگان تازاد بگی. بو نه وهی که به په له خواری ده منی بگه پزته هیزه گانی شاهنشاهی له مه رگه زه گانیانا.

حمه حسین سیف قاضی

وزیری جهنگی کوردستانی آزاد له تاران

نه و تلگرافه روژی ۹۴۶/۶/۱۴ (۳۲۵/۳/۲۴) گه یشته سه را. به لام حمه رشیدخان گوی خوی له و تلگرافه که کرت. چاوه ری نه وهی نه کرد ناخوا له لاین قازی محمده و تائید نه کرتیه و پانا. و قازی محمد چ وینه به ندیک بو نه و مه یسته به لاو نه کاته وه. وه گی بازرس وه سه رپه رشت که ری نه و فرمانه نه بی.

هیزی دوله تی له ناخر پله ی برسیایه تی و ناخوشی دا بون له وه پتر نه یان نه توانی خویان له محاصره دا رابگرن جا حکومه تی نهران هه راسان بو یو و تازاد کردنی پیکاگان.

نه مجا ناکامی کو یونه وهی نه و دو هیته که چوین بو تاران بو دامه زران دندی پیکا و بارتیکی ناشتی. نه و هیوا یه گوڤا به شه و خوین پیژی. چونکه هیزی

میری ناچاری یا زرگاری یا مردن بو بون جا بویه جهنگی خواره و بیان پیک هانی.

جهنگی قاره مانانہی کورد نه گدل هیزی رمزم نارادا له

هیجانان - مامشا - آچی میردی و سنته

له روژی ۹۴۶/۶/۱۵ (۳۲۵/۳/۲۵)

شەوی ۱۵ هزیرانی ۹۴۶ له کاتی ۷/۴ دا هیزی دولهتی شاهنشاهی لهویر فرماندهی رمزم نارائی رئیس ستادی نارتهشی نیران به کومهگی ۳ فروکهی جهنگی و ۶ تانک و ۳ هزار نهلهوری پرچهگی سواره و پیاده لهویر یارمهتی ۷ تویی گوه نهنگهنی - جهپلی - له چوار لاوه هیزی دیگرات خرایه زیر پهلاماردانو ههلهمتیکی زور به گور. ههتا کاتی ۱۱ روژ آوانو جهنگه به سامو خویشنه دریزهیی بهست وه له دواي سهعات ۱۱ لشکری نیران به بی هیچ سه رکوتنیک به ناچاری نهکشتهوه بو دواوه.

قوتی (۱) شهر له مامه شادپه گدل مصطفی خوشناوا

به نهوهی که هختی گه مارو له نیوانی سقز و بوکان و میانداوا ههلبگری. هیزی دولهتی به ۱۵۰۰ نهفهرهوه پهلاماری استحقاقاتهکانی مصطفی خوشناو نهدهن له مامشا - که نهو قایم گایه ههر ۱۰ دههقیقه له سقز دوره. لشکری بارزانیش لهوکاتهدا تخمین نهکران به ۲۵۰ نهفهر. وه نهو ۲۵۰ که سه به سه چهند بنکهدا به دریزی نهو شاخه دابهش گرابون خوشهویو مصطفی خوشناو به دهستیکی ۵۰ نهفهرهوه کهوتیو بهر هیرشی نهو ۱۵۰۰ سهربازه ههر چهنده که له ههمر لایکهوه شهر گهرم بو بهلام مهپهستی تایی بهتی لشکری نیران گهلگرتنی نهو کوسپهیی مصطفی خوشناو و خوشهوی بو که مشرف بون بهسه ر شاری سقزا

به بی ووچان نهو ههشت تویه قایم گاکانی مامهشای داهو بهر هیرشی توپ. تانکهکانیش بهبی راهستان ههلیان نهکوتابه سه سهنگهری نهو ۵۰

که سدی که ده‌کو پولاً لاناو س‌نگره‌کانیان داریژا بون.

به بی هیچ گونه به‌زهی و مرویت س‌ریازہ پرچه‌که‌کانی نیرانی هه‌لمعت یان نه‌برده س‌ر گاک مصطفی خوشناو و گاک اکبتان خوشه‌وی بو هه‌ل قه‌ندنی هیزی بارزانی له ملقرنی - آلتون - آخ کند - هه‌مو ته‌وانا یکی شاهنشاهی روی کردبو هیللی رتییی مامشاه - به‌لام له‌بر نه‌وی که هیزی قاره‌مانانه‌ی مصطفی خوشناو و خوشه‌وی به‌رام‌به‌ر به هیزی شاهنشاهی هیچ نه‌شلژا بون. ثباتو مه‌ردایه‌تی س‌ریازی بارزانی - هیوا و نه‌خشه‌ی نیرانیه‌کانی گوری بو. نه‌و چه‌کو هیزه جمعه‌نده‌میانه‌ی - که پز لشکری بارزان به‌کار هینرا بو هیچ مه‌به‌ستیکی نیرانی پی نه‌هاته‌رو.

نه‌و شه‌ره له شه‌ره‌کانی ستالینگراد - خارکوف - روستونی روسی نه‌کرد که به‌رام‌به‌ر به نه‌لمانیه‌کان به نه‌لجام ته‌که‌پندرا.

سه‌ره‌رای هیزی دهشت و شاخیش فره‌که‌کانیان به بی پشودان تیره‌بارانی مامه‌شا و ده‌وروبه‌ری سه‌قزیان ته‌کرد.

هیزی به‌کر آغا و نووی شیردل - وه هیزه‌کانی تریشی له‌ترسی نه‌وی که له هه‌مان پرژا توشی شه‌ر و په‌لاماردان بین نه‌ته‌ویران کومه‌گی بو مصطفی خوشناو بنه‌ین. نه‌وانیش هه‌ر وا خه‌ریکی خو قایم کردن بون - له قاره‌وا و ملقرنی خالتون - آخ کندا هه‌تا نه‌پایه‌ت نه‌و دو هیزه کومه‌گیان به مصطفی خوشناو نه‌کرد و هه‌تا نه‌پایه‌ت گاک مصطفی به‌و ۵۰ نفره‌ی خویه‌وه به‌رام‌به‌ر به‌و لشکره زورداره‌ی ایرانه بره‌ره‌کانی اکات.

***

**

*

تییینی:

لیره‌دا به‌رگی په‌که‌م ته‌واو بو، دریژه‌ی نه‌و روداوانه له به‌رگی دووه‌مدایه...

بیرونیست

-سجڑا محمد نعیمی منگوریو نام بدوہمی مدعوہی ملا ہیرت

-دورفٹیلڈ بز رزلینان شیرکز منگوری

-پیشہ کی ۷-۳

-بہشی یہ کم ۳۱-۸

۱۰-۸ له بصرهاتی نیستعمار -لهخاکي کوردستانا لىصورای ۶۰۰ ساتي

چارپرگی دولتچانی بینگانه له گئل عراق و تیان ۱۱-۱۰

داخوازو ثاوانی روس له تیان ۱۲-۱۱

۱۹-۱۳ بویهره گانی دمهلات لیبرانعوہی عوای گموردها ۹۱۸

۱۷-۱۶ ثامانی روس لدا گورکونی جیپانا

۱۸-۱۷ راپهرینی بولشویکی له ۹۱۷

۱۹-۱۸ چغند نیستافیکي سیلیانی هتلر بگرام بر بعم یکینتبه

۲۰-۱۹ نیستافه گانی هتلر بگرام بر بقاوانی جنگی روسیا

۲۲-۲۰ وینیی ریلک گموتنی نالماند روس له ۲۳ ی ایی ۱۹۳۹

۳۵-۲۲ مبعوسی روس بگرام بر بتهلمان بییی نیستافه گانی هتلر

۳۱-۳۵ ترمینین

(۷۰-۳۲) بهشی دوهم

۳۳-۳۲ له بصرهاتی تیان له دوری نیستیلالی روس ۱۹۶۱

۳۵-۳۳ تیان له دوری هتلریدا

۳۷-۳۵ په پمانی سقولی روس و نمریگا و انگلیس له گئل تیان

۳۸-۳۷ پلاماردانی چک له دوی هیزی دولتی له لاین تودوه

۴۰-۳۸ کوود و باتکویی روسیا

۴۶-۴۰ هملیزارتن- نیستخابات لستوریزا

۴۳-۴۱ دهلی رینیی تلگراف

۴۷-۴۳ یادداشتی دولتی تیان بدولتی شوروی

- ۴۸-۴۷ روداره‌گانی شمالی لیان وه‌گیرانی هیزه‌گانی
- ۴۹-۴۸ بیاناتی رئیس الوزاری لیان له مجلس پەرلمانی لیان
- ۵۰-۴۹ تشکیلی وزارهی نازیرایان
- ۵۱-۵۰ سوتیب درخشانی فرماندهی لشکری لیان چزن تسلیم بو
- ۵۲-۵۱ بیاناتی حکیمی رئیس الوزاری لیان له مجلس پەرلمانی لیان له‌باری آزیریانه
- ۵۳ سکالای لیان-له مجلس نومیسی متحده
- ۵۴-۵۳ وزارهی قوام السلطنه
- ۵۵-۵۴ بیاناتی تفرزاده نوهایندی لیان له‌سازمانی وه‌لاتانی یل‌گرتو
- ۵۶-۵۵ بیان‌نامی قوام السلطنه بو ئیعلامی دیوکرانیتی
- ۵۷-۵۶ تشکیلاتی وزارهی لیان
- ۵۷ سفیری قوام السلطنه بو روسیا
- ۵۸-۵۷ تلگرافی قوام السلطنه
- ۵۹-۵۸ تیرگوشانی داخلی قوام السلطنه
- ۶۰-۵۹ کوچ‌کردنی روس له‌لیان مناقشی سازمانی وه‌لاتانی یل‌گرتو
- ۶۲-۶۱ بیانی دو قوتی قوام السلطنه و سادچیکوتی- سقیری روس
- ۶۴-۶۳ بریارنامی شرکشی نوئی لیان و روس
- ۶۵-۶۴ تلگرافی قوام السلطنه-بر ستالین- له‌مزگینی بریاری نوئی
- ۶۷-۶۶ قضییه لیان له‌سازمانی نومیسی متحده
- ۶۷-۶۷ تیریبی
- ۷۱-۷۰ بیانی-۳-حمم
- ۷۲-۷۱ تشکیلاتی کوردستانی مه‌باد و هیک چونی
- ۷۲ ده‌سچی نازو له‌سابلان
- ۷۶-۷۵ تشکیلاتی کوردستانی نازاد له‌سابلان
- ۷۹-۷۶ پهمانی نازیریان و کوردستانی لازی عهد
- ۸۰-۷۹ بویی ئیعتراف بمخودتاری نازیریان و کوردستان نه‌کرا

۸۲-۸۱	صودهی مذاکراتی نیوانی نیران و خودکشی نازریایان و کوردستان
۸۳-۸۲	هیئت نوساینده کورد و نازریایان لغاتانا
۸۵-۸۳	به بیان نامی قوام السلطنه
۸۵	تقریری نوساینده محمدحسن خانی سیف
۸۶-۸۵	ناصری قازی محمد- لغشاری دولتی نیران
۸۶	تیرینی-ملفوظات
۸۹-۸۶	ناگاداری
۹۱-۸۹	تفنی نیران له گل دولتی قازی محمد
۹۲- ۹۱	پلاوی لشکری قازی محمد
۹۴-۹۲	هفتی قازی محمد- له لشکر چول کرده کیمیا
۹۴	ایران چه سودیکی لمپاسا گسار درآورده گشتی کرد
۹۶-۹۴	چونوبی حسین خانی سیف بو تاران
۹۶	ناوهرکی- لغشی قوام السلطنه
۹۷-۹۶	چول کردنی زندگان
۹۸-۹۷	دربارنوبی جعفر پیشووری قازی محمد
۱۰۰-۹۸	بیان نامی قوام السلطنه بو تشکیلاتی همو ایران
۱۰۱-۱۰۰	تلگرافی انذاری قوام السلطنه بو دکتر جابرد استناداری نور یز
۱۰۱	دوقسی تلگرافی قوام له لاین دوکتور جابرد
۱۰۲-۱۰۱	تلگرافی درباری قوام السلطنه
۱۰۳-۱۰۲	دوقسی تلگرافی قوام له لاین ناستناداری نوریز
۱۰۵-۱۰۳	داغی کردنی نوریز له لاین سرتیپ هاشیمه
۱۰۵	سویاسی شاه بو قوام السلطنه
۱۰۷-۱۰۵	تیرینی- ملاحزاتیکی شخصی
۱۰۸-۱۰۷	بشی چوارم (۴) / تشکیلاتی حکومتی قازی محمد لمهبابا (۱۰۸-۱۰۷)
۱۰۸	گنجینهی کوردستانی نازاد
۱۱۲-۱۰۸	داریاتی کوردستانی قازی محمد

۱۱۴-۱۱۲	خمیاله‌کاتی قازی محمد بز پرگرونی گه‌پینه
۱۱۵-۱۱۴	فرق لغیوتی خزیستی نازریا یازو مه‌باد
۱۱۹-۱۱۵	نالی سورمخزی گوردستانی نازادی مه‌باد
۱۲۰-۱۱۹	تعرزی چاپ خانمی کوردستان
۱۲۱-۱۲۰	وزارحتی قازی محمد
۱۲۲-۱۲۱	وزارحتی جینگ
۱۲۴-۱۲۲	تشکیلاتی جیهو قطعات
۱۲۵-۱۲۴	رلی لشکری شکاک
۱۲۶-۱۲۵	لشکری بلخی
۱۲۷-۱۲۶	لشکری بارزانی
۱۲۸-۱۲۷	لشکری مه‌باد
۱۳۴-۱۲۸	قازی محمدو عشان‌ه‌کان باورپریان پدیده‌کتر نمته‌کرد
۱۳۷-۱۳۴	هزیی جیوانان
۱۴۳-۱۳۷	دادگای گوردستانی قازی محمد
۱۴۴-۱۴۳	هینتی لسانی-لیژندی دادگای دواتنی مه‌باد
۱۴۹-۱۴۴	فره‌هنگ-خویندن لمه‌باد
۱۴۸-۱۴۹	تعرزی نویسو ده‌تورداری
۱۴۸	نمخوشخانمی مه‌باد
۱۵۳-۱۴۸	دو‌هجات له لشکری کوردستان
۱۵۸-۱۵۳	دمت پی‌کرانی ناخوشی
۱۶۲-۱۵۸	دمتی حاندا لمدوی همه رشیدخان
۱۶۵-۱۶۲	تاویانگی ملا مصطفی‌و همه رشیدخان لمرکاته
۱۶۷-۱۶۵	تلوانی همه رشیدخان لمتاو کوردستانی مه‌باد
۱۸۴-۱۶۷	بیرگری لعتارانه‌کاتی همه رشیدخان
۱۸۶-۱۸۴	فاخوشی نیوانی همه رشیدخان‌و عمر خانی شکاک
۱۸۷-۱۸۶	زیری بهادری- فرماتندی هیزی سوردشت

۱۸۸-۱۸۸)	بش (۵)
۱۹۰-۱۸۸	همسو بمهرهائی همشیدخان هفتا ۹۵۷
۱۹۲-۱۹۰	چونه سمر بانهو سقزو سمردهشت
۱۹۲	گجانی سقز بژ جاری دوهم
۱۹۴-۱۹۲	جنگی سحیمی شاری سقز
۱۹۵-۱۹۴	توری نی
۱۹۷-۱۹۵	ریکوتنی همشیدخان له گئل ایرانا
۱۹۸-۱۹۷	قری نارغویی به گزاده گان
۲۰۰-۱۹۸	سیاستی غلمتی هم رشیدخان
۲۰۱-۲۰۰	پهلاماردهانی هم رشید خان بو معروبان
۲۰۳-۲۰۱	سوتانی پاته
۲۰۵-۲۰۳	بیرویاوهری سیاسی پوامبو به هم رشیدخان
۲۰۷-۲۰۵	هم رشیدخان برچی لم شورشدا تاوانبار نیه
۲۰۸-۲۰۷	هم رشید خان بوچی پیش نه ککوت
۲۰۹-۲۰۸	سودی خزمنی هم رشیدخان
۲۱۴-۲۰۹	(لدهوری درهمسا) چونی هم رشید خان بژ نارچی مهاباد و ایران
۲۱۵-۲۱۴	خیزانی هم رشیدخان
۲۱۷-۲۱۵	دهست پی کورنی حورکات لئناوچی سقزا
۲۱۹-۲۱۷	شوری بکر آغلو میحاج له گئل لشکری ایرانا
۲۲۱-۲۱۹	عابراتی فرممانده گانی جبهه له گئل هم رشیدخان
۲۲۳-۲۲۱	دابش کرانی هیزی دیمکرات لئناوچی سقزا
۲۲۴-۲۲۳	قالتزی آستانداری طلیسانی
۲۲۶-۲۲۴	معبسته گانی هم رشید خانو مهلا مصطفی له ایران
۲۲۶	لشکری شکله بژ دیهاتی دیبکری
۲۲۷-۲۲۶	شمی نایچی لئنیوانی میحاج مصطفی خوشناو هیزی دولتقی ایران
۲۲۸-۲۲۷	دابش کرانی لشکر بو جاری دوهم

- ۲۴۱-۲۴۸   ورده شریکی طاهر خانی سحر
- ۲۴۲-۲۴۱   عبدالله بهگی سرحدی سرهنگ غفاری
- ۲۴۳-۲۴۲   سرهنگ غفاری و راپورینی
- ۲۴۵-۲۴۳   بروکبه کی حمه حسین خانی سیف لختار ائمه
- ۲۴۶-۲۴۵   قولی (۱) شمر لسمامشادا له گمل مصطفی خوشنارا

ئەم بەرھەمەى مىرزا مەنگوپى

كۆمەلە يادو بىر مەرىپى و سەرگوزشتەى مىژۋىيە كەزىياتر
باسەكانى بۇ سەردەمىكى پوناك لە مىژۋى سىياسى كورد
تەرخان كوردو، مەبەستەم سەردەمەكەى جەمھورىيەتى
كوردستانە (۱۹۴۶). لەگەلىاندا پوناكى خستۆتە سەرگەلى
نەينى و باسى شاراۋەى ئەم ئەزمونە سىياسىيە و بەدەرخستنى
پۇلى جەمە رەشىدخاننى بانه، نەك ھەر لەمەھاباددا بەلكو
لەبزوئەنەرە چەكدارىيەكانى تىرى پىش مەھابادىشدا.
خوئىندىنەرەى باس و خواسەكانى ئەم بەرھەمە بى بەرر، نىيە
لە زۆر سەرچاۋەى گرنگ و ھەلەينجاننى زانىارىيەكان لىيانەرە.
ھەرچەندە مەنگوپى ئەم سەرچاۋانەى لە لىستەيكەى تايىبەتيدا
دەستنىشان كوردوۋە نەك لەم بەرھەمەدا.